

Dziennik Urzędowy

Unii Europejskiej

L 323

Wydanie polskie

Legislacja

Tom 57

7 listopada 2014

Spis treści

II Akty o charakterze nieustawodawczym

DECYZJE

2014/764/UE:

- ★ Decyzja Komisji z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie programu pomocy państwa SA.36139 (13/C) (ex 13/N), który Zjednoczone Królestwo planuje wdrożyć na rzecz gier wideo (notyfikowana jako dokument nr C(2014) 1786) ⁽¹⁾ 1

2014/765/UE:

- ★ Decyzja Komisji z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie pomocy państwa nr SA.20949 (C 23/06) – Polska – Technologie Buczek (notyfikowana jako dokument nr C(2014) 4099) ⁽¹⁾ 9

2014/766/UE:

- ★ Decyzja Komisji z dnia 9 lipca 2014 r. w sprawie programu pomocy SA.18042 (2013/C) (ex MX 17/2009) (ex NN 61/2004) wdrożonego przez Hiszpanię, dotyczącego zwolnienia z akcyzy biopaliw (notyfikowana jako dokument nr C(2014) 4530) ⁽¹⁾ 12

2014/767/UE:

- ★ Decyzja Komisji z dnia 23 lipca 2013 r. w sprawie pomocy państwa SA.35062 (13/N-2) wdrożonej przez Portugalię na rzecz Caixa Geral de Depósitos (notyfikowana jako dokument nr C(2013) 4801) ⁽¹⁾ 19

⁽¹⁾ Tekst mający znaczenie dla EOG

Akty, których tytuły wydrukowano zwykłą czcionką, odnoszą się do bieżącego zarządzania sprawami rolnictwa i generalnie zachowują ważność przez określony czas.

Tytuły wszystkich innych aktów poprzedza gwiazdka, a drukuje się je czcionką pogrubioną.

- ★ Regulamin nr 85 Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG ONZ) – Jednolite przepisy dotyczące homologacji silników spalinowych lub elektrycznych układów napędowych przeznaczonych do napędzania pojazdów silnikowych kategorii M i N w zakresie pomiaru mocy netto oraz maksymalnej mocy 30-minutowej elektrycznych układów napędowych 52

- ★ Regulamin nr 115 Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG ONZ) – Jednolite przepisy dotyczące homologacji: I. specjalnych dodatkowych układów zasilania LPG (skroplonym gazem węglowodorowym), które mają być instalowane w pojazdach silnikowych w celu wykorzystywania LPG w ich układzie napędowym, – II. specjalnych dodatkowych układów zasilania CNG (sprężonym gazem ziemnym), które mają być instalowane w pojazdach silnikowych w celu wykorzystywania CNG w ich układzie napędowym 91

II

(Akty o charakterze nieustawodawczym)

DECYZJE

DECYZJA KOMISJI

z dnia 27 marca 2014 r.

**w sprawie programu pomocy państwa SA.36139 (13/C) (ex 13/N),
który Zjednoczone Królestwo planuje wdrożyć na rzecz gier wideo**

(notyfikowana jako dokument nr C(2014) 1786)

(Jedynie tekst w języku angielskim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2014/764/UE)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag zgodnie z przywołanymi artykułami ⁽¹⁾ i uwzględniając otrzymane odpowiedzi,

a także mając na uwadze, co następuje:

I. PROCEDURA

- (1) Dnia 25 stycznia 2013 r. Zjednoczone Królestwo zgłosiło Komisji zamiar wprowadzenia ulgi podatkowej na gry wideo w okresie od dnia 1 kwietnia 2013 r. do dnia 31 marca 2017 r. Pismem z dnia 7 marca 2013 r. Komisja zażądała informacji uzupełniających, które Zjednoczone Królestwo przekazało pismem z dnia 22 marca 2013 r.
- (2) Pismem z dnia 16 kwietnia 2013 r. Komisja powiadomiła Zjednoczone Królestwo o swojej decyzji o wszczęciu procedury przewidzianej w art. 108 ust. 2 Traktatu w odniesieniu do planowanego środka pomocy.
- (3) Decyzja Komisji o wszczęciu postępowania („decyzja o wszczęciu postępowania”) została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* ⁽²⁾. Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag.
- (4) Zjednoczone Królestwo przekazało uwagi w sprawie wspomnianej decyzji pismem z dnia 17 maja 2013 r. Komisja otrzymała również uwagi od zainteresowanych stron. Uwagi te zostały przekazane Zjednoczonemu Królestwu, które miało możliwość ustosunkowania się do nich; Zjednoczone Królestwo przekazało swoje uwagi w piśmie z dnia 22 sierpnia 2013 r. Pismem z dnia 7 października 2013 r. Komisja zwróciła się do Zjednoczonego Królestwa o udzielenie informacji uzupełniających. Zjednoczone Królestwo udzieliło odpowiedzi pismem z dnia 4 listopada 2013 r.

⁽¹⁾ Decyzja Komisji w sprawie SA.36139 – ulga podatkowa na gry wideo, Zjednoczone Królestwo (Dz.U. C 152 z 30.5.2013, s. 24).

⁽²⁾ 2. Por. przypis 1.

II. OPIS ŚRODKA I PRZYCZYNY WSZCZĘCIA PROCEDURY

- (5) Celem środka w postaci ulgi podatkowej na gry wideo w Zjednoczonym Królestwie jest zachęcenie producentów gier wideo do tworzenia gier wideo osadzonych w realiach kultury brytyjskiej lub europejskiej. Środek jest wzorowany na zachęcie podatkowej na produkcję filmową w Zjednoczonym Królestwie, zatwierdzonej przez Komisję w 2006 r. ⁽³⁾, której okres obowiązywania przedłużono w 2011 r. ⁽⁴⁾ do dnia 31 grudnia 2015 r.
- (6) Proponowany całkowity budżet tego środka, który zgodnie z planami ma obowiązywać do marca 2017 r., wynosi 115 mln GBP. Zamierzone wydatki w roku budżetowym 2013/2014 wynoszą 10 mln GBP, a w ciągu kolejnych trzech lat budżetowych wyniosą 35 mln GBP rocznie. Pomoc jest finansowana przez Ministerstwo Skarbu. Jednostka certyfikująca British Film Institute będzie odpowiedzialna za ocenę wniosków o certyfikację gier wideo osadzonych w realiach brytyjskich.
- (7) Przedsiębiorstwa podlegające podatkowi od osób prawnych w Zjednoczonym Królestwie, które tworzą kwalifikujące się gry wideo, będą mogły ubiegać się o ulgę podatkową na towary i usługi używane lub konsumowane na terenie Zjednoczonego Królestwa o wysokości 25 % budżetu produkcji. Ulgę podatkową stanowi dodatkowe odliczenie kwalifikowalnych kosztów produkcji od podstawy opodatkowania, jaką stanowi dochód uzyskany z produkcji gier wideo. Jednak dodatkowemu odliczeniu podlega maksymalnie 80 % budżetu produkcji. Jeśli w danym okresie obrachunkowym beneficjent poniósł stratę, może on ubiegać się o należną ulgę podatkową. Według sekcji 1217CF(3) projektu zmiany ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych z 2009 r. wydatki kwalifikowalne są ograniczone do wydatków podstawowych dotyczących projektowania, produkowania i testowania gry.
- (8) Ulgę podatkowa na gry wideo w Zjednoczonym Królestwie jest uzależniona od testu kulturowego, który jest podobny do testu związanego z zachętą podatkową na produkcję filmową w Zjednoczonym Królestwie. Oba testy podzielono na cztery sekcje (treść kulturowa, wkład kulturowy, użycie powiązań z kulturą brytyjską i korzystanie z usług działaczy sektora kulturowego będących obywatelami lub rezydentami Zjednoczonego Królestwa/EOG).
- (9) Ponieważ zgłoszony środek jest finansowany z odliczania podatków, które standardowo są należne budżetowi państwa, środek ten jest finansowany przez państwo. Gry wideo są produkowane w kilku państwach członkowskich, a ponadto istnieje rynek wewnętrzny takich gier wideo. Wsparcie zapewnione na rzecz tych gier może zatem mieć wpływ na wymianę handlową i konkurencję między państwami członkowskimi. W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja stwierdziła także, że poniższe środki stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu. Komisja miała także wątpliwości, czy pomoc może być uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym.
- (10) Po pierwsze, Komisja miała wątpliwości, czy powiązanie z tego rodzaju pomocą warunków dotyczących terytorium jest konieczne i proporcjonalne. Zjednoczone Królestwo opracowało proponowany program w oparciu o program zachęty podatkowej na produkcję filmową w Zjednoczonym Królestwie. W związku z tym zaproponowało ono, aby ulga podatkowa była dostępna jedynie na wydatki dotyczące towarów i usług używanych lub konsumowanych na terenie Zjednoczonego Królestwa. W programie zachęty podatkowej na produkcję filmową korzysta się jednak ze szczególnego wyjątku od zwyczajowego zakazu ograniczeń terytorialnych, na który zezwolono komunikatem w sprawie kinematografii ⁽⁵⁾ tylko w odniesieniu do wsparcia produkcji filmowych i programów telewizyjnych, a nie gier wideo.
- (11) Po drugie, Komisja miała wątpliwości, czy pomoc przeznaczona na gry wideo jest konieczna, ponieważ stanowią one szybko rozwijający się rynek. Zjednoczone Królestwo nie przedstawiło przekonujących dowodów na wystąpienie niedoskonałości rynku, która doprowadzi do niedostatecznej produkcji gier wideo osadzonych w realiach kultury brytyjskiej w sytuacji braku pomocy państwa.
- (12) Ponadto Zjednoczone Królestwo uważa, że ulga podatkowa na gry wideo w Zjednoczonym Królestwie jest zgodna z rynkiem wewnętrznym na mocy art. 107 ust. 3 lit. d) Traktatu. Komisja nie była jednak przekonana, że test kulturowy zaproponowany przez Zjednoczone Królestwo prowadziłby w praktyce do selektywnej identyfikacji ograniczonej liczby gier wideo charakteryzujących się jakością kulturalną, której rynek nie oferuje w wystarczającym zakresie bez pomocy, i niezbędnych, by zapewnić odpowiednie przedstawienie i odzwierciedlenie motywów kultury brytyjskiej i europejskiej w grach wideo.

⁽³⁾ Decyzja Komisji z dnia 22 listopada 2006 r. w sprawie nr N461/05 UK Film Tax Incentive (Dz.U. C 9 z 13.1.2007, s. 1).

⁽⁴⁾ Decyzja Komisji z dnia 27 stycznia 2011 r. w sprawie nr SA.33234 UK Film Tax Incentive Extension (Dz.U. C 142 z 22.5.2012, s. 1).

⁽⁵⁾ Komunikat Komisji w sprawie pomocy państwa dla produkcji filmowych i innych produkcji audiowizualnych (Dz.U. C 332 z 15.11.2013, s. 1). Dotyczy to również komunikatu Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie niektórych aspektów prawnych produkcji kinematograficznych i innych produkcji audiowizualnych (Dz.U. C 43 z 16.2.2002, s. 6), który obowiązywał w czasie wszczęcia procedury przewidzianej w art. 108 ust. 2 Traktatu.

- (13) Komisja była ponadto zaniepokojona, że pomoc mogłaby napędzać zjawisko prześcigania się w udzielaniu dotacji w UE, i miała wątpliwości, czy potencjalne zakłócenia konkurencji zostałyby zrównoważone jakimikolwiek pozytywnymi skutkami.

III. UWAGI ZAINTERESOWANYCH STRON

- (14) Komisja otrzymała uwagi z jednego z państw członkowskich (Francja), krajowych stowarzyszeń producentów gier ze Zjednoczonego Królestwa, Francji, Niemiec i Finlandii, Europejskiej Federacji Producentów Gier Wideo (EGDF), organów publicznych Zjednoczonego Królestwa zaangażowanych w promowanie filmów, nadawcy i stowarzyszeń handlowych produkcji filmowych Zjednoczonego Królestwa. Wszyscy uczestnicy podkreślali jakość kulturową gier i znaczenie, jakie mogą mieć gry. Zwrócili oni uwagę na niewystarczające zachęty podatkowe na rynku w odniesieniu do produkcji gier wideo bardziej istotnych pod względem kulturowym. Żaden z uczestników, włącznie z Francją, nie wskazał jako zagrożenia zjawiska prześcigania się państw członkowskich w udzielaniu dotacji.
- (15) Jeżeli chodzi o konieczność pomocy, zainteresowane strony zwróciły uwagę na fakt, że Zjednoczone Królestwo traci pozycję lidera na rynku gier wideo, że w 2012 r. mniej niż 10 % gier wideo wydanych w Zjednoczonym Królestwie zostało w nim opracowanych, że rynek jest zdominowany przez Amerykę Północną i Azję oraz że istnieje odpływ pracowników do Kanady. Uczestnicy zwrócili również uwagę na fakt, że głównym wyzwaniem państw członkowskich byłoby rozwiązanie kwestii konkurencji ze strony państw trzecich, które przyznają znaczne dotacje na rzecz gier, w szczególności konkurencji ze strony Kanady.
- (16) Stowarzyszenie niezależnych producentów gier wideo w Zjednoczonym Królestwie (TIGA) przedstawiło liczne przykłady planów i projektów, w których gry powstające w Zjednoczonym Królestwie/Europie mogłyby zostać zrealizowane dzięki zastosowaniu ulgi podatkowej, które jednak nie powstały. United Kingdom Interactive Entertainment (UKIE), stowarzyszenie reprezentujące przemysł gier wideo i interaktywnych produktów o walorach rozrywkowych, podkreśliło, że na globalnym rynku gier wideo doszłoby do wywierania presji na producentów gier, aby kierowali swoje produkty do możliwie najszerzego grona odbiorców. W szczególności oznaczałoby to konieczność uczynienia ich przystępnymi dla rynku Ameryki Północnej oraz w coraz większym stopniu dla rynków Dalekiego Wschodu, a także uwzględnienia norm kulturowych i oczekiwań tych rynków. Wywierałoby to stałą presję na producentów gier wideo w Europie, aby nie podkreślali elementów o europejskim charakterze kulturowym w swoich grach w celu ich sprzedaży globalnemu odbiorcy. W rezultacie producentom gier osadzonych w realiach kultury europejskiej byłoby dużo trudniej zdobyć prywatne finansowanie. W związku z tym UKIE uznało, że pomoc wiązałaby się ze wsparciem naprawienia niedoskonałości rynku.
- (17) Francja zwróciła uwagę na tendencję, w ramach której gry w coraz większym stopniu powielają „stereotypy międzynarodowe”.
- (18) Z drugiej strony, TIGA przekazało informację, że 54 % obrotu niezależnych producentów gier wideo w Zjednoczonym Królestwie stanowi sprzedaż na rynku brytyjskim. Sugerowałoby to, że wśród nabywców ze Zjednoczonego Królestwa istnieje silna preferencja do zakupu gier produkowanych w ich państwie. Ponadto według TIGA w latach 2008–2011 więcej przedsiębiorstw rozpoczęło działalność w przedmiotowym sektorze (216) niż ją zakończyło (197).
- (19) Jeżeli chodzi o możliwe zakłócenie konkurencji między państwami członkowskimi, TIGA przyznała, że niższe koszty wpływają na decyzje o umiejscowieniu firm produkujących gry wideo, ale uznała, iż główne zakłócenie pojawiłoby się ze strony państw trzecich, takich jak Kanada, w której dany sektor odnotowuje wzrost dzięki wsparciu publicznemu. Zgodnie z informacjami z TIGA w latach 2008–2010 zatrudnienie w przedmiotowym sektorze w Kanadzie wzrosło o 33 %, podczas gdy w Zjednoczonym Królestwie spadło o 9 %.

IV. UWAGI ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA

1. Obowiązek terytorialnego wykorzystania środków

- (20) W następstwie wątpliwości wyrażonych przez Komisję, dotyczących tego, czy warunek terytorialnego wykorzystania środków nierozdzielnie związany z testem towarów i usług „używanych lub konsumowanych na terenie Zjednoczonego Królestwa” jest adekwatny, władze Zjednoczonego Królestwa zobowiązały się rozwiązać wspomniane wątpliwości i zmienić przepisy będące przedmiotem wniosku z treści „używane lub konsumowane w Zjednoczonym Królestwie” na „wydatkowane na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)”, wyjaśniając, że do objęcia ulgą mogą się kwalifikować wszelkie wydatki poniesione na terenie EOG. Ponadto władze te będą dążyły do ograniczenia kosztów podwykonawstwa, które kwalifikują się do objęcia finansowaniem. Producent objęty

wsparcie z kwoty kwalifikowalnych wydatków podstawowych przypadających na jeden projekt może wydać do 1 mln EUR na podwykonawców, zgodnie z ulgą podatkową na gry wideo we Francji ⁽⁶⁾. Dzięki temu zasadnicza część produkowanych gier będzie wykonana przez samego beneficjenta.

- (21) Zjednoczone Królestwo uważa, że powyższe ograniczenie kosztów kwalifikowalnych podwykonawstwa ma niewielki wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi. Dyskusje z przedstawicielami z całego sektora gier wideo, w tym z małymi i dużymi producentami, wykazały, że podobnie jak inne sektory kreatywne produkcja gier wideo jest procesem polegającym w dużym stopniu na współpracy, w którym podstawowe działania rozwojowe, takie jak programowanie, projektowanie i główna praca artystyczna, zazwyczaj wykonywane są w tej samej lokalizacji.

2. Konieczność pomocy

- (22) Jeżeli chodzi o konieczność pomocy ze względu na niedostateczną produkcję gier wideo o tematyce kulturowej, Zjednoczone Królestwo przedstawiło dowody na to, że w przypadku tych gier następuje pogorszenie sytuacji zarówno w wartościach względnych, jak i absolutnych. Zjednoczone Królestwo zgadza się zasadniczo, że sektor gier wideo jest dynamiczny i rozwija się. Jednak w 2012 r. mniej niż 10 % gier wideo wydanych w Zjednoczonym Królestwie zostało wyprodukowanych w Zjednoczonym Królestwie, w porównaniu z 16 % w 2008 r. Zjednoczone Królestwo przeprowadziło także dalszą analizę sytuacji gier wideo wydanych w Zjednoczonym Królestwie w latach 2003–2012. Dane wykazują stały spadek liczby gier wideo osadzonych w kulturze brytyjskiej i gwałtowny spadek ich udziału w rynku wszystkich gier wideo wydanych w Zjednoczonym Królestwie (w tym gier wideo z innych krajów) – z 9 % w 2003 r. do 4 % w 2006 r.; w latach 2009–2012 ich udział utrzymywał się na poziomie 3 %. W 2003 r. 41 % gier wideo wyprodukowanych w Zjednoczonym Królestwie przeszłoby z pozytywnym wynikiem test kulturowy, podczas gdy w 2012 r. było to jedynie około 25 %.
- (23) Zjednoczone Królestwo zgadza się, że powstanie rynku gier na smartfony przyczyniło się do usunięcia pewnych barier wejścia na rynek w przypadku małych producentów, którzy dążyli do wejścia na rynek gier wideo. Dane przedstawione w 2011 r. wskazują bowiem, że w ciągu ostatniego roku wzrosła liczba gier wideo wyprodukowanych przez podmioty rozpoczynające działalność gospodarczą. Jeżeli jednak chodzi o treść gier, badania przeprowadzone w ramach programu prototypów gier wideo w Abertay University wskazują, że spośród 306 proponowanych gier mobilnych i online, zgłoszonych do uniwersytetu w trakcie ostatnich 2 lat przez małe przedsiębiorstwa i mikroprzedsiębiorstwa z całego Zjednoczonego Królestwa, w przeważającej większości gier (255) akcja nie rozgrywała się w scenarii Zjednoczonego Królestwa, nie zawierały one postaci ani nie przedstawiały historii związanych ze Zjednoczonym Królestwem ⁽⁷⁾.
- (24) Może to być spowodowane faktem, że koszty produkcji gier wideo o znaczeniu kulturowym mogą być równe kosztom „gier globalnych”, ale ich rynek jest znacznie mniejszy. Ich produkcja wiąże się zatem z większym ryzykiem gospodarczym. Gry wideo, których treść jest osadzona w realiach kultury brytyjskiej lub europejskiej, byłyby więc mniej znaczące z ekonomicznego punktu widzenia niż gry wideo o treści bardziej globalnej. Zarówno międzynarodowi wydawcy, jak i producenci krajowi są mniej skłonni podejmować ryzyko związane z produkcją gier wideo zawierających treść odpowiednią kulturowo i tworzą zamiast tego gry wideo o bardziej ogólnej treści skierowane na rynki międzynarodowe.
- (25) Badania przeprowadzone przez Zjednoczone Królestwo wykazały, że elementy kultury brytyjskiej w narracji gier są ograniczane, aby w miarę możliwości zabezpieczyć porozumienia wydawnicze o charakterze globalnym niezbędne do finansowania produkcji tych gier i zapewnienia przetrwania danego producenta na rynku. Niemal trzy czwarte brytyjskich producentów gier wideo stwierdziło, że w ciągu ostatnich pięciu lat rozwój oryginalnej własności intelektualnej uległ spowolnieniu lub nawet się zatrzymał. Badanie wykazało, że wielu producentów musiało zmienić treść kulturową swoich gier, aby spełnić wymogi komercyjne. Pięćdziesiąt trzy procent respondentów potwierdziło, że zmieniło postacie i ustawienia w grze, tak aby odbiegały tematycznie od motywów brytyjskich lub europejskich.
- (26) W związku z tym celem zachęty w ramach funduszu jest doprowadzenie do sytuacji, w której produkty o zawartości kulturowej, które prawdopodobnie będą nieopłacalne, nabiorą znaczenia z handlowego punktu widzenia, a tym samym promowanie produkcji nowych produktów o treści kulturowej, które nie zostałyby wyprodukowane w przypadku braku przedmiotowej zachęty podatkowej, oraz wspieranie rozwoju umiejętności na rzecz zrównoważonej produkcji produktów o treści kulturowej (odpowiednich gier wideo osadzonych w realiach kultury brytyjskiej lub kultury państw EOG).

3. Test kulturowy pod kątem dyskryminacji

- (27) Jeżeli chodzi o test kulturowy, który zapewnia objęcie przedmiotowym programem jedynie gier o wyraźnym aspekcie kulturowym, Zjednoczone Królestwo wyjaśniło, że w strukturze brytyjskiego organu podatkowego

⁽⁶⁾ Decyzja Komisji z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie nr SA.33943 Prolongation du régime d'aide C 47/06 - Crédit d'impôt en faveur de la création de jeux vidéo (Dz.U. C 230 z 1.8.2012, s. 3).

⁽⁷⁾ Uniwersytet zgromadził przedmiotowe dane w toku realizacji własnego programu prototypów gier wideo, którego celem jest pomaganie małym przedsiębiorstwom w zamianie ich gier w funkcjonujące prototypy.

(HMRC) istnieje dedykowany i specjalistyczny „Dział ds. Przemysłu Kreatywnego”, który będzie odpowiedzialny za administrowanie i nadzorowanie wniosków o ulgi podatkowe dla gier wideo. Wspomniany dział będzie oceniać wnioski pod kątem ryzyka, a proces ten obejmuje zapewnienie należytego przestrzegania przepisów dotyczących kwalifikowalności. W związku z tym obowiązuje przejrzysty proces zastosowania przedmiotowego testu.

- (28) Jeżeli chodzi o elementy testu, które pomagają w określeniu jakości kulturowej danej gry, Zjednoczone Królestwo wyjaśniło, że większość punktów przyznawanych w ramach proponowanego testu odnosi się do treści. Nawet 20 punktów z 31 dotyczy treści kulturowej i wkładu kulturowego danej gry. Obejmuje to takie elementy, jak lokalizacja opowiadanej historii, główne postaci, temat gry, użycie języka angielskiego oraz odzwierciedlenie brytyjskiej kultury i dziedzictwa. Jedynie 3 punkty są związane z lokalizacją miejsca produkcji, a pozostałe 8 punktów można zdobyć, jeżeli stosownym działaczem sektora kulturowego w przypadku danej gry (autor scenariusza, kompozytor, projektant, grafik lub programista) jest obywatel lub rezydent brytyjski lub z obszaru EOG. W proponowanym teście kładzie się zatem dużo silniejszy nacisk na treść niż na lokalizację działalności. Wspomniane ukierunkowanie na treść dodatkowo wzmocniono poprzez zastosowanie zasady minimalnej ilości treści kulturowych („zasada złotych punktów”), co ma zapewnić, aby pozytywny wynik testu uzyskiwały jedynie gry, które osiągną wystarczającą liczbę punktów z zakresu treści kulturowych.
- (29) Tego rodzaju ukierunkowanie na treść stanowi ograniczenie ogólnego zakresu zastosowania ulgi. Zjednoczone Królestwo przeprowadziło analizę gier wideo wydanych w tym państwie w 2006 r., 2009 r. i 2012 r., stosując test kulturowy retrospektywnie wobec wszystkich gier wyprodukowanych w Zjednoczonym Królestwie wydanych w tym okresie. Spośród 822 gier wideo wydanych w Zjednoczonym Królestwie w 2012 r. jedynie 74 zostały wyprodukowane przez brytyjskich producentów; 25,7 % z tych gier (19) przeszłoby z pozytywnym wynikiem test kulturowy, gdyby obowiązywał on w przedmiotowym roku. W odniesieniu do lat 2006 i 2009 test wykazał, że udział omawianych gier wideo w grach, które zostały wyprodukowane w Zjednoczonym Królestwie, wyniósłby około 27 %, natomiast ich udział we wszystkich grach wydanych w Zjednoczonym Królestwie wyniósłby 3–4 %.
- (30) Zjednoczone Królestwo uważa, że współczynnik zdawalności 25,7 % leży w zakresie dopuszczonym przez Komisję w przypadku zachęty podatkowej dla gier wideo we Francji ⁽⁸⁾. W przedmiotowej decyzji Komisja ustaliła, że fakt wyboru niemal 30 % gier wideo wskazuje na to, iż Francja opracowała kryteria, które gwarantują, że treść gier wideo kwalifikujących się do ulgi podatkowej ma rzeczywiście charakter kulturowy. Zjednoczone Królestwo uważa również, że test kulturowy gier wideo jest wystarczająco rygorystyczny, aby zapewnić ukierunkowanie pomocy na gry wideo osadzone w realiach kultury brytyjskiej lub kultury państw EOG.
- (31) Ponadto Zjednoczone Królestwo zgodziło się zgłosić program jako projekt pilotażowy na okres czterech lat i wykorzysta ten czas na monitorowanie ulgi oraz zapewnienie jej stosowania zgodnie z przeznaczeniem.

4. Prześciganie się w udzielaniu dotacji

- (32) Jeżeli chodzi o obawy Komisji związane z tym, że pomoc mogłaby napędzać zjawisko prześcigania się w udzielaniu dotacji w UE, co prowadziłoby do nadmiernych zakłóceń konkurencji, Zjednoczone Królestwo zauważyło, że tego rodzaju prześciganie się w udzielaniu pomocy znalazłoby potwierdzenie w dużej liczbie państw członkowskich realizujących programy, które mają na celu zwiększenie konkurencyjności ich rynków wewnętrznych. Zjednoczone Królestwo nie uważa, aby taka sytuacja była prawdopodobna. Chociaż ulgi podatkowe mogą stanowić czynnik warunkujący decyzję o umiejscowieniu działalności, przedmiotowa pomoc jest w dużej mierze odpowiedzią na ulgi podatkowe wprowadzone przez Kanadę, Stany Zjednoczone Ameryki i Koreę Południową. Obecnie Francja jest obecnie jedynym państwem członkowskim oferującym zachętę podatkową na produkcję gier wideo istotnych pod względem kulturowym.
- (33) Co więcej, prześciganie się w udzielaniu dotacji byłoby ukierunkowane wyłącznie na konkurencję gospodarczą bez uwzględnienia jakichkolwiek ograniczeń w zakresie kultury. Dwa państwa, które dążą do ochrony produkcji określonych produktów kulturowych (zgodnie z uzgodnionym testem kulturowym), lub też większa liczba takich państw nie składają się na zjawisko prześcigania się w udzielaniu dotacji.
- (34) Proponowana pomoc ma na celu ochronę produkcji gier wideo osadzonych w realiach kultury brytyjskiej lub europejskiej i jako taka będzie polegać na zapewnieniu ulgi podatkowej jedynie ułamkowi wszystkich gier wideo produkowanych w Zjednoczonym Królestwie i w Europie oraz na wsparciu jedynie niewielkiej części

⁽⁸⁾ Decyzja Komisji 2008/354/WE z 11 grudnia 2007 r. w sprawie pomocy państwa C 47/06 (ex N 648/05) – Ulga podatkowa wprowadzona przez Francję na tworzenie gier wideo (Dz.U. L 118 z 6.5.2008, s. 16).

wszystkich wydatków związanych z produkcją gier wideo. W następstwie dyskusji przeprowadzonych z przedstawicielami sektora Zjednoczone Królestwo szacuje, że jedynie około 10 % gier wideo osadzonych w realiach kultury brytyjskiej lub europejskiej będzie miało budżet przewyższający 5 mln GBP. Przeważająca część wydatków produkcji gier wideo będzie przypadać na znacznie mniejsze projekty.

V. OCENA ŚRODKA POMOCY

1. Klasyfikacja jako pomoc państwa

- (35) Zgodnie z art. 107 ust. 1 Traktatu dotyczącym pomocy przyznanej przez państwo członkowskie wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- (36) Wsparcie produkcji gier wideo zatwierdzone przez brytyjski organ podatkowy (HMRC) oznacza przyznanie korzyści finansowej w formie ulgi podatkowej, przedsiębiorstwom sektora produkcji gier na koszt budżetu Ministerstwa Skarbu. Jest ono przyznawane przy użyciu zasobów państwowych i jest przypisywane państwu. Środek ma na celu obniżenie kosztów produkcji przedsiębiorstw beneficjentów i przynosi im korzyść gospodarczą. Jest on ograniczony do przedsiębiorstw w sektorze gier wideo, ma więc charakter selektywny. Wreszcie, ma on wpływ na wymianę handlową i konkurencję między państwami członkowskimi, jako że gry są również produkowane w innych państwach członkowskich i sprzedawane na rynku międzynarodowym. W związku z tym przedmiotowe wsparcie stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu.

2. Zgodność pomocy z rynkiem wewnętrznym

- (37) Jeżeli chodzi o ogólną zgodność programu z prawem, Komisja odnotowuje, że Zjednoczone Królestwo wycofało klauzulę terytorializacji, którą Komisja uważała za problematyczną z punktu widzenia swobodnego przepływu towarów i swobody świadczenia usług w ramach rynku wewnętrznego. Zjednoczone Królestwo wyraziło zgodę na ograniczenie wysokości kosztów podwykonawstwa kwalifikujących się do objęcia pomocą do 1 mln GBP.
- (38) Komisja ocenia, że wymieniony wyżej pułap jest w niniejszym przypadku dopuszczalny, jako że w praktyce, biorąc pod uwagę wspomnianą wysokość budżetów na produkcję, wydaje się, że pułap 1 mln GBP w odniesieniu do kosztów podwykonawstwa nie stanowi znaczącej przeszkody dla korzystania z usług podwykonawców. Zjednoczone Królestwo spodziewa się, że w przypadku większości gier wideo uwzględnionych w teście kulturowym budżet na produkcję będzie wynosił mniej niż 1 mln GBP. Budżet przekroczyłby 5 mln GBP zaledwie w przypadku około 10 % z tych gier. Komisja zastrzega sobie prawo do zweryfikowania poziomu tego pułapu w zależności od zmian w wysokości budżetów przeznaczonych na produkcję gier wideo w Zjednoczonym Królestwie, gdy zgodnie ze zobowiązaniami Zjednoczonego Królestwa badany środek pomocy zostanie ponownie zgłoszony w terminie czterech lat od daty jego wdrożenia.
- (39) Zjednoczone Królestwo zamierza uzasadnić wsparcie produkcji gier faktem, że stanowi ono pomoc przeznaczoną na promowanie kultury. W związku z tym oceny należy dokonać na podstawie art. 107 ust. 3 lit. d) Traktatu. Komisja nie opracowała wytycznych dotyczących nalezowania przedmiotowego postanowienia w odniesieniu do pomocy przeznaczonej na gry. W komunikacie w sprawie kinematografii odniesiono się jednak do możliwości przyznania pomocy przeznaczonej na gry. W pkt 24 tego komunikatu zaznaczono, że środki pomocy stanowiące wsparcie dla produkcji gier będą nadal rozpatrywane indywidualnie w konkretnych przypadkach. W zakresie, w jakim da się wykazać konieczność istnienia programu pomocy na rzecz tworzenia gier o charakterze kulturowym lub edukacyjnym, Komisja będzie stosować kryteria intensywności pomocy zawarte w komunikacie w sprawie kinematografii.
- (40) Komisja musi zatem ocenić zgodność środka bezpośrednio na podstawie art. 107 ust. 3 lit. d) Traktatu. Będzie musiała zweryfikować, czy przedmiotowy środek rzeczywiście służy promowaniu kultury oraz czy nie wpływa na konkurencję i warunki wymiany handlowej w Unii w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem. Oznacza to, że przedmiotowy środek musi być instrumentem odpowiednim do osiągnięcia tego celu, a w szczególności, że bez tego wsparcia zachęta dla podmiotów rynkowych do produkcji pożądanego rodzaju gier nie byłaby wystarczająca. Jeżeli chodzi o proporcjonalność pomocy, w sposób analogiczny można się odnieść do maksymalnego pułapu intensywności pomocy ustalonego w komunikacie w sprawie kinematografii. W ramach dwóch decyzji dotyczących wsparcia gier we Francji, wspomnianych w motywach 20 i 30 powyżej, Komisja oceniła już cel kulturowy i konieczność pomocy w przypadku określonych gier wideo.

a) *Promowanie kultury*

- (41) Aby pomoc na rzecz gier wideo była zgodna z art. 107 ust. 3 lit. d) Traktatu w formie, w jakiej wnioskuje Zjednoczone Królestwo, powinna ona służyć promowaniu kultury. Na podstawie zmian wprowadzonych w programie i dodatkowych dowodów dostarczonych przez Zjednoczone Królestwo Komisja jest przekonana, że Zjednoczone Królestwo będzie stosowało rzeczywiście selektywny test kulturowy, dzięki któremu będzie miało pewność, że pomoc jest przyznawana wyłącznie na promowanie kultury zgodne z art. 107 ust. 3 lit. d) TFUE.
- (42) Po pierwsze, Komisja odnotowuje wyjaśnienia, których Zjednoczone Królestwo udzieliło w odniesieniu do testu służącego określeniu jakości kulturowej danej gry (por. motywy 27–29 powyżej): większość punktów przyznawanych w ramach proponowanego testu kulturowego odnosi się do treści kulturowych i do wkładu kulturowego danej gry (do 20 z 31 punktów). Dodatkowo test ten wzmocniono poprzez wprowadzenie zasady minimalnej ilości treści kulturowych („zasada złotych punktów”), co ma zapewnić, aby pozytywny wynik testu uzyskały jedynie gry, które osiągną wystarczającą liczbę punktów z zakresu treści kulturowych.
- (43) Tego rodzaju ukierunkowanie na treść stanowi ograniczenie ogólnego zakresu zastosowania ulgi. Symulacje testu kulturowego przeprowadzone w oparciu o gry wydane we wcześniejszych latach wykazały, że 26 do 27 % gier wyprodukowanych w Zjednoczonym Królestwie uzyskałoby pozytywny wynik testu kulturowego. Taki współczynnik zdawalności wskazuje na to, że kryteria testu zapewniają, aby treści gier wideo kwalifikujących się do ulgi podatkowej miały rzeczywiście charakter kulturowy, oraz że test jest wystarczająco rygorystyczny, aby zapewnić ukierunkowanie pomocy na gry wideo osadzone w realiach kultury brytyjskiej lub europejskiej. W ramach porównania – w decyzji z 2007 r. w sprawie francuskiej ulgi podatkowej na tworzenie gier wideo ⁽⁹⁾ Komisja uznała, że kwalifikowalność około 30 % gier do ulgi wskazuje na to, że test jest wystarczająco selektywny.
- (44) W związku z tym wątpliwości wyrażone w decyzji o wszczęciu postępowania zostały wyjaśnione. Fakt wyselekcjonowania jedynie około 27 % gier świadczy o tym, że celem środka pomocy nie jest zwykłe zapewnienie wsparcia dla konkretnego sektora, a rzeczywiste wsparcie celu kulturowego. Środek pomocy spełnia zatem rzeczywisty cel promowania kultury.

b) *Adekwatność, konieczność i proporcjonalność środka*

- (45) Ulga podatkowa na podstawie art. 107 ust. 3 lit. d) Traktatu powinna być adekwatnym instrumentem do osiągnięcia zamierzonego celu. Pomoc państwa udzielona w innych celach, które nie koncentrują się na kulturze, promowałaby raczej cele sektora związane z przemysłem. Komisja uznaje, że ulga podatkowa w formie, w jakiej została opracowana, umożliwia faktycznie ukierunkowanie pomocy publicznej na gry o treści kulturowej, i że w związku z tym stanowi adekwatne narzędzie do osiągnięcia zamierzonego celu kulturowego.
- (46) Biorąc pod uwagę bardzo dynamiczny rozwój i zmiany na rynku gier, władze Zjednoczonego Królestwa przedstawiły dane uzasadniające fakt, że pomoc jest konieczna w celu utrzymania odpowiedniej produkcji takich gier oraz że bez pomocy przeznaczonej na gry promujące kulturę ich produkcja i udział w rynku uległyby znacznemu zmniejszeniu. Dane wykazują stały spadek liczby gier wideo osadzonych w kulturze brytyjskiej i gwałtowny spadek ich udziału w rynku wszystkich gier wideo wydanych w Zjednoczonym Królestwie – z 9 % w 2003 r. do 4 % w 2006 r.; w latach 2009–2012 ich udział utrzymywał się na poziomie 3 %.
- (47) Koszty produkcji gier wideo o znaczeniu kulturowym są równe kosztom „gier globalnych”, ale ich rynek jest znacznie mniejszy. Ich produkcja wiąże się zatem z większym ryzykiem gospodarczym. Gry osadzone w realiach kultury brytyjskiej lub europejskiej byłyby więc mniej znaczące z ekonomicznego punktu widzenia niż gry o charakterze bardziej globalnym. W związku z tym na rynku wywierano by stałą presję na producentów gier wideo w Europie, aby nie podkreślali elementów osadzonych w europejskich realiach kulturowych w swoich grach w celu ich sprzedaży globalnemu odbiorcy. Producentom gier osadzonych w europejskich realiach kulturowych trudniej jest otrzymać prywatne finansowanie.
- (48) Proponowana ulga podatkowa powinna promować produkcję gier wideo o treści kulturowej w przeciwieństwie do gier, które służą wyłącznie rozrywce, tak aby obniżyć koszty produkcji tych pierwszych. Istnieje zatem powód, by stwierdzić, że środek może mieć wystarczający efekt zachęty istotny dla jego celu.

⁽⁹⁾ Zob. przypis 8.

- (49) Ponadto środek pomocy jest proporcjonalny, gdyż ogranicza on intensywność pomocy do 25 % kosztów produkcji rzeczywiście poniesionych na wyprodukowanie kwalifikujących się gier. Intensywność ta jest niższa w porównaniu z intensywnością wynoszącą 50 % dozwoloną w przypadku produkcji audiowizualnych, zgodnie z pkt 52 ppkt 1 komunikatu w sprawie kinematografii, który stosuje się przez analogię w odniesieniu do dopuszczalnej intensywności pomocy.
- (50) Aby uniknąć wpływu na konkurencję i warunki wymiany handlowej w Unii w stopniu sprzecznym ze wspólnym interesem, zakłócenia konkurencji i wpływ na wymianę handlową spowodowane przez zastosowanie środka powinny być równoważone przez jego pozytywne skutki.
- (51) Zgodnie z danymi przedstawionymi przez Zjednoczone Królestwo i przedstawicieli sektora, w 2012 r. mniej niż 10 % gier wydanych w Zjednoczonym Królestwie zostało wyprodukowanych w tym państwie. Udział w rynku kwalifikujących się gier wydanych w Zjednoczonym Królestwie jest dość niewielki (4–5 %). Ponadto gry te stanowią stosunkowo małą część wszystkich gier produkowanych w Zjednoczonym Królestwie – około 27 %.
- (52) Co więcej, żadna z osób trzecich, na które może mieć wpływ przedmiotowa pomoc, nie wskazała na możliwy negatywny wpływ środka. Przeciwnie, stowarzyszenia producentów gier wideo, TIGA i EGDF, które zgłosiły uwagi w następstwie wszczęcia postępowania, podkreślały niewielki wpływ środka pomocy na ich sektory krajowe oraz jego ogólny wpływ w świetle konkurencji pochodzącej głównie z Ameryki Północnej i Dalekiego Wschodu. W związku z tym prześciganie się państw członkowskich w udzielaniu dotacji byłoby raczej mało prawdopodobne.
- (53) W każdym przypadku ograniczenie przez Zjednoczone Królestwo okresu obowiązywania programu do czterech lat jest przydatnym rozwiązaniem, gdyż umożliwi ocenę jego zastosowania i ponowną ocenę kryteriów w kontekście zmian na rynku.
- (54) W związku z tym Komisja uważa, że wątpliwości wyrażone w decyzji o wszczęciu postępowania zostały wyjaśnione. Zakłócenia konkurencji i wpływ środka na wymianę handlową między państwami członkowskimi są obecnie ograniczone w odpowiednim stopniu, aby nie były one sprzeczne ze wspólnym interesem.

VI. WNIOSEK

- (55) W świetle powyższych rozważań Komisja uznaje zatem, że pomoc nie spowoduje nadmiernego wzmocnienia siły rynkowej przedsiębiorstw będących beneficjentami ani zahamowania dynamicznych zachęt dla uczestników rynku; przeciwnie, pomoc ta zwiększy różnorodność oferty rynkowej. Można zatem stwierdzić, że wpływ środka na zakłócenie konkurencji i wymianę handlową jest ograniczony, a zatem ogólny bilans pomocy jest dodatni. Ulga podatkowa na tworzenie gier wideo jest więc zgodna z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. d) Traktatu,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Środek pomocy państwa, który Zjednoczone Królestwo planuje wdrożyć na rzecz gier wideo poprzez wprowadzenie zmiany w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych z 2009 r., jest zgodny z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. d) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Niniejszym zezwala się zatem na wdrożenie przedmiotowego środka pomocy.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja skierowana jest do Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.

Sporządzono w Brukseli dnia 27 marca 2014 r.

W imieniu Komisji
Joaquín ALMUNIA
Wiceprzewodniczący

DECYZJA KOMISJI**z dnia 25 czerwca 2014 r.****w sprawie pomocy państwa nr SA.20949 (C 23/06) – Polska – Technologie Buczek***(notyfikowana jako dokument nr C(2014) 4099)***(Jedynie tekst w języku polskim jest autentyczny)****(Tekst mający znaczenie dla EOG)***(2014/765/UE)*

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

a także mając na uwadze, co następuje:

1. PROCEDURA

- (1) Pismem z dnia 7 czerwca 2006 r. Komisja powiadomiła Polskę o decyzji w sprawie wszczęcia formalnego postępowania określonego w art. 88 ust. 2 Traktatu WE dotyczącego wyżej wymienionego środka pomocy.
- (2) W dniu 23 października 2007 r. przyjęto decyzję Komisji 2008/344/EC ⁽¹⁾ („decyzja”), w której Komisja stwierdziła, że pomoc państwa, jaką otrzymał producent stali, grupa Technologie Buczek („grupa TB”), jest niezgodna ze wspólnym rynkiem, i nakazała Polsce odzyskanie jej od podmiotów wchodzących w skład grupy TB, czyli od spółki dominującej Technologie Buczek SA („TB”) i jej spółek zależnych: Huty Buczek sp. z o.o. („HB”) i Buczek Automotive sp. z o.o. („BA”), proporcjonalnie do faktycznie otrzymanej przez nie pomocy.
- (3) W dniu 8 stycznia 2008 r. BA wniosła do Sądu o stwierdzenie częściowej nieważności decyzji. TB i HB złożyły oddzielne wnioski, jednak później je wycofały.
- (4) Wyrokiem z dnia 17 maja 2011 r. ⁽²⁾ Sąd unieważnił decyzję w zakresie, w jakim dotyczy ona BA (zob. szczegółowy opis w motywie 7 poniżej). Dnia 21 marca 2013 r. Trybunał Sprawiedliwości oddalił odwołanie Komisji od wyroku Sądu ⁽³⁾.
- (5) W wyniku unieważnienia decyzji w zakresie, w jakim dotyczy ona BA, formalne postępowanie wyjaśniające C23/06 nie zostało zamknięte, a Komisja musiała wznowić je od momentu, w którym nastąpiła niezgodność z prawem.
- (6) Komisja zwróciła się do Polski o udzielenie informacji w dniach: 22 kwietnia 2013 r., 12 czerwca 2013 r. i 27 listopada 2013 r., na które Polska odpowiedziała w dniach: 8 maja 2013 r., 26 lipca 2013 r. i 10 lutego 2014 r.

2. OCENA

- (7) Sąd unieważnił:

— art. 1 decyzji, w którym stwierdzono, że pomoc państwa w wysokości 20 761 643 PLN, przyznana bezprawnie przez Polskę na rzecz grupy TB, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem,

⁽¹⁾ Decyzja Komisji 2008/344/WE z dnia 23 października 2007 r. w sprawie pomocy państwa C 23/06 (ex NN 35/06) udzielonej przez Polskę na rzecz producenta stali Grupy Technologie Buczek (Dz.U. L 116 z 30.4.2008, s. 26).

⁽²⁾ Sprawa T-1/08 Buczek Automotive sp. z o.o. przeciwko Komisji, ECLI:UE:T:2011:216.

⁽³⁾ Sprawa C-405/11 P Komisja przeciwko Buczek Automotive sp. z o.o., ECLI:EU:C:2013:186.

- art. 3 ust. 1 i 3 decyzji, w których określono kwoty środków pomocy, jakie należy odzyskać indywidualnie od HB i BA, w zakresie, w jakim ustępy te dotyczą BA ⁽¹⁾,
- art. 4 i 5 decyzji zawierające przepisy wykonawcze w zakresie, w jakim artykuły te dotyczą BA.
- (8) Ze względu na fakt, że art. 1 decyzji odnosi się do grupy TB jako całości, podczas gdy pozostałe unieważnione artykuły dotyczą wyłącznie BA, Komisja uważa, że należy najpierw przypomnieć zakres, w jakim stwierdzenie nieważności decyzji wpływa na innych członków grupy TB, tj. TB i HB.
- (9) Komisja przywołuje wyrok w sprawie T-227/95 (*AssiDomän Kraft Products i inni przeciwko Komisji* Rec. 1997 s. II-01185, pkt 59 i 60), w którym Sąd stwierdził, że jeśli adresat [decyzji Komisji] postanawia wnieść skargę o stwierdzenie jej nieważności, sąd Wspólnoty rozpatruje jedynie te elementy decyzji, które dotyczą tego adresata. Natomiast niekwestionowane elementy decyzji dotyczące pozostałych adresatów nie stanowią części przedmiotu sporu, który Sąd ma rozstrzygnąć. W przypadku skargi o stwierdzenie nieważności Sąd może wydać wyrok jedynie w zakresie przedmiotu sporu przekazanego mu przez strony. Decyzja może zostać unieważniona jedynie w odniesieniu do adresatów, na korzyść których rozstrzygnął Sąd.
- (10) Jak wspomniano w motywie 3 powyżej, TB i HB wycofały swoje złożone do Sądu skargi, w związku z czym decyzja stała się ostateczna w odniesieniu do tych spółek, w tym jeśli chodzi o obowiązek Polski do odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy. Władze Polski potwierdziły, że TB zwróciła 13 963 560,74 PLN, co odpowiada całej kwocie pomocy, która miała być odzyskana od TB, a także części pomocy, która miała być odzyskana od HB. W odniesieniu do HB ogłoszona została upadłość, a wszystkie odpowiednie władze publiczne zgłosiły swoje wierzytelności do masy upadłości. Procedura likwidacyjna jest w toku. Władze Polski potwierdziły, że w następstwie unieważnienia decyzji odzyskana od spółki TB kwota pomocy nie została jej zwrócona, a dochodzone od HB kwoty pomocy nie zostały skreślone z listy wierzytelności HB.
- (11) Z tych powodów formalne postępowanie wyjaśniające pozostaje otwarte jedynie w odniesieniu do BA.
- (12) Komisja odnotowuje informacje przekazane przez Polskę, że dnia 28 września 2012 r. zakończono postępowanie upadłościowe BA, a dnia 16 listopada 2012 r. BA została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego.
- (13) Polska poinformowała Komisję, że aktywa BA, które wchodziły w skład jej masy upadłości, zostały zbyte jako poszczególne składniki majątkowe (nie zaś jako przedsiębiorstwo lub jego zorganizowana część) w ramach przetargów zapewniających uzyskanie ceny rynkowej. W toku postępowania upadłościowego nie nastąpiło przejście pracowników, dostawców lub klientów BA przez inny podmiot w sposób mogący wskazywać na kontynuację działalności BA.
- (14) Polska poinformowała też Komisję, że w toku postępowania upadłościowego syndyk masy upadłości zlikwidował cały majątek BA. Po zakończeniu postępowania upadłościowego nie pozostały żadne aktywa, które mogłyby zostać przejęte przez inne przedsiębiorstwa.
- (15) Na podstawie tych elementów Komisja stwierdza, że nie ma żadnych przedsiębiorstw, które można by uznać za gospodarczych sukcesorów BA.
- (16) W związku z powyższym formalne postępowanie wyjaśniające w przedmiotowej sprawie stało się bezprzedmiotowe, ponieważ nawet jeżeli pomoc zostałaby uznana za niezgodną ze wspólnym rynkiem, odzyskanie jej nie byłoby w żaden sposób możliwe,

⁽¹⁾ Artykuł 3 ust. 1 decyzji nakazuje Polsce odzyskanie środków pomocy, o których mowa w art. 1, jak następuje: 13 578 115 PLN od HB oraz 7 183 528 PLN od BA. Artykuł 3 ust. 3 nakazywał Polsce odzyskanie także odsetek od wspomnianych kwot.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Formalne postępowanie wyjaśniające określone w art. 108 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, wszczęte dnia 7 czerwca 2006 r., które pozostawało otwarte w odniesieniu do spółki Buczek Automotive sp. z o.o. w następstwie wyroku Sądu z dnia 17 maja 2011 r. w sprawie T-1/08 potwierdzonego wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 marca 2013 r. w sprawie C-405/11P, zostaje zamknięte, ponieważ stało się bezprzedmiotowe w wyniku likwidacji spółki Buczek Automotive sp. z o.o.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja skierowana jest do Rzeczypospolitej Polskiej.

Sporządzono w Brukseli dnia 25 czerwca 2014 r.

W imieniu Komisji
Joaquín ALMUNIA
Wiceprzewodniczący

DECYZJA KOMISJI**z dnia 9 lipca 2014 r.****w sprawie programu pomocy SA.18042 (2013/C) (ex MX 17/2009) (ex NN 61/2004)****wdrożonego przez Hiszpanię, dotyczącego zwolnienia z akcyzy biopaliw***(notyfikowana jako dokument nr C(2014) 4530)***(Jedynie tekst w języku hiszpańskim jest autentyczny)****(Tekst mający znaczenie dla EOG)****(2014/766/UE)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag zgodnie z przywołanymi artykułami⁽¹⁾ i uwzględniając otrzymane odpowiedzi,

a także mając na uwadze, co następuje:

I. POSTĘPOWANIE

- (1) Od 2006 r. Dyrekcja Generalna ds. Konkurencji przeprowadza każdego roku monitorowanie *ex post* próby środków pomocy wdrożonych przez państwa członkowskie. Hiszpański program zwolnień z akcyzy dla biopaliw (numer sprawy NN 61/2004) został zatwierdzony przez Komisję decyzją C (2006) 2293 w dniu 6 czerwca 2006 r. (dalej zwaną „decyzją Komisji”). Powyższy program został objęty monitorowaniem w latach 2009–2010 (pod numerem referencyjnym MX 17/2009), w ramach którego Komisja zbadała stosowanie przez państwa członkowskie wybranych programów obowiązujących w 2009 r.
- (2) Komisja postanowiła po raz kolejny objąć przedmiotowy program monitorowaniem w latach 2011–2012, w ramach którego Komisja zbadała stosowanie przez państwa członkowskie wybranych programów obowiązujących w latach 2009–2010.
- (3) Informacje przedstawione przez Hiszpanię w ramach monitorowania wzbudziły wątpliwości Komisji co do właściwej realizacji programu przez władze hiszpańskie. W związku z powyższym Komisja zdecydowała się wszcząć postępowanie określone w art. 108 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Komisja poinformowała Hiszpanię o swojej decyzji pismem z dnia 17 lipca 2013 r.
- (4) Hiszpania przekazała swoje uwagi w dniu 20 września 2013 r.
- (5) Decyzja Komisji o wszczęciu formalnego postępowania została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* w dniu 7 lutego 2014 r.⁽²⁾ Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag.
- (6) Komisja otrzymała uwagi od działu biopaliw Hiszpańskiego Stowarzyszenia Producentów Energii Odnawialnej (Asociación Española de Productores de Energías Renovables (APPA Biocarburantes)) w dniu 5 marca 2014 r. Przekazała je Hiszpanii, oferując jej możliwość przedstawienia swoich uwag. W dniu 6 maja 2014 r. władze hiszpańskie poinformowały, że nie zamierzają odnosić się do uwag przekazanych przez osoby trzecie.

⁽¹⁾ Dz.U. C 37 z 7.2.2014, s. 44.

⁽²⁾ Zob. przypis 1.

II. SZCZEGÓŁOWY OPIS ŚRODKA POMOCY

- (7) Program NN 61/2004 dotyczący zwolnień podatkowych dla biopaliw polega na stosowaniu zerowej stawki opodatkowania węglowodorów. Jest on stosowany wobec alkoholu etylowego wytworzonego z produktów pochodzenia rolnego lub roślinnego (bioetanol), objętego kodem Nomenklatury scalonej CN 2207 20, wobec alkoholu metylowego uzyskanego z produktów pochodzenia rolnego lub roślinnego, objętego kodem CN 2905 11 00 oraz wobec produktów objętych kodami CN 1507, 1508, 1510, 1511, 1512, 1513, 1514, 1515 i 1518.
- (8) Zerową stawkę opodatkowania stosowano wobec tych produktów bez względu na to, czy były używane bez przetworzenia lub wcześniejszej modyfikacji chemicznej. Kiedy biopaliwo mieszano z innym paliwem, zerową stawkę opodatkowania stosowano jedynie wobec tej części mieszanki, która zawierała biopaliwa. W ramach zwolnienia z akcyzy zerową stawkę stosowano do wszystkich biopaliw, bez względu na ich pochodzenie geograficzne.
- (9) Program został zatwierdzony przez Komisję w dniu 6 czerwca 2006 r. i przestał obowiązywać w dniu 31 grudnia 2012 r. ⁽³⁾.
- (10) W trakcie analizy informacji dostarczonych przez władze hiszpańskie w czasie monitorowania pojawiły się wątpliwości co do zgodności realizacji programu w latach 2009 i 2010 z decyzją Komisji. Pojawiły się również wątpliwości związane z możliwą nadmierną kompensacją beneficjentów w 2010 r. Komisja przedstawiła swoje zastrzeżenia w motywach 13–29 decyzji z dnia 17 lipca 2013 r.
- (11) Komisja zwróciła się do Hiszpanii o:
- a) wykazanie, że program był realizowany prawidłowo w latach 2009 i 2010;
 - b) wykazanie, że nie miała miejsca nadmierna kompensacja za bioetanol w 2010 r., a jeśli miała miejsce, o wyjaśnienie, jakie środki zastosowano w celu uniknięcia nadmiernej kompensacji w kolejnych latach;
 - c) przedstawienie rocznych sprawozdań dotyczących całego okresu obowiązywania programu.

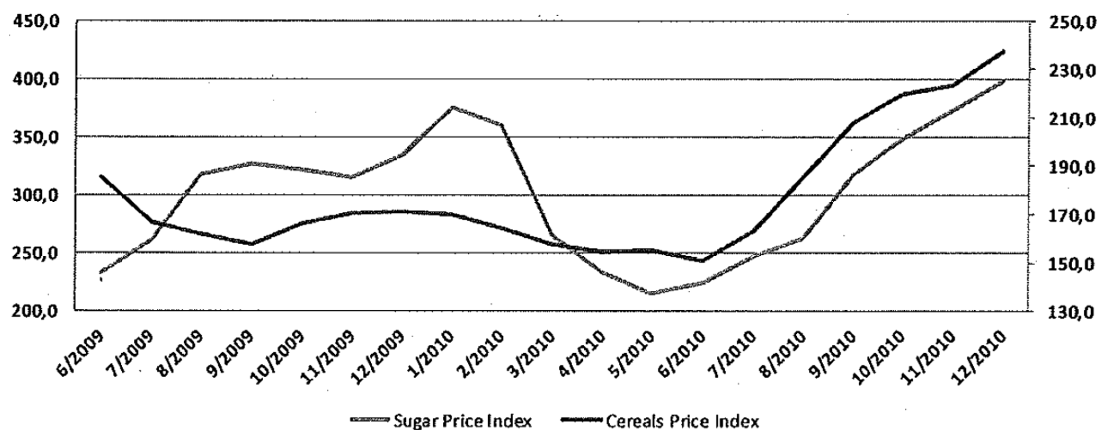
III. UWAGI ZAINTERESOWANYCH STRON

- (12) W dniu 5 marca 2014 r. Komisja otrzymała uwagi APPA Biocarburantes, bardzo podobne do uwag władz hiszpańskich (zob. sekcja IV). Powyższe stowarzyszenie wskazywało, że program był stosowany właściwie.
- (13) Porównanie kosztów biopaliw z ceną przed opodatkowaniem paliw kopalnych na stacji benzynowej wskazuje, że zarówno bioetanol, jak i biodiesel wydają się być objęte niewystarczającymi rekompensatami przez cały okres, z wyjątkiem 2010 r. w przypadku bioetanolu i 2012 r. w przypadku biodiesla. Zdaniem APPA Biocarburantes przyjęta metodologia jest niewłaściwa, ponieważ cena przed opodatkowaniem paliw kopalnych na stacji benzynowej zawiera wszystkie koszty transportu i dystrybucji paliw aż do momentu dotarcia produktu do konsumenta końcowego, podczas gdy koszty logistyki nie są uwzględniane w kosztach biopaliw we wspomnianej analizie porównawczej. Zdaniem stowarzyszenia właściwsze byłoby porównanie kosztów produkcji biopaliw z cenami paliw kopalnych na rynkach międzynarodowych. Przy zastosowaniu takiej metodologii staje się oczywiste, że biopaliwa były objęte niewystarczającymi rekompensatami w czasie obowiązywania programu, i nie stwierdza się przypadków nadmiernych rekompensat.
- (14) Wreszcie APPA Biocarburantes utrzymuje, że nawet jeśli porówna się koszty biopaliw z ceną przed opodatkowaniem paliw kopalnych na stacji benzynowej, jedynie dwie sytuacje, w których mogło dojść do występowania nadmiernych rekompensat, miały charakter czysto okresowy i wynikały z natury programu pomocy podatkowej dla biopaliw (wielkości bezwzględne określone *ex ante* i oceny przeprowadzone *ex post*) oraz dużej zmienności cen produktów rolnych, stanowiących główny składnik kosztów produkcji biopaliw. Nie było konieczne dokonanie korekty programu, ponieważ nie zaobserwowano żadnych oznak nadmiernych rekompensat w odniesieniu do bioetanolu w późniejszych latach (2011 i 2012), a ewentualne nadmierne rekompensaty w przypadku biodiesla odnotowano w ostatnim roku, tj. w 2012 r. Ponadto nie jest możliwe zastosowanie korekt w przyszłości, ponieważ program przestał obowiązywać.

⁽³⁾ Dz.U. C 219 z 12.9.2006, s. 3.

IV. UWAGI HISZPANII

- (15) Władze hiszpańskie przekazały swoje uwagi w dniu 20 września 2013 r. Dnia 6 maja 2014 r. potwierdziły, że nie chcą komentować uwag zgłoszonych przez strony trzecie.
- (16) W swoim piśmie z dnia 20 września 2013 r. władze hiszpańskie przedstawiły informacje na temat kosztów produkcji bioetanolu i biodiesla oraz dane dotyczące cen paliw kopalnych w odpowiednim okresie, tj. w latach 2004–2012. Przedstawiły również tabele porównawcze kosztów biopaliw i cen przed opodatkowaniem paliw kopalnych na stacji benzynowej. Odnośne zestawienia znajdują się w załączniku.
- (17) Dane i analiza zilustrowana odpowiednimi tabelami opierają się na następujących założeniach:
- Punktem wyjściowym są rzeczywiste dane dotyczące rocznych kosztów produkcji roślin w Hiszpanii, które powiększa się marżę zysków z produkcji w wysokości 5 %, a następnie koryguje z uwagi na różnice w wartości opałowej biopaliw i paliw kopalnych, z którymi są mieszane, przy zastosowaniu wartości wskazanych w załączniku III do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE ⁽⁴⁾, tj. 1,52 w odniesieniu do bioetanolu i 1,09 w odniesieniu do biodiesla.
 - Wspomniane koszty porównywane są następnie z danymi dotyczącymi cen zastępowanych paliw, tzn. benzyny i oleju napędowego. Porównywana cena to cena wspomnianego paliwa przed opodatkowaniem, na stacji benzynowej, dlatego zawiera marżę brutto dystrybucji handlowej. Różnica pomiędzy kosztami produkcji biopaliw i kosztami zastępczego paliwa kopalnego to maksymalny margines rekompensaty.
 - Rzeczywista stosowana rekompensata jest równa stawce podatku akcyzowego obowiązującej w odniesieniu do węglowodorów, która miałaby zastosowanie do bioetanolu i biodiesla. Bez zwolnienia podatkowego stawka stosowana do wspomnianych produktów z tytułu akcyzy na węglowodory odpowiadałaby stawce podatku pobieranego odpowiednio w przypadku benzyny i oleju napędowego ⁽⁵⁾.
- (18) W oparciu o te dane Hiszpania wskazała, że w latach 2004–2012 odnotowano skumulowaną niewystarczającą rekompensatę dla obu rodzajów paliwa (455,96 EUR/1 000 l w przypadku biodiesla i 897,22 EUR/1 000 l w przypadku bioetanolu). Odrębna analiza dla poszczególnych lat pokazuje, że rekompensata była niewystarczająca w całym tym okresie, z wyjątkiem roku 2010 – w przypadku bioetanolu i roku 2012 – w przypadku biodiesla.
- (19) W odniesieniu do bioetanolu Hiszpania wyjaśniła, że domniemana nadmierna rekompensata odnotowana w 2010 r. wynikała z chwilowego spadku cen surowców, w szczególności w sektorze rolnym, w okresie pomiędzy styczniem a czerwcem 2010 r. Była to zatem sytuacja przejściowa, odwracalna i nieprzewidywalna, która ponadto została automatycznie skorygowana w kolejnym roku dzięki wyższym cenom surowców. W związku z tym nie było powodów, dla których władze hiszpańskie miałyby interweniować. Hiszpania przedstawiła szczegółowe informacje na temat zmian poziomu cen surowców, jak również wykres ilustrujący tendencje wskaźników cen cukru i zboża (punkt odniesienia: 2002–2004 = 100).

Zmiany poziomu cen surowców w latach 2009–2011 ⁽⁶⁾

Źródło: www.fao.org

⁽⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dz.U. L 140 z 5.6.2009, s. 16).

⁽⁵⁾ W pierwszym z tych przypadków wspomniana kwota wynosiła 371,69 EUR/1 000 l w okresie 2004–2009 i 400,69 EUR/1 000 l w okresie 2009–2012. Jeśli chodzi o biodiesel, stosowane stawki wynosiły 269,89 EUR/1 000 l w okresie 2004–2006, 278 EUR/1 000 l w okresie 2007–2009 i 307 EUR/1 000 l w okresie 2009–2012.

⁽⁶⁾ Wykres cen cukru rozpoczyna się po prawej stronie w dolnej części grafiki, natomiast wykres cen zbóż zaczyna się po prawej stronie w górnej części grafiki.

- (20) Hiszpania wyjaśniła, że w przypadku biodiesla prawdopodobnie odnotowano pewną nadmierną rekompensatę w 2012 r., program zakończył się jednak 31 grudnia tego samego roku.
- (21) Hiszpania stwierdziła, że wykorzystana we wspomnianej metodologii cena referencyjna dla paliw zastępczych – tj. cena przed opodatkowaniem na stacji benzynowej – jest najbardziej rygorystyczną spośród możliwych opcji oraz że właściwsze byłoby porównanie z wartością nieco bliższą cenom tych wyrobów na rynkach światowych. Władze hiszpańskie przedstawiły również zestawienia tabelaryczne, w których porównano koszty węglowodorów z cenami paliw kopalnych na rynkach światowych, i podkreśliły, że w takim przypadku w odniesieniu do biodiesla nie zaobserwowano nadmiernej rekompensaty w żadnym z analizowanych lat, natomiast w odniesieniu do bioetanolu nadmierna rekompensata byłaby nieznaczna (2 EUR/1 000 l w porównaniu z 142,13 EUR/1 000 l, jeśli jako cenę referencyjną przyjmie się cenę paliw kopalnych przed opodatkowaniem na stacji benzynowej). W porównaniu z wynikami uzyskanymi zgodnie z wcześniejszą metodologią skumulowana niewystarczająca rekompensata byłaby kilkakrotnie większa.
- (22) Władze hiszpańskie wyjaśniły, że poinformowały o wszystkich przedsiębiorstwach zajmujących się produkowaniem, przetwarzaniem, przechowywaniem, odbieraniem lub wysyłaniem wyrobów akcyzowych, zgodnie z dyrektywą Rady 2008/118/WE⁽⁷⁾.
- (23) Zgodnie z definicją w art. 4 ust. 1 wspomnianej dyrektywy uprawniony prowadzący skład podatkowy oznacza osobę fizyczną lub prawną uprawnioną w ramach swojej działalności do produkowania, przetwarzania, przechowywania, odbierania lub wysyłania wyrobów akcyzowych w procedurze zawieszenia poboru akcyzy w składzie podatkowym. Zgodnie z przepisami art. 8 tej dyrektywy uprawniony prowadzący skład podatkowy jest osobą zobowiązaną do zapłaty podatku akcyzowego, który stał się wymagalny.
- (24) Władze hiszpańskie wyjaśniły, dlaczego przedstawiły dane podatkowe dotyczące tylko jednego z dwóch przedsiębiorstw, które podpisały umowę na produkcję estrów metylowych kwasów tłuszczowych (FAME) na bazie soi i oleju palmowego, działając jako podwykonawcy. Ponieważ umowa ta dotyczy wyrobów akcyzowych w odniesieniu do ich przechowywania, przepływu oraz kontrolowania, zastosowanie mają przepisy dyrektywy 2008/118/WE. Władze hiszpańskie wskazały również, że zakresem definicji „uprawnionego prowadzącego skład podatkowy”, w rozumieniu art. 4 ust. 1 przywołanej dyrektywy, nie objęto właściciela wyrobu.

V. OCENA ŚRODKA

- (25) W swojej decyzji dotyczącej sprawy NN 61/2004 Komisja doszła do wniosku, że przedmiotowy środek zawiera elementy pomocy w rozumieniu art. 107 TFUE. Komisja oceniła przedmiotowy program pomocy w świetle Wytycznych wspólnotowych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska⁽⁸⁾ z 2001 r. i doszła do wniosku, że jest on zgodny z rynkiem wewnętrznym.
- (26) Władze hiszpańskie przedstawiły następnie Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji odpowiednie szczegółowe informacje, m.in. dane dotyczące kosztów produkcji bioetanolu i biodiesla dla całego okresu obowiązywania programu. Porównanie kosztów produkcji węglowodorów z cenami paliw kopalnych przed opodatkowaniem na stacji benzynowej, przedstawione w tabelach ujętych w załączniku do niniejszej decyzji, pozwala zauważyć dwa przypadki nadmiernej rekompensaty: w 2010 r. w odniesieniu do bioetanolu i w 2012 r. w odniesieniu do biodiesla.
- (27) Jeśli chodzi o alternatywną metodologię zaproponowaną przez Hiszpanię, zgodnie z którą jako cenę referencyjną przyjmuje się ceny paliw kopalnych na rynkach światowych, Komisja zauważa, że jest ona odmienna od metodologii zaproponowanej przez Hiszpanię i wykorzystanej przez Komisję do oceny środka NN 61/2004. Ponieważ Komisja sprawdza obecnie, czy Hiszpania prawidłowo stosowała program pomocy, zgodnie z decyzją w sprawie NN61/2004 zatwierdzającą ten program, nie może zaakceptować odmiennej metodologii.
- (28) Komisja zauważa jednak, że nie odnotowano żadnej stałej tendencji wskazującej na nadmierne rekompensaty. Podobnie, biorąc pod uwagę pomoc przyznaną w całym okresie obowiązywania programu, nic nie wskazuje na to, by doszło do ogólnej nadmiernej rekompensaty. Komisja przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia przedstawione przez Hiszpanię (zob. motywy 18, 19, 20 i 22).
- (29) W odniesieniu do bioetanolu Komisja uważa, że nie było potrzeby wprowadzania działań korygujących nadmierną rekompensatę. W tym przypadku Hiszpania dowiodła, że nadmierna rekompensata została samoistnie wyrównana dzięki znacznejwyżce cen surowców, jaka miała miejsce, począwszy od czerwca 2010 r. I rzeczywiście w latach 2011 i 2012 nie zaobserwowano, by dochodziło do nadmiernej rekompensaty w przypadku bioetanolu.

⁽⁷⁾ Dyrektywa Rady 2008/118/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie ogólnych zasad dotyczących podatku akcyzowego, uchylająca dyrektywę 92/12/EWG (Dz.U. L 9 z 14.1.2009, s. 12).

⁽⁸⁾ Dz.U. C 37 z 3.2.2001, s. 3.

- (30) Jeśli zaś chodzi o biodiesel, Komisja wskazuje, że w 2012 r. odnotowano niewielką nadmierną rekompensatę na poziomie 41,85 EUR/1 000 l. Do sytuacji tej doszło bez wprowadzania jakichkolwiek zmian w odniesieniu do środka lub poziomu wsparcia. Sytuacja ta była następstwem czynników zewnętrznych, a mianowicie – drastycznego wzrostu cen kopalnego oleju napędowego w Hiszpanii. Komisja zauważa, że w 2012 r. cena diesla była wyższa o 8 % od ceny tego produktu w 2011 r., o 36 % od ceny w 2010 r. i o 71 % od ceny w 2009 r. Dla porównania: ceny produkcji biodiesla w 2012 r. były na takim samym poziomie co ceny w 2011 r., o 16 % wyższe od cen odnotowanych w 2010 r. i o 25 % wyższe od cen obowiązujących w 2009 r. Komisja zauważa, że przedmiotowy program zakończył się w grudniu 2012 r., co uniemożliwiło dostosowanie programu zwolnienia z akcyzy w celu uniknięcia ewentualnej nadmiernej rekompensaty w przyszłości, zgodnie z przepisami motywu 19 decyzji Komisji w sprawie NN 61/2004. Z drugiej strony, Komisja pragnie również wskazać, że ani w 2013 r., ani później nie przyznano pomocy w ramach tego programu. Ponadto, jak już wyjaśniono w motywie 28, nawet po uwzględnieniu danych z 2012 r. nie odnotowuje się żadnej nadmiernej rekompensaty dla całego okresu obowiązywania programu. W związku z tym można uznać to za wskazówkę, że Hiszpania mogła bazować na swojej metodologii obliczeń *ex ante* przewidzianej w ramach programu.
- (31) Po uwzględnieniu dodatkowych informacji przekazanych przez Hiszpanię Komisja uważa, że Hiszpania nie naruszyła swoich obowiązków określonych w motywie 19 decyzji w sprawie NN 61/2004.
- (32) W oparciu o przedstawione przez Hiszpanię wyjaśnienia dotyczące stosowania dyrektywy 2008/118/WE Komisja przyjmuje, że władze hiszpańskie poinformowały o wszystkich odpowiednich przedsięwzięciach.

VI. WNIOSEK

- (33) Komisja stwierdza, że Hiszpania zastosowała w sposób właściwy program pomocy NN 61/2004, zgodnie z decyzją Komisji, którą został przyjęty.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Program pomocy państwa NN 61/2004 realizowany przez Hiszpanię jest zgodny z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE i był stosowany właściwie, zgodnie z decyzją Komisji NN 61/2004.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja skierowana jest do Królestwa Hiszpanii.

Sporządzono w Brukseli dnia 9 lipca 2014 r.

W imieniu Komisji
Joaquín ALMUNIA
Wiceprzewodniczący

Tabela 1

Koszty produkcji bioetanolu w Hiszpanii

Koszty produkcji bioetanolu w Hiszpanii											
w EUR/1 000 l		2004	2005	2006	2007	2008	2009		2010	2011	2012
Surowce	(+)	[...] (*)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		[...]	[...]	[...]
Siła robocza	(+)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		[...]	[...]	[...]
Amortyzacja	(+)										
Koszty zmienne i finansowe	(+)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		[...]	[...]	[...]
Transport i dystrybucja	(+)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		[...]	[...]	[...]
Dochód w podziale na podprodukty	(−)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		[...]	[...]	[...]
Pomoc bezpośrednia	(−)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		[...]	[...]	[...]
Łączne koszty produkcji		603	692	672	582	602	581		510	688	763
Marża produkcji (5 %)	(+)	30	35	34	29	30	29		26	34	38
Wskaźnik korygujący odpowiadający wartości opałowej	(+)	329	378	367	318	329	317		278	376	417
Łączne koszty bioetanolu (przed opodatkowaniem)	(B)	962	1 104	1 073	929	961	927		814	1 098	1 218
Koszty benzyny 95-oktanowej (przed opodatkowaniem)	(P)	351,8	427,0	483,3	497,0	560,8	436,7		555,4	674,6	741,0
Maksymalny margines rekompensaty	(M) = (B) − (P)	610,6	677,4	589,2	431,9	400,0	490,6		258,6	423,4	476,7
Stawka podatku akcyzowego na węglowodory (IEH)	(IEH)	371,7	371,7	371,7	371,7	371,7	371,7	400,7	400,7	400,7	400,7
Niedostateczna rekompensata (I)	(I) = (M) − (IEH)	238,90	305,74	217,52	60,18	28,30	118,89	89,89	− 142,13	22,76	76,06

Źródło: Władze hiszpańskie.

(*) Tajemnica handlowa.

Tabela 2

Koszty produkcji biodiesla w Hiszpanii

Koszty produkcji biodiesla w Hiszpanii											
w EUR/1 000 l		2004	2005	2006	2007	2008	2009		2010	2011	2012
Surowce	(+)	[...] (*)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		[...]	[...]	[...]
Siła robocza	(+)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		[...]	[...]	[...]
Amortyzacja	(+)										
Koszty zmienne i finansowe	(+)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		[...]	[...]	[...]
Transport i dystrybucja	(+)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		[...]	[...]	[...]
Dochód w podziale na podprodukty	(-)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		[...]	[...]	[...]
Pomoc bezpośrednia	(-)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		[...]	[...]	[...]
Łączne koszty produkcji		553	744	710	762	992	733		791	917	918
Marża produkcji (5 %)	(+)	28	37	36	38	50	37		40	46	46
Wskaźnik korygujący odpowiadający wartości opałowej	(+)	52	70	67	72	94	69		75	87	87
Łączne koszty biodiesla (przed opodatkowaniem)	(B)	633	852	813	872	1 135	839		905	1 050	1 051
Koszty oleju napędowego A (przed opodatkowaniem)	(P)	355,0	476,0	521,7	524,9	672,8	459,0		576,5	727,9	785,5
Maksymalny margines rekompensaty	(M) = (B) – (P)	277,9	375,5	290,9	347,2	462,5	379,9	379,9	328,8	321,6	265,2
Stawka podatku akcyzowego nałożonego na węglowodory	(IEH)	269,86	269,86	269,86	278	278	278	307	307	307	307
Niedostateczna rekompensata (I)	(I) = (M) – (IEH)	8,05	105,65	21,04	69,21	184,54	101,92	72,92	21,80	14,61	– 41,85

Źródło: Władze hiszpańskie.

(*) Tajemnica handlowa.

DECYZJA KOMISJI**z dnia 23 lipca 2013 r.****w sprawie pomocy państwa SA.35062 (13/N-2) wdrożonej przez Portugalię na rzecz Caixa Geral de Depósitos***(notyfikowana jako dokument nr C(2013) 4801)***(Jedynie tekst w języku angielskim jest autentyczny)****(Tekst mający znaczenie dla EOG)***(2014/767/UE)*

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

po wezwaniu państw członkowskich i innych zainteresowanych stron do przedstawienia uwag ⁽¹⁾ zgodnie z przywołanymi artykułami,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. PROCEDURA

- (1) W dniu 28 czerwca 2012 r. Republika Portugalska („Portugalia”) zgłosiła środki dokapitalizowania na rzecz Caixa Geral de Depósitos, SA („CGD” lub „bank”).
- (2) W dniu 18 lipca 2012 r. Komisja przyjęła decyzję w sprawie SA.35062 (12/NN) („decyzja w sprawie ratowania”) ⁽²⁾, którą zatwierdziła dokapitalizowanie CGD wdrożone dnia 29 czerwca 2012 r. jako pomoc na ratowanie.
- (3) W wiadomości e-mail z dnia 27 września 2012 r. Portugalia poinformowała Komisję, że następnego dnia Caixa Geral Finance Limited („CGDF”), podmiot powiązany z CGD, wypłaci dywidendy posiadaczom wieczystych akcji uprzywilejowanych niekumulacyjnych.
- (4) W dniu 28 września 2012 r. CGDF dokonała wypłaty dywidend.
- (5) W dniu 18 grudnia 2012 r. Komisja przyjęła decyzję w sprawie SA.35062 (12/NN) („decyzja o wszczęciu postępowania”) ⁽³⁾ wszczynając formalne postępowanie wyjaśniające w odniesieniu do niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania pomocy na ratowanie na podstawie art. 16 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej ⁽⁴⁾.
- (6) Publikując tę decyzję, Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag w odniesieniu do jej wstępnego wniosku, że wypłata dywidendy stanowiła naruszenie warunków decyzji w sprawie ratowania, jednakże nie otrzymała żadnych uwag w tej kwestii.
- (7) Ze względu na pilny charakter sprawy Portugalia zgodziła się w drodze wyjątku na przyjęcie niniejszej decyzji w języku angielskim.

⁽¹⁾ Dz.U. C 116 z 23.4.2013, s. 13.⁽²⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/247111/247111_1420908_83_2.pdf⁽³⁾ Zob. przypis 1.⁽⁴⁾ Dz.U. L 83 z 27.3.1999, s. 1.

2. OPIS

2.1. Beneficjent

- (8) CGD jest grupą bankową należącą w całości do Portugalii. Na dzień 31 grudnia 2012 r. grupa posiadała aktywa netto ogółem (w oparciu o system rachunkowości) ⁽⁵⁾ w wysokości 116,9 mld EUR oraz portfel pożyczek netto ogółem w wysokości 74,7 mld EUR. Na działalność banku składają się między innymi: krajowa i międzynarodowa bankowość komercyjna (przede wszystkim w Hiszpanii, portugalskojęzycznych państwach Afryki, Makau i Brazylii), bankowość inwestycyjna, zarządzanie aktywami, wyspecjalizowane transakcje kredytowe oraz działalność ubezpieczeniowa.
- (9) W 2012 r. grupa CGD była liderem w większości obszarów działalności gospodarczej prowadzonej na portugalskim rynku krajowym (w szczególności w obszarze kredytów i pożyczek udzielanych klientom, depozytów od klientów, ubezpieczeń, leasingu, bankowości inwestycyjnej i zarządzania aktywami).

Tabela 1

Główne dane finansowe CGD (w oparciu o system rachunkowości)

	31.12.2012
Całkowita suma bilansowa (w mld EUR)	116,9
Kredyty udzielane klientom (w mld EUR)	74,7
Depozyty detaliczne (w mld EUR) (*)	71,4
Całkowite finansowanie na rynku międzybankowym (w mld EUR) (**)	35,2
Pracownicy, liczba całkowita w grupie	23 028
Liczba oddziałów, całość grupy	1 293
Udział w rynku krajowym depozytów	28,1 %
Udział w rynku krajowym kredytów	21,3 %

(*) Zobowiązania wobec klientów.
(**) Pasywa pomniejszone o zobowiązania wobec klientów lub banku centralnego.

2.2. Zdarzenia uruchamiające środki pomocy

- (10) Od początku kryzysu zadłużeniowego CGD doświadczała trudności w dostępie do rynków hurtowych. Trudności te początkowo dotyczyły dostępu do rynków kapitału średnio- i długoterminowego i stopniowo objęły dostęp do rynków pieniężnych perspektywy krótkoterminowej.
- (11) W rezultacie CGD musiała ograniczyć uzależnienie od finansowania na rynku międzybankowym i uruchomiła swój warunkowy plan zachowania płynności w pierwszym kwartale 2010 r., próbując następnie: a) pozyskać alternatywne źródła finansowania, głównie przez finansowanie zabezpieczone; b) zwiększyć pulę uznanych zabezpieczeń, tak aby była ona dopuszczalna dla EBC; c) sprzedać aktywa niestrategiczne; oraz d) przedstawić inwestorom i kontrahentom swoje dane uwierzytelniające potrzebne do uzyskania kredytu.

⁽⁵⁾ W niniejszej decyzji informacje finansowe dotyczące CGD opierają się zasadniczo na systemie ostrożnościowym, który CGD stosuje w celu przedstawienia odpowiednich informacji finansowych Banco de Portugal, wypełniając swój obowiązek regulacyjny, i wewnętrznie w celu sporządzania prognoz finansowych aktualizowanych okresowo w odniesieniu do każdej jednostki gospodarczej. CGD stosuje ten system ostrożnościowy w odniesieniu do wszystkich informacji finansowych zawartych w jej planie restrukturyzacji oraz w planie finansowania i w planie uzupełnienia kapitału, które regularnie przedkłada Międzynarodowemu Funduszowi Walutowemu („MFW”), Europejskiemu Bankowi Centralnemu („EBC”) i Komisji Europejskiej („trojka”).

Grupa CGD publikuje jednak swoje roczne informacje rachunkowe w rocznych sprawozdaniach finansowych, posługując się systemem rachunkowości. System rachunkowości uwzględnia wszystkie jednostki zależne, niezależnie od tego, czy są one objęte zakresem regulacyjnym portugalskiego banku centralnego. W przypadku CGD najistotniejsza różnica między systemem ostrożnościowym a systemem rachunkowości wiąże się z Caixa Seguros e Saúde („Caixa Seguros”), jednostką dominującą w jednostce gospodarczej zajmującej się ubezpieczeniami i ubezpieczeniami zdrowotnymi, która w systemie ostrożnościowym uwzględniona jest poprzez zastosowanie metody praw własności.

W celu ułatwienia porównania z publicznie dostępnymi danymi niektóre informacje finansowe zawarte w niniejszej decyzji opierają się więc na systemie rachunkowości, jednakże w każdym takim przypadku są wyraźnie wskazane jako takie.

- (12) W ramach planu pomocy ekonomiczno-finansowej uzgodnionego przez Portugalię, Komisję, EBC i MFW grupa CGD została wezwana do przedstawienia planu finansowania i uzupełnienia kapitału na okres 2011–2015, który miał być poddawany przeglądowi kwartalnym. Pierwszą wersję tego planu przedstawiono dnia 26 lipca 2011 r., a następnie wprowadzono do niej zmiany.
- (13) Jeżeli chodzi o wypłacalność, wskaźnik kapitału podstawowego Tier I CGD, obliczony zgodnie z zasadami Bazylea II, wynosił na dzień 31 grudnia 2011 r. 9,48 %. Celem planu finansowania i uzupełnienia kapitału było osiągnięcie m.in. wskaźnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie 10 % do dnia 31 grudnia 2012 r. według zasad Bazylea II, zgodnie z wymogami protokołu ustaleń podpisanego przez rząd Portugalii z jednej strony oraz Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Komisję i Europejski Bank Centralny z drugiej strony. W następstwie zalecenia Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EUNB) plan finansowania i uzupełnienia kapitału został zaktualizowany w zakresie poziomu kapitału wymaganego od dnia 30 czerwca 2012 r. w celu wypełnienia zapotrzebowania na kapitał obliczonego na podstawie wysokości zadłużenia państwa i samorządów lokalnych wobec banku („bufor długu publicznego”) oraz zapotrzebowania na kapitał wynikającego z testu warunków skrajnych przeprowadzonego przez EUNB („wymagania EUNB”).
- (14) Zgodnie z wersją planu finansowania i uzupełnienia kapitału z maja 2012 r. i w następstwie zalecenia EUNB stwierdzono potrzebę podwyższenia kapitału o 1,650 mld EUR.

2.3. Środki pomocy

- (15) Środki dokapitalizowania podjęte przez Portugalię jako wyłącznego udziałowca CGD polegały na następujących działaniach:
- (i) objęciu akcji zwykłych w ramach nowej emisji („podwyższenie kapitału”) w kwocie 750 mln EUR; oraz
 - (ii) subskrypcji instrumentów zamiennych („warunkowych obligacji zamiennych”) wyemitowanych przez CGD w kwocie 900 mln EUR, które kwalifikują się do celów wypłacalności zgodnie z wymogami EUNB jako kapitał podstawowy Tier I.⁽¹⁶⁾
- Szczegółowy opis środków pomocy przedstawiono w motywach 12–25 decyzji w sprawie ratowania.

2.4. Formalne postępowanie wyjaśniające w sprawie wykorzystania pomocy niezgodnie z przeznaczeniem

- (17) Jak określono w motywie 31 decyzji w sprawie ratowania, Portugalia zobowiązała się zapewnić stosowanie przez CGD (jako grupę) ograniczeń dotyczących postępowania równoważnych z ograniczeniami, jakie stosuje się wobec banków dokapitalizowywanych zgodnie z nowym programem dokapitalizowania dla instytucji kredytowych w Portugalii ⁽⁶⁾, włączając w to między innymi:
- zakaz wypłaty dywidend,
 - zakaz płatności kuponowych i płatności odsetek z tytułu instrumentów hybrydowych i długu podporządkowanego niebędących w posiadaniu Portugalii oraz w przypadku braku zobowiązania prawnego do dokonania takich płatności.
- (18) Dnia 28 września 2012 r. CGDF, podmiot powiązany z CGD, dokonał wypłaty dywidend z tytułu wieczystych akcji uprzywilejowanych niekumulacyjnych w wysokości 405 415 EUR bez zgody Komisji. Suma ta odpowiada 0,025 % kapitału wniesionego dnia 29 czerwca 2012 r.
- (19) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wstępnie uznała, że wypłata dywidend dokonana przez CGDF dnia 28 września 2012 r. jest objęta zakazem wypłaty dywidend, który miał zastosowanie wobec CGD zgodnie z decyzją w sprawie ratowania, oraz że wypłaty dywidend stanowiły niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie pomocy przyznanej na ratowanie.

3. RESTRUKTURYZACJA CGD

- (20) CGD przedstawiła plan restrukturyzacji zawierający cztery główne elementy:
- eliminację dźwigni finansowej bilansu grupy CGD poprzez sprzedaż w ramach działalności ubezpieczeniowej i sprzedaż pozostałych niestrategicznych udziałów kapitałowych oraz poprzez likwidację aktywów niezwiązanych z działalnością podstawową,
 - poprawę efektywności operacyjnej,

⁽⁶⁾ Decyzja z dnia 30 maja 2012 r. w sprawie SA.34055 (11/N), Dz.U. C 249 z 18.8.2012, s. 5.

- restrukturyzację działalności CGD w Hiszpanii,
- spłatę warunkowych obligacji zamiennych w kwocie 900 mln EUR podczas okresu restrukturyzacji.

Eliminacja dźwigni finansowej

- (21) CGD podjęła działania w celu eliminacji dźwigni finansowej w bilansie jeszcze przed podwyższeniem kapitału w czerwcu 2012 r. Od grudnia 2010 r. do czerwca 2012 r. bank zmniejszył swój bilans o około 8,2 mld EUR (system rachunkowości).
- (22) W planie restrukturyzacji określono dodatkowe działania w celu eliminacji dźwigni finansowej. Przewidziano sprzedaż działalności ubezpieczeniowej Caixa Seguros i innych niestrategicznych udziałów kapitałowych oraz likwidację aktywów niezwiązanych z działalnością podstawową, aby umożliwić CGD większą koncentrację na podstawowej działalności w zakresie bankowości detalicznej i uzyskanie funduszy, które następnie wzmocnią kapitał podstawowy banku. CGD dąży do dalszej eliminacji dźwigni finansowej w bilansie grupy w zakresie aktywów niezwiązanych z działalnością podstawową w kwocie [10–20] mld EUR, co – w porównaniu z bilansem skonsolidowanym z grudnia 2012 r. (opartym na systemie rachunkowości) – przekłada się na redukcję o [10–20] %. Sprzedaż działalności ubezpieczeniowej stanowi istotny element działań w celu eliminacji dźwigni finansowej, przyczyniając się do redukcji zadłużenia o około [...] * mld EUR. Wkład uzyskany ze sprzedaży pozostałych niestrategicznych udziałów kapitałowych wyniesie [0–5] mld EUR, wkład ze spłaty zadłużenia byłego Banco Português de Negócios („BPN”) wyniesie [0–5] mld EUR, a wkład z wygaszania kredytów niezwiązanych z podstawową działalnością w Hiszpanii wyniesie [0–5] mld EUR. Ponadto około dwie trzecie portfela niezwiązanego z działalnością podstawową ([10–20] mld) zostaną zlikwidowane do końca 2017 r., podczas gdy pozostała część portfela zostanie zlikwidowana po 2017 r.
- (23) Caixa Seguros jest liderem rynku w Portugalii; w grudniu 2012 r. jej całkowite udziały w rynku wynosiły odpowiednio 31 % w sektorze ubezpieczeń na życie i 26 % w sektorze ubezpieczeń innych niż na życie, w tym działalność zakładu ubezpieczeń pokrywającego wiele grup ryzyka w ubezpieczeniach na życie i innych niż na życie oraz zakładów ubezpieczeń specjalistycznych, w szczególności ubezpieczeń zdrowotnych i ubezpieczeń samochodowych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. Caixa Seguros reprezentowała 9,2 % skonsolidowanych aktywów netto CGD i generowała dochód netto, który mógł być przydzielony akcjonariuszom CGD, w wysokości 89,7 mln EUR, w oparciu o wartość składek na ubezpieczenia bezpośrednie, które w 2012 r. wynosiły 3 195 mln EUR.
- (24) CGD zrestrukturyzuje Caixa Seguros w celu poprawy jej poziomu zbywalności i ułatwienia procesu sprzedaży. CGD może [...]. Proces sprzedaży umożliwi wszystkie możliwe konfiguracje, od [...]. W planie restrukturyzacji CGD zakłada się, że [...].
- (25) CGD sprzedaje również wszystkie swoje pozostałe niestrategiczne udziały kapitałowe posiadane we wspomnianych portugalskich przedsiębiorstwach i instytucjach finansowych przez [...], eliminując dźwignię finansową w swoim bilansie o dodatkową kwotę około [200–250] mln EUR. CGD sprzedała już większość swoich niestrategicznych udziałów kapitałowych co wygenerowało dochód w kwocie około 450 mln EUR.
- (26) Ponadto CGD planuje stopniowo upłynniać portfel aktywów, które pochodzą z długu upadłego banku BPN ⁽⁷⁾ i których wartość nominalna wynosi [0–5] mld EUR, zaś wartość aktywów netto około [0–5] mld EUR. Według odpowiedniego programu spłat wartość aktywów netto zmniejszy się o [40–50] %, osiągając [0–5] mld EUR do końca 2017 r.
- (27) Ponadto CGD upłynni portfel kredytów niezwiązanych z działalnością podstawową, które powstały w ramach detalicznej i hurtowej działalności bankowej w Hiszpanii. Portfel ten wynosi około [0–5] mld EUR.

Efektywność operacyjna

- (28) Drugim istotnym elementem planu restrukturyzacji jest poprawa efektywności operacyjnej banku. W 2011 r. i w 2012 r. CGD podjęła już środki w celu optymalizacji swojej bazy kosztowej i w porównaniu z danymi finansowymi sprzed kryzysu zmniejszyła zarówno koszty pracy, jak i koszty sprzedaży, koszty ogólne i administracyjne swojej działalności krajowej.
- (29) CGD będzie nadal prowadziła działania w zakresie optymalizacji poprzez dalsze zmniejszanie kosztów operacyjnych podczas okresu restrukturyzacji. Zmniejszenie liczby pracowników banku i renegocjowanie zakontraktowanych usług stanowią główne sposoby osiągnięcia dodatkowych oszczędności. Zgodnie z planem restrukturyzacji

⁽⁷⁾ BPN został znacjonalizowany w 2008 r. i sprzedany w 2011 r. Niektóre spośród jego aktywów zostały przekazane do CGD.

CGD będzie nadal obniżała koszty pracy podczas okresu restrukturyzacji, aby docelowo uzyskać zmniejszenie o [5–10] % i zaplanować koszty pracy w wysokości [500–550] mln EUR na grudzień 2013 r. oraz [450–500] mln EUR na grudzień 2017 r. Jeżeli chodzi o personel, liczba pracowników w Portugalii zostanie zmniejszona o [5–10] %. Chociaż w grudniu 2012 r. w sektorze krajowej działalności w zakresie bankowości detalicznej pracowało 9 401 osób, CGD zamierza zmniejszyć tę liczbę do [8 500–9 000] osób do grudnia 2017 r.

- (30) Dalsze zwiększenie efektywności operacyjnej CGD osiągnie poprzez optymalizację sieci oddziałów, zmniejszając sieć oddziałów krajowych o [5–10] %, z 840 oddziałów w czerwcu 2012 r. do [750–800] oddziałów do [...]. Zamknięcie [70–80] oddziałów w Portugalii od czerwca 2012 r. do [...] stanowi część okresowego procesu optymalizacji, którego celem jest rewaluacja i racjonalizacja obecności CGD na krajowym rynku detalicznym; oczekuje się, że spowoduje ono oszczędności w wysokości [0–5] mln EUR rocznie. Dotychczas 58 oddziałów zostało już zamkniętych lub jest w trakcie procesu zamykania, a pozostałe [10–20] oddziałów zostanie zamkniętych do [...].
- (31) Ponadto CGD poprawi swoją efektywność operacyjną poprzez zwiększenie dochodu z usług i prowizji, który w 2012 r. stanowił około 25 % całkowitego dochodu z działalności operacyjnej netto, podczas gdy odpowiedni udział w portugalskim sektorze bankowym wynosił średnio 29 %. CGD wprowadzi nowy system opłat, aby lepiej dostosować swoje źródła dochodów do źródeł podobnych banków.

Restrukturyzacja działalności w Hiszpanii

- (32) Trzeci istotny element planu restrukturyzacji dotyczy restrukturyzacji działalności bankowej w Hiszpanii. Chociaż zasadniczo wyniki międzynarodowej działalności CGD są obecnie znacznie lepsze niż wyniki działalności krajowej i stanowią istotny wkład do całkowitych wyników działalności banku, działalność CGD w Hiszpanii przynosi straty. CGD rozpoczęła swoją działalność detaliczną w Hiszpanii w 1991 r. poprzez nabycie Banco de Extremadura i Chase Manhattan España, a następnie Banco Simeón w 1995 r. Obecnie działalność w zakresie bankowości detalicznej prowadzona jest w Hiszpanii przez jednostkę zależną CGD pod nazwą Banco Caixa Geral („BCG”). W 2007 r. CGD rozpoczęła również działalność w zakresie bankowości hurtowej prowadzoną poprzez oddział utworzony przez CGD w Hiszpanii i skupiającą się na projektach w zakresie nieruchomości, powiązanym finansowaniu projektów i kredytach konsorcyjnych. Chociaż w działalności detalicznej w Hiszpanii CGD z trudem osiągała próg rentowności przez okres ostatnich dziesięciu lat, sytuacja przedstawiała się jeszcze gorzej w odniesieniu do działalności hurtowej. Działalność hurtowa, którą rozpoczęto tuż przed początkiem kryzysu finansowego, miała bardzo słabe wyniki i w stosunkowo krótkim okresie przyniosła znaczne straty w wysokości około 250 mln EUR do grudnia 2012 r. Działalność hurtowa zostanie całkowicie zaniechana i [...].
- (33) CGD postrzega jednak Hiszpanię jako kluczowy rynek, na którym chce pozostać obecna, w szczególności aby wspierać działalność eksportową portugalskich małych i średnich przedsiębiorstw („MŚP”). W związku z tym działalność detaliczna w Hiszpanii będzie kontynuowana, chociaż na o wiele mniejszą skalę. W celu przywrócenia rentowności działalności liczba oddziałów zostanie zmniejszona o [47–52] %, z 209 oddziałów w czerwcu 2012 r. do [100–110] oddziałów w [...]. Liczba pracowników związanych z działalnością w Hiszpanii zostanie zmniejszona o [46–49] %, z 974 pracowników w czerwcu 2012 r. do [500–523] pracowników w [...].
- (34) Jeżeli chodzi o zasięg geograficzny, BCG skupi swoją działalność detaliczną na regionach Galicji, Kastylii-Leon, Asturii i Estremadury, zachowując jedynie ograniczoną obecność w głównych ośrodkach handlu transgranicznego (Madryt i Katalonia) i bardzo ograniczoną obecność, tj. [0–5] oddziałów na region, na tych obszarach, które utrzymują odpowiednie stosunki transgraniczne i które stanowią istotne źródło finansowania działalności hiszpańskiej, mianowicie w Kraju Basków, Andaluzji, Aragonii i Walencji.

Splata warunkowych obligacji zamiennych

- (35) Czwartym istotnym elementem planu restrukturyzacji jest spłata warunkowych obligacji zamiennych w kwocie 900 mln EUR podczas okresu restrukturyzacji, mająca na celu obniżenie średnich kosztów finansowania CGD. Eliminacja dźwigni finansowej w bilansie i wzrost rentowności operacyjnej powinny umożliwić CGD spłatę warunkowych obligacji zamiennych. W szczególności sprzedaż działalności ubezpieczeniowej powinna uwolnić kapitał regulacyjny i tym samym pozwolić na wczesną spłatę.
- (36) W celu zachowania równowagi między celami obniżenia średnich kosztów finansowania z jednej strony i utrzymania wystarczającego buforu kapitałowego z drugiej strony, w planie restrukturyzacji ustalono, że w roku obrotowym 2014 CGD wykorzysta [50–60] % swojej nadwyżki kapitału [tj. kapitału powyżej sumy mającego zastosowanie minimalnego wymogu kapitałowego na mocy prawa unijnego i portugalskiego (uwzględniając filar 1 i 2) oraz buforu kapitałowego wynoszącego [100–150] punktów bazowych] na spłatę warunkowych obligacji zamiennych. W roku obrotowym 2015 i w razie potrzeby w następnych latach obrotowych CGD wykorzysta [90–100] % swojej nadwyżki kapitału na spłatę warunkowych obligacji zamiennych.

(37) Tabela 2 przedstawia główne prognozy finansowe, w oparciu o system rachunkowości, zawarte w planie restrukturyzacji w odniesieniu do CGD:

Tabela 2

Główne dane finansowe CGD za okres 2011–2017

RZiS	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		Zmiana 2012-2017 (%)	
	Działaln. podstawowa	Ogółem	Podstawowa	Ogółem	Podstawowa	Ogółem	Podstawowa	Ogółem	Podstawowa	Ogółem	Podstawowa	Ogółem	Podstawowa	Ogółem	Podstawowa	Ogółem
Zysk brutto	– 90	– 545	– 303	– 367	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	[...]	[...]
Stos. kosztów do przychodów	57 %	54 %	52 %	52 %	[70-80] %	[60-70] %	[60-70] %	[60-70] %	[40-50] %	[40-50] %	[40-50] %	[40-50] %	[40-50] %	[40-50] %	– [20-30]	– [20-30]
Pracownicy	17 502	23 205	17 296	23 028	[1 000-20 000]	[1 000-20 000]	[1 000-20 000]	[1 000-20 000]	[1 000-20 000]	[1 000-20 000]	[1 000-20 000]	[1 000-20 000]	[1 000-20 000]	[1 000-20 000]	[0-5]	– [20-30]
Oddziały	1 344	1 344	1 293	1 293	[1 000-1 500]	[1 000-1 500]	[1 000-1 500]	[1 000-1 500]	[1 000-1 500]	[1 000-1 500]	[1 000-1 500]	[1 000-1 500]	[1 000-1 500]	[1 000-1 500]	– [0-5]	– [0-5]
Stopa zwrotu z kapitału własn.	– 2,5 %	– 7,4 %	– 5,5 %	– 6,3 %	[...] %	[...] %	[...] %	[...] %	[...] %	[...] %	[...] %	[...] %	[...] %	[...] %	[...]	[...]

Bilans	2011			2012			2015			2017			Zmiana 2012-2017 (%)		
Aktywa	Ogółem	Podstawowa	Działaln. inna	Ogółem	Podstawowa	Inna	Ogółem	Podstawowa	Inna	Ogółem	Podstawowa	Inna	Ogółem	Podstawowa	Inna
Kredyty udzielone (netto)	78 248	75 095	3 153	74 713	71 338	3 375	[70 000-75 000]	[65 000-70 000]	[1 500-2 000]	[70 000-75 000]	[70 000-75 000]	[1 000-1 500]	– [0-5] %	– [0-5]	– [60-70]
Kredyty zagrożone	4 800	4 727	72	6 551	6 427	124	[10 000-15 000]	[9 500-10 000]	[400-450]	[10 000-15 000]	[10 000-15 000]	[500-550]	[60-70] %	[60-70]	[300-350]
Aktywa ogółem	120 642	103 262	17 380	116 857	100 333	16 523	[100 000-150 000]	[95 000-100 000]	[8 500-9 000]	[100 000-150 000]	[100 000-150 000]	[5 000-10 000]	– [5-10] %	[0-5]	– [60-70]
Aktywa ważne ryzykiem	69 021	66 207	2 813	68 315	65 963	2 352	[65 000-70 000]	[60 000-65 000]	[1 000-1 500]	[65 000-70 000]	[65 000-70 000]	[1 000-1 500]	[0-5] %	[0-5]	– [50-60]

Pasywa	2011			2012			2015			2017			Zmiana 2012-2017 (%)		
	Ogółem	Podstawowa	Inna	Ogółem	Podstawowa	Inna	Ogółem	Podstawowa	Inna	Ogółem	Podstawowa	Inna	Ogółem	Podstawowa	Inna
Bank centralny	9 013	9 013	0	10 300	10 300	0	[5 000-10 000]	[5 000-10 000]	[0-5]	[2 000-2 500]	[2 000-2 500]	[0-5]	– [70-80] %	– [70-80]	–
Zobowiązania wobec klientów	70 587	64 030	6 557	71 404	65 545	5 859	[70 000-75 000]	[65 000-70 000]	[3 500-4 000]	[75 000-80 000]	[70 000-75 000]	[1 500-2 000]	[5-10] %	[10-20]	– [70-80]
Pasywa ogółem	120 642	114 085	6 557	116 857	110 997	5 859	[100 000-150 000]	[100 000-150 000]	[3 500-4 000]	[100 000-150 000]	[100 000-150 000]	[1 500-2 000]	– [5-10] %	– [0-5]	– [70-80]
Zobowiązania długoterminowe	122 %	117 %	nd.	114 %	109 %	nd.	[100-150] %	[100-150] %	n.v.t.	[90-100] %	[90-100] %	nd.	– [10-20] %	– [10-20]	
EUNB kapitał podst. Tier 1	nd.	nd.	nd.	9,5 %	9,6 %	9,5 %	[5-10] %	[10-20] %	[5-10] %	[10-20] %	[10-20] %	[5-10] %	[10-20] %	[10-20]	[0-5]

4. STANOWISKO WŁADZ PORTUGALSKICH

4.1. Stanowisko władz portugalskich w odniesieniu do planu restrukturyzacji

- (38) Portugalia uznaje podwyższenie kapitału za pomoc państwa, w szczególności z uwagi na obecną sytuację na rynku oraz na fakt, że podwyższenie kapitału przeprowadzono równocześnie z subskrypcją warunkowych obligacji zamiennych.
- (39) Portugalia uznaje, że subskrypcja warunkowych obligacji zamiennych stanowi pomoc państwa z uwagi na fakt, że warunki tej subskrypcji dostosowano do warunków przewidzianych w nowym programie dokapitalizowania stanowiącym pomoc państwa ⁽⁸⁾.
- (40) Portugalia twierdzi, że CGD jest bankiem o znaczeniu systemowym w ramach portugalskiego systemu finansowego, że środki pomocy były konieczne, aby dostosować kapitał CGD do potrzeb kapitałowych określonych w ocenie przeprowadzonej przez portugalski bank centralny, Banco de Portugal („BdP”), i trojkę, oraz że warunki środków pomocy wraz z warunkami określonymi w zobowiązaniach dotyczących restrukturyzacji CGD zawierają wystarczający zakres zabezpieczeń przeciwko możliwym nadużyciom i zakłóceniom konkurencji.

4.2. Stanowisko władz portugalskich w odniesieniu do postępowania w sprawie wykorzystania pomocy niezgodnie z przeznaczeniem

- (41) Portugalia uważa, że płatności dokonane na rzecz posiadaczy wieczystych akcji uprzywilejowanych niekumulacyjnych nie stanowiły dywidend, lecz płatności kuponowe, które można wypłacić, jeżeli istnieje takie zobowiązanie prawne.
- (42) Portugalia twierdzi, że zgodnie z podstawowymi warunkami wieczystych akcji uprzywilejowanych niekumulacyjnych niewypłacenie dywidend uniemożliwiłoby bankowi wykupienie lub spłatę obligacji parytetowych lub obligacji podporządkowanych przed czwartą kolejną wypłatą po dacie wypłaty dywidendy, gdy dywidenda zostaje wypłacona w całości. Portugalia uważa, że wykupienie warunkowych obligacji zamiennych, co do którego uzyskała wyraźne zobowiązanie ze strony CGD, stanowi takie właśnie wykupienie obligacji parytetowych lub obligacji podporządkowanych.
- (43) Portugalia potwierdza, że wyraziła swoją zgodę na wypłatę dywidend w świetle swojego założenia, że niewypłacenie dywidend uniemożliwiłoby CGD wykupienie warunkowych obligacji zamiennych przez następnych 12 miesięcy i że gdyby nie wypłacono żadnych dywidend przez trwający pięć lat okres inwestycji publicznych, CGD nie byłaby w ogóle w stanie wykupić warunkowych obligacji zamiennych bez naruszenia swoich zobowiązań wynikających z umowy. Z punktu widzenia Portugalii takie opóźnienie było niezgodne z nadrzędnym obowiązkiem ograniczenia do minimum kwoty i okresu trwania pomocy państwa na rzecz CGD. W związku z tym Portugalia uważa, że takie okoliczności sprawiły faktycznie, że wypłata dywidend stała się prawnie wiążąca.

4.3. Zobowiązania władz portugalskich

- (44) Portugalia podjęła szereg zobowiązań związanych z wdrażaniem planu restrukturyzacji („zobowiązania”), które dołączono do niniejszej decyzji.
- (45) Ponadto, aby zapewnić należyte wdrażanie różnych zobowiązań, władze portugalskie zobowiązują się do wyznaczenia powiernika ds. monitorowania („powiernik ds. monitorowania”) w celu monitorowania wszystkich zobowiązań podjętych przez władze portugalskie i CGD w stosunku do Komisji.

5. OCENA

5.1. Istnienie pomocy państwa

- (46) Zgodnie z art. 107 ust. 1 TFUE wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- (47) Środek można uznać za pomoc państwa, jeżeli spełnione są wszystkie poniższe warunki: a) środek musi być finansowany przy użyciu zasobów państwowych; b) środek musi przyznawać selektywną korzyść mogącą sprzyjać niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów; c) środek musi zakłócać lub grozić zakłóceniem konkurencji i mieć potencjał wpływania na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

⁽⁸⁾ Zob. motyw 25 decyzji z dnia 30 maja 2012 r. w sprawie SA.34055 (11/N) dotyczącej nowego programu dokapitalizowania dla instytucji kredytowych w Portugalii.

- (48) Komisja ustaliła już, z powodów przedstawionych w motywach 33–42 decyzji w sprawie ratowania, że przedmiotowe środki stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Środki dokapitalizowania, które polegały na subskrypcji nowych akcji zwykłych w kwocie 750 mln EUR i subskrypcji warunkowych obligacji zamiennych w kwocie 900 mln EUR, zostały udzielone przez Portugalię, a więc wiązały się z zasobami państwowymi. Środki pomocy spowodowały selektywną korzyść dla CGD, umożliwiając podwyższenie jej kapitału na korzystniejszych warunkach, niż miałyby to miejsce na rynku. CGD jest bankiem działającym na szczeblu międzynarodowym, konkurującym z innymi bankami w Portugalii i w innych państwach. W związku z tym przyznanie jej korzyści może wpłynąć na handel wewnątrzunijny i zakłócić konkurencję.

5.2. Zgodność pomocy z rynkiem wewnętrznym

- (49) Jeśli chodzi o zgodność pomocy na rzecz CGD z rynkiem wewnętrznym, Komisja musi ustalić po pierwsze, czy pomoc można ocenić na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, tj. czy środki pomocy zaradzają poważnym zaburzeniom w gospodarce Portugalii. Następnie Komisja, stosując tę podstawę prawną, musi ocenić, czy proponowane środki są zgodne z rynkiem wewnętrznym.

5.2.1. Podstawa prawna zgodności pomocy

- (50) Artykuł 107 ust. 3 lit. b) Traktatu upoważnia Komisję do stwierdzenia zgodności pomocy z rynkiem wewnętrznym, jeżeli ma ona na celu „zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce państwa członkowskiego”.
- (51) W odniesieniu do gospodarki portugalskiej obecność poważnego zaburzenia potwierdzono w różnych wydanych przez Komisję dokumentach zatwierdzających środki podejmowane przez władze portugalskie w celu zwalczania kryzysu finansowego. W szczególności Komisja uznała w swoim ostatnim dokumencie zatwierdzającym przedłużenie portugalskiego programu dokapitalizowania⁽⁹⁾, że istnieje stałe zagrożenie poważnym zaburzeniem portugalskiej gospodarki i że wsparcie państwa na rzecz banków stanowi odpowiedni środek zaradczy wobec takiego zaburzenia. Komisja zauważa, że portugalski system bankowy napotkał poważne trudności w czasie, gdy przyznano środki pomocy, czego przyczyną był fakt, że niektóre banki portugalskie stosowały dużą dźwignię finansową, miały wysoką relację kredytów do depozytów i musiały radzić sobie z rosnącym wskaźnikiem kredytów zagrożonych. Ponadto Komisja zauważa, że Portugalia otrzymuje pomoc finansową od państw członkowskich ze strefy euro, której część jest przeznaczona na wsparcie portugalskich banków⁽¹⁰⁾.
- (52) Mając na uwadze systemowe znaczenie CGD, który jest wiodącym bankiem w Portugalii, i znaczenie jego działalności związanej z udzielaniem kredytów dla portugalskiej gospodarki, Komisja przyznaje, że niespełnienie zaostrzonych wymogów kapitałowych pociągnęłoby za sobą poważne konsekwencje dla portugalskiej gospodarki.
- (53) W kontekście obecnej sytuacji gospodarki portugalskiej oraz powszechnego braku dostępu banków do międzynarodowych i hurtowych rynków finansowych Komisja uznaje, że spełnione są wymagania pozwalające na zatwierdzenie pomocy państwa zgodnie z art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE.

5.2.2. Zgodność pomocy z komunikatem w sprawie restrukturyzacji i komunikatem w sprawie przedłużenia

- (54) Wszystkie środki pomocy zidentyfikowane jako pomoc państwa zostały zapewnione w związku z restrukturyzacją CGD. W komunikacie Komisji w sprawie przywrócenia rentowności i oceny środków restrukturyzacyjnych stosowanych w sektorze finansowym w dobie kryzysu zgodnie z regułami pomocy państwa („komunikat w sprawie restrukturyzacji”)⁽¹¹⁾ określono zasady mające zastosowanie do przyznawania pomocy restrukturyzacyjnej instytucjom finansowym w związku z obecnym kryzysem. Zgodnie z komunikatem w sprawie restrukturyzacji, aby zachować zgodność z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) Traktatu, restrukturyzacja instytucji finansowej w kontekście obecnego kryzysu finansowego musi: (i) prowadzić do przywrócenia rentowności banku; (ii) obejmować dostateczny wkład własny wnoszony przez beneficjenta (podział obciążenia) i zapewnić ograniczenie pomocy do niezbędnego minimum; oraz (iii) obejmować wystarczające środki ograniczające zakłócenie konkurencji.

⁽⁹⁾ Decyzja Komisji z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie SA. 35747 (12/N), Dz.U. C 43 z 15.2.2013, s. 21.

⁽¹⁰⁾ Zob. komunikat prasowy 10191/11 Rady Unii Europejskiej z dnia 17 maja 2011 r.

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/122072.pdf

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 195 z 19.8.2009, s. 9.

- (55) Niezależnie od wymogów określonych w komunikacie w sprawie restrukturyzacji pkt 14 komunikatu Komisji w sprawie stosowania od dnia 1 stycznia 2012 r. reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego („komunikat w sprawie przedłużenia z 2011 r.”) ⁽¹²⁾ stanowi, że Komisja „przeprowadzi proporcjonalną ocenę długoterminowej rentowności banków, w pełni uwzględniając elementy wskazujące na to, że banki mogą być rentowne w perspektywie długoterminowej bez potrzeby dokonywania znaczących działań restrukturyzacyjnych. Odnosić się to będzie w szczególności do przypadków, gdy niedobór kapitału wynika przede wszystkim z utraty zaufania do instrumentów długu państwowego, gdy zastrzyk kapitałowy pochodzący ze środków publicznych ograniczony jest do kwoty niezbędnej do zrównoważenia strat będących skutkiem nowej wyceny [europejskich] obligacji państwowych na rynku w przypadku banków, które inaczej wykazywałyby się rentownością, a z przeprowadzonej analizy wynika, że nie podjęły one nadmiernego ryzyka nabywając instrumenty długu publicznego”.
- (56) W związku z tym Komisja zauważa, że potrzeby kapitałowe CGD wynikały przede wszystkim z utraty zaufania do instrumentów długu państwowego Portugalii. Chociaż nie były one bezpośrednio spowodowane wpływem nowej wyceny obligacji państwowych na rynku, leżąca u podstaw przyczyna była porównywalna, jako że EUNB wymagał od banków utworzenia buforu kapitałowego związanego z kwotą obligacji państwowych zawartych w bilansie (tzw. „bufor długu publicznego”) i w związku z tym zwiększył kwotę minimalnego wymogu kapitałowego.
- (57) W ramach wymogu buforu kapitałowego CGD ogółem w kwocie 1 650 mln EUR ustanowionego przez EUNB, który doprowadził do powstania potrzeby pomocy państwa w takiej kwocie, kwota 1 073 mln EUR (65 %) jest wynikiem ekspozycji związanej z długiem publicznym Portugalii. Ponadto analiza przeprowadzona przez Komisję wykazała, że CGD nie podjęła nadmiernego ryzyka, nabywając instrumenty długu publicznego. Portfel długu publicznego nabyto w drodze transakcji handlowych (finansowanych przez Europejski Bank Centralny w formie jednorocznego dofinansowywania). Chociaż takie transakcje w określonych okolicznościach mogłyby zostać uznane za ponadprzeciętne podejmowanie ryzyka, nabyte obligacje stanowiły uznane zabezpieczenie i odpowiednie oceny ratingowe znacznie przewyższały jakość inwestycyjną (Portugalia ma ocenę AA-).
- (58) W związku z powyższym Komisja przeprowadzi ocenę proporcjonalną zgodnie z pkt 14 komunikatu w sprawie przedłużenia z 2011 r.

Przywrócenie rentowności

- (59) Jak Komisja wskazała w komunikacie w sprawie restrukturyzacji, zainteresowane państwo członkowskie musi przedstawić kompleksowy plan restrukturyzacji ukazujący sposób przywrócenia danemu beneficjentowi długoterminowej rentowności bez udziału pomocy państwa, w rozsądnym okresie, a maksymalnie w ciągu pięciu lat. Bank osiąga długoterminową rentowność, jeżeli jest w stanie konkurować o kapitał na rynku na podstawie własnych osiągnięć zgodnie z odpowiednimi wymogami regulacyjnymi. Aby tego dokonać, bank musi być w stanie pokryć wszystkie swoje koszty oraz wypracować odpowiednią stopę zwrotu z kapitału własnego z uwzględnieniem profilu ryzyka banku. Przywrócenie rentowności powinno wynikać przede wszystkim ze środków wewnętrznych i opierać się na wiarygodnym planie restrukturyzacji.
- (60) Portugalia przedstawiła plan restrukturyzacji CGD na okres pięciu lat do 2017 r. przewidujący przywrócenie rentowności na koniec okresu restrukturyzacji.
- (61) W pkt 10 komunikatu w sprawie restrukturyzacji zawarto wymóg, aby proponowane środki restrukturyzacyjne zaradzały słabym punktom beneficjenta. Pod tym względem Komisja zauważa, że plan restrukturyzacji uwzględnia główne słabe punkty CGD, tj. ogólną słabą rentowność krajowej działalności bankowej, która stanowi 80 % jej działalności. Słabe wyniki działalności krajowej CGD mogą być jedynie częściowo kompensowane dobrymi wynikami działalności międzynarodowej CGD, chociaż średnio wykazała ona w przeszłości i obecnie nadal wykazuje dobre stopy zwrotu z zaangażowanego kapitału. Na przykład w 2012 r. stopa zwrotu z zaangażowanego kapitału działalności bankowej osiągnęła [50–60] % w Angoli, [20–30] % w Mozambiku, [20–30] % w Republice Południowej Afryki oraz [20–30] % w Makau. Dla porównania w 2012 r. działalność bankowa CGD w Portugalii osiągnęła stopę zwrotu z zaangażowanego kapitału w wysokości –[10–20] %. Jako że działalność międzynarodowa ma pozytywny wkład w ogólną sytuację ekonomiczną grupy CGD, ale stanowi jedynie niewielką część działalności, w planie restrukturyzacji skupiono się na poprawie rentowności krajowej działalności bankowej.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 356 z 6.12.2011, s. 7.

- (62) Komisja z zadowoleniem zauważa, że CGD podjęła środki w celu redukcji kosztów pracy i kosztów administracyjnych przed otrzymaniem pomocy państwa. Obecna sytuacja makroekonomiczna i perspektywy rynku bankowości krajowej wymagają jednak bardziej zdecydowanego podejścia, takiego jak działanie związane z optymalizacją, które jest określone w planie restrukturyzacji. Docelowe ograniczenie personelu banku, poprzez zmniejszenie liczby pracowników w sektorze bankowym w Portugalii z 9 401 do [8 500-9 000] w okresie restrukturyzacji, a tym samym prognozowaną redukcję kosztów pracy o [5–10] %, jest odpowiednim środkiem do osiągnięcia wymaganych oszczędności, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że dokonane zostaną znaczne cięcia budżetowe w zakresie kosztów administracyjnych.
- (63) Przeprowadzona przez Komisję analiza sieci oddziałów CGD wykazała wstępnie możliwość poprawy w odniesieniu do prowadzenia oddziałów, które były wyraźnie nierentowne. Proces okresowej rewaluacji w oddziałach, który CGD obecnie wprowadziła, jest odpowiednim podejściem do monitorowania wyniku działalności sieci bankowości detalicznej, tak aby w razie potrzeby uzyskać możliwość dostosowywania zasięgu działalności krajowej. W planie restrukturyzacji CGD zobowiązała się do redukcji krajowej sieci oddziałów o [5–10] % poprzez zamknięcie [70–80] spośród 840 oddziałów. Zdaniem Komisji docelowa redukcja właściwie dostosowuje obecność CGD na rynku krajowym do wymagań rynku, utrzymując jednocześnie odpowiedni poziom obsługi klientów.
- (64) Komisja zauważa ponadto, że poprawa efektywności operacyjnej CGD zostanie także osiągnięta przez zwiększenie dochodu z usług i prowizji w oparciu o wprowadzenie nowych struktur opłat. Zwiększenie dochodu z opłat i prowizji wydaje się uzasadnione, biorąc pod uwagę zarówno to, że z jednej strony udział prowizji w rachunku zysków i strat CGD jest stosunkowo mały w porównaniu ze średnim udziałem w sektorze bankowym w Portugalii, jak i to, że z drugiej strony bank ma pełną kontrolę nad obowiązującymi strukturami opłat.
- (65) W odniesieniu do eliminacji dźwigni finansowej w bilansie Komisja zauważa, że plan restrukturyzacji CGD jest dobrze wyważony i ostrożnie zapobiega powstawaniu negatywnego wpływu na naprawę gospodarki portugalskiej, chociaż powiązane środki pomocy osiagają ogółem kwotę [10–20] mld EUR, tj. poziom równoważny z redukcją bilansu o [10–20] %. Jeżeli CGD jako największy bank portugalski zmniejszyłaby po prostu wielkość budżetu kredytowego, mogłaby się przyczynić do powstania zapaści kredytowej i zaszkodzić gospodarce realnej. Takiego rezultatu uniknięto, ponieważ główne źródła działań CGD w celu eliminacji dźwigni finansowej nie są powiązane z kwotą kredytu, która może zostać przyznana gospodarce portugalskiej. Sprzedaż działalności ubezpieczeniowej, sprzedaż pozostałych niestrategicznych udziałów kapitałowych, spłata długu byłego BPN i wygaszanie kredytu niezwiązanego z działalnością podstawową w Hiszpanii nie ma wpływu na zdolność udzielania pożyczek CGD. Działania w celu eliminacji dźwigni finansowej są w związku z tym dobrze ukierunkowane, jako że pozwalają CGD skupić się na jej podstawowej działalności w zakresie bankowości detalicznej i wygospodarować fundusze, które wzmocnią kapitał podstawowy banku, unikając jednocześnie ewentualnych negatywnych skutków eliminacji dźwigni finansowej dla portugalskiej gospodarki.
- (66) Podobnie Komisja odnotowuje zobowiązanie CGD wobec rządu Portugalii do przeznaczania 30 mln EUR rocznie na fundusz, który z kolei będzie inwestował w kapitał własny MŚP i przedsiębiorstw o średniej kapitalizacji w celu zabezpieczenia finansowania gospodarki realnej w Portugalii. Inwestycje takie nie będą wiązały się z nabywaniem udziałów kapitałowych w konkurujących przedsiębiorstwach, a Komisja uważa również, że nie będą one stanowiły działań powodujących zakłócenia na rynku w rozumieniu pkt 23 komunikatu w sprawie restrukturyzacji. Nie ma żadnych innych elementów w tym zobowiązaniu, które mogłyby spowodować dodatkowe korzyści dla CGD i w związku z tym Komisja nie musi dodatkowo badać stanu tego zobowiązania w niniejszej decyzji.
- (67) W odniesieniu do sprzedaży działalności ubezpieczeniowej CGD niezbędna jest restrukturyzacja Caixa Seguros w celu poprawy jej zbywalności jak określono w planie restrukturyzacji CGD. CGD przedstawiła wystarczające podejście, aby doprowadzić do sprzedaży Caixa Seguros w okresie restrukturyzacji.
- (68) Poprawa działalności bankowej CGD w Hiszpanii stanowi ważny element planu CGD zmierzającego do osiągnięcia ogólnej rentowności w krótkiej perspektywie czasowej. W szczególności ze względu na fakt, że działalność w Hiszpanii była nierentowna już od pewnego czasu i miała negatywny wpływ na wyniki przed rozpoczęciem kryzysu finansowego, potrzebne jest zdecydowane działanie w celu rozwiązania tego problemu.

- (69) W planie restrukturyzacji CGD określiła swój preferowany wariant zakończenia działalności hurtowej w Hiszpanii oraz restrukturyzacji i kontynuowania działalności detalicznej na mniejszą skalę, a także inne warianty, takie jak pełne zakończenie działalności, jej zbycie przez sprzedaż lub wymianę aktywów, jej stopniowe wygaszanie lub poszukiwanie partnera do spółki joint venture. Wszystkie powyższe warianty miały jednak swoje szczególne wady i wiązały się z przewidywaną znaczną utratą kapitału. W związku z tym CGD doszła do wniosku, że restrukturyzacja działalności w Hiszpanii jest najlepszym wariantem z ekonomicznego punktu widzenia.
- (70) Komisja uważa, że restrukturyzacja działalności w Hiszpanii w obecnej sytuacji makroekonomicznej będzie trudnym zadaniem, lecz jednocześnie przyznaje, że warianty alternatywne mogą być bardziej kosztowne. Komisja z zadowoleniem zauważa, że zakończono działalność hurtową i że BCG będzie w każdym przypadku likwidował duży portfel aktywów niezwiązanych z działalnością podstawową w ramach działalności w Hiszpanii, zredukując znacznie, o prawie [50–60] %, zasięg geograficzny w Hiszpanii i poszukuje możliwości obniżenia kosztów przez korzystanie z usług dostępnych w grupie.
- (71) Z punktu widzenia Komisji konieczna jest jednak bardziej zdecydowane dążenie do celu polegającego na osiągnięciu poprawy działalności bankowej w Hiszpanii jak najszybciej. W związku z tym Komisja uważa, że zasadnicze znaczenie ma zobowiązanie podjęte przez Portugalię, zgodnie z którym BCG osiągnie w terminie [...] kluczowe wskaźniki skuteczności działania określone w sekcji 4.2.7.3.1.5 załącznika dotyczącego zobowiązań w odniesieniu do odpowiednich progów w zakresie kosztów pracy i kosztów administracyjnych, wskaźnika kosztów do przychodów, finansowania, depozytów, nowych kredytów, marży netto, kredytów zagrożonych albo – jeśli ich nie osiągnie – zakończy nową działalność w Hiszpanii i zlikwiduje całą działalność w Hiszpanii. Ze względu na ten środek ochronny i brak rozwiązań alternatywnych w krótkiej perspektywie Komisja akceptuje plan osiągnięcia poprawy działalności w zakresie bankowości detalicznej w Hiszpanii jako element planu restrukturyzacji CGD.
- (72) Ponadto Komisja uznaje plan restrukturyzacji CGD za wiarygodny, nawet jeżeli obecna trudna sytuacja gospodarcza w Portugalii trwałaby dłużej niż zakładano w scenariuszu podstawowym. CGD przewiduje, że kredyty narażone na ryzyko wzrosną w okresie restrukturyzacji z już wysokiego poziomu 12 % do [10–20] % na koniec 2017 r. Ponadto bank przewiduje zwiększenie tworzenia rezerw na kredyty narażone na ryzyko do [50–60] %. Taki wskaźnik pokrycia może zostać uznany za zgodny ze wskaźnikiem pokrycia w innych bankach w Portugalii, które nie otrzymały dokapitalizowania ze strony państwa, na przykład w Banco Espírito Santo lub Banco Santander Totta. Wskaźnik pokrycia CGD należy ocenić w świetle faktu, że bank tradycyjnie ma silną pozycję jako bank udzielający kredytów hipotecznych w Portugalii i w związku z tym posiada duży udział kredytów hipotecznych w swoim portfelu kredytów ze średnim współczynnikiem pokrycia należności zabezpieczeniem wynoszący ok. [70–80] %. Biorąc pod uwagę wspomniane czynniki, wydaje się, że pokrycie kredytu narażonego na ryzyko w wysokości [50–60] % jest odpowiednie w celu pokrycia przyszłych strat kredytów CGD w okresie restrukturyzacji.
- (73) Komisja zauważa ponadto, że wszystkie środki określone w planie restrukturyzacji są ukierunkowane na przywrócenie rentowności CGD i osiągnięcie zadowalającego poziomu zyskowności, jaki wynika z docelowej stopy zwrotu z kapitału własnego w wysokości [5–10] % dla działalności bankowej CGD w Portugalii prognozowanej na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz stopy zwrotu z kapitału własnego w wysokości [5–10] % dla skonsolidowanych wyników całej działalności grupy CGD na dzień 31 grudnia 2017 r.

Pomoc ograniczona do minimum, wkład własny i podział obciążenia

- (74) W komunikacie w sprawie restrukturyzacji wskazuje się, że odpowiedni wkład ze strony beneficjenta jest konieczny, aby ograniczyć pomoc do minimum oraz uwzględnić zakłócenia konkurencji i pokusę nadużycia. W związku z tym komunikat stanowi, że (i) należy ograniczyć zarówno koszty restrukturyzacji, jak i kwotę pomocy; oraz że (ii) konieczny jest znaczny wkład własny.
- (75) Plan restrukturyzacji CGD nie zawiera żadnych elementów wskazujących na to, że pomoc przewyższa środki wymagane do przywrócenia długoterminowej rentowności. Jak opisano w motywie 13, niedobór kapitału, który należy pokryć, określono na podstawie protokołu ustaleń podpisanego przez rząd Portugalii z jednej strony oraz MFW, EBC i Komisję z drugiej strony.

- (76) Zgodnie z pkt 34 komunikatu w sprawie restrukturyzacji odpowiednia opłata z tytułu interwencji państwa jest jednym z najodpowiedniejszych ograniczeń zakłóceń konkurencji. Komisja zauważa w tym względzie, że kapitał zapewniony w formie warunkowych obligacji zamiennych jest odpowiednio opłacony zgodnie z wytycznymi Komisji i EBC ⁽¹³⁾. Opłata z tytułu warunkowych obligacji zamiennych wynosi na początku 8,5 % przez okres pierwszego roku i będzie stopniowo wzrastała w przyszłości, osiągając średnią roczną stopę opłaty 9,2 % w okresie inwestowania. Mechanizm stopniowego wzrostu będzie zachęcał CGD do odejścia od interwencji państwa.
- (77) Komisja zauważa, że zgodnie z założeniami planu restrukturyzacji i powiązаныmi zobowiązaniami CGD wykorzysta swoją nadwyżkę kapitału, aby spłacić w całości warunkowe obligacje zamienne (zob. sekcja 5 załącznika dotyczącego zobowiązań).
- (78) CGD w 2014 r. wykorzysta [50–60] % swojej nadwyżki kapitału, a w 2015 r. i w kolejnych latach [90–100] % nadwyżki kapitału na spłatę warunkowych obligacji zamiennych w kwocie 900 mln EUR. Mechanizm spłaty ogranicza bufor kapitałowy, który CGD może utrzymać w swoim bilansie, a tym samym zapewnia stałe ograniczenie pomocy w okresie restrukturyzacji do niezbędnego minimum.
- (79) Ponadto należy zauważyć, że sprzedaż działalności ubezpieczeniowej uwolni kapitał regulacyjny i w związku z tym zwiększy prawdopodobieństwo, że CGD będzie miała nadwyżkę kapitału, która może być wykorzystana w celu spłaty warunkowych obligacji zamiennych, przyczyniając się także do pokrycia kosztów restrukturyzacji ze środków własnych.
- (80) Komisja zauważa jednak, że CGD nie zastosowała się do zakazu dotyczącego wypłacania dywidendy, lecz wypłaciła dywidendy w kwocie 405 415 EUR, działając w sprzeczności ze zobowiązaniem Portugalii w kontekście decyzji w sprawie ratowania.
- (81) Celem zakazu wypłacania dywidendy i płatności kuponowych jest uniemożliwienie wypływu funduszy, a tym samym zapewnienie możliwości spłaty pomocy i w związku z tym ograniczenie pomocy państwa do niezbędnego minimum. W tym celu zarówno udziałowcy banku, jak i posiadacze kapitału hybrydowego i właściciele długu podporządkowanego powinni w miarę możliwości zostać wyłączeni z ewentualnych korzyści wynikających z pomocy państwa.
- (82) Skoro CGD była w stanie wypłacić dywidendy, wykazano, że kwota pomocy nie była ograniczona do niezbędnego minimum. Informacje dostarczone przez CGD w trakcie postępowania dotyczącego wykorzystania pomocy niezgodnie z przeznaczeniem nie wpłynęły na zmianę oceny Komisji w decyzji o wszczęciu postępowania w odniesieniu do zakwalifikowania wypłat jako wypłat dywidendy, które podlegają zakazowi wypłacania dywidendy określonego w decyzji w sprawie ratowania, ani nie wykazały istnienia zobowiązania prawnego dotyczącego tej wypłaty, które umożliwiałoby wypłatę dywidendy zgodnie z decyzją w sprawie ratowania.
- (83) Komisja stwierdza, że środki pomocy w kwocie 1 650 mln EUR były ograniczone do niezbędnego minimum, z wyjątkiem kwoty 405 415 EUR, którą wykorzystano do wypłacenia dywidendy. W tym względzie Komisja zwraca szczególną uwagę na zobowiązanie CGD dotyczące spłaty na rzecz Portugalii kwoty równej kwocie wypłaconej dywidendy, a tym samym kwoty o którą przyznana pomoc przewyższała niezbędne minimum. Biorąc pod uwagę to zobowiązanie, pomoc uznaje się za ograniczoną do niezbędnego minimum.
- (84) Dodatkowo Komisja zauważa, że Portugalia zobowiązała się do przestrzegania zakazu wypłacania dywidendy, płatności kuponowych lub płatności odsetek (zob. sekcja 6.7 załącznika dotyczącego zobowiązań).
- (85) Zgodnie z pkt 24 komunikatu w sprawie restrukturyzacji odpowiednia opłata z tytułu kapitału państwowego również stanowi środek do osiągnięcia podziału obciążenia. Jak ustalono w motywie 76, Komisja uważa, że kapitał zapewniony w formie warunkowych obligacji zamiennych jest odpowiednio opłacony.
- (86) Ponadto Komisja zauważa, że CGD już zastosowała i nadal będzie stosowała środki ograniczające koszty, w szczególności w drodze redukcji liczby personelu i zmniejszenia sieci oddziałów w Portugalii, a tym samym przyczynia się do pokrycia kosztów restrukturyzacji ze środków własnych.
- (87) W związku z powyższym Komisja stwierdza, że plan restrukturyzacji zapewnia ograniczenie pomocy do niezbędnego minimum oraz przewiduje odpowiedni wkład własny i podział obciążenia.

⁽¹³⁾ Zalecenia Rady Prezesów EBC w sprawie ustalania cen środków służących dokapitalizowaniu z dnia 20 listopada 2008 r.

Ograniczanie zakłóceń konkurencji

- (88) Ponadto w sekcji 4 komunikatu w sprawie restrukturyzacji zawarto wymóg, zgodnie z którym plan restrukturyzacji musi zawierać środki ograniczające zakłócenia konkurencji. Środki takie powinny być dostosowane do konkretnych zakłóceń występujących na rynkach, na których bank będący beneficjentem działa po restrukturyzacji. Charakter i forma takich środków zależą od dwóch kryteriów: po pierwsze od kwoty pomocy oraz warunków i okoliczności jej przyznania; a po drugie od charakterystyki rynków, na których beneficjent będzie działał. Ponadto Komisja musi wziąć pod uwagę zakres wkładu własnego beneficjenta oraz podział obciążenia w okresie restrukturyzacji.
- (89) Komisja przypomina, że CGD otrzymało pomoc państwa w formie zastrzyków kapitału i warunkowych obligacji zamiennych w kwocie 1 650 mln EUR. Kwota pomocy jest równoważnością 2,3 % aktywów ważonych ryzykiem CGD ⁽¹⁴⁾, tj. stosunkowo niska. Ponieważ warunkowe obligacje są odpowiednio opłacane, jedynie umiarkowane środki są niezbędne w celu ograniczenia ewentualnych zakłóceń konkurencji.
- (90) Proporcjonalna zmniejszenie sumy bilansowej CGD, zasięgu geograficznego i personelu przyczyni się do ograniczenia zakłóceń konkurencji. O ile zbycie Caixa Seguros oraz ograniczenie i restrukturyzacja działalności w Hiszpanii przyczyni się do przywrócenia rentowności banku, pozostałą redukcję bilansu uznaje się za odpowiedni środek w odniesieniu do zakłóceń konkurencji będących skutkiem pomocy.
- (91) Oprócz tych środków strukturalnych Portugalia zobowiązała się do szeregu ograniczeń dotyczących postępowania. Komisja odnotowuje te zobowiązania odnośnie do ograniczeń dotyczących postępowania określone w sekcji 6 załącznika dotyczącego zobowiązań, takie jak zakaz reklamowania wsparcia ze strony państwa i zakaz stosowania agresywnych praktyk handlowych, uniemożliwiające CGD użycie pomocy do celów antykonkurencyjnych zachowań na rynku. Komisja z zadowoleniem przyjmuje w szczególności zakaz nabywania, który wyklucza wykorzystanie pomocy państwa w celu przejęcia konkurentów i zapewnia jej wykorzystanie zgodnie z przeznaczeniem, tj. w celu przywrócenia rentowności CGD.
- (92) Podsumowując, Komisja uważa, że środki ochronne są wystarczające w celu ograniczenia ewentualnych zakłóceń konkurencji, w szczególności w świetle zastosowania pkt 14 komunikatu w sprawie przedłużenia z 2011 r. w związku z okolicznościami prowadzącymi do powstania konieczności pomocy państwa, tj. buforem długu publicznego EUNB.

5.3. Monitorowanie

- (93) Zgodnie z sekcją 5 komunikatu w sprawie restrukturyzacji wymaga się sporządzania regularnych sprawozdań w celu umożliwienia Komisji weryfikacji, czy plan restrukturyzacji jest właściwie wdrażany.
- (94) Ponadto prawidłowe wdrażanie planu restrukturyzacji oraz pełne i prawidłowe wykonanie wszystkich zobowiązań przedstawionych w załączniku dotyczącym zobowiązań będzie stale monitorowane przez niezależnego, posiadającego odpowiednie kwalifikacje powiernika ds. monitorowania.

WNIOSEK

W świetle zobowiązań podjętych przez Portugalię stwierdza się, że pomoc na restrukturyzację jest ograniczona do koniecznego minimum, że zakłócenia konkurencji są uwzględnione w wystarczającym stopniu oraz że przedstawiony plan restrukturyzacji może doprowadzić do przywrócenia długoterminowej rentowności CGD. Pomoc na restrukturyzację należy uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym na mocy art. 107 ust. 3 lit. b) Traktatu,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Pomoc państwa polegająca na objęciu przez Portugalię akcji zwykłych w ramach nowej emisji w kwocie 750 mln EUR od CGD oraz subskrypcji przez Portugalię instrumentów zamiennych wyemitowanych przez CGD w kwocie 900 mln EUR jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w świetle zobowiązań określonych w załączniku.

Artykuł 2

Portugalia zapewnia całkowitą realizację planu restrukturyzacji przedstawionego dnia 15 października 2012 r. i uzupełnionego powiadomieniem z dnia 19 lipca 2013 r., łącznie ze zobowiązaniami określonymi w załączniku i zgodnie z harmonogramem określonym w załączniku.

⁽¹⁴⁾ Zgodnie z odpowiednim dniem odniesienia, w którym zapewniono środek pomocy.

Artykuł 3

W terminie dwóch miesięcy od daty notyfikacji niniejszej decyzji Portugalia przekazuje Komisji informację o środkach podjętych w celu wykonania niniejszej decyzji.

Artykuł 4

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Portugalskiej.

Sporządzono w Brukseli dnia 23 lipca 2013 r.

W imieniu Komisji
Joaquín ALMUNIA
Wiceprzewodniczący

ZAŁĄCZNIK

ZOBOWIĄZANIA CAIXA GENERAL DE DEPÓSITOS SA

1. Kontekst

Niniejszy dokument określa warunki („zobowiązania”) dotyczące restrukturyzacji Caixa General de Depósitos SA („CGD” lub „bank”), które Republika Portugalska i CGD zobowiązały się spełnić.

2. Definicje

W niniejszym dokumencie liczba pojedyncza obejmuje liczbę mnogą (i odwrotnie), chyba że kontekst wskazuje inaczej, a pojęcia użyte poniżej pisane wielką literą mają następujące znaczenie:

Pojęcie	Znaczenie
Zarządzanie aktywami	oznacza opracowanie specjalistycznych rozwiązań w celu inwestowania oszczędności klientów detalicznych (zarządzanie funduszami wspólnego inwestowania i emerytalno-rentowymi oraz opracowanie rozwiązań dostosowanych do indywidualnych potrzeb inwestycyjnych) i instytucjonalnych, w tym z wykorzystaniem funduszy emerytalno-rentowych, zakładów ubezpieczeń, przedsiębiorstw i instytucji publicznych (zarządzanie inwestycjami portfelowymi oparte o wymogi klientów poprzez śledzenie wartości odniesienia lub stosowanie rozwiązań opartych na bezwzględnej rentowności).
Bancassurance	oznacza partnerstwo między bankiem a zakładem ubezpieczeń należącym do osoby trzeciej, przy czym bank sprzedaje produkty zakładu ubezpieczeń poprzez swoją sieć bankowości detalicznej.
BCG Hiszpania	oznacza Banco Caixa General SA (Hiszpania) zwany również hiszpańską działalnością detaliczną.
Caixa Seguros	oznacza główną jednostkę zależną CGD zajmującą się działalnością ubezpieczeniową.
Relacja kosztów do dochodów	oznacza stosunek kosztów operacyjnych (koszty pracy oraz koszty sprzedaży, koszty ogólne i administracyjne) do dochodu z działalności operacyjnej (suma wyniku odsetkowego netto, dochodu z prowizji, przychodów z instrumentów kapitałowych, przychodów z działalności finansowej oraz wszelkich innych dochodów z działalności).
Zobowiązania	oznaczają zobowiązania związane z restrukturyzacją CGD określone w niniejszym dokumencie.
Bankowość korporacyjna	oznacza usługi bankowe oferowane przedsiębiorstwom, w tym dużym przedsiębiorstwom lub MŚP.
Wskaźnik pokrycia kredytu narażonego na ryzyko	oznacza wskaźnik pokrycia kredytu narażonego na ryzyko skumulowanymi rezerwami na straty kredytowe.
Kluczowy region	oznacza kluczowy region krajowy (Portugalia) i kluczowy region międzynarodowy (jak określono w pkt 4.2.2.1).
Kredyt narażony na ryzyko	zgodnie z definicją zawartą w instrukcji nr 16/2004 (wersja skonsolidowana z dnia 31 maja 2013 r. zawierająca zmianę wprowadzoną instrukcją nr 23/2011) Banku Portugalii oznacza kredyt odpowiadający sumie następujących elementów: a) łącznej wartości należnej z tytułu kredytów, której termin spłaty kwoty głównej lub odsetek został przekroczony o co najmniej 90 dni. Kredyty w rachunku bieżącym, które nie były przedmiotem wcześniejszej umowy uznaje się za kredyt narażony na ryzyko, jeżeli wykorzystany kredyt w rachunku bieżącym utrzymywał się przez 90 dni;

Pojęcie	Znaczenie
	b) łącznej wartości niespłaconych kredytów, które zrestrukturyzowano po tym, jak pozostawały nieuregulowane przez okres nie krótszy niż 90 dni bez odpowiedniego wzmocnionego zabezpieczenia (pokrywającego całkowitą wartość niespłaconej kwoty głównej i odsetek) lub całkowitej spłaty odsetek i innych należnych opłat przez kredytobiorcę; c) łącznej wartości kredytu z ratami spłaty kwoty głównej lub odsetek zaległymi przez okres krótszy niż 90 dni, ale w odniesieniu do którego istnieją dowody uzasadniające jego zaklasyfikowanie jako kredytu narażonego na ryzyko, takie jak upadłość lub likwidacja dłużnika. W przypadku niewypłacalności dłużnika odzyskiwalne kwoty pozostające do spłaty mogą przestać być uznawane za narażone na ryzyko po zatwierdzeniu przez sąd odpowiedniego porozumienia na mocy kodeksu upadłościowego i naprawczego (<i>Código de Insolvência e Recuperação de Empresas</i>), jeżeli nie ma wątpliwości co do skutecznej ściągальności należnych kwot.
Decyzja	oznacza decyzję Komisji Europejskiej z dnia 24 lipca 2013 r. w sprawie restrukturyzacji CGD, w związku z którą podejmowane są niniejsze zobowiązania.
Powiernik ds. zbycia	oznacza jedną lub więcej osób fizycznych lub prawnych, które są niezależne od CGD, zatwierdzone przez Komisję i wyznaczone przez CGD oraz które otrzymały od CGD wyłączny mandat w zakresie sprzedaży Caixa Seguros nabywcy. Powiernik ds. zbycia chroni uzasadnione interesy finansowe CGD z zastrzeżeniem bezwarunkowego zobowiązania CGD do zbycia [...].
Pracownik	oznacza każdą osobę, która jest zatrudniona na umowę o pracę w CGD
Faktoring	oznacza transakcję finansową, poprzez którą przedsiębiorstwo sprzedaje swoje należności (np. faktury) osobie trzeciej (zwanej faktorem) ze zniżką. Produkt złożony oferujący połączenie finansowania, ubezpieczenia kredytu i usług zarządzania finansami (windykacji).
Międzynarodowa działalność obsługowa	ma znaczenie określone w pkt 4.2.2.2.
Bankowość inwestycyjna	oznacza wyspecjalizowane usługi finansowe świadczone na rzecz klientów korporacyjnych i instytucjonalnych, obejmujące doradztwo w zakresie połączeń i przejęć przedsiębiorstw, finansowanie projektów, finansowanie przedsiębiorstw (finansowanie przejęć, finansowanie strukturyzowane, obligacje, papiery komercyjne, sekurytyzację itp.), działalność na rynkach akcji (pierwsze oferty publiczne, oferty przetargowe, transakcje związane z akcjami itp.) oraz zarządzanie ryzykiem rynkowym (poprzez zabezpieczenie i rozwiązania z zakresu finansowania strukturyzowanego). Dodatkowo bankowość inwestycyjna obejmuje również świadczenie usług pośrednictwa finansowego oraz sprawozdania analityczne dla instytucjonalnych i prywatnych inwestorów indywidualnych, pośrednictwo dotyczące papierów wartościowych o słabym dochodzie oraz udzielanie ustrukturyzowanych kredytów konsorcjalnych.
KPI	kluczowy wskaźnik skuteczności działania.
Leasing	oznacza umowę, na mocy której osoba fizyczna lub przedsiębiorstwo może otrzymać w użytkowanie określone środki trwałe, za które musi wnieść szereg wynikających z umowy płatności okresowych, mając możliwość wykupu danego środka trwałego na zakończenie obowiązywania umowy.
LDR	oznacza relację kredytów do depozytów.
Powiernik ds. monitorowania lub powiernik	oznacza podmiot określony w pkt 6.10 i w dodatku I.

Pojęcie	Znaczenie
Nowa produkcja	obejmuje całą nową zakontraktowaną działalność z wyjątkiem całej produkcji będącej przedmiotem wcześniejszych zobowiązań wynikających z umowy lub wszelkiej nowej produkcji, która jest ściśle konieczna w celu zachowania wartości zabezpieczenia kredytu lub która jest w inny sposób związana z minimalizowaniem strat kapitałowych lub zwiększeniem oczekiwanej wartości możliwych do odzyskania kwot kredytu.
Udział kredytów zagrożonych w nowym kredycie	oznacza stosunek nowych kredytów, w przypadku których spłata odsetek lub kwoty głównej jest przeterminowana o 90 dni lub więcej, do całości nowego portfela kredytowego.
Transakcja z użyciem środków własnych	oznacza zwykłą działalność handlową CGD niezwiązaną z działalnością gospodarczą klienta, z wykorzystaniem kapitału własnego i bilansu banku.
Okres restrukturyzacji	oznacza okres określony w pkt 3.3.
Dzierżawa	oznacza porozumienie, na mocy którego dokonuje się płatności w zamian za czasowe użytkowanie danego przedmiotu (w szczególności pojazdu) należącego do przedsiębiorstwa niefinansowego, zwykle zawierające postanowienia dotyczące szeregu usług powiązanych.
Plan restrukturyzacji	oznacza plan przedstawiony przez CGD Komisji Europejskiej za pośrednictwem Republiki Portugalskiej, ostatnio zmieniony i uzupełniony pisemnymi powiadomieniami w dniu 19 czerwca 2013 r.
Działania zaradcze	oznaczają działanie(-a), które umożliwia(-ją) CGD osiągnięcie określonego(-ych) celu(-ów). CGD przedstawia działania zaradcze, jak opisano w pkt 4.2.3.3. Powiernik ds. monitorowania przeanalizuje zaproponowane działania zaradcze i złoży sprawozdanie Komisji dotyczące ich adekwatności pod względem osiągnięcia celów określonych w planie restrukturyzacji.
Aktywa wazone ryzykiem	oznaczają aktywa wazone ryzykiem, które oblicza się na zasadzie skonsolidowanej zgodnie z odpowiednimi przepisami portugalskimi i w sposób zatwierdzony przez Bank Portugalii na dzień przyjęcia decyzji.
MŚP	oznaczają małe i średnie przedsiębiorstwa, których obrót jest nie większy niż 50 mln EUR i w stosunku do których zaangażowanie kredytowe CGD nie przekracza 1 mln EUR.
VaR	oznacza wartość narażoną na ryzyko, miarę ryzyka portfela opisaną przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego w zmianie wprowadzonej w 1996 r. Do celów obliczenia dane odnoszą się do metody symulacji historycznej z zastosowaniem dziesięciodniowego okresu utrzymywania, 99 % przedziału ufności i danych z 501 dni handlowych (odpowiadających perspektywie 2 lat).
Kapitał wysokiego ryzyka	oznacza zapewnienie kapitału finansowego podmiotom rozpoczynającym działalność gospodarczą, w szczególności podmiotom charakteryzującym się wysokim potencjałem wzrostu, w zamian za udziały kapitałowe w przedsiębiorstwie.

3. Kwestie ogólne

- 3.1. Portugalia zapewnia prawidłową i całkowitą realizację planu restrukturyzacji w odniesieniu do CGD.
- 3.2. Portugalia zapewnia całkowite wypełnianie zobowiązań podczas realizacji planu restrukturyzacji.
- 3.3. Okres restrukturyzacji zakończy się dnia 31 grudnia 2017 r. Zobowiązania mają zastosowanie podczas okresu restrukturyzacji, o ile nie określono inaczej.

4. **Restrukturyzacja CGD: podział na działalność podstawową i działalność niebędącą działalnością podstawową**

4.1. CGD podzieli swoją działalność na dwie części: działalność podstawową i działalność niebędącą działalnością podstawową. Łączna suma bilansowa ⁽¹⁾ działalności podstawowej i działalności niebędącej działalnością podstawową wynosiła 120 642 mln EUR w grudniu 2011 r. W czerwcu 2012 r. suma bilansowa wynosiła 117 694 mln EUR, a do końca grudnia 2012 r. suma bilansowa wynosiła 116 857 mln EUR.

Podział CGD zostanie przeprowadzony w następujący sposób:

4.2. Działalność podstawowa

Aktywa przyporządkowane do działalności podstawowej

Działalność podstawowa obejmuje krajową działalność podstawową (bankowość detaliczną w obsłudze gospodarstw domowych, obsługę małych i średnich przedsiębiorstw, bankowość korporacyjną, bankowość inwestycyjną, zarządzanie aktywami, leasing, factoring, dzierżawę, bancassurance i kapitał wysokiego ryzyka), międzynarodową działalność podstawową oraz międzynarodową działalność obsługową.

4.2.1. Krajowa działalność podstawowa obejmuje określone poniżej aktywa netto (datą graniczną jest dzień 31 grudnia 2012 r.):

4.2.1.1. [850–900] mln EUR – środki pieniężne i salda w banku centralnym;

4.2.1.2. [1 000–1 500] mln EUR – kredyty (/należności) wobec instytucji kredytowych;

4.2.1.3. [2 500–3 000] mln EUR – aktywa finansowe przeznaczone do obrotu;

4.2.1.4. [10 000–15 000] mln EUR – aktywa finansowe dostępne do sprzedaży;

4.2.1.5. [0–5] mln EUR – aktywa finansowe utrzymane do upływu terminu zapadalności;

4.2.1.6. [60 000–65 000] mln EUR – kredyty udzielone klientom;

w tym:

4.2.1.6.1. deweloperzy i budownictwo: [8 000–8 500] mln EUR;

4.2.1.6.2. hipoteczne kredyty mieszkaniowe: [30 000–35 000] mln EUR;

4.2.1.6.3. wielkie korporacje: [10 000–15 000] mln EUR;

4.2.1.6.4. MŚP: [3 000–3 500] mln EUR;

4.2.1.6.5. kredyty konsumenckie: [1 500–2 000] mln EUR;

4.2.1.6.6. inne: [4 000–4 500] mln EUR (obejmują inne instytucje finansowe oraz instytucje rządowe na szczeblu centralnym i lokalnym);

4.2.1.7. [400–450] mln EUR – rzeczowe aktywa trwałe;

4.2.1.8. [150–200] mln EUR – wartości niematerialne;

4.2.1.9. [4 000–4 500] mln EUR – inne aktywa

w tym:

4.2.1.9.1. nieruchomości inwestycyjne: [80–90] mln EUR;

4.2.1.9.2. pochodne instrumenty zabezpieczające: [30–40] mln EUR;

4.2.1.9.3. aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży: [500–550] mln EUR;

4.2.1.9.4. aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego: [30–40] mln EUR;

4.2.1.9.5. aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego: [1 000–1 500] mln EUR;

4.2.1.9.6. inne aktywa: [2 000–2 500] mln EUR;

⁽¹⁾ System rachunkowości.

- 4.2.1.10. [30–40] mln EUR – wkład aktywów netto wynikający z udziałów kapitałowych w innych krajowych jednostkach gospodarczych (metoda praw własności) wymienionych w dodatku II.
- 4.2.2. Międzynarodowa działalność podstawowa i międzynarodowa działalność obsługowa obejmują wkład aktywów netto oraz obszary międzynarodowe określone poniżej (datą graniczną jest dzień 31 grudnia 2012 r.).
- 4.2.2.1. Międzynarodowa działalność podstawowa obejmuje wszystkie obszary międzynarodowe („międzynarodowe regiony kluczowe”), w których CGD posiada znaczącą pozycję w bankowości detalicznej poprzez oddziały lokalne albo jednostki zależne, jak wskazano poniżej:
- 4.2.2.1.1. Hiszpania – aktywa netto ogółem: [4 000–4 500] mln EUR ⁽²⁾;
- 4.2.2.1.2. Francja – aktywa netto ogółem: [4 000–4 500] mln EUR;
- 4.2.2.1.3. Makao (Chiny) – aktywa netto ogółem: [3 000–3 500] mln EUR;
- 4.2.2.1.4. Mozambik – aktywa netto ogółem: [1 500–2 000] mln EUR;
- 4.2.2.1.5. Angola – aktywa netto ogółem: [1 000–1 500] mln EUR;
- 4.2.2.1.6. Republika Południowej Afryki – aktywa netto ogółem: [600–650] mln EUR;
- 4.2.2.1.7. Brazylia – aktywa netto ogółem: [500–550] mln EUR;
- 4.2.2.1.8. Republika Zielonego Przylądka – aktywa netto ogółem: [750–800] mln EUR;
- 4.2.2.1.9. Timor – aktywa netto ogółem: [50–60] mln EUR;
- 4.2.2.1.10. Wyspy Świętego Tomasza – aktywa netto ogółem: [0–5] mln EUR;
- 4.2.2.2. Międzynarodowa działalność obsługowa stanowi działalność specjalistyczną, w ramach której świadczone są usługi na rzecz grupy CGD (takie jak finansowanie, dostęp do rynków instytucjonalnych i tworzenie struktury produktów). Działalność obsługową wykonują wyspecjalizowane oddziały lokalne lub jednostki zależne na kluczowych rynkach, jak wskazano poniżej:
- 4.2.2.2.1. Luksemburg – aktywa netto ogółem: [100–150] mln EUR;
- 4.2.2.2.2. Kajmany – aktywa netto ogółem: [600–650] mln EUR;
- 4.2.2.2.3. Zjednoczone Królestwo (Londyn) – aktywa netto ogółem: [400–450] mln EUR;
- 4.2.2.2.4. Stany Zjednoczone Ameryki (Nowy Jork) – aktywa netto ogółem: [250–300] mln EUR;
- 4.2.2.2.5. Chiny (Zhuhai) – aktywa netto ogółem: [5–10] mln EUR.
- 4.2.3. Wielkość
- 4.2.3.1. Do końca grudnia 2014 r. wielkość sumy bilansowej w odniesieniu do działalności podstawowej nie może przekraczać [100–150] mld EUR ⁽³⁾, aktywa warte ryzykiem nie mogą przekraczać [70–80] mld EUR, relacja kosztów do dochodów nie może przekraczać [70–80] %, relacja kredytów do depozytów nie może przekraczać [120–130] %, a wskaźnik pokrycia kredytu narażonego na ryzyko nie może być niższy niż [50–60] %.
- 4.2.3.2. Do końca grudnia 2016 r. wielkość sumy bilansowej działalności podstawowej nie może przekraczać [100–150] mld EUR ⁽⁴⁾, aktywa warte ryzykiem nie mogą przekraczać [70–80] mld EUR, relacja kosztów do dochodów nie może przekraczać [50–60] %, relacja kredytów do depozytów nie może przekraczać [120–130] %, a wskaźnik pokrycia kredytu narażonego na ryzyko nie może być niższy niż [50–60] %.

⁽²⁾ Oprócz oddziału hiszpańskiego i aktywów niezwiązanych z działalnością podstawową, które mają być przeniesione do oddziału hiszpańskiego.

⁽³⁾ Zob. przypis 1.

⁽⁴⁾ Zob. przypis 1.

- 4.2.3.3. Całkowita ekspozycja skonsolidowanej sumy bilansowej w odniesieniu do emitentów [...] nie może przekraczać [10–20] mld EUR podczas okresu restrukturyzacji.
- 4.2.3.4. W przypadku wystąpienia prawdopodobieństwa, że wspomniane wyżej cele dotyczące sumy bilansowej, aktywów ważonych ryzykiem, relacji kosztów do dochodów, relacji kredytów do depozytów oraz pokrycia kredytu narażonego na ryzyko nie zostaną osiągnięte, CGD z własnej inicjatywy, a w każdym wypadku na wniosek powiernika ds. monitorowania, przedstawia działania zaradcze w terminie jednego miesiąca. Powiernik ds. monitorowania przeanalizuje zaproponowane działania zaradcze i złoży sprawozdanie Komisji dotyczące ich adekwatności pod względem osiągnięcia celów określonych w planie restrukturyzacji.
- 4.2.4. Oddziały i pracownicy
- Obecna struktura działalności podstawowej w Portugalii zostanie ograniczona w niżej opisany sposób.
- 4.2.4.1. Zmniejszenie liczby krajowych oddziałów detalicznych⁽⁵⁾ z 829 (na dzień 31 grudnia 2012 r.) do [750–800] do [...].
- 4.2.4.2. Oddziały nie mogą być zastąpione innymi jednostkami lub strukturami, które zasadniczo świadczą te same usługi i zatrudniają znaczne zasoby ludzkie. CGD może natomiast zainstalować automatyczne punkty usługowe (np. bankomaty lub podobne urządzenia).
- 4.2.4.3. Zmniejszenie liczby pracowników krajowych z 11 904 (bez jednostki ubezpieczeniowej na dzień 31 grudnia 2012 r.) do [10 000–15 000] pracowników do [...], do [10 000–15 000] pracowników do [...], do [10 000–15 000] pracowników do końca [...], do [10 000–15 000] pracowników do [...].
- 4.2.4.4. Po [...] r. i do końca okresu restrukturyzacji liczba oddziałów w Portugalii nie może wzrosnąć.
- 4.2.4.5. W przypadku wystąpienia prawdopodobieństwa, że wspomniane wyżej cele dotyczące oddziałów i pracowników nie zostaną osiągnięte, CGD z własnej inicjatywy, a w każdym razie na wniosek powiernika ds. monitorowania, przedstawia działania zaradcze w terminie jednego miesiąca od wniosku powiernika ds. monitorowania. Powiernik ds. monitorowania przeanalizuje zaproponowane działania zaradcze i złoży sprawozdanie Komisji dotyczące ich adekwatności pod względem osiągnięcia celów określonych w planie restrukturyzacji.
- 4.2.5. Opis działalności podstawowej
- 4.2.5.1. Działalność podstawowa obejmuje komercyjną bankowość detaliczną, dotyczącą szczególnie gospodarstw domowych, MŚP i bankowość korporacyjną, w tym również usługi bankowości inwestycyjnej, zarządzania aktywami, dzierżawy, leasingu i faktoringu, a także bancassurance i kapitał wysokiego ryzyka, szczególnie w krajowym regionie kluczowym i międzynarodowym regionie kluczowym, jak również międzynarodową działalność obsługową.
- 4.2.5.2. W związku z tym podczas okresu restrukturyzacji CGD:
- 4.2.5.2.1. nie podejmuje żadnej nowej działalności poza regionem kluczowym i poza obszarami międzynarodowej działalności obsługowej określonymi w pkt 4.2.2. W celu uniknięcia wątpliwości CGD w dalszym ciągu będzie mogła rozpocząć nową działalność w relacjach z klientami zamieszkałymi poza regionem kluczowym, w przypadku gdy odnośne działania są rejestrowane w regionie kluczowym lub w ramach międzynarodowej działalności obsługowej;
- 4.2.5.2.2. zapewnia, aby aktywa netto międzynarodowej działalności obsługowej nie przekraczały [0–5] % wielkości sumy bilansowej działalności podstawowej;
- 4.2.5.2.3. nie podejmuje żadnej nowej działalności w Portugalii, innej niż działalność opisana w pkt 4.2.

⁽⁵⁾ Oprócz oddziałów samoobsługowych i łącznie z biurami.

4.2.6. Zasady mające zastosowanie do międzynarodowej działalności podstawowej i międzynarodowej działalności obsługowej

Do końca okresu restrukturyzacji CGD dołoży wszelkich starań w celu zmniejszenia swojej ekspozycji w zakresie kapitału i finansowania wewnątrzgrupowego w ramach swojej międzynarodowej działalności podstawowej. CGD nie zwiększa swojej ekspozycji kapitału i finansowania wewnątrzgrupowego w ramach swojej międzynarodowej działalności podstawowej i międzynarodowej działalności obsługowej, z wyjątkiem przypadków, w których zwieszenie to wynika bezpośrednio z powstałych uprzednio (przed przyjęciem niniejszej decyzji) zobowiązań wynikających z umowy wobec osób trzecich lub zobowiązań regulacyjnych lub jest wymagane przez prawomocną i wiążącą decyzję organu publicznego dotyczącą CGD. Przed wdrożeniem środków kapitałowych CGD zobowiązuje się niezwłocznie powiadomić powiernika ds. monitorowania o każdej takiej decyzji i zobowiązuje się przedstawić powiernikowi ds. monitorowania biznesplan w odniesieniu do jednostek, które wymagają dodatkowego kapitału lub finansowania. Powiernik ds. monitorowania przeanalizuje biznesplan i złoży Komisji sprawozdanie dotyczące adekwatności podjętych środków.

4.2.7. Plan restrukturyzacji BCG Hiszpania

4.2.7.1. CGD przeprowadza restrukturyzację działalności BCG Hiszpania w celu zapewnienia jego długoterminowej rentowności, autonomii wobec CGD pod względem finansowania i pozytywnego wkładu w rentowność grupy CGD.

4.2.7.2. CGD zobowiązuje się do zaprzestania wszelkiej działalności w Hiszpanii, która nie jest bezpośrednio związana z podstawową działalnością operacyjną (bankowość detaliczna ⁽⁶⁾), wsparcie MŚP oraz działalność transgraniczną). W szczególności CGD zobowiązuje się do:

4.2.7.2.1. zaprzestania nowej produkcji w ramach działalności związanej z finansowaniem projektów;

4.2.7.2.2. zaprzestania nowej produkcji w ramach działalności związanej z finansowaniem z zastosowaniem dźwigni finansowej;

4.2.7.2.3. zaprzestania nowej produkcji w ramach działalności związanej z finansowaniem nabywania.

4.2.7.3. Restrukturyzacja BCG Hiszpania odbywa się w dwóch etapach.

4.2.7.3.1. Etap 1

Do dnia [...] CGD przeprowadzi następujące działania:

4.2.7.3.1.1. wykorzysta oddział CGD w Hiszpanii jako narzędzie umożliwiające konsolidację dotychczasowego portfela w Hiszpanii, oddzielając działalność podstawową od działalności niebędącej działalnością podstawową i chroniąc podstawową działalność operacyjną. Niezwiązane z działalnością podstawową portfele hurtowych kredytów i kredytów hipotecznych zarówno w BCG Hiszpania, jak i w hiszpańskim oddziale CGD (*Sucursal em Espanha*) zostaną skonsolidowane w oddziale hiszpańskim, który zaprzestanie wszelkiej nowej produkcji i upłynni te portfele (zob. szczegółowy wykaz aktywów o wartości [1 000–1 500] mln EUR przenoszonych z BCG Hiszpania w dodatku III);

4.2.7.3.1.2. przeprowadzi restrukturyzację sieci bankowości detalicznej BCG Hiszpania w tym aktywów o wartości [5 000–5 500] mln EUR na dzień 31 grudnia 2012 r. (zob. szczegółowy wykaz aktywów o wartości [5 000–5 500] mln EUR w dodatku III) poprzez ponowne skoncentrowanie działalności na podstawowych obszarach, skupienie się na transgranicznej działalności MŚP oraz zmniejszenie liczby oddziałów cechujących się ujemną rentownością, nie zrównoważoną relacją kredytów do depozytów, niewystarczającą liczbą klientów;

4.2.7.3.1.3. zmniejszy liczbę oddziałów ze 173 oddziałów w grudniu 2012 r. do [100–110] do [...] (zob. szczegółowy wykaz oddziałów w dodatku V), przy czym liczba ta nie ulegnie zwiększeniu podczas okresu restrukturyzacji;

4.2.7.3.1.4. zmniejszy liczbę pracowników z 797 pracowników w grudniu 2012 r. do [500–523] do [...], przy czym liczba ta nie ulegnie zwiększeniu;

4.2.7.3.1.5. osiągnie kluczowe wskaźniki skuteczności działania do [...].

Od października 2014 r. powiernik ds. monitorowania rozpocznie ocenę tego, czy następujące kluczowe wskaźniki skuteczności działania w przypadku BCG Hiszpania zostaną osiągnięte do [...].

⁽⁶⁾ Na tradycyjnych obszarach (Galicji, Estremadurze, Kastylii-Leon i Asturii) i w dużych miastach oraz w głównych ośrodkach handlu transgranicznego (Madrycie, Barcelonie, Kraju Basków, Andaluzji, Aragonii i Walencji).

- 4.2.7.3.1.5.1. Przez cały okres [...] łączne koszty pracy oraz koszty sprzedaży, koszty ogólne i administracyjne muszą być mniejsze lub równe [50–60] mln EUR oraz BCG Hiszpania musi osiągnąć relację kosztów do dochodów niższą lub równą [50–60] %;
- 4.2.7.3.1.5.2. BCG Hiszpania musi się całkowicie samofinansować i być wystarczająco dokapitalizowany. Nie było konieczne zapewnienie dodatkowego kapitału i finansowania netto w okresie od końca 2012 r. do [...] oraz nie jest konieczne zapewnienie dodatkowego kapitału i finansowania netto do końca okresu restrukturyzacji.
- 4.2.7.3.1.5.3. Kwota nowych kredytów (netto), tj. kredytów powstałych po końcu 2012 r., których termin zapadalności nie został osiągnięty lub które nie zostały spłacone do [...], musi być równa lub większa [900–950] mln EUR. Udział nowych kredytów związanych z działalnością transgraniczną jest równy lub większy [20–30] %.
- 4.2.7.3.1.5.4. Nowe kredyty, jak określono w pkt 4.2.7.3.1.5.3, generują średnią ważoną marżę netto (spread) powyżej stopy referencyjnej (sześciomiesięczna stopa EURIBOR) na poziomie co najmniej [0–5] %.
- 4.2.7.3.1.5.5. Wskaźnik kredytów zagrożonych w ramach nowych kredytów, jak określono w pkt 4.2.7.3.1.5.3, jest równy lub niższy [0–5] %.
- 4.2.7.3.1.5.6. Łączna wartość depozytów jest równa lub większa [0–5] mld EUR ⁽⁷⁾. Średni ważony koszt depozytów jest nie wyższy niż [...] ⁽⁸⁾; relacja kredytów do depozytów jest równa lub mniejsza [100–150] %.
- 4.2.7.3.2. Etap 2
- 4.2.7.3.2.1. Począwszy od [...], CGD będzie kontynuowała wdrażanie planu restrukturyzacji BCG Hiszpania do końca okresu restrukturyzacji, jeżeli kluczowe wskaźniki skuteczności działania zostaną spełnione do [...].
- 4.2.7.3.2.2. Jeżeli kluczowe wskaźniki skuteczności działania, o których mowa powyżej, nie zostaną osiągnięte do [...] lub niezwłocznie po zakończeniu przez powiernika ds. monitorowania oceny stwierdzającej istnienie wystarczających dowodów na to, że kluczowe wskaźniki skuteczności działania nie zostaną osiągnięte, BCG Hiszpania natychmiast zaprzestanie podejmowania wszelkiej nowej produkcji i rozpocznie zamykanie działalności w Hiszpanii, przez co CGD mogłaby zachować niewielką obecność w celu ułatwienia wygaszania działalności w Hiszpanii.
- 4.3. Działalność niebędąca działalnością podstawową
- Wszystkie rodzaje działalności i aktywa, które nie są wyraźnie wymienione w sekcji 4.2, uznaje się za niebędące działalnością podstawową. W celu przywrócenia rentowności i skoncentrowania się przez CGD na jej działalności podstawowej pozbędzie się ona linii biznesowych związanych z ubezpieczeniami i zdrowiem, sprzeda wszystkie niestrategiczne udziały kapitałowe oraz przeniesie wszystkie rodzaje działalności niebędące działalnością podstawową w stan likwidacji jak opisano poniżej.
- 4.3.1. Sprzedaż Caixa Seguros
- 4.3.1.1. Caixa Seguros, będąca główną spółką zależną CGD działającą w sektorze ubezpieczeń, należy sprzedać do [...]. Sprzedaż tej jednostki ubezpieczeniowej [...]:
- 4.3.1.1.1. [...]
- 4.3.1.1.2. W celu przeprowadzenia zbycia aktywów jednostki ubezpieczeniowej (szacowanych na [...] mld EUR) Portugalia zobowiązuje się do zapewnienia znalezienia przez CGD nabywcy oraz do zawarcia ostatecznej wiążącej umowy sprzedaży i kupna najpóźniej do [...]. Jeżeli CGD nie zawrze takiej umowy do [...], dnia [...] mianuje powiernika ds. zbycia i udziela mu wyłącznego upoważnienia do sprzedaży aktywów jednostki ubezpieczeniowej (oszacowanych na [...] mld EUR [...] najpóźniej do dnia [...]).
- 4.3.1.1.3. [...].

⁽⁷⁾ Z 10 % marginesem tolerancji.

⁽⁸⁾ Zob. przypis 7.

- 4.3.2. Aktywa przyporządkowane do działalności niebędącej działalnością podstawową przeznaczone do likwidacji
- 4.3.2.1. Działalność niebędąca działalnością podstawową obejmuje aktywa uwzględnione w ramach następujących działań (datą graniczną jest dzień 31 grudnia 2012 r.):
 - 4.3.2.1.1. upłynnienie aktywów Ex-BPN, które na dzień 31 grudnia 2012 r. wynosiły łącznie [4 000–4 500] mln EUR (kredyt w wysokości [1 000–1 500] mln EUR oraz posiadany dług (dostępny do sprzedaży) w wysokości [2 500–3 000] mln EUR);
 - 4.3.2.1.2. sprzedaż niestrategicznych udziałów kapitałowych: [200–250] mln EUR – sprzedaż do dnia [...] (przewidywana wartość sprzedaży)
 - 4.3.2.1.3. upłynnienie hiszpańskiego portfela kredytowego niezwiązanego z działalnością podstawową, który na dzień 31 grudnia 2012 r. ma wartość: [1 500–2 000] mln EUR (szczegółowy wykaz w dodatku IV);
 - 4.3.2.1.4. zbycie jednostki ubezpieczeniowej określone powyżej w pkt 4.3.1.
- 4.3.2.2. Do końca grudnia 2014 r. aktywa niezwiązane z działalnością podstawową nie mogą wynosić więcej niż [10–20] mld EUR.
- 4.3.2.3. Do końca grudnia 2016 r. aktywa niezwiązane z działalnością podstawową nie mogą wynosić więcej niż [5–10] mld EUR.
- 4.3.2.4. Zasady mające zastosowanie do działalności niebędącej działalnością podstawową
 - 4.3.2.4.1. Ograniczenia nowej produkcji
 - 4.3.2.4.1.1. Przeprowadza się zakończenie wszelkiej nowej produkcji z niżej określonymi wyjątkami.
 - 4.3.2.4.1.2. Kwoty będące przedmiotem zobowiązań wynikających z umowy, lecz jeszcze niespłacone ogranicza się do ścisłego minimum.
 - 4.3.2.4.1.3. Nie udziela się żadnego dodatkowego finansowania istniejących klientów, które nie jest przedmiotem zobowiązania wynikającego z umowy, z wyjątkiem przypadków, w których jest ono ściśle konieczne w celu zachowania wartości zabezpieczenia kredytu lub w inny sposób związane z minimalizowaniem strat kapitałowych lub zwiększeniem oczekiwanej wartości możliwych do odzyskania kwot kredytu.
 - 4.3.2.4.1.4. Zarządzanie istniejącymi aktywami: istniejącymi aktywami zarządza się w sposób, który powoduje maksymalizację bieżącej wartości netto aktywów. W szczególności, jeżeli klient nie może wypełnić warunków udzielonego mu kredytu, kredyt ten zostanie zrestrukturyzowany [odroczenie lub częściowe umorzenie spłat, zamiana (części) należności kapitałowych itd.] tylko wówczas, gdy taka restrukturyzacja doprowadzi do zwiększenia bieżącej wartości kredytu. Zasada ta ma również zastosowanie do kredytów hipotecznych.
 - 4.3.2.4.2. Czynna likwidacja aktywów niezwiązanych z działalnością podstawową
 - 4.3.2.4.2.1. Aktywami niezwiązanymi z działalnością podstawową zarządza się, mając na celu ich zbycie, upłynnienie lub likwidację w sposób zorganizowany, lecz przy minimalnych kosztach. Wszelkie aktywa pozostające na koniec okresu restrukturyzacji powinny być zlikwidowane w sposób zorganizowany po upływie terminu ich zapadalności. Nie rozpoczyna się żadnej nowej działalności niebędącej działalnością podstawową, chyba że jest to wyraźnie określone w zobowiązaniach. W tym celu można podjąć niżej określone działania.
 - 4.3.2.4.2.2. Zasadą ogólną jest jak najszybsza sprzedaż aktywów niezwiązanych z działalnością podstawową. CGD zobowiązuje się do sprzedaży takich aktywów w każdym przypadku, gdy sprzedaż nie prowadzi do strat księgowej, z wyjątkiem sytuacji, w której cena sprzedaży jest niewystarczająca w kontekście niekontrowersyjnej wyceny.

4.3.2.4.3. Sprzedaż udziałów niestrategicznych.

4.3.2.4.3.1. CGD zobowiązuje się do zbycia następujących niestrategicznych udziałów kapitałowych do [...]:

Spółka	Stawka (%) (*)	Wartość sprzedaży (w mln EUR) (**)	Data sprzedaży
[...]	[...] %	[200–250]	[...]
[...]	[...] %	[10–20]	[...]

(*) Wycenionych na dzień 31 grudnia 2012 r.

(**) BPN został znacjonalizowany w 2008 r. i sprzedany w 2011 r. Niektóre spośród jego aktywów zostały przekazane do CGD.

4.3.2.4.3.2. Łączna wartość udziałów niestrategicznych na początku procesu eliminacji dźwigni finansowej wynosiła 841 mln EUR. Na dzień 31 grudnia 2012 r. wartość niestrategicznych udziałów kapitałowych wynosiła [200–250] mln EUR.

4.3.2.4.3.3. CGD dokona całkowitego zbycia udziałów kapitałowych wymienionych powyżej do [...]. Jeżeli CGD nie dokona całkowitego zbycia opisanych udziałów do [...], dnia [...] mianuje powiernika ds. zbycia i udziela mu wyłącznego upoważnienia do sprzedaży pozostałych niestrategicznych udziałów kapitałowych [...] najpóźniej do dnia [...].

4.3.2.4.3.4. Do czasu sprzedaży każdego z wyżej wymienionych niestrategicznych udziałów CGD w żadnym przypadku nie zwiększa swojej ekspozycji finansowej (np. poprzez kredyty i gwarancje) w stosunku do takiego przedsiębiorstwa, z wyłączeniem przypadków, gdy jest to: a) zwykłą czynnością w ramach działalności w przeważających warunkach rynkowych; lub b) ściśle konieczne do zachowania wartości odnośnych udziałów kapitałowych; lub c) w inny sposób związane z minimalizowaniem strat kapitałowych lub zwiększaniem oczekiwanej wartości możliwych do odzyskania wartości takich ekspozycji lub udziałów. CGD dołoży wszelkich starań w celu zmniejszenia swojej ekspozycji finansowej w stosunku do takich przedsiębiorstw.

5. Mechanizm zwrotu pomocy

5.1. CGD zobowiązuje się do spłaty warunkowych obligacji zamiennych w kwocie 900 mln EUR w następujących transzach:

5.1.1. w roku obrotowym 2014: [50–60] % nadwyżki kapitału powyżej sumy mającego zastosowanie minimalnego wymogu kapitałowego na mocy prawa unijnego i portugalskiego (uwzględniając filar 1 i 2) oraz buforu kapitałowego wynoszącego [100–150] punktów bazowych;

5.1.2. w roku obrotowym 2015 i w następnych latach obrotowych: [90–100] % nadwyżki kapitału powyżej sumy mającego zastosowanie minimalnego wymogu kapitałowego na mocy prawa unijnego i portugalskiego (uwzględniając filar 1 i 2) oraz buforu kapitałowego wynoszącego [100–150] punktów bazowych.

5.2. Nie naruszając kompetencji Banku Portugalii jako organu nadzoru bankowego w odniesieniu do CGD, spłatę warunkowych obligacji zamiennych zawiesza się całkowicie lub częściowo, jeżeli na podstawie uzasadnionego żądania CGD popartego przez powiernika ds. monitorowania uznaje się, że zagrazi ona wypłacalności banku w kolejnych latach.

5.3. CGD zobowiązuje się do zapłaty 405 415 EUR (równowartości kwoty płatności kuponowej z dnia 28 września 2012 r.) Republice Portugalskiej do końca 2013 r.

6. Środki dotyczące postępowania i ład korporacyjny

6.1. Zakaz nabywania: CGD zobowiązuje się powstrzymać od dokonywania transakcji nabycia. Zakaz ma zastosowanie zarówno do zakupu przedsiębiorstw posiadających własną osobowość prawną, jak i udziałów w przedsiębiorstwach lub pakietów aktywów stanowiących transakcję handlową lub sektor działalności. Nie ma on zastosowania do transakcji nabycia, których przeprowadzenie jest konieczne w celu utrzymania

stabilności finansowej lub korporacyjnej lub w celu ochrony efektywnej konkurencji, pod warunkiem ich uprzedniego zatwierdzenia przez powiernika ds. monitorowania. Zakaz ten nie ma również zastosowania do: (1) transakcji nabycia, które pod względem zarządzania istniejącymi zobowiązaniami klientów znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej należą do zwykłej bieżącej działalności banku; lub (2) transakcji związanych z kapitałem wysokiego ryzyka; lub (3) transakcji nabycia, które należą do wyjątków przewidzianych w pkt 4.2.6 oraz są zgodne z procedurą przewidzianą w tym punkcie; lub (4) transakcji nabycia w ramach grupy; lub (5) transakcji nabycia udziałów przedsiębiorstw portugalskich niebędących instytucjami kredytowymi, w których CGD posiada już co najmniej 50 % udziałów, pod warunkiem ich uprzedniego zatwierdzenia przez powiernika ds. monitorowania. Zobowiązanie to stosuje się do końca okresu restrukturyzacji. CGD może nabywać udziały w przedsiębiorstwach, pod warunkiem że cena zakupu zapłacona przez CGD w ramach jakiegokolwiek nabycia jest mniejsza niż [0–5] % wielkości bilansu CGD na ostatnim dzień miesiąca poprzedzającego decyzję oraz że skumulowane ceny zakupu netto zapłacone przez CGD za wszelkie takie nabycia w całym okresie restrukturyzacji wynoszą mniej niż [0–5] % wielkości bilansu CGD na ten sam dzień.

- 6.2. Zakaz stosowania agresywnych praktyk handlowych: bank będący beneficjentem musi unikać podejmowania agresywnych praktyk handlowych podczas trwania okresu restrukturyzacji.
- 6.3. Transakcje z użyciem środków własnych: Portugalia zapewni, aby CGD nie angażował się w żadne transakcje z użyciem środków własnych poza minimum niezbędnym do normalnego funkcjonowania zasobów finansowych. W okresie restrukturyzacji łączny limit VaR aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu nie przekroczy [30–40] mln EUR.
- 6.4. Reklamowanie: CGD nie może wykorzystać przyznania środków pomocy lub jakichkolwiek korzyści wynikających z tych środków pomocy do celów reklamowych.
- 6.5. Gwarancje dotyczące ładu korporacyjnego
- 6.5.1. Wszyscy członkowie organów zarządzających CGD muszą posiadać kompetencje określone w art. 30 i 31 ogólnych ram dotyczących instytucji kredytowych i spółek finansowych, zatwierdzonych dekretem z mocą ustawy nr 298/92 z dnia 31 grudnia, z późniejszymi zmianami, a także w wytycznych EUNB w sprawie oceny kwalifikacji członków organu zarządzającego i osób pełniących najważniejsze funkcje z dnia 22 listopada 2012 r. (EBA/GL/2012/06). Liczba członków zarządu nie może przekraczać 20 osób. Celem udziałowców CGD jest zmniejszenie tej liczby do 16 osób z końcem kadencji obecnego zarządu.
- 6.5.2. Oprócz komitetów ustanowionych w akcie założycielskim (tj. komitetu wykonawczego i komitetu audytowego) i strategii CGD, komitetu zarządzającego i oceniającego ustanowionego przez radę dyrektorów i składającego się z dyrektorów niewykonawczych CGD może tworzyć jedynie takie organy wewnętrzne, które są niezbędne do pomocy w zarządzaniu przedsiębiorstwem i które składają się z członków komitetu wykonawczego i w stosownych przypadkach pracowników CGD zajmujących stanowiska kierownicze wyższego szczebla w odpowiednich obszarach.
- 6.5.3. Wszelkie decyzje CGD podejmuje się w oparciu o uzasadnienie czysto handlowe, a wszelkie interakcje Portugalii z CGD odbywają się na warunkach rynkowych.
- 6.5.4. Portugalia zobowiązuje się nie wywierać żadnego wpływu na bieżące zarządzanie operacyjne CGD ani na wewnętrzne zasady CGD dotyczące polityki w zakresie ryzyka kredytowego, ustalania cen i udzielania kredytów. Portugalia może jednak wydawać wytyczne dotyczące strategicznego ukierunkowania i innych kwestii w odniesieniu do CGD na podstawie ogólnych warunków prawa spółek oraz prawa przedsiębiorstw publicznych (dekret z mocą ustawy nr 558/99, z dnia 17 grudnia, z późniejszymi zmianami). Portugalia nie będzie zakłócała pełnej niezależności kierownictwa banku w zakresie ryzyka kredytowego i polityki udzielania kredytów w przypadku zasięgnięcia jej opinii w odniesieniu do planów operacyjnych CGD oraz jego planów dotyczących udzielania kredytów na rzecz poszczególnych sektorów gospodarki.
- 6.5.5. Rada ds. kredytów, rada ds. kredytów przedłużonych i komitet audytowy CGD działają w pełni niezależnie, zaś wszelkie powołania do rady ds. kredytów, rady ds. kredytów przedłużonych i komitetu audytowego odbywają się w poszanowaniu wymogu zapewnienia członkom tych organów możliwości działania w sposób niezależny i wolny od wszelkich konfliktów interesów.

- 6.5.6. CGD zapewnia włączenie do swojej polityki kredytowej i polityki w zakresie ryzyka, najpóźniej do dnia 31 grudnia 2013 r., zasad, zgodnie z którymi wszyscy klienci są traktowani uczciwie w ramach niedyskryminacyjnych procedur, które są odrębne od procedur dotyczących ryzyka kredytowego i zdolności płatniczej i które są spójnie stosowane w całej grupie. Polityka kredytowa i polityka w zakresie ryzyka określają zasady udzielania kredytów i progi, powyżej których udzielenie kredytu musi być zatwierdzone przez kadrę kierowniczą wyższego szczebla, warunki restrukturyzacji kredytów oraz postępowanie w przypadku roszczeń i sporów.
- 6.5.7. CGD zapewnia najpóźniej do dnia 31 grudnia 2013 r., aby specjalna sekcja polityki kredytowej i polityki w zakresie ryzyka była poświęcona zasadom regulującym relacje z kredytobiorcami powiązanymi (w tym pracownikami, akcjonariuszami, dyrektorami, kierownikami, a także ich małżonkami, dziećmi i rodzeństwem oraz wszelkimi osobami prawnymi bezpośrednio lub pośrednio kontrolowanymi przez kogokolwiek z nich).
- 6.5.8. W celu zapewnienia zgodności CGD z zasadami określonymi w pkt 6.5.1–6.5.7 powiernik będzie miał możliwość:
- 6.5.8.1. otrzymania kopii wszystkich sprawozdań sporządzonych przez organy kontroli wewnętrznej, w tym protokołów posiedzeń, i będzie upoważniony do przeprowadzenia rozmów według jego własnego uznania z każdym kontrolerem lub audytorem bez względu na charakter kierowniczych obowiązków takiej osoby. Powiernik zapewnia: (i) należyte wykonywanie zaleceń stałych organów nadzoru lub okresowych kontrolerów/audytorów; oraz (ii) realizację planów działania w celu poprawy wszelkich niedociągnięć zidentyfikowanych w ramach kontroli wewnętrznych.
- 6.5.8.2. regularnego monitorowania praktyk handlowych CGD, ze szczególnym uwzględnieniem polityki kredytowej i polityki depozytowej. Powiernik dokonuje przeglądu polityki CGD dotyczącej kredytów restrukturyzowanych i zagrożonych. CGD przekazuje powiernikowi wszelkie sprawozdania na temat ryzyka przedłożone zarządowi wykonawczemu lub wszelkie analizy/przeglądy mające na celu ocenę zaangażowania kredytowego CGD. Powiernik przeprowadza własne analizy i dochodzenia na podstawie wymienionych wyżej sprawozdań oraz rozmowy, a także w razie potrzeby dokonuje przeglądu poszczególnych wniosków kredytowych. W związku z tym powiernik, który jest uprawniony do przeprowadzania rozmów z analitykami kredytowymi i urzędnikami ds. ryzyka w przypadkach, w których uzna to za stosowne, ma możliwość pełnego dostępu do wniosków kredytowych.
- 6.5.8.3. regularnego monitorowania zarządzania roszczeniami i sporami przez CGD. Powiernik zapewnia zarządzanie roszczeniami i sporami zgodnie z procedurami określonymi w ramach kontroli wewnętrznych CGD oraz zgodność CGD z najlepszymi praktykami branżowymi. Powiernik określi działania naprawcze, które należy wdrożyć w przypadku stwierdzenia niedociągnięć w istniejącym procesie.
- 6.6. Wynagrodzenia członków organów i pracowników banku:
- 6.6.1. CGD weryfikuje istnienie efektu zachęty w jego systemach wynagrodzeń i właściwy charakter tych systemów oraz zapewnia, aby nie powodowały one narażenia na nieuzasadnione ryzyko, były ukierunkowane na zrównoważone i długoterminowe cele spółki oraz przejrzyste.
- 6.6.2. Jako instytucja finansowa CGD ustanawia i wprowadza w życie politykę w zakresie wynagrodzenia i rekompensat w ścisłej zgodności z przepisami określonymi przez rząd Portugalii w dekretych z mocą ustawy nr 104/2007 z dnia 3 kwietnia (który stanowi transpozycję dyrektywy 2006/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe) zmienionym dekretem z mocą ustawy nr 88/2011 z dnia 20 lipca i zgodnie z zasadami określonymi przez Bank Centralny Portugalii w Aviso nr 10/2011 z dnia 29 grudnia.
- 6.6.3. Polityka CGD w zakresie wynagrodzeń dla członków zarządu musi być także zgodna z dekretem z mocą ustawy nr 71/2007 z dnia 27 marca, który ustanawia system dotyczący statusu członków zarządu przedsiębiorstw kontrolowanych przez państwo.
- 6.6.4. Podobnie CGD zobowiązuje się do zapewnienia, aby bank stosował się do przepisów i zaleceń określonych przez Komisję Europejską w tej kwestii w unijnych ramach dotyczących pomocy państwa.
- 6.6.5. CGD zobowiązuje się w szczególności do ograniczenia do właściwego poziomu całkowitego wynagrodzenia każdego pracownika, w tym członków zarządu i kadry kierowniczej wyższego szczebla, łącznie ze wszystkimi możliwymi stałymi i zmiennymi składnikami wynagrodzenia, w tym emerytur, zgodnie z art. 92 i 93 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniającej dyrektywę 2002/87/WE i uchylającej dyrektywę 2006/48/WE oraz 2006/49/WE.

- 6.7. Zakaz wypłaty dywidend, płatności kuponowych i płatności odsetek: CGD nie będzie dokonywała (i dopilnuje, aby żadna z jej jednostek zależnych nie dokonywała) żadnych płatności z tytułu dywidend, płatności kuponowych ani płatności odsetek na rzecz posiadaczy akcji uprzywilejowanych i długu podporządkowanego, o ile płatności te nie są należne na podstawie zobowiązań wynikających z umowy lub zobowiązań prawnych. Dopuszcza się jednak, aby CGD dokonywała (lub zezwoliła swoim jednostkom zależnym na dokonywanie) płatności z tytułu dywidendy, płatności kuponowych lub płatności odsetek na rzecz posiadaczy akcji uprzywilejowanych lub długu podporządkowanego, jeżeli jest w stanie wykazać, że brak płatności utrudniłby lub spowolniłby spłatę warunkowych obligacji zamiennych (lub płatności kuponowych z tytułu warunkowych obligacji zamiennych), które zostały opisane w sekcji 5.
- 6.8. Wsparcie dla portugalskich MŚP: W kontekście zapewnienia finansowania i eliminacji dźwigni finansowej w gospodarce realnej CGD zobowiązała się wobec rządu Portugalii do przeznaczania 30 mln EUR rocznie na fundusz, który będzie inwestował w kapitał własny portugalskich MŚP i przedsiębiorstw o średniej kapitalizacji. Funduszem zarządza bank lub osoba trzecia posiadająca wystarczającą wiedzę fachową i świadomość możliwości inwestycyjnych zgodnie z najlepszymi praktykami międzynarodowymi. Inwestycja w fundusz podlega uprzedniemu zatwierdzeniu przez portugalskie Ministerstwo Finansów, zgodnie z kryteriami określonymi w rozporządzeniu ministerialnym określającym warunki dokapitalizowania na mocy prawa krajowego, i jest przeprowadzana przez CGD. Wszelkie środki finansowe nieprzekazane do takiego funduszu w terminie 12 miesięcy od czasu powstania zobowiązania przekazuje się portugalskiemu Skarbowi Państwa. Funduszu nie wykorzystuje się jako mechanizmu refinansowania w odniesieniu do istniejących kredytów. Wszelkie inwestycje przekraczające określoną wyżej kwotę podlegają uprzedniemu zatwierdzeniu przez Komisję Europejską.
- 6.9. Inne zasady postępowania: CGD kontynuuje rozszerzanie zakresu swojej działalności związanej z monitorowaniem ryzyka oraz prowadzi ostrożną, oszczędną i ukierunkowaną na trwały rozwój politykę handlową.
- 6.10. Powiernik ds. monitorowania
- 6.10.1. Portugalia zapewnia, aby pełne i prawidłowe wdrożenie planu restrukturyzacji oraz pełne i prawidłowe wykonanie wszystkich zobowiązań było stale monitorowane przez niezależnego i posiadającego odpowiednie kwalifikacje powiernika ds. monitorowania.
- 6.10.2. Mianowanie, zadania, obowiązki i zwolnienie powiernika ds. monitorowania muszą być zgodne z procedurami określonymi w dodatku I niniejszej decyzji.
- 6.10.3. Portugalia i CGD zapewniają, aby w trakcie wdrażania niniejszej decyzji Komisja lub powiernik ds. monitorowania posiadali nieograniczony dostęp do wszystkich informacji niezbędnych do monitorowania wdrażania niniejszej decyzji. Komisja lub powiernik ds. monitorowania mogą zażądać od CGD wyjaśnień i informacji. Portugalia i CGD muszą w pełni współpracować z Komisją i powiernikiem ds. monitorowania w zakresie wszelkich pytań związanych z monitorowaniem wdrażania niniejszej decyzji.
- 6.10.4. CGD będzie przedstawiała Komisji coroczne sprawozdania dotyczące zmian w działalności niebędącej działalnością podstawową po zwolnieniu powiernika ds. monitorowania na koniec okresu restrukturyzacji.
- 6.11. Powiernik ds. zbycia
- 6.11.1. Portugalia zapewnia dokonanie przez CGD w stosownym czasie sprzedaży aktywów jednostki ubezpieczeniowej (oszacowanych na [...] mld EUR) należących do Caixa Seguros. W tym celu CGD powołuje powiernika ds. zbycia w dniu [...], w przypadku gdy CGD nie zawarło ostatecznej wiążącej umowy sprzedaży i kupna najpóźniej do [...].
- 6.11.2. Portugalia zapewnia sprzedaż niestrategicznych udziałów kapitałowych (udział w [...] odpowiadający kwocie [200–250] mln EUR). W tym celu CGD powołuje powiernika ds. zbycia w dniu [...], w przypadku gdy CGD nie sprzedało w pełni swoich udziałów najpóźniej do [...].
- 6.11.3. Powiernik ds. zbycia jest niezależny od CGD i działa w imieniu i według instrukcji DG ds. Konkurencji, posiada wymagane kwalifikacje do wykonywania swoich zadań (na przykład jako bank inwestycyjny lub konsultant) i w żadnym momencie nie może być narażony na konflikt interesów. Powiernik ds. zbycia otrzymuje wynagrodzenie od CGD w sposób, który nie narusza niezależnego i skutecznego wypełniania jego zadań.

Dodatek I

POWIERNIK DS. MONITOROWANIA**(A) Mianowanie powiernika ds. monitorowania**

- (i) Portugalia zobowiązuje się zapewnić mianowanie przez CGD powiernika ds. monitorowania, którego zadania i obowiązki określono w części C niniejszego dodatku. Mandat obowiązuje przez cały okres trwania restrukturyzacji, tj. do dnia 31 grudnia 2017 r. Na koniec mandatu powiernik musi złożyć sprawozdanie końcowe.
- (ii) Powiernik musi być niezależny od CGD. Powiernik musi posiadać wiedzę specjalistyczną wymaganą do wykonywania jego mandatu, na przykład jako bank inwestycyjny, konsultant lub audytor, i w żadnym momencie nie może być narażony na jakiegokolwiek konflikt interesów. Powiernik ma otrzymywać wynagrodzenie od CGD w sposób, który nie narusza niezależnego i skutecznego wypełniania jego mandatu.
- (iii) Nie później niż sześć tygodni od daty notyfikacji decyzji Portugalia przedstawia Komisji nazwiska co najmniej dwóch osób do zatwierdzenia jako powiernika ds. monitorowania.
- (iv) Propozycje te muszą zawierać wystarczające informacje na temat tych osób, aby umożliwić Komisji sprawdzenie, czy zaproponowani powiernicy spełniają wymogi określone w części A pkt (ii), a w szczególności muszą uwzględniać następujące informacje:
 - a) pełne warunki proponowanego mandatu wraz ze wszystkimi postanowieniami niezbędnymi do tego, by powiernik mógł wypełniać swoje zadania;
 - b) projekt planu prac, opisujący, w jaki sposób powiernik zamierza realizować przypisane mu zadania.
- (v) Komisja może według swego uznania zatwierdzić lub odrzucić proponowanych powierników oraz zatwierdzić proponowany mandat z zastrzeżeniem wszelkich zmian uznanych przez nią za konieczne w celu umożliwienia powiernikowi wypełniania jego obowiązków. W przypadku zatwierdzenia tylko jednej osoby lub instytucji CGD mianuje tę osobę lub instytucję na powiernika lub spowoduje, że taka osoba lub instytucja zostanie mianowana, zgodnie z mandatem zatwierdzonym przez Komisję. W przypadku zatwierdzenia więcej niż jednej osoby lub instytucji, CGD ma swobodę decyzji w sprawie mianowania jednej z nich na powiernika. Mianowanie powiernika nastąpi w terminie jednego tygodnia od zatwierdzenia przez Komisję zgodnie z mandatem zatwierdzonym przez Komisję.
- (vi) W przypadku odrzucenia wszystkich kandydatów na powierników Portugalia przedstawia co najmniej dwie kolejne osoby lub instytucje w terminie dwóch tygodni od otrzymania informacji o odrzuceniu, zgodnie z wymogami i procedurą określonymi w części A pkt (i) oraz części A pkt (iv).
- (vii) W przypadku odrzucenia przez Komisję wszystkich kolejnych kandydatów na powierników Komisja wyznaczy powiernika, którego CGD mianuje lub spowoduje, że zostanie on mianowany, zgodnie z mandatem powiernika zatwierdzonym przez Komisję.

(B) Mianowanie powiernika ds. zbycia

- (i) Portugalia zobowiązuje się zapewnić mianowanie przez CGD powiernika ds. zbycia przestrzegając procedury mianowania określonej powyżej w odniesieniu do powiernika ds. monitorowania.
- (ii) Portugalia przedstawia Komisji nazwiska co najmniej dwóch osób do zatwierdzenia jako powiernika ds. zbycia nie później niż [...], w przypadku gdy do tego czasu CGD nie zawarło ostatecznej wiążącej umowy sprzedaży i kupna dotyczącej Caixa Seguros.
- (iii) Portugalia przedstawia Komisji nazwiska co najmniej dwóch osób do zatwierdzenia jako powiernika ds. zbycia nie później niż [...], w przypadku gdy do tego czasu CGD nie zawarło ostatecznej wiążącej umowy sprzedaży i kupna dotyczącej pozostałych niestrategicznych udziałów kapitałowych.

(C) Ogólne zadania i obowiązki

Powiernik wspiera Komisję w zapewnianiu wypełniania przez CGD zobowiązań oraz przejmując zadania powiernika ds. monitorowania określone w niniejszym dokumencie dotyczącym zobowiązań. Powiernik wykonuje zadania w ramach mandatu zgodnie z planem prac oraz ze zmianami planu prac zatwierdzonymi przez Komisję. Komisja, z własnej inicjatywy lub na wniosek powiernika lub CGD, może wydawać powiernikowi polecenia lub instrukcje w celu zapewnienia przestrzegania zobowiązań. CGD nie jest uprawniona do wydawania instrukcji powiernikowi. Powiernik podlega wymogom prawnym w zakresie poufności.

(D) Zadania i obowiązki powiernika ds. monitorowania i powiernika ds. zbycia

(1) Zadaniem powiernika jest zagwarantowanie pełnego i prawidłowego wykonania obowiązków określonych w zobowiązaniach oraz pełnego i prawidłowego wdrożenia planu restrukturyzacji CGD. Komisja, z własnej inicjatywy lub na wniosek powiernika, może wydawać powiernikowi lub CGD wszelkie polecenia lub instrukcje konieczne w celu zapewnienia wypełnienia zobowiązań dołączonych do niniejszej decyzji.

(2) Powiernik:

- (i) przedstawia w swoim pierwszym sprawozdaniu dla Komisji propozycję szczegółowego planu prac opisującego zamierzony sposób monitorowania wypełnienia zobowiązań dołączonych do niniejszej decyzji;
- (ii) monitoruje pełne i prawidłowe wdrażanie planu restrukturyzacji CGD, w szczególności następujących działań:
 - a) zmniejszenia sumy bilansowej i aktywów ważonych ryzykiem;
 - b) ograniczenia działalności gospodarczej;
 - c) zaprzestania działalności gospodarczej w uprzednio określonych obszarach działalności;
 - d) procesu sprzedaży udziałów w uprzednio określonych obszarach działalności;
 - e) restrukturyzacji działalności w Hiszpanii;
- (iii) monitoruje, czy CGD przestrzega zasad określonych w sekcji dotyczącej ładu korporacyjnego, faktycznie posiada efektywną i odpowiednią wewnętrzną organizację i faktycznie stosuje właściwe praktyki handlowe. W związku z tym powiernik:
 - a) otrzyma kopie wszystkich sprawozdań sporządzonych przez organy kontroli wewnętrznej i będzie upoważniony do przeprowadzenia rozmów według jego własnego uznania z każdym kontrolerem lub audytorem bez względu na charakter kierowniczych obowiązków takiej osoby. Powiernik zapewnia: (i) należyte wykonywanie zaleceń stałych organów nadzoru lub okresowych kontrolerów/audytorów; oraz (ii) realizację planów działania w celu poprawy wszelkich niedociągnięć zidentyfikowanych w ramach kontroli wewnętrznych;
 - b) będzie regularnie monitorował praktyki handlowe CGD, ze szczególnym uwzględnieniem polityki kredytowej i polityki depozytowej. Dokonuje on także przeglądu polityki CGD dotyczącej kredytów restrukturyzowanych i zagrożonych. CGD przekazuje powiernikowi wszelkie sprawozdania na temat ryzyka przedłożone Zarządowi lub wszelkie analizy/przeglądy mające na celu ocenę zaangażowania kredytowego CGD. Powiernik przeprowadza własne analizy i dochodzenia na podstawie wymienionych wyżej sprawozdań oraz rozmowy, a także w razie potrzeby dokonuje przeglądu poszczególnych wniosków kredytowych. W związku z tym powiernik, który jest uprawniony do przeprowadzania rozmów z analitykami kredytowymi i urzędnikami ds. ryzyka, w przypadkach, w których uzna to za stosowne, ma możliwość pełnego dostępu do wniosków kredytowych;
 - c) będzie regularnie monitorował zarządzanie roszczeniami i sporami przez CGD. Powiernik zapewnia obsługę roszczeń i spraw sądowych zgodnie z procedurami określonymi w ramach kontroli wewnętrznych CGD oraz zgodność CGD z najlepszymi praktykami branżowymi. Powiernik określi działania naprawcze, które należy wdrożyć w przypadku stwierdzenia niedociągnięć w istniejącym procesie.

- (iv) monitoruje zgodność ze wszystkimi pozostałymi zobowiązaniami;
- (v) pełni inne funkcje przewidziane dla powiernika w zobowiązaniach dołączonych do niniejszej decyzji;
- (vi) proponuje CGD środki, które uznaje za konieczne w celu wypełnienia przez CGD zobowiązań dołączonych do niniejszej decyzji;
- (vii) podczas weryfikacji zmian faktycznych danych finansowych w odniesieniu do prognoz sformułowanych w planie restrukturyzacji bierze pod uwagę wszelkie zmiany regulacyjne dotyczące wypłacalności i płynności;
- (viii) przedstawia Komisji, Portugalii i CGD projekt pisemnego sprawozdania w terminie trzydziestu dni od zakończenia każdego sześciomiesięcznego okresu. Komisja, Portugalia i CGD mogą zgłaszać uwagi do projektu w terminie pięciu dni roboczych. W terminie pięciu dni roboczych od otrzymania uwag powiernik przygotowuje sprawozdanie końcowe, włączając do niego uwagi w miarę możliwości i według swojego uznania, oraz przedkłada je Komisji i Portugalii. Dopiero w następnej kolejności powiernik wysyła kopię sprawozdania końcowego również do CGD. Jeżeli projekt sprawozdania lub sprawozdanie końcowe zawierają jakiekolwiek informacje, których nie można ujawnić CGD, wówczas CGD otrzymuje tylko ogólnodostępną wersję projektu sprawozdania lub sprawozdania końcowego. W żadnym wypadku powiernik nie może przekazać żadnej wersji sprawozdania Portugalii lub CGD przed przedłożeniem go Komisji.

Sprawozdanie dotyczy w szczególności wypełniania przez powiernika zadań określonych w mandacie oraz wypełniania przez CGD zobowiązań, umożliwiając Komisji dokonanie oceny, czy CGD jest zarządzana zgodnie ze zobowiązaniami. W razie potrzeby Komisja może bardziej szczegółowo określić zakres sprawozdania. Oprócz składania powyższych sprawozdań powiernik niezwłocznie powiadamia Komisję na piśmie, jeżeli ma podstawy, by przypuszczać, że CGD nie dopełnia tych obowiązków, przesyłając jednocześnie wersję ogólnodostępną tej informacji do CGD.

- (3) Powiernik ds. zbycia sprzedaje nabywcy aktywa jednostki ubezpieczeniowej (oszacowane na [0–5] mld EUR) należące do Caixa Seguros [...]. Powiernik ds. zbycia włącza do umowy sprzedaży i kupna takie warunki, jakie uzna za właściwe w celu sprawnego przeprowadzenia sprzedaży do [...]. W szczególności powiernik ds. zbycia może włączyć do umowy sprzedaży i kupna takie postanowienia umowne dotyczące reprezentacji, gwarancji i odszkodowania, jakie są racjonalnie konieczne do zrealizowania sprzedaży. Powiernik ds. zbycia chroni uzasadnione interesy finansowe CGD z zastrzeżeniem bezwarunkowego zobowiązania CGD do zbycia [...].
- (4) Powiernik ds. zbycia musi sprzedać nabywcy pozostałe niestrategiczne udziały kapitałowe (szacowana cena sprzedaży [200–250] mln EUR) [...]. Powiernik ds. zbycia włącza do umowy sprzedaży i kupna takie warunki, jakie uzna za właściwe w celu sprawnego przeprowadzenia sprzedaży do [...]. Powiernik ds. zbycia chroni uzasadnione interesy finansowe CGD z zastrzeżeniem bezwarunkowego zobowiązania CGD do zbycia [...].

(E) Zadania i obowiązki CGD

- (1) CGD zapewnia wszelką współpracę z powiernikiem oraz udzielanie mu wszelkiego wsparcia i wszelkich informacji, jakich powiernik może w uzasadniony sposób wymagać przy wykonywaniu swoich zadań w ramach mandatu, oraz wymaga tego samego od swoich doradców. Powiernik ma nieograniczony dostęp do wszelkich ksiąg, rejestrów, dokumentów, kierownictwa i innego personelu, infrastruktury, obiektów i informacji technicznych CGD lub sprzedawanych jednostek działalności, które są niezbędne do wypełniania obowiązków powiernika w ramach mandatu. CGD udostępnia powiernikowi co najmniej jedno biuro w swojej siedzibie, a wszyscy pracownicy CGD mają być dostępni w celu odbywania spotkań z powiernikiem i dostarczania mu wszelkich informacji niezbędnych do wypełniania jego zadań.
- (2) Za zgodą CGD (przy czym wyrażenia takiej zgody nie można wstrzymywać ani opóźniać w nieuzasadniony sposób) i na jego koszt powiernik może mianować doradców (w szczególności w zakresie finansów przedsiębiorstw lub porad prawnych), jeżeli uważa, że mianowanie takich doradców jest niezbędne lub właściwe do celów wypełniania jego zadań i obowiązków w ramach mandatu, pod warunkiem że koszty i inne wydatki ponoszone przez powiernika są uzasadnione. Jeżeli CGD odmówi zatwierdzenia doradców zaproponowanych przez powiernika, Komisja może – po wysłuchaniu uzasadnienia CGD – zatwierdzić mianowanie takich doradców w miejsce CGD. Jedynie powiernik jest uprawniony do wydawania instrukcji doradcom.

(F) Zastąpienie, zwolnienie i ponowne mianowanie powiernika

- (1) Jeżeli powiernik zakończy wykonywanie swoich funkcji w ramach zobowiązań lub jeżeli istnieją jakiekolwiek inne poważne powody, takie jak konflikt interesów po stronie powiernika,
- (i) Komisja może, po wysłuchaniu powiernika, zażądać od CGD jego zastąpienia;
- lub
- (ii) CGD może zastąpić powiernika za zgodą Komisji.
- (2) Jeżeli dany powiernik zostaje zwolniony zgodnie z częścią F pkt 1, można od niego wymagać, aby pełnił swoją funkcję nadal do momentu mianowania nowego powiernika, któremu zwolniony powiernik przekazuje w całości wszystkie istotne informacje. Nowego powiernika mianuje się zgodnie z procedurą, o której mowa w części A pkt (iii)–(vii).
- (3) Oprócz przypadku zwolnienia zgodnie z częścią F pkt 1 powiernik może przestać pełnić swoje funkcje tylko po zwolnieniu go z jego zadań przez Komisję. Zwolnienie takie następuje, gdy wszystkie obowiązki powierzone powiernikowi są wypełnione. Komisja może jednak w dowolnym momencie zażądać ponownego mianowania powiernika, jeżeli w późniejszym terminie okaże się, że właściwe środki zaradcze nie zostały w pełni i odpowiednio wdrożone.
-

Dodatek II

**WKŁAD AKTYWÓW NETTO WYNIKAJĄCY Z UDZIAŁÓW KAPITAŁOWYCH W INNYCH KRAJOWYCH
JEDNOSTKACH GOSPODARCZYCH (METODA PRAW WŁASNOŚCI)**

Wartości na grudzień 2012 r.

Jednostka gospodarcza	Państwo	Udział (%)	Aktywa netto Metoda praw własności (w mln EUR)	Działalność
SIBS SGPS	Portugalia	21,6	14,7	Spółka holdingowa specjalizująca się w płatnościach elektronicznych i w zarządzaniu portugalskim systemem bankomatów, z których korzystają wszystkie banki działające w Portugalii. W spółce uczestniczy 26 banków działających na portugalskim rynku.
Prado – Cartolinas da Lousã	Portugalia	37,4	4,4	Jednostka przemysłowa produkująca tekturę i papier. [...].
Torre Ocidente	Portugalia	25,0	4,1	Przedsiębiorstwo działające w sektorze nieruchomości, właściciel pojedynczego składnika aktywów do celów dzierżawy komercyjnej. [...].
Locarent	Portugalia	50,0	3,9	Przedsiębiorstwo świadczące usługi w zakresie wynajmu samochodów.
C ^a Papel do Prado	Portugalia	37,4	1,3	Przedsiębiorstwo posiadające aktywa w postaci nieruchomości nieprowadzącej działalności fabryki [...].
TF Fundo Turismo	Portugalia	33,5	1,3	Przedsiębiorstwo zarządzające funduszami inwestycyjnymi nieruchomości w sektorze turystyki, którego głównym udziałowcem jest państwo portugalskie.
Yunit Serviços	Portugalia	33,33	0,3	Przedsiębiorstwo tworzące rozwiązania handlu elektronicznego dla produktów i usług MŚP.
Bem Comum SCR	Portugalia	32,0	0,1	Przedsiębiorstwo zarządzające funduszami inwestycyjnymi specjalizujące się we wspieraniu tworzenia nowych przedsiębiorstw przez przedsiębiorców indywidualnych i osoby bezrobotne.

Dodatek III

**SZCZEGÓŁOWE INFORMACJE O AKTYWACH BCG HISZPANII (WŁĄCZNIE Z AKTYWAMI, KTÓRE ZOSTANĄ
PRZEKAZANE ODDZIAŁOWI HISZPAŃSKIEMU)**

[...]

*Dodatek IV***SZCZEGÓŁOWE INFORMACJE O AKTYWACH ODDZIAŁU HISZPAŃSKIEGO**

[...]

*Dodatek V***WYKAZ [...] ODDZIAŁÓW HISZPAŃSKICH ([...])**

[...]

AKTY PRZYJĘTE PRZEZ ORGANY UTWORZONE NA MOCY UMÓW MIĘDZYNARODOWYCH

Jedynie oryginalne teksty EKG ONZ mają skutek prawny w świetle międzynarodowego prawa publicznego. Status i datę wejścia w życie niniejszego regulaminu należy sprawdzać w najnowszej wersji dokumentu EKG ONZ dotyczącego statusu TRANS/WP.29/343, dostępnej pod adresem:
<http://www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29fdocstts.html>

Regulamin nr 85 Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG ONZ) – Jednolite przepisy dotyczące homologacji silników spalinowych lub elektrycznych układów napędowych przeznaczonych do napędzania pojazdów silnikowych kategorii M i N w zakresie pomiaru mocy netto oraz maksymalnej mocy 30-minutowej elektrycznych układów napędowych

Obejmujący wszystkie obowiązujące teksty, w tym:

Suplement nr 6 do pierwotnej wersji regulaminu – data wejścia w życie: 15 lipca 2013 r.

SPIS TREŚCI

1. Zakres
2. Definicje
3. Wystąpienie o homologację
4. Homologacja
5. Specyfikacje i badania
6. Zgodność produkcji
7. Sankcje z tytułu niezgodności produkcji
8. Zmiana typu układu napędowego oraz rozszerzenie homologacji
9. Ostateczne zaniechanie produkcji
10. Nazwy i adresy placówek technicznych upoważnionych do przeprowadzania badań homologacyjnych oraz nazwy i adresy organów udzielających homologacji typu

ZAŁĄCZNIKI

1. Podstawowe właściwości silnika spalinowego i informacje dotyczące przeprowadzania badań
2. Podstawowe właściwości elektrycznego układu napędowego i informacje dotyczące przeprowadzania badań
- 3a. Zawiadomienie dotyczące udzielenia lub rozszerzenia lub odmowy udzielenia lub cofnięcia homologacji lub ostatecznego zaniechania produkcji układu napędowego na podstawie regulaminu nr 85

3b. Zawiadomienie dotyczące udzielenia lub rozszerzenia lub odmowy udzielenia lub cofnięcia homologacji lub ostatecznego zaniechania produkcji typu pojazdu w odniesieniu do układu napędowego na podstawie regulaminu nr 85

4. Rozmieszczenie znaków homologacji

5. Metoda pomiaru mocy netto silnika spalinowego

6. Metoda pomiaru mocy netto oraz maksymalnej mocy 30-minutowej elektrycznych układów napędowych

7. Kontrola zgodności produkcji

8. Paliwa wzorcowe

1. ZAKRES

1.1. Niniejszy regulamin dotyczy metody odwzorowania krzywej mocy przy pełnym obciążeniu podanym przez producenta dla silników spalinowych lub elektrycznych układów napędowych oraz maksymalnej mocy 30-minutowej elektrycznych układów napędowych, przeznaczonych do napędzania pojazdów silnikowych kategorii M i N ⁽¹⁾, jako funkcji prędkości obrotowej silnika.

1.2. Silniki spalinowe należą do jednej z poniższych kategorii:

silniki tłokowe suwowe (o zapłonie iskrowym albo samoczynnym), z wyłączeniem silników bezkorbowych;

silniki tłokowe obrotowe (o zapłonie iskrowym albo samoczynnym);

silniki wolnossące lub z doładowaniem mechanicznym.

1.3. Elektryczne układy napędowe składają się z urządzeń sterujących i silników i służą do napędzania pojazdów jako jedyny typ napędu.

2. DEFINICJE

2.1. „Homologacja układu napędowego” oznacza homologację typu układu napędowego w zakresie jego mocy netto mierzonej zgodnie z procedurą określoną w załączniku 5 lub 6 do niniejszego regulaminu.

2.2. „Typ układu napędowego” oznacza kategorię silników spalinowych lub elektrycznych układów napędowych, które są przeznaczone do zamontowania w pojeździe silnikowym i które nie różnią się między sobą pod względem podstawowych właściwości takich jak zdefiniowane w załączniku 1 lub 2 do niniejszego regulaminu.

2.3. „Moc netto” oznacza moc uzyskiwaną na stanowisku badawczym na końcówce wału korbowego lub jego odpowiednika przy odpowiedniej prędkości obrotowej silnika z urządzeniami pomocniczymi wymienionymi w tabeli 1 załącznika 5 lub w załączniku 6 do niniejszego regulaminu i ustaloną w warunkach atmosferycznych odniesienia.

2.4. „Maksymalna moc netto” oznacza maksymalną wartość mocy netto mierzoną przy pełnym obciążeniu silnika.

⁽¹⁾ Zgodnie z definicją zawartą w ujednoliconej rezolucji w sprawie budowy pojazdów (R.E.3), dokument ECE/TRANS/WP.29/78/Rev.2, pkt 2 – www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29resolutions.html

- 2.5. „Maksymalna moc 30-minutowa” oznacza maksymalną moc netto elektrycznego układu napędowego zasilanego prądem stałym zgodnie z pkt 5.3.1 niniejszego regulaminu, jaką układ napędowy może średnio wytworzyć przez okres 30 minut.
- 2.6. „Pojazdy hybrydowe (PH)”:
- 2.6.1. „Pojazd hybrydowy (PH)” oznacza pojazd, który do celów napędzania pojazdu posiada co najmniej dwa różne przemienniki energii i dwa różne układy magazynowania energii (zainstalowane w pojeździe).
- 2.6.2. „Hybrydowy pojazd elektryczny (HPE)” oznacza pojazd, który do celów napędu mechanicznego pobiera energię z obu niżej wymienionych źródeł zmagazynowanej energii/mocy zainstalowanych w pojeździe:
- zużywalne paliwo,
 - układ magazynowania energii elektrycznej/mocy (np. akumulator, kondensator, koło zamachowe/prądnica itp.).
- 2.6.3. W hybrydowym pojeździe elektrycznym „mechanizm napędowy” składa się z dwóch różnych typów układu napędowego:
- silnika spalinowego, oraz
 - co najmniej jednego elektrycznego układu napędowego.
- 2.7. „Wposażenie standardowe” oznacza wyposażenie dostarczone przez producenta dla konkretnego zastosowania.
- 2.8. „Silnik dwupaliwowy” oznacza układ silnika homologowany na podstawie regulaminu nr 49 lub zamontowany w pojeździe homologowanym w odniesieniu do jego emisji na podstawie regulaminu nr 49, który jest dostosowany do jednoczesnej eksploatacji z wykorzystaniem oleju napędowego oraz paliwa gazowego, przy czym oba paliwa są odmierzane odrębnie i zużyta ilość jednego paliwa w stosunku do zużytej ilości drugiego paliwa może ulegać zmianie w zależności od eksploatacji.
- 2.9. „Pojazd dwupaliwowy” oznacza pojazd napędzany silnikiem dwupaliwowym, w którym silnik jest zasilany z oddzielnych pokładowych układów przechowywania paliwa;
- 2.10. „Tryb dwupaliwowy” oznacza normalny tryb pracy silnika dwupaliwowego, w którym silnik jest jednocześnie zasilany olejem napędowym i paliwem gazowym w określonych warunkach pracy silnika.
- 2.11. „Tryb dieslowski” oznacza normalny tryb pracy silnika dwupaliwowego, w którym silnik nie jest zasilany żadnym paliwem gazowym w żadnych warunkach pracy silnika.
3. WYSTĄPIENIE O HOMOLOGACJĘ
- 3.1. O udzielenie homologacji typu układu napędowego w zakresie pomiaru mocy netto oraz maksymalnej mocy 30-minutowej elektrycznych układów napędowych występuje producent układu napędowego, producent pojazdu lub jego należycie upoważniony przedstawiciel.

- 3.2. Do wniosku należy dołączyć, w trzech egzemplarzach, opis układu napędowego zawierający wszystkie stosowne informacje wymienione w:
- załączniku 1 w przypadku pojazdów napędzanych wyłącznie silnikiem spalinowym, lub
 - załączniku 2 w przypadku pojazdów o napędzie wyłącznie elektrycznym, lub
 - załącznikach 1 i 2 dla hybrydowych pojazdów elektrycznych.
- 3.3. W przypadku hybrydowych pojazdów elektrycznych (HPE) badania przeprowadza się oddzielnie dla silnika spalinowego (zgodnie z załącznikiem 5) i dla elektrycznego(-ych) układu(-ów) napędowego(-ych) (zgodnie z załącznikiem 6).
- 3.4. Placówce technicznej upoważnionej do przeprowadzania badań homologacyjnych należy dostarczyć układ napędowy (lub zespół układów napędowych) reprezentatywny dla typu (typów) układu napędowego (zespołu układów napędowych), który ma być homologowany, wraz z wyposażeniem opisanym w załącznikach 5 i 6 do niniejszego regulaminu.
4. HOMOLOGACJA
- 4.1. Jeżeli moc układu napędowego przedstawionego do homologacji na podstawie niniejszego regulaminu została zmierzona zgodnie ze specyfikacjami określonymi w pkt 5 poniżej, należy udzielić homologacji typu układu napędowego.
- 4.2. Każdemu homologowanemu typowi układu napędowego należy nadać numer homologacji. Dwie pierwsze jego cyfry (obecnie 00 odpowiadające pierwotnej wersji regulaminu) oznaczają serię poprawek obejmujących najnowsze główne zmiany techniczne wprowadzone do regulaminu, obowiązujące w chwili udzielania homologacji. Żadna Umawiająca się Strona nie może nadać tego samego numeru innemu typowi układu napędowego.
- 4.3. Zawiadomienie o udzieleniu lub rozszerzeniu, lub odmowie udzielenia homologacji typu układu napędowego na podstawie niniejszego regulaminu należy przesłać Stronom Porozumienia z 1958 r. stosującym niniejszy regulamin, korzystając z formularza zgodnego ze wzorem zamieszczonym w załączniku 3a do niniejszego regulaminu.
- 4.4. Zawiadomienie o udzieleniu lub rozszerzeniu, lub odmowie udzielenia homologacji typu pojazdu w odniesieniu do typu układu napędowego na podstawie niniejszego regulaminu należy przesłać Stronom Porozumienia z 1958 r. stosującym niniejszy regulamin, korzystając z formularza zgodnego ze wzorem zamieszczonym w załączniku 3b do niniejszego regulaminu.
- 4.5. Na każdym układzie napędowym zgodnym z typem układu napędowego homologowanym na podstawie niniejszego regulaminu umieszcza się, w widocznym i łatwo dostępnym miejscu określonym w formularzu homologacji, międzynarodowy znak homologacji zawierający:
- 4.5.1. okrąg otaczający literę „E”, po której następuje numer wyróżniający państwo, które udzieliło homologacji ⁽¹⁾;
 - 4.5.2. numer niniejszego regulaminu, po nim literę „R”, myślnik i numer homologacji umieszczone z prawej strony okręgu opisanego w punkcie 4.5.1.

⁽¹⁾ Numery wyróżniające Umawiających się Stron Porozumienia z 1958 r. podano w załączniku 3 do ujednoliconej rezolucji w sprawie budowy pojazdów (R.E.3), dokument ECE/TRANS/WP.29/78/Rev.2/Amend.3 – www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29resolutions.html

- 4.5.3. Alternatywnie, zamiast umieszczania na układzie napędowym tych znaków homologacji i symboli producent może załączyć do każdego typu układu napędowego homologowanego na podstawie niniejszego regulaminu dokument zawierający te informacje umożliwiające umieszczenie znaków homologacji i symboli na pojeździe.
- 4.6. Jeżeli układ napędowy jest zgodny z typem homologowanym na podstawie jednego lub większej liczby innych regulaminów stanowiących załączniki do Porozumienia w państwie, które udzieliło homologacji na podstawie niniejszego regulaminu, symbol opisany w pkt 4.5.1 powyżej nie musi być powtarzany; w takim przypadku numery homologacji i numery wszystkich regulaminów, na podstawie których udzielono homologacji w państwie, które udzieliło homologacji na podstawie niniejszego regulaminu, należy umieścić w kolumnach po prawej stronie symbolu opisanego w pkt 4.5.1.
- 4.7. Znak homologacji musi być czytelny i nieusuwalny.
- 4.8. Znak homologacji umieszcza się w pobliżu numerów identyfikacyjnych układu napędowego naniesionych przez producenta.
- 4.9. Przykładowe układy znaku homologacji podano w załączniku 4 do niniejszego regulaminu.

5. SPECYFIKACJE I BADANIA

5.1. Przepisy ogólne

Części, które mogą wpływać na moc układu napędowego, muszą być zaprojektowane, skonstruowane i zamontowane w taki sposób, aby układ napędowy w trakcie normalnego użytkowania, bez względu na drgania, jakim może podlegać, był zgodny z przepisami niniejszego regulaminu.

5.2. Opis badań silników spalinowych

- 5.2.1. Badanie mocy netto polega na sprawdzeniu silników o zapłonie iskrowym przy całkowicie otwartej przepustnicy oraz silników o zapłonie samoczynnym i silników dwupaliwowych przy pełnym obciążeniu, przy czym silnik wyposażony jest zgodnie z tabelą 1 w załączniku 5 do niniejszego regulaminu.

- 5.2.1.1. W przypadku silników dwupaliwowych dysponujących trybem dieslowskim badanie polega na sprawdzeniu trybu dwupaliwowego oraz sprawdzeniu trybu dieslowskiego tego samego silnika.

- 5.2.2. Pomiarów należy dokonać dla odpowiedniej liczby różnych prędkości obrotowych silnika w celu dokładnego ustalenia krzywej mocy między najmniejszą a największą prędkością obrotową silnika zalecaną przez producenta. Zakres prędkości obrotowych musi obejmować prędkości obrotowe, przy których silnik wytwarza maksymalną moc i maksymalny moment obrotowy. Dla każdej prędkości obrotowej należy obliczyć średnią z co najmniej dwóch znormalizowanych pomiarów.

- 5.2.3. Stosuje się następujące paliwo:

- 5.2.3.1. W przypadku silników o zapłonie iskrowym zasilanych benzyną:

stosuje się paliwo dostępne na rynku. W przypadku wątpliwości stosuje się jedno z paliw wzorcowych określonych przez CEC ⁽¹⁾ dla silników zasilanych benzyną w dokumentach CEC RF-01-A-84 oraz RF-01-A-85.

- 5.2.3.2. W przypadku silników o zapłonie iskrowym oraz silników dwupaliwowych zasilanych LPG:

⁽¹⁾ Europejska Rada Koordynacyjna.

5.2.3.2.1. w przypadku silnika z samodostosowującym się układem paliwowym:

stosuje się paliwo dostępne na rynku. W przypadku wątpliwości stosuje się jedno z paliw wzorcowych określonych w załączniku 8;

5.2.3.2.2. w przypadku silnika bez samodostosowującego się układu paliwowego:

stosuje się paliwo wzorcowe określone w załączniku 8 o najniższej zawartości C3; lub

5.2.3.2.3. w przypadku silnika oznaczonego dla jednego określonego składu paliwa:

paliwo, dla którego oznaczono silnik.

5.2.3.2.4. Zastosowane paliwo określa się w sprawozdaniu z badania.

5.2.3.3. W przypadku silników o zapłonie iskrowym oraz silników dwupaliwowych zasilanych gazem ziemnym:

5.2.3.3.1. w przypadku silnika z samodostosowującym się układem paliwowym:

stosuje się paliwo dostępne na rynku. W przypadku wątpliwości stosuje się jedno z paliw wzorcowych określonych w załączniku 8;

5.2.3.3.2. w przypadku silnika bez samodostosowującego się układu paliwowego:

stosuje się paliwo dostępne na rynku, o liczbie Wobbego wynoszącej co najmniej $52,6 \text{ MJm}^{-3}$ (4°C , $101,3 \text{ kPa}$). W przypadku wątpliwości stosuje się paliwo wzorcowe G20 określone w załączniku 8, tj. paliwo o najwyższej liczbie Wobbego; lub

5.2.3.3.3. w przypadku silnika oznaczonego dla określonego zakresu paliw:

stosuje się paliwo dostępne na rynku, o liczbie Wobbego wynoszącej co najmniej $52,6 \text{ MJm}^{-3}$ (4°C , $101,3 \text{ kPa}$), jeśli silnik oznaczono dla gazów z zakresu H, lub co najmniej $47,2 \text{ MJm}^{-3}$ (4°C , $101,3 \text{ kPa}$), jeśli silnik oznaczono dla gazów z zakresu L. W przypadku wątpliwości stosuje się paliwo wzorcowe G20 określone w załączniku 8, jeżeli silnik oznaczono dla gazów z zakresu H, lub paliwo wzorcowe G23, jeżeli silnik oznaczono dla gazów z zakresu L, tj. paliwo o najwyższej liczbie Wobbego dla właściwego zakresu; lub

5.2.3.3.4. w przypadku silnika oznaczonego dla jednego określonego składu paliwa LNG:

stosuje się paliwo, dla którego oznaczono silnik, lub paliwo wzorcowe G20 określone w załączniku 8, jeżeli silnik oznaczono LNG20;

5.2.3.3.5. w przypadku silnika oznaczonego dla jednego określonego składu paliwa:

paliwo, dla którego oznaczono silnik.

5.2.3.3.6. Zastosowane paliwo określa się w sprawozdaniu z badania.

5.2.3.4. W przypadku silników o zapłonie samoczynnym oraz silników dwupaliwowych:

stosuje się paliwo dostępne na rynku. W przypadku wątpliwości stosuje się paliwo wzorcowe określone przez CEC dla silników o zapłonie samoczynnym w dokumencie CEC RF-03-A-84.

5.2.3.5. Silniki o zapłonie iskrowym pojazdów, które mogą być zasilane albo benzyną, albo paliwem gazowym, należy badać przy zastosowaniu obu rodzajów paliwa, zgodnie z przepisami pkt 5.2.3.1–5.2.3.3. Pojazdy, które mogą być zasilane zarówno benzyną, jak i paliwem gazowym, ale w których układ zasilania benzyną jest zamontowany tylko do celów awaryjnych lub dla rozruchu i których zbiornik paliwa mieści nie więcej niż 15 litrów benzyny, uznaje się do celów badania za pojazdy, które mogą być zasilane tylko paliwem gazowym.

5.2.3.6. Silniki dwupaliwowe lub pojazdy dysponujące trybem dieslowskim należy badać przy zastosowaniu paliw odpowiednich do każdego trybu, zgodnie z przepisami określonymi w pkt 5.2.3.1–5.2.3.5.

5.2.4. Pomiarów dokonuje się zgodnie z przepisami załącznika 5 do niniejszego regulaminu.

5.2.5. Sprawozdanie z badania zawiera wyniki oraz wszystkie obliczenia wymagane do ustalenia mocy netto, wymienione w dodatku do załącznika 5 do niniejszego regulaminu, oraz właściwości silnika wymienione w załączniku 1 do niniejszego regulaminu. W celu sporządzenia tego dokumentu właściwy organ może wykorzystać sprawozdanie przygotowane przez zatwierdzone lub uznane laboratorium na podstawie przepisów niniejszego regulaminu.

5.3. Opis badań mających na celu pomiar mocy netto i maksymalnej mocy 30-minutowej elektrycznego układu napędowego

Elektryczny układ napędowy jest wyposażony zgodnie z załącznikiem 6 do niniejszego regulaminu. Elektryczny układ napędowy zasilany jest ze źródła prądu stałego o maksymalnym spadku napięcia równym 5 procent, zależnie od czasu i prądu (z wyłączeniem okresów krótszych niż 10 sekund). Napięcie zasilania na potrzeby badania określa producent pojazdu.

Uwaga: Jeżeli akumulator ogranicza maksymalną moc 30-minutową, w badaniu tym maksymalna 30-minutowa moc pojazdu elektrycznego może być niższa od maksymalnej 30-minutowej mocy układu napędowego tego pojazdu.

5.3.1. Ustalenie mocy netto

5.3.1.1. Silnik i jego kompletny zespół urządzeń muszą być kondycjonowane w temperaturze $25\text{ °C} \pm 5\text{ °C}$ przez co najmniej dwie godziny.

5.3.1.2. Badanie mocy netto polega na badaniu pracy silnika przy maksymalnym ustawieniu regulatora mocy.

5.3.1.3. Tuż przed rozpoczęciem badania silnik pracuje na stanowisku badawczym przez trzy minuty, wytwarzając moc równą 80 procentom mocy maksymalnej przy prędkości obrotowej zalecanej przez producenta.

5.3.1.4. Pomiarów należy dokonać dla odpowiedniej liczby różnych prędkości obrotowych silnika w celu dokładnego ustalenia krzywej mocy między zerową a największą prędkością obrotową silnika zalecaną przez producenta. Badanie nie trwa dłużej niż 5 minut.

5.3.2. Ustalenie maksymalnej mocy 30-minutowej

- 5.3.2.1. Silnik i jego kompletny zespół urządzeń muszą być kondycjonowane w temperaturze $25^{\circ}\text{C} \pm 5^{\circ}\text{C}$ przez co najmniej cztery godziny.
- 5.3.2.2. Elektryczny układ napędowy pracuje na stanowisku badawczym z mocą zalecaną przez producenta dla uzyskania maksymalnej mocy 30-minutowej. Prędkość obrotowa musi mieścić się w zakresie, w którym moc netto przekracza 90 procent mocy maksymalnej zmierzonej zgodnie z pkt 5.3.1. Prędkość tę określa producent.
- 5.3.2.3. Prędkość obrotowa i moc są rejestrowane. Moc musi mieścić się w zakresie ± 5 procent mocy w momencie rozpoczęcia badania. Maksymalna moc 30-minutowa to średnia mocy uzyskiwanej w okresie 30 minut.

5.4. Interpretacja wyników

Moc netto i maksymalna moc 30-minutowa elektrycznych układów napędowych podana przez producenta dla typu układu napędowego jest akceptowana, jeżeli dla mocy maksymalnej różni się o nie więcej niż ± 2 procent oraz dla pozostałych punktów pomiarowych na krzywej mocy o nie więcej niż ± 4 procent od wartości zmierzonych przez placówkę techniczną dla układu napędowego przedstawionego do badania, z tolerancją ± 2 procent dla prędkości obrotowej silnika lub w zakresie prędkości obrotowej silnika od $(X1 \text{ min}^{-1} + 2 \text{ procent})$ do $(X2 \text{ min}^{-1} - 2 \text{ procent})$ (przy czym $X1 < X2$).

W przypadku silnika dwupaliwowego moc netto podana przez producenta musi odpowiadać mocy netto zmierzonej w trybie dwupaliwowym tego silnika.

6. ZGODNOŚĆ PRODUKCJI

Procedury dotyczące zgodności produkcji muszą odpowiadać procedurom określonym w aneksie 2 do Porozumienia (E/ECE/324 – E/ECE/TRANS/505/Rev.2) i muszą spełniać następujące wymogi:

- 6.1. Silniki homologowane zgodnie z niniejszym regulaminem muszą być produkowane w sposób zapewniający ich zgodność z homologowanym typem.
- 6.2. Należy spełnić minimalne wymagania dotyczące procedur kontroli zgodności produkcji określone w załączniku 7 do niniejszego regulaminu.

7. SANKCJE Z TYTUŁU NIEZGODNOŚCI PRODUKCJI

- 7.1. Homologacja udzielona w odniesieniu do typu układu napędowego na podstawie niniejszego regulaminu może zostać cofnięta, jeżeli określone powyżej wymagania nie są spełnione lub jeżeli układ napędowy opatrzony znakiem homologacji jest niezgodny z homologowanym typem.
- 7.2. Jeżeli Umawiająca się Strona Porozumienia z 1958 r. stosująca niniejszy regulamin postanowi o cofnięciu uprzednio przez siebie udzielonej homologacji, niezwłocznie powiadamia o tym fakcie, za pomocą formularza zawiadomienia zgodnego ze wzorem przedstawionym w załączniku 3a lub załączniku 3b do niniejszego regulaminu, pozostałe Umawiające się Strony stosujące niniejszy regulamin.

8. ZMIANA TYPU UKŁADU NAPĘDOWEGO ORAZ ROZSZERZENIE HOMOLOGACJI

- 8.1. O każdej zmianie układu napędowego w obrębie typu układu napędowego w zakresie właściwości opisanych w załącznikach 1 lub 2 należy powiadomić organ udzielający homologacji typu, który udzielił homologacji typu układu napędowego. Organ udzielający homologacji typu może:
 - 8.1.1. uznać, że dokonane zmiany najprawdopodobniej nie mają istotnego negatywnego wpływu i pojazd nadal spełnia wymagania; lub

- 8.1.2. zażądać kolejnego sprawozdania z badań od placówki technicznej odpowiedzialnej za przeprowadzenie badań.
- 8.2. Strony Porozumienia stosujące niniejszy regulamin zostają powiadomione o potwierdzeniu lub odmowie udzielenia homologacji, z wyszczególnieniem zmian, zgodnie z procedurą określoną w pkt 4.3 powyżej.
- 8.3. Organ udzielający homologacji typu, który udziela rozszerzenia homologacji, przydziela numer seryjny każdemu takiemu rozszerzeniu i powiadamia o nim pozostałe Strony Porozumienia z 1958 r. stosujące niniejszy regulamin, korzystając z formularza zawiadomienia zgodnego ze wzorem zamieszczonym w załączniku 3a lub załączniku 3b do niniejszego regulaminu.
9. OSTATECZNE ZANIECHANIE PRODUKCJI
- Jeżeli posiadacz homologacji ostatecznie zaniecha produkcji układu napędowego homologowanego zgodnie z niniejszym regulaminem, informuje o tym organ udzielający homologacji typu, który udzielił homologacji. Po otrzymaniu stosownego zawiadomienia organ ten powiadamia o tym pozostałe Strony Porozumienia z 1958 r. stosujące niniejszy regulamin, korzystając z formularza zawiadomienia zgodnego ze wzorem zamieszczonym w załączniku 3a lub załączniku 3b do niniejszego regulaminu.
10. NAZWY I ADRESY PLACÓWEK TECHNICZNYCH UPOWAŻNIONYCH DO PRZEPROWADZANIA BADAŃ HOMOLOGACYJNYCH ORAZ NAZWY I ADRESY ORGANÓW UDZIELAJĄCYCH HOMOLOGACJI TYPU
- Strony Porozumienia stosujące niniejszy regulamin przekazują Sekretariatowi Organizacji Narodów Zjednoczonych nazwy i adresy placówek technicznych upoważnionych do przeprowadzania badań homologacyjnych lub nazwy i adresy organów udzielających homologacji typu, które udzieliły homologacji i którym należy przesyłać wydane w innych państwach zawiadomienia poświadczające udzielenie, rozszerzenie lub odmowę udzielenia homologacji.
-

ZAŁĄCZNIK 1

PODSTAWOWE WŁAŚCIWOŚCI SILNIKA SPALINOWEGO I INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEPROWADZANIA BADAŃ

W stosownych przypadkach należy dostarczyć w trzech egzemplarzach, wraz ze spisem treści, poniższe informacje. Wszelkie rysunki należy dostarczyć w odpowiedniej skali i przy odpowiednim stopniu szczegółowości w formacie A4 lub złożone do formatu A4. Fotografie, jeżeli zostały załączone, muszą być dostatecznie szczegółowe.

Jeżeli układy, części lub oddzielne zespoły techniczne są sterowane elektronicznie, należy dostarczyć informacje dotyczące ich działania.

- 0. Ogólne określenie pojazdu:
- 0.1. Marka (nazwa handlowa producenta):
- 0.2. Typ i ogólne oznaczenie(-a) handlowe:
- 0.3. Środki umożliwiające identyfikację typu, jeżeli są oznaczone na pojeździe:
- 0.3.1. Położenie tych oznaczeń:
- 0.4. Kategoria pojazdu:
- 0.5. Nazwa i adres producenta:
- 0.6. Adres(-y) zakładu(-ów) montażowego(-ych):
- 1. Ogólne właściwości konstrukcyjne pojazdu
 - 1.1. Fotografie lub rysunki reprezentatywnego pojazdu:
 - 1.2. Dostosowany do ruchu: prawostronnego/lewostronnego ⁽¹⁾.
 - 1.3. Pojazd dwupaliwowy: Tak/Nie ⁽¹⁾
 - 1.3.1. Pojazd dwupaliwowy z trybem dieslowskim: Tak/Nie ⁽¹⁾
- 2.0. Urządzenie napędowe
 - 2.1. Producent:
 - 2.2. Kod silnika nadany przez producenta (zaznaczony na silniku lub inny sposób oznaczenia):
 - 2.3. Zasada działania: zapłon iskrowy/zapłon samoczynny, czterosuwowy/dwusuwowy ⁽¹⁾:
 - 2.4. Liczba i układ cylindrów:
 - 2.5. Średnica: mm
 - 2.6. Skok tłoka: mm
 - 2.7. Kolejność zapłonu:
 - 2.8. Pojemność silnika: cm³
 - 2.9. Stopień sprężania:
 - 2.10. Rysunki komory spalania, denka tłoka oraz, w przypadku silnika o zapłonie iskrowym, pierścieni tłokowych:

- 2.11. Maksymalna moc netto: kW przy min⁻¹ (wartość deklarowana przez producenta)
- 2.12. Maksymalna dopuszczalna prędkość obrotowa silnika wg producenta: min⁻¹
- 2.13. Maksymalny moment obrotowy netto ⁽¹⁾: Nm przy min⁻¹ (wartość deklarowana przez producenta)
- 3.0. Paliwo: olej napędowy/benzyna/LPG/CNG/LNG ⁽¹⁾
- 3.0.1. W stosownych przypadkach, dodatkowy(-e) znak(i) w oznakowaniu homologacji wymagany(-e) na podstawie regulaminu nr 49, które służą odróżnieniu typu silnika, dla którego udzielono homologacji (np. HLT).
- 3.1. Liczba oktanowa RON, benzyna z dodatkiem związków ołowiu:
- 3.2. Liczba oktanowa RON, benzyna bezołowiowa:
- 3.3. Doprowadzenie paliwa
- 3.3.1. Przez gaźnik(i): Tak/Nie ⁽¹⁾
- 3.3.1.1. Marka(-i):
- 3.3.1.2. Typ(-y):
- 3.3.1.3. Liczba zainstalowanych gaźników:
- 3.3.1.4. Elementy regulacyjne
- 3.3.1.4.1. Dysze:
- 3.3.1.4.2. Zwężki:
- 3.3.1.4.3. Poziom komory pływakowej:
- 3.3.1.4.4. Masa pływaka:
- 3.3.1.4.5. Iglica pływaka:
- Lub charakterystyka paliwo-powietrze i nastawy wymagane do jej utrzymania
- 3.3.1.5. Układ rozruchu silnika zimnego: ręczny/automatyczny ⁽¹⁾
- 3.3.1.5.1. Zasada(-y) działania:
- 3.3.1.5.2. Zakres działania/nastawy ⁽¹⁾:
- 3.3.2. Przez wtrysk paliwa (jedynie dla silników o zapłonie samoczynnym): Tak/Nie ⁽¹⁾
- 3.3.2.1. Opis układu:
- 3.3.2.2. Zasada działania: wtrysk bezpośredni/komora wstępna/komora wirowa ⁽¹⁾
- 3.3.2.3. Pompa wtryskowa
- 3.3.2.3.1. Marka(-i):
- 3.3.2.3.2. Typ(-y):

- 3.3.2.3.3. Maksymalna dawka paliwa ⁽¹⁾: mm³/suw lub cykl przy prędkości obrotowej pompy: min⁻¹ lub, alternatywnie, wykres charakterystyki:
- 3.3.2.3.4. Rozrząd wtrysku:
- 3.3.2.3.5. Krzywa wyprzedzenia wtrysku:
- 3.3.2.3.6. Procedura kalibracji: stanowisko pomiarowe/silnik ⁽¹⁾
- 3.3.2.4. Regulator obrotów
- 3.3.2.4.1. Typ:
- 3.3.2.4.2. Marka:
- 3.3.2.4.3. Punkt odcięcia
- 3.3.2.4.3.1. Punkt odcięcia wtrysku pod obciążeniem: min.⁻¹
- 3.3.2.4.3.2. Punkt odcięcia wtrysku bez obciążenia: min.⁻¹
- 3.3.2.4.4. Maksymalna prędkość obrotowa bez obciążenia: min.⁻¹
- 3.3.2.4.5. Prędkość obrotowa na biegu jałowym:
- 3.3.2.5. Przewody wtryskowe
- 3.3.2.5.1. Długość: mm
- 3.3.2.5.2. Średnica wewnętrzna: mm
- 3.3.2.6. Wtryskiwacz(-e)
- 3.3.2.6.1. Marka(-i):
- 3.3.2.6.2. Typ(-y):
- 3.3.2.6.3. Ciśnienie otwarcia: kPa lub wykres charakterystyki:
- 3.3.2.7. Układ rozruchu zimnego silnika
- 3.3.2.7.1. Marka(-i):
- 3.3.2.7.2. Typ(-y):
- 3.3.2.7.3. Opis:
- 3.3.2.8. Elektroniczny moduł sterujący
- 3.3.2.8.1. Marka(-i):
- 3.3.2.8.2. Opis układu:
- 3.3.3. Przez wtrysk paliwa (jedynie dla silników o zapłonie iskrowym): Tak/Nie ⁽¹⁾
- 3.3.3.1. Zasada działania: wtrysk bezpośredni przez kolektor wlotowy (jedno-/wielopunktowy ⁽¹⁾)/inna (wyszczególnić ⁽¹⁾):
- 3.3.3.2. Marka(-i):
- 3.3.3.3. Typ(-y):
- 3.3.3.4. Opis układu
- 3.3.3.4.1. Typ lub numer modułu sterującego:

- 3.3.3.4.2. Typ regulatora paliwa:
- 3.3.3.4.3. Typ czujnika przepływu powietrza:
- 3.3.3.4.4. Typ rozdzielacza paliwa:
- 3.3.3.4.5. Typ regulatora ciśnienia:
- 3.3.3.4.6. Typ obudowy przepustnicy:
- W przypadku układów innych niż wtrysk ciągły podać dane równoważne.
- 3.3.3.5. Wtryskiwacze: ciśnienie otwarcia: kPa lub wykres charakterystyki:
- 3.3.3.6. Rozrząd wtrysku:
- 3.3.3.7. Układ rozruchu zimnego silnika
- 3.3.3.7.1. Zasada(-y) działania:
- 3.3.3.7.2. Zakres działania/nastawy ⁽¹⁾:
- 3.4. Silniki gazowe i silniki dwupaliwowe
- 3.4.1. Samodostosowujący się układ paliwowy: Tak/Nie ⁽¹⁾
- 3.4.2. W przypadku silnika bez samodostosowującego się układu paliwowego: określony skład gazu/grupa gazów, dla których silnik został skalibrowany.
- 4.0. Pompa zasilająca
- 4.1. Ciśnienie: kPa lub wykres charakterystyki:
- 5.0. Instalacja elektryczna
- 5.1. Napięcie znamionowe: V, plus/minus połączony z masą ⁽¹⁾
- 5.2. Prądnica
- 5.2.1. Typ:
- 5.2.2. Moc znamionowa: VA
- 6.0. Zapłon
- 6.1. Marka(-i):
- 6.2. Typ(-y):
- 6.3. Zasada działania:
- 6.4. Krzywa wyprzedzenia zapłonu:
- 6.5. Statyczny kąt wyprzedzenia zapłonu: stopni przed górnym martwym punktem
- 6.6. Przerwa styków: mm
- 6.7. Kąt wzniosu krzywki: stopni

- 7.0. Układ chłodzenia (ciecz/powietrze) ⁽¹⁾
- 7.1. Znamionowe nastawy urządzenia sterowania temperaturą silnika:
- 7.2. Chłodzenie cieczą
- 7.2.1. Rodzaj cieczy:
- 7.2.2. Pompa(-y) cyrkulacyjna(-e): Tak/Nie ⁽¹⁾
- 7.2.3. Właściwości:
- 7.2.3.1. Marka(-i):
- 7.2.3.2. Typ(-y):
- 7.2.4. Przełożenie(-a):
- 7.2.5. Opis wentylatora i jego napędu:
- 7.3. Chłodzenie powietrzem
- 7.3.1. Dmuchawa: Tak/Nie ⁽¹⁾
- 7.3.2. Właściwości:, lub
- 7.3.2.1. Marka(-i):
- 7.3.2.2. Typ(-y):
- 7.3.3. Przełożenie(-a):
- 8.0. Układ dolotowy
- 8.1. Urządzenie doładowujące: Tak/Nie ⁽¹⁾
- 8.1.1. Marka(-i):
- 8.1.2. Typ(-y):
- 8.1.3. Opis układu (np. maksymalne ciśnienie doładowania:
kPa, w stosownym przypadku przepustnica):
- 8.2. Chłodnica międzystopniowa: Tak/Nie ⁽¹⁾
- 8.3. Opis i rysunki układu dolotowego i jego osprzętu (komory wyrównawczej, urządzeń podgrzewających, dodatkowych wlotów powietrza itp.):
- 8.3.1. Opis kolektora dolotowego (w tym rysunki lub fotografie):
- 8.3.2. Rysunki filtra powietrza:, lub
- 8.3.2.1. Marka(-i):
- 8.3.2.2. Typ(-y):

- 8.3.3. Rysunki tłumika ssania:, lub
- 8.3.3.1. Marka(-i):
- 8.3.3.2. Typ(-y):
- 9.0. Układ wydechowy
- 9.1. Opis lub rysunek kolektora wydechowego:
- 9.2. Opis i/lub rysunek układu wydechowego:
- 9.3. Maksymalne dopuszczalne wylotowe ciśnienie wsteczne przy znamionowej prędkości obrotowej silnika i przy 100 % obciążeniu: kPa
- 10.0. Minimalne powierzchnie przekroju poprzecznego okien dolotowych i wylotowych:
- 11.0. Rozrząd zaworów lub równoważne dane
- 11.1. Maksymalny wznios zaworów, kąty otwarcia i zamknięcia, lub szczegóły rozrządu alternatywnych układów rozdzielczych, w stosunku do punktów martwych:
- 11.2. Zakresy odniesienia lub ustawień ⁽¹⁾:
- 12.0. Środki ograniczające zanieczyszczenie powietrza
- 12.1. Dodatkowe urządzenia ograniczające emisję (jeżeli występują i jeżeli nie są ujęte w innej pozycji)
- 12.2. Reaktor katalityczny: Tak/Nie ⁽¹⁾
- 12.2.1. Liczba reaktorów katalitycznych i ich elementów:
- 12.2.2. Wymiary, kształt i objętość reaktora(-ów) katalitycznego(-ych):
- 12.3. Czujnik tlenu: Tak/Nie ⁽¹⁾
- 12.4. Wtrysk powietrza: Tak/Nie ⁽¹⁾
- 12.5. Recyrkulacja spalin: Tak/Nie ⁽¹⁾
- 12.6. Filtr cząstek stałych: Tak/Nie ⁽¹⁾
- 12.6.1. Wymiary, kształt oraz pojemność filtra cząstek stałych:
- 12.7. Inne układy (opis i działanie):
- 13.0. Układ zasilania LPG: Tak/Nie ⁽¹⁾
- 13.1. Numer homologacji zgodnie z regulaminem nr 67:
- 13.2. Elektroniczny moduł sterujący silnika dla układu zasilania LPG:
- 13.2.1. Marka(-i):
- 13.2.2. Typ(-y):
- 13.2.3. Możliwości regulacji emisji spalin:

- 13.3. Dalsza dokumentacja:
- 13.3.1. Opis zabezpieczenia reaktora katalitycznego przy przechodzeniu z zasilania benzyną na zasilanie LPG lub odwrotnie:
- 13.3.2. Schemat instalacji (połączenia elektryczne, przewody kompensacyjne połączeń próżniowych itp.):
- 13.3.3. Rysunek symbolu:
- 14.0. Układ zasilania NG: Tak/Nie ⁽¹⁾
- 14.1. Numer homologacji zgodnie z regulaminem nr 110:
- 14.2. Elektroniczny moduł sterujący silnika dla układu zasilania NG:
- 14.2.1. Marka(-i):
- 14.2.2. Typ(-y):
- 14.2.3. Możliwości regulacji emisji spalin:
- 14.3. Dalsza dokumentacja:
- 14.3.1. Opis zabezpieczenia reaktora katalitycznego przy przechodzeniu z zasilania benzyną na zasilanie NG lub odwrotnie:
- 14.3.2. Schemat instalacji (połączenia elektryczne, przewody kompensacyjne połączeń próżniowych itp.):
- 14.3.3. Rysunek symbolu:
- 15.0. Temperatury dozwolone przez producenta
- 15.1. Układ chłodzenia
- 15.1.1. Chłodzenie cieczą
- Maksymalna temperatura przy wylocie:°C
- 15.1.2. Chłodzenie powietrzem
- 15.1.2.1. Punkt odniesienia:
- 15.1.2.2. Maksymalna temperatura w punkcie odniesienia: °C
- 15.2. Maksymalna temperatura na wlocie do chłodnicy międzystopniowej: °C
- 15.3. Maksymalna temperatura gazów wydechowych w miejscu rury wydechowej (rur wydechowych) sąsiadującym z zewnętrznym(-i) kołnierzem(-ami) kolektora wydechowego: °C
- 15.4. Temperatura paliwa
- Minimum: °C
- Maksymalnie: °C
- 15.5. Temperatura środka smarnego
- Minimum: °C
- Maksymalnie: °C

- 16.0. Układ smarowania
- 16.1. Opis układu
- 16.1.1. Umiejscowienie zbiornika środka smarnego:
- 16.1.2. Układ smarowania (pompa/wtrysk do układu dolotowego/mieszanie z paliwem itp.) ⁽¹⁾:
- 16.2. Pompa olejowa
- 16.2.1. Marka(-i):
- 16.2.2. Typ(-y):
- 16.3. Mieszanie z paliwem
- 16.3.1. Procentowy stosunek oleju do paliwa:
- 16.4. Chłodnica oleju: Tak/Nie ⁽¹⁾
- 16.4.1. Rysunek(-i):, lub
- 16.4.1.1. Marka(-i):
- 16.4.1.2. Typ(-y):
- Inny sprzęt pomocniczy napędzany silnikiem (zgodnie z pkt 2.3.2 w załączniku 5) (wykaz i krótki opis, jeżeli konieczny):
- 17.0. Dodatkowe informacje o warunkach badania (tylko dla silników o zapłonie iskrowym i silników dwupaliwowych)
- 17.1. Świece zapłonowe
- 17.1.1. Marka:
- 17.1.2. Typ:
- 17.1.3. Ustawienie przerwy iskrowej:
- 17.2. Cewka zapłonowa
- 17.2.1. Marka:
- 17.2.2. Typ:
- 17.3. Kondensator zapłonu
- 17.3.1. Marka:
- 17.3.2. Typ:
- 17.4. Urządzenie do eliminacji zakłóceń radiowych
- 17.4.1. Marka:
- 17.4.2. Typ:
- 17.5. Paliwo gazowe zastosowane do celów badania: Paliwo wzorcowe ⁽²⁾/inne ⁽¹⁾
- 17.5.1. Jeżeli paliwem gazowym zastosowanym do celów badania jest paliwo wzorcowe, oznaczenie tego gazu:
- 17.5.2. Jeżeli paliwem gazowym zastosowanym do celów badania nie jest paliwo wzorcowe, skład tego gazu:
(Data, numer)

⁽¹⁾ Niepotrzebne skreślić.

⁽²⁾ Jak określono w załączniku 8 do niniejszego regulaminu.

ZAŁĄCZNIK 2

PODSTAWOWE WŁAŚCIWOŚCI ELEKTRYCZNEGO UKŁADU NAPĘDOWEGO I INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEPROWADZANIA BADAŃ

1. Przepisy ogólne
 - 1.1. Marka:
 - 1.2. Typ:
 - 1.3. Napęd ⁽¹⁾: Jedno-/wielosilnikowy/(liczba)
 - 1.4. Rodzaj przeniesienia napędu: równoległe/osiowe/inne (określić)
 - 1.5. Napięcie prądu podczas badania: V
 - 1.6. Podstawowe obroty silnika: min⁻¹
 - 1.7. Maksymalna prędkość wału korbowego silnika: min⁻¹
(lub domyślnie): reduktor/walek główny skrzynki biegów ⁽²⁾ min⁻¹
 - 1.8. Prędkość przy mocy maksymalnej ⁽³⁾ (podana przez producenta): min⁻¹
 - 1.9. Moc maksymalna (podana przez producenta): kW
 - 1.10. Maksymalna moc 30-minutowa (podana przez producenta): kW
 - 1.11. Zakres elastyczny (gdzie $P \geq 90\%$ mocy maksymalnej):
Prędkość na początku zakresu: min⁻¹
Prędkość na końcu zakresu: min⁻¹
2. Silnik
 - 2.1. Zasada działania
 - 2.1.1. Prąd stały (DC)/prąd zmienny (AC) ⁽¹⁾ liczba faz:
 - 2.1.2. Samowzbudny/samodzielny/szeregowy/szeregowo-bocznikowy ⁽¹⁾
 - 2.1.3. Synchroniczny/asynchroniczny ⁽¹⁾
 - 2.1.4. Z wirnikami uzwojonymi/z magnesami stałymi/klatkowy ⁽¹⁾
 - 2.1.5. Liczba biegunów silnika:
 - 2.2. Masa bezwładności:
3. Regulator mocy
 - 3.1. Marka:
 - 3.2. Typ:
 - 3.3. Rodzaj sterowania: wektorowe/w układzie otwartym/w układzie zamkniętym/inne (określić):
 - 3.4. Maksymalna wartość skuteczna prądu dostarczanego do silnika ⁽³⁾: A
przez sekund
 - 3.5. Zakres napięcia: V do V

4. Układ chłodzenia:

Silnik: cieczą/powietrzem ⁽¹⁾Urządzenie sterujące: cieczą/powietrzem ⁽¹⁾

4.1. Właściwości układu chłodzenia cieczą

4.1.1. Rodzaj cieczy pompy cyrkulacyjne: Tak/Nie ⁽¹⁾

4.1.2. Właściwości lub marka(-i) i typ(-y) pompy:

4.1.3. Termostat: ustawienie:

4.1.4. Chłodnica: rysunek(-ki) lub marka(-i) i typ(-y):

4.1.5. Zawór upustowy: ustawienie ciśnienia:

4.1.6. Wentylator: właściwości lub marka(-i) i typ(-y):

4.1.7. Przewód wentylacyjny:

4.2. Właściwości układu chłodzenia powietrzem

4.2.1. Dmuchawa: właściwości lub marka(-i) i typ(-y):

4.2.2. Standardowe przewody powietrzne:

4.2.3. Układ regulacji temperatury: Tak/Nie ⁽¹⁾

4.2.4. Krótki opis:

4.2.5. Filtr powietrza marka(-i) typ(-y)

4.3. Temperatury dozwolone przez producenta

4.3.1. Przy wylocie silnika: (maks.) °C

4.3.2. Na wlocie urządzenia sterującego: (maks.) °C

4.3.3. W punkcie(-tach) odniesienia silnika: (maks.) °C

4.3.4. W punkcie(-tach) odniesienia urządzenia sterującego: (maks.) °C

5. Kategoria izolacji:

6. Kod IP (międzynarodowy kod zabezpieczenia):

7. Zasada działania układu smarowania ⁽¹⁾:

Łożyska: cierne/kulkowe

Smar: smar stały/olej smarowy

Uszczelka: Tak/Nie

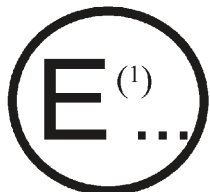
Cyrkulacja: tak/nie

⁽¹⁾ Niepotrzebne skreślić.⁽²⁾ Przy włączonym biegu.⁽³⁾ Podać zakres tolerancji.

ZAŁĄCZNIK 3A

ZAWIADOMIENIE

(Maksymalny format: A4 (210 × 297 mm))

wydane przez: Nazwa organu administracji:

.....

.....

.....

dotyczące ⁽²⁾: udzielenia homologacji
 rozszerzenia homologacji
 odmowy udzielenia homologacji
 cofnięcia homologacji
 ostatecznego zaniechania produkcji

układu napędowego na podstawie regulaminu nr 85

Homologacja nr Rozszerzenie nr

1. Nazwa handlowa lub znak towarowy układu napędowego lub zespołu układów napędowych:
2. Silnik spalinowy:
 - 2.1. Marka:
 - 2.2. Typ:
 - 2.3. Nazwa i adres producenta:
3. Elektryczny(-e) układ(y) napędowy(-e):
 - 3.1. Marka:
 - 3.2. Typ:
 - 3.3. Nazwa i adres producenta:
4. Układ napędowy lub zespół układów napędowych przedstawiono do homologacji w dniu:
5. Placówka techniczna upoważniona do przeprowadzania badań homologacyjnych:
6. Data sprawozdania sporządzonego przez placówkę techniczną:
7. Numer sprawozdania sporządzonego przez placówkę techniczną:
8. Położenie znaku homologacji:
9. Podstawa(-y) rozszerzenia homologacji (jeżeli dotyczy):
10. Silnik spalinowy
 - 10.1. Podane wartości
 - 10.1.1. Maksymalna moc netto: kW, przy min⁻¹

- 10.1.2. Maksymalny moment obrotowy netto: Nm, przy min^{-1}
- 10.2. Podstawowe właściwości typu silnika:
Zasada działania: czterosuwowy/dwusuwowy ⁽²⁾
Liczba i układ cylindrów:
Całkowita pojemność skokowa cylindrów: cm^3
Zasilanie paliwem: przez gaźnik/wtrysk pośredni/wtrysk bezpośredni ⁽²⁾
Urządzenie doładowujące: Tak/Nie ⁽²⁾
Urządzenie oczyszczające spaliny: Tak/Nie ⁽²⁾
Silnik dwupaliwowy: Tak, z trybem dieslowskim/Tak, bez trybu dieslowskiego/Nie ⁽²⁾
- 10.3. Wymagania paliwowe silnika: benzyna ołowiowa/benzyna bezołowiowa/olej napędowy/CNG/LNG/LPG ⁽²⁾:
11. Elektryczny(-e) układ(y) napędowy(-e):
- 11.1. Podane wartości
- 11.1.1. Maksymalna moc netto: kW, przy min^{-1}
- 11.1.2. Maksymalny moment obrotowy: Nm, przy min^{-1}
- 11.1.3. Maksymalny moment obrotowy przy zerowej prędkości: Nm
- 11.1.4. Maksymalna moc 30-minutowa: kW
- 11.2. Podstawowe właściwości elektrycznego układu napędowego
- 11.2.1. Napięcie prądu stałego podczas badania: V
- 11.2.2. Zasada działania:
- 11.2.3. Układ chłodzenia:
Silnik: cieczą/powietrzem ⁽²⁾
Wariator: cieczą/powietrzem ⁽²⁾
12. Homologacja została udzielona/rozszerzona/odmówiono udzielenia homologacji/homologację cofnięto ⁽²⁾
13. Miejscowość:
14. Data:
15. Podpis:
16. Dokumenty dołączone do wniosku o udzielenie lub rozszerzenie homologacji są dostępne na życzenie.
- _____

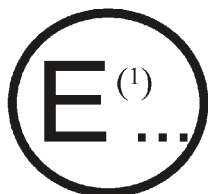
⁽¹⁾ Numer wyróżniający państwo, które udzieliło homologacji/rozszerzyło/cofnięto homologację/odmówiło udzielenia homologacji (zob. przepisy regulaminu dotyczące homologacji).

⁽²⁾ Niepotrzebne skreślić.

ZAŁĄCZNIK 3B

ZAWIADOMIENIE

(Maksymalny format: A4 (210 × 297 mm))

wydane przez: Nazwa organu administracji:

.....

.....

.....

dotyczące ⁽²⁾: udzielenia homologacji
 rozszerzenia homologacji
 odmowy udzielenia homologacji
 cofnięcia homologacji
 ostatecznego zaniechania produkcji

typu pojazdu w odniesieniu do układu napędowego na podstawie regulaminu nr 85

Homologacja nr Rozszerzenie nr

1. Marka i typ pojazdu:
2. Nazwa i adres producenta:
3. Jeżeli dotyczy, nazwa i adres przedstawiciela producenta:
4. Nazwa handlowa lub znak towarowy układu napędowego lub zespołu układów napędowych:
5. Silnik spalinowy:
 - 5.1. Marka:
 - 5.2. Typ:
 - 5.3. Nazwa i adres producenta:
6. Elektryczny(-e) układ(y) napędowy(-e):
 - 6.1. Marka:
 - 6.2. Typ:
 - 6.3. Nazwa i adres producenta:
7. Układ napędowy lub zespół układów napędowych przedstawiono do homologacji w dniu:
8. Placówka techniczna upoważniona do przeprowadzania badań homologacyjnych:
9. Data sprawozdania sporządzonego przez placówkę techniczną:
10. Numer sprawozdania sporządzonego przez placówkę techniczną:
11. Położenie znaku homologacji:
12. Podstawa(-y) rozszerzenia homologacji (jeżeli dotyczy):
13. Silnik spalinowy
 - 13.1. Podane wartości

- 13.1.1. Maksymalna moc netto: kW, przy min⁻¹
- 13.1.2. Maksymalny moment obrotowy: Nm, przy min⁻¹
- 13.2. Podstawowe właściwości typu silnika:
Zasada działania: czterosuwowy/dwusuwowy ⁽²⁾
Liczba i układ cylindrów:
Całkowita pojemność skokowa cylindrów: cm³
Zasilanie paliwem: przez gaźnik/wtrysk pośredni/wtrysk bezpośredni ⁽²⁾
Urządzenie doładowujące: Tak/Nie ⁽²⁾
Urządzenie oczyszczające spaliny: Tak/Nie ⁽²⁾
Silnik dwupaliwowy: Tak, z trybem dieslowskim/Tak, bez trybu dieslowskiego/Nie ⁽²⁾
- 13.3. Wymagania paliwowe silnika: benzyna ołowiowa/benzyna bezołowiowa/olej napędowy/CNG/LNG/LPG ⁽²⁾:
14. Elektryczny(-e) układ(-y) napędowy(-e):
- 15.1. Podane wartości
- 15.1.1. Maksymalna moc netto: kW, przy min⁻¹
- 15.1.2. Maksymalny moment obrotowy: Nm, przy min⁻¹
- 15.1.3. Maksymalny moment obrotowy przy zerowej prędkości: Nm
- 15.1.4. Maksymalna moc 30-minutowa: kW
- 15.2. Podstawowe właściwości elektrycznego układu napędowego
- 15.2.1. Napięcie prądu stałego podczas badania: V
- 15.2.2. Zasada działania:
- 15.2.3. Układ chłodzenia:
Silnik: cieczą/powietrzem ⁽²⁾
Wariator: cieczą/powietrzem ⁽²⁾
16. Homologacja została udzielona/rozszerzona/odmówiono udzielenia homologacji/homologację cofnięto ⁽²⁾
17. Miejscowość:
18. Data:
19. Podpis:
20. Dokumenty dołączone do wniosku o udzielenie lub rozszerzenie homologacji są dostępne na życzenie.

⁽¹⁾ Numer wyróżniający państwo, które udzieliło homologacji/rozszerzyło/cofnięło homologację/odmówiło udzielenia homologacji (zob. przepisy regulaminu dotyczące homologacji).

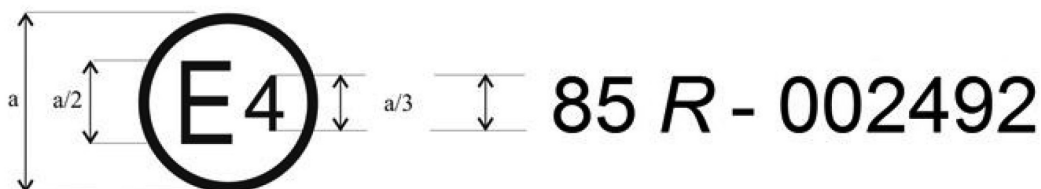
⁽²⁾ Niepotrzebne skreślić.

ZAŁĄCZNIK 4

ROZMIESZCZENIE ZNAKÓW HOMOLOGACJI

Wzór A

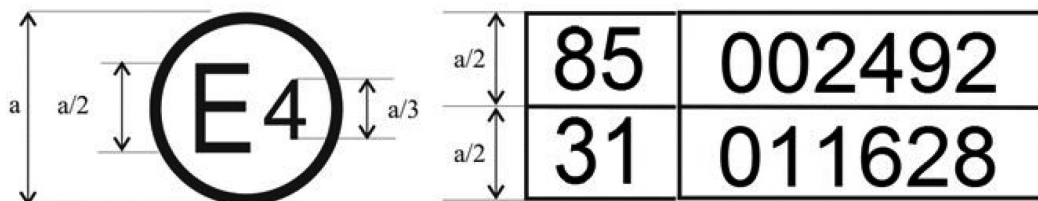
(zob. pkt 4.4 niniejszego regulaminu)

 $a = \text{min. } 8 \text{ mm}$

Powyższy znak homologacji umieszczony na układzie napędowym wskazuje, że odnośny typ układu napędowego uzyskał homologację w Niderlandach (E 4) w zakresie pomiaru mocy netto, na podstawie regulaminu nr 85, i otrzymał numer homologacji 002492. Numer homologacji wskazuje, że homologacji udzielono zgodnie z wymaganiami regulaminu nr 85 w jego pierwotnej wersji.

Wzór B

(zob. pkt 4.5 niniejszego regulaminu)

 $a = \text{min. } 8 \text{ mm}$

Powyższy znak homologacji umieszczony na pojeździe wskazuje, że odnośny typ pojazdu uzyskał homologację w Niderlandach (E 4) na podstawie regulaminów nr 85 i nr 31 ⁽¹⁾. Pierwsze dwie cyfry numerów homologacji wskazują, że w datach udzielenia odpowiednich homologacji regulamin nr 85 nie został jeszcze zmieniony, a regulamin nr 31 obejmował już serię poprawek 01.

⁽¹⁾ Drugi numer podano jedynie jako przykład.

ZAŁĄCZNIK 5

METODA POMIARU MOCY NETTO SILNIKA SPALINOWEGO

1. NINIEJSZE PRZEPISY DOTYCZĄ METODY PRZEDSTAWIANIA KRZYWEJ MOCY SILNIKA SPALINOWEGO PRZY PEŁNYM OBCIĄŻENIU JAKO FUNKCJI PRĘDKOŚCI OBROTOWEJ SILNIKA.
2. WARUNKI BADANIA
 - 2.1. Silnik należy wcześniej dotrzeć zgodnie z zaleceniami producenta.
 - 2.2. Jeżeli pomiaru mocy można dokonać wyłącznie na silniku z zamontowaną skrzynią biegów, należy uwzględnić wydajność skrzyni biegów.
 - 2.3. Urządzenia pomocnicze
 - 2.3.1. Urządzenia pomocnicze, których montaż jest wymagany

Podczas badania urządzenia pomocnicze niezbędne do pracy silnika przy zamierzonym zastosowaniu (według wykazu w tabeli 1) muszą być zainstalowane na stanowisku badawczym w miarę możliwości w takiej samej pozycji jak przy zamierzonym zastosowaniu.

- 2.3.2. Urządzenia pomocnicze, które należy usunąć

Niektóre urządzenia pomocnicze, które są niezbędne jedynie do celów eksploatacji pojazdu i mogą być podłączone do silnika, należy usunąć na czas badania. Poniższy niewyczerpujący wykaz podano jako przykład:

sprężarka układu hamulcowego, sprężarka układu wspomagania układu kierowniczego, sprężarka układu zawieszenia;

układ klimatyzacji.

Jeżeli nie jest możliwe usunięcie urządzeń pomocniczych, wówczas można ustalić ich pobór mocy w warunkach bez obciążenia i dodać do zmierzonej mocy silnika.

Tabela 1

Urządzenia pomocnicze, których montaż jest wymagany na potrzeby badania służącego określeniu mocy netto silnika

(„standardowe wyposażenie fabryczne” oznacza wyposażenie dostarczone przez producenta dla konkretnego zastosowania)

Nr	Urządzenia pomocnicze	Zamontowane na potrzeby badania służącego określeniu mocy netto
1	Układ dolotowy Kolektor dolotowy System kontroli emisji ze skrzyni korbowej Filtr powietrza Tłumik ssania Ogranicznik prędkości	Tak, standardowe wyposażenie fabryczne Tak, standardowe wyposażenie fabryczne ^(1a)
2	Nagrzewnica indukcyjna kolektora dolotowego	Tak, standardowe wyposażenie fabryczne. Jeżeli to możliwe, należy ustawić w najkorzystniejszym położeniu.
3	Układ wydechowy Oczyszczacz spalin Kolektor wydechowy Urządzenie doładowujące Przewody łączące ^(1b) Tłumik ^(1b) Rura wydechowa ^(1b) Hamulec wydechowy ⁽²⁾	Tak, standardowe wyposażenie fabryczne
4	Pompa paliwowa zasilająca ⁽³⁾	Tak, standardowe wyposażenie fabryczne

Nr	Urządzenia pomocnicze	Zamontowane na potrzeby badania służącego określeniu mocy netto
5	Gaźnik Elektroniczny układ sterowania, przepływomierz powietrza itp. (jeżeli jest zamontowany) Reduktor ciśnienia Parownik Mieszalnik	Tak, standardowe wyposażenie fabryczne Osprzęt silników gazowych
6	Układ wtrysku paliwa (benzyna i olej napędowy) Filtr wstępny Filtr Pompa Przewód wysokociśnieniowy Wtryskiwacz Zawór wlotu powietrza ⁽⁴⁾ , jeżeli jest zamontowany Elektroniczny układ sterowania, przepływomierz powietrza itp. (jeżeli jest zamontowany) Układ regulacji/sterowania. Automatyczne odcinanie pełnego obciążenia na listwie sterującej w zależności od warunków atmosferycznych	Tak, standardowe wyposażenie fabryczne
7	Chłodzenie cieczą Maska silnika Wylot powietrza na masce silnika Wentylator chłodnicy ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾ Osłona wentylatora Pompa wodna Termostat ⁽⁷⁾	Nie Taks ⁽⁵⁾ , standardowe wyposażenie fabryczne
8	Chłodzenie powietrzem Osłona Dmuchawa ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾ Regulator temperatury	Tak, standardowe wyposażenie fabryczne Tak, standardowe wyposażenie fabryczne
9	Wyposażenie elektryczne	Tak ⁽⁸⁾ , standardowe wyposażenie fabryczne
10	Urządzenie doładowujące (jeżeli zamontowane) Sprężarka napędzana bezpośrednio przez silnik lub przez gazy wydechowe Chłodnica międzystopniowa ⁽⁹⁾ Pompa układu chłodzenia lub wentylator (napędzany przez silnik) Urządzenia sterujące przepływem chłodziwa (jeżeli zamontowane)	Tak, standardowe wyposażenie fabryczne
11	Pomocniczy wentylator stanowiska badawczego	Tak, w razie konieczności
12	Urządzenia ograniczające emisję ⁽¹⁰⁾	Tak, standardowe wyposażenie fabryczne

^(1a) Należy zamontować kompletny układ dolotowy zgodnie z zamierzonym zastosowaniem:

jeżeli istnieje ryzyko znaczącego wpływu na moc silnika;
w przypadku silników dwusuwowych o zapłonie iskrowym;
jeżeli wymaga tego producent.

W pozostałych przypadkach można zastosować układ równoważny, przy czym należy sprawdzić, czy różnica ciśnienia dolotowego na filtrze czystego powietrza w stosunku do górnego limitu określonego przez producenta nie przekracza 100 Pa.

^(1b) Należy zamontować kompletny układ wydechowy zgodnie z zamierzonym zastosowaniem:

jeżeli istnieje ryzyko znaczącego wpływu na moc silnika;
w przypadku silników dwusuwowych o zapłonie iskrowym;
jeżeli wymaga tego producent.

W pozostałych przypadkach można zastosować układ równoważny, pod warunkiem że różnica ciśnienia mierzonego na wylocie układu wydechowego silnika w stosunku do ciśnienia określonego przez producenta nie przekracza 1000 Pa. Wylot układu wydechowego silnika jest zdefiniowany jako punkt położony 150 mm (w kierunku zgodnym z przepływem spalin) od zakończenia części układu wydechowego zamontowanej do silnika.

Ciecz może być chłodzona poprzez chłodnicę silnika lub przez obieg zewnętrzny, pod warunkiem że utrata ciśnienia w obiegu oraz ciśnienie u wlotu pompy pozostają zasadniczo takie same jak utrata ciśnienia i ciśnienie w układzie chłodzenia silnika. Przesłona chłodnicy, jeżeli jest zainstalowana, musi znajdować się w położeniu otwartym.

- (²) Jeżeli z silnikiem zespolony jest hamulec wydechowy, to zawór przepustnicy musi być ustawiony w pozycji pełnego otwarcia.
- (³) W razie konieczności można wyregulować ciśnienie doprowadzenia paliwa, tak by odpowiadało wartości dla danego zastosowania silnika (szczególnie jeżeli stosowany jest układ „powrotu paliwa”).
- (⁴) Zawór wlotu powietrza jest zaworem regulacyjnym dla regulatora pneumatycznego pompy wtryskowej. Regulator urządzenia wtrysku paliwa może zawierać inne urządzenia, które mogą mieć wpływ na ilość wtryskiwanego paliwa.
- (⁵) Chłodnicę, wentylator, osłonę wentylatora, pompę wodną oraz termostat należy umieścić na stanowisku badawczym w takich samych pozycjach względem siebie jak w pojeździe. Obieg cieczy chłodzącej musi odbywać się jedynie za pomocą pompy wodnej silnika. W przypadku gdy wentylator, chłodnica oraz układ osłonowy nie mogą być odpowiednio przymocowane do silnika, moc pobierana przez wentylator zamocowany oddzielnie w jego prawidłowym położeniu w stosunku do chłodnicy i osłony (jeżeli występuje) musi być ustalona przy prędkościach obrotowych odpowiadających prędkościom obrotowym silnika stosowanym do pomiaru mocy silnika w drodze obliczeń na podstawie znormalizowanych charakterystyk lub w drodze praktycznych prób. Tę wartość mocy, skorygowaną do standardowych warunków atmosferycznych (293,2 K (20 °C) i 101,3 kPa), należy odjąć od mocy skorygowanej.
- (⁶) Jeżeli silnik wyposażony jest w odłączalny wentylator lub odłączalną dmuchawę, bądź wentylator lub dmuchawę o napędzie progresywnym, badanie należy przeprowadzić przy odłączonym wentylatorze (odłączonej dmuchawie) odłączalnym (odłączalnej) lub przy wentylatorze lub dmuchawie o napędzie progresywnym pracujących na maksymalnym poślizgu.
- (⁷) Termostat może być ustawiony w położeniu pełnego otwarcia.
- (⁸) Minimalna moc prądnicy: moc prądnicy należy ograniczyć do poziomu niezbędnego dla pracy urządzeń pomocniczych koniecznych do pracy silnika. W przypadku gdy niezbędne jest podłączenie akumulatora, należy zastosować w pełni naładowany akumulator w dobrym stanie.
- (⁹) Silniki z chłodnicą międzystopniową bada się wraz z układem chłodzenia powietrza doładowującego, przy czym nie ma znaczenia, czy jest to chłodzenie cieczą czy powietrzem; na wniosek producenta chłodnicę powietrza doładowującego można zastąpić układem chłodzenia na stanowisku badawczym.
W obu przypadkach pomiaru mocy przy każdej prędkości obrotowej dokonuje się na stanowisku badawczym przy takim samym spadku ciśnienia i spadku temperatury powietrza w silniku w chłodnicy powietrza doładowującego, jakie zostały określone przez producenta dla układu zamontowanego w kompletnym pojeździe.
- (¹⁰) Mogą one zawierać na przykład układ EGR, konwerter katalityczny, reaktor termiczny, wtórny układ doprowadzenia powietrza oraz układ zabezpieczający przed odparowywaniem paliwa.

2.3.3. Urządzenia pomocnicze do rozruchu silnika o zapłonie samoczynnym

W przypadku urządzeń pomocniczych stosowanych do rozruchu silników o zapłonie samoczynnym należy rozważyć dwa następujące przypadki:

- a) rozruch elektryczny. Prądnica jest podłączona i zasila, w razie potrzeby, urządzenia pomocnicze istotne dla pracy silnika;
- b) rozruch inny niż elektryczny. W przypadku istnienia jakichkolwiek zasilanych elektrycznie urządzeń pomocniczych istotnych dla pracy silnika, dla których podłączana jest prądnica. W przeciwnym wypadku zostaje ona usunięta.

W każdym z tych przypadków podłączany jest system wytwarzania i magazynowania energii potrzebnej do rozruchu silnika, działający w warunkach bez obciążenia.

2.4. Warunki ustawienia

Warunki ustawienia na potrzeby badania służącego ustaleniu mocy netto przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2

Warunki ustawienia

1. Ustawienie gaźnika(-ów)	Zgodnie ze specyfikacjami produkcyjnymi producenta i stosowane bez dalszych zmian dla danego zastosowania
2. Ustawienie układu zasilającego pompę wtryskową	
3. Kąt wyprzedzenia zapłonu lub wtrysku (krzywa kątów wyprzedzenia)	
4. Ustawienie regulatora	
5. Urządzenia kontroli emisji	

3. REJESTROWANE DANE

- 3.1. Badanie mocy netto polega na sprawdzeniu silnika o zapłonie iskrowym przy całkowicie otwartej przepustnicy oraz silnika o zapłonie samoczynnym przy ustawieniu pompy wtryskowej na pełną moc, przy czym silnik wyposażony jest zgodnie z tabelą 1.

- 3.2. Rejestrowane dane zostały określone w pkt 4 dodatku do niniejszego załącznika. Osiągi mierzy się w stabilnych warunkach eksploatacji przy odpowiedniej ilości czystego powietrza dostarczanej do silnika. Komory spalania mogą zawierać ograniczone ilości osadów. Warunki badania, takie jak temperatura powietrza dolotowego, muszą być jak najbardziej zbliżone do warunków odniesienia (zob. pkt 5.2 niniejszego załącznika) w celu zminimalizowania znaczenia czynników korygujących.
- 3.3. Temperaturę powietrza dolotowego do silnika (powietrze otoczenia) należy mierzyć na odcinku 0,15 m w górę od punktu wlotu do filtra powietrza lub, w przypadku gdy filtr taki nie jest stosowany, na odcinku 0,15 m od gardzieli wlotu. Termometr lub termoogniwo należy osłonić przed promieniowaniem cieplnym i umieścić bezpośrednio w strumieniu powietrza. Muszą one być również chronione przed rozpylanym paliwem. Należy uwzględnić odpowiednią ilość różnych rozmieszczeń, tak aby uzyskać reprezentatywną średnią temperaturę powietrza wlotowego.
- 3.4. Nie należy rejestrować żadnych danych, dopóki moment obrotowy, prędkość obrotowa i temperatury nie pozostaną zasadniczo stałe przez co najmniej jedną minutę.
- 3.5. Prędkość obrotowa silnika podczas pracy lub dokonywania pomiarów nie może różnić się od wybranej prędkości obrotowej o więcej niż $\pm 1\%$ lub $\pm 10 \text{ min}^{-1}$, w zależności od tego, która wartość jest wyższa.
- 3.6. Zaobserwowane wartości obciążenia hamowania, zużycia paliwa oraz temperatury powietrza dolotowego muszą być rejestrowane jednocześnie oraz stanowić średnią z dwóch kolejnych stabilnych wartości, które nie różnią się o więcej niż 2% dla obciążenia hamowania oraz zużycia paliwa.
- 3.7. Temperatura czynnika chłodzącego na wylocie z silnika musi utrzymywać się na poziomie określonym przez producenta. Jeżeli producent nie określił tego poziomu, temperatura musi wynosić $353 \text{ K} \pm 5 \text{ K}$. W przypadku silników chłodzonych powietrzem temperatura w punkcie podanym przez producenta musi utrzymywać się w zakresie $\pm \frac{0}{20} \text{ K}$ maksymalnej wartości określonej przez producenta w warunkach odniesienia.
- 3.8. Pomiaru temperatury paliwa dokonuje się u wlotu do gaźnika lub na początku układu wtryskowego; temperaturę tę należy utrzymywać w granicach określonych przez producenta silnika.
- 3.9. Temperaturę oleju silnikowego mierzoną w pompie olejowej lub w misce olejowej lub przy wylocie chłodnicy oleju, jeżeli jest zamontowana, należy utrzymywać w granicach określonych przez producenta silnika.
- 3.10. Pomocniczy układ regulujący może być w razie potrzeby stosowany do utrzymywania temperatur w granicach określonych w pkt 3.7, 3.8 i 3.9 niniejszego załącznika.
4. DOKŁADNOŚĆ POMIARÓW
- 4.1. Moment obrotowy: $\pm 11\%$ zmierzonego momentu obrotowego.
- Układ pomiarowy momentu obrotowego musi być skalibrowany tak, by uwzględnić straty wskutek tarcia. Dokładność w dolnej połowie zakresu pomiarowego stanowiska dynamometrycznego może stanowić $\pm 2\%$ zmierzonego momentu obrotowego.
- 4.2. „Prędkość obrotowa silnika”: Pomiaru należy dokonać z dokładnością $\pm 0,5\%$. Preferowany jest pomiar prędkości obrotowej silnika za pomocą automatycznie synchronizowanego obrotomierza i chronometru (lub czasomierza).
- 4.3. Zużycie paliwa: $\pm 1\%$ zmierzonego zużycia paliwa.
- 4.4. Temperatura paliwa: $\pm 2 \text{ K}$.
- 4.5. Temperatura powietrza wlotowego w silniku: $\pm 1 \text{ K}$.
- 4.6. Ciśnienie barometryczne: $\pm 100 \text{ Pa}$.
- 4.7. Ciśnienie w przewodzie dolotowym: $\pm 50 \text{ Pa}$.
- 4.8. Ciśnienie w przewodzie wylotowym: $\pm 200 \text{ Pa}$.

5. WSPÓŁCZYNNIKI KOREKTY MOCY

5.1. Definicja

Współczynnik korekty mocy jest współczynnikiem L stosowanym w celu ustalenia mocy silnika w warunkach atmosferycznych odniesienia określonych w pkt 5.2 poniżej.

gdzie:

$$P_o = L \cdot P$$

P_o oznacza moc skorygowaną (tj. moc w warunkach atmosferycznych odniesienia)

L oznacza współczynnik korekty (L_a lub L_d)

P oznacza zmierzoną moc (w badaniu)

5.2. Warunki atmosferyczne odniesienia

5.2.1. Temperatura (T_o): 298 K (25 °C)5.2.2. Ciśnienie suchego powietrza (P_{so}): 99 kPa

Uwaga: Ciśnienie suchego powietrza jest pochodną całkowitego ciśnienia 100 kPa i ciśnienia pary wodnej 1 kPa.

5.3. Warunki atmosferyczne podczas badania

Warunki atmosferyczne podczas badania muszą być następujące:

5.3.1. Temperatura (T)

Dla silników o zapłonie iskrowym $288 \text{ K} \leq T \leq 308 \text{ K}$

Dla silników wysokoprężnych $283 \text{ K} \leq T \leq 313 \text{ K}$

5.3.2. Ciśnienie (P_s)

$80 \text{ kPa} \leq P_s \leq 110 \text{ kPa}$

5.4. Określenie współczynnika korekty α_a i α_d ⁽¹⁾5.4.1. Silnik o zapłonie iskrowym (wolnossący lub doładowany) – współczynnik α_a

Współczynnik korekty α_a obliczany jest za pomocą następującego wzoru:

$$\alpha_a = \left(\frac{99}{P_s} \right)^{1,2} \cdot \left(\frac{T}{298} \right)^{0,6} \quad (2)$$

gdzie:

P_s oznacza całkowite ciśnienie atmosferyczne suchego powietrza w kilopaskalach (kPa), to jest całkowite ciśnienie barometryczne pomniejszone o ciśnienie pary wodnej

T oznacza temperaturę bezwzględną w stopniach Kelvina (K) powietrza pobieranego przez silnik.

Warunki, które należy spełnić w pomieszczeniu badawczym

Aby badanie było ważne, współczynnik korekty α_a musi mieścić się w granicach $0,93 \leq \alpha_a \leq 1,07$

Jeżeli te progi są przekroczone, skorygowaną uzyskaną wartość oraz warunki badania (temperatura i ciśnienie) należy dokładnie określić w sprawozdaniu z badania.

⁽¹⁾ Badania można przeprowadzić w klimatyzowanych pomieszczeniach badawczych umożliwiających regulację warunków atmosferycznych.

⁽²⁾ W przypadku silników wyposażonych w automatyczny regulator temperatury powietrza, jeżeli jego działanie polega na tym, że przy pełnym obciążeniu przy 25 °C nie następuje doprowadzenie podgrzanego powietrza, badanie można wykonać z całkowicie zamkniętym regulatorem. Jeżeli regulator nadal działa przy 25 °C, wówczas badanie przeprowadza się z normalnie działającym regulatorem i przyjmuje się, że wykładnik składnika temperaturowego we współczynniku korekty wynosi zero (brak korekty temperatury).

5.4.2. Silniki wysokoprężne – współczynnik α_d

Współczynnik korekty mocy (α_d) dla silników wysokoprężnych przy stałej ilości paliwa oblicza się za pomocą następującego wzoru:

$$\alpha_d = (f_a) f_m, \text{ gdzie}$$

f_a oznacza współczynnik atmosferyczny

f_m oznacza parametr charakterystyczny dla każdego typu silnika i ustawienia

5.4.2.1. Współczynnik atmosferyczny f_a

Współczynnik ten określa wpływ warunków otoczenia (ciśnienia, temperatury i wilgotności) na powietrze pobierane przez silnik. Wzór obliczeniowy współczynnika atmosferycznego jest różny zależnie od typu silnika.

5.4.2.1.1. Silniki wolnossące i z doładowaniem mechanicznym

$$f_a = \left(\frac{99}{P_s} \right)^{0,7} \cdot \left(\frac{T}{298} \right)^{0,7}$$

5.4.2.1.2. Silniki z turbodoładowaniem z chłodzeniem lub bez chłodzenia powietrza dolotowego

$$f_a = \left(\frac{99}{P_s} \right)^{0,7} \cdot \left(\frac{T}{298} \right)^{1,5}$$

5.4.2.2. Współczynnik charakterystyczny dla silnika f_m

f_m jest funkcją q_c (skorygowany przepływ paliwa) liczoną według następującego wzoru:

$$f_m = 0,036 q_c - 1,14$$

gdzie: $q_c = q/r$

gdzie:

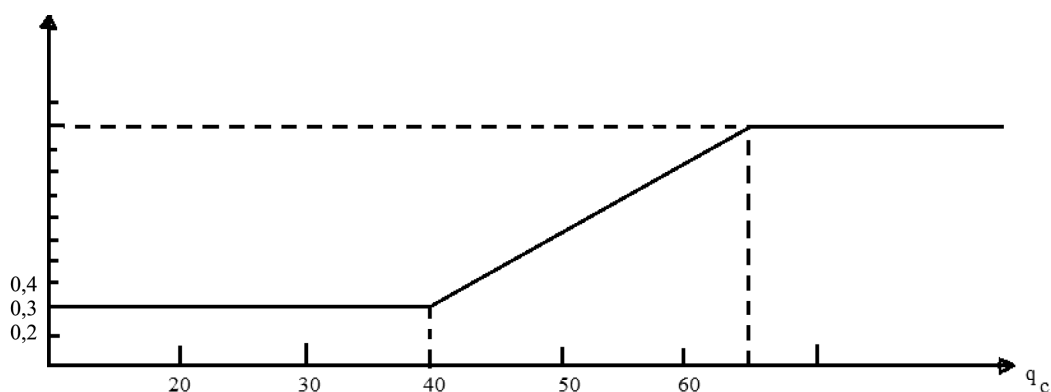
q oznacza przepływ paliwa w miligramach na cykl na litr całkowitej pojemności skokowej (mg/(litr/cykl))

r oznacza stosunek ciśnień na wylocie i wlocie sprężarki ($r = 1$ dla silników wolnossących)

Ten wzór obowiązuje dla przedziału wartości q_c między 40 mg/(litr/cykl) a 65 mg/(litr/cykl).

Dla wartości q_c poniżej 40 mg/(litr/cykl) przyjmuje się stałą wartość f_m równą 0,3 ($f_m = 0,3$).

Dla wartości q_c powyżej 65 mg/(litr/cykl) przyjmuje się stałą wartość f_m równą 1,2 ($f_m = 1,2$) (zob. rysunek):

5.4.2.3. Warunki, które należy spełnić w pomieszczeniu badawczym

Aby badanie było ważne, współczynnik korekty α_d musi mieścić się w granicach $0,9 \leq \alpha_d \leq 1,1$.

Jeżeli te progi są przekroczone, skorygowaną uzyskaną wartość oraz warunki badania (temperatura i ciśnienie) należy dokładnie określić w sprawozdaniu z badania.

Dodatek

Wyniki badań służących pomiarowi mocy netto silnika

Niniejszy formularz wypełnia laboratorium przeprowadzające badanie.

1. Warunki badania
 - 1.1. Wartości ciśnienia mierzone przy maksymalnej mocy
 - 1.1.1. Całkowite ciśnienie barometryczne: Pa
 - 1.1.2. Ciśnienie pary wodnej: Pa
 - 1.1.3. Ciśnienie wylotowe: Pa
 - 1.2. Wartości temperatury mierzone przy maksymalnej mocy:
 - 1.2.1. powietrza dolotowego: K
 - 1.2.2. u wylotu chłodnicy międzystopniowej silnika: K
 - 1.2.3. cieczy chłodzącej
 - 1.2.3.1. u wylotu cieczy chłodzącej z silnika: K ⁽¹⁾
 - 1.2.3.2. w punkcie odniesienia w przypadku chłodzenia powietrzem: K ⁽¹⁾
 - 1.2.4. oleju smarowego: K (określić punkt pomiaru)
 - 1.2.5. paliwa:
 - 1.2.5.1. przy wlocie pompy paliwowej: K
 - 1.2.5.2. w urządzeniu do pomiaru zużycia paliwa: K
 - 1.2.6. gazów wydechowych mierzona w punkcie sąsiadującym z kołnierzem(-ami) wylotowym(i) kolektora(-ów) wydechowego(-ych): °C
 - 1.3. Prędkość obrotowa silnika na biegu jałowym: min⁻¹
 - 1.4. Właściwości stanowiska dynamometrycznego:
 - 1.4.1. Marka: Model:
 - 1.4.2. Typ:
 - 1.5. Właściwości dymomierza:
 - 1.5.1. Marka:
 - 1.5.2. Typ:
2. Paliwo
 - 2.1. W przypadku silników o zapłonie iskrowym napędzanych paliwem ciekłym
 - 2.1.1. Marka:
 - 2.1.2. Specyfikacja:
 - 2.1.3. Dodatek przeciwstukowy (ołów itp.):
 - 2.1.3.1. Typ:

⁽¹⁾ Niepotrzebne skreślić.

2.1.3.2. Zawartość: mg/l

2.1.4. Liczba oktanowa RON: (ASTM D 26 99-70)

2.1.4.1. Motorowa liczba oktanowa (MON):

2.1.4.2. Gęstość właściwa: g/cm³ przy 288 K

2.1.4.3. Dolna wartość opałowa: kJ/kg

	Prędkość obrotowa silnika (min ⁻¹)	Przepływ nominalny G (l/s)	Wartości graniczne pochłaniania (m ⁻¹)	Zmierzone wartości pochłaniania (m ⁻¹)
1				
2				
3				
4				
5				
6				

Maksymalna moc netto: kW przy min⁻¹

Maksymalny moment obrotowy netto: Nm przy min⁻¹

2.2. W przypadku silników o zapłonie iskrowym i silników dwupaliwowych napędzanych paliwem gazowym

2.2.1. Marka:

2.2.2. Specyfikacja:

2.2.3. Ciśnienie w zbiorniku: bar

2.2.4. Ciśnienie użytkowe: bar

2.2.5. Dolna wartość opałowa: kJ/kg

2.3. W przypadku silników o zapłonie samoczynnym napędzanych paliwami gazowymi

2.3.1. Układ zasilania: gaz

2.3.2. Specyfikacja stosowanego gazu:

2.3.3. Stosunek oleju napędowego do paliwa gazowego:

2.3.4. Dolna wartość opałowa:

2.4. W przypadku silników o zapłonie samoczynnym i silników dwupaliwowych napędzanych olejem napędowym

2.4.1. Marka:

2.4.2. Specyfikacja stosowanego paliwa:

2.4.3. Liczba cetanowa (ASTM D 976-71)

2.4.4. Gęstość właściwa: g/cm³ przy 288 K

2.4.5. Dolna wartość opałowa: kJ/kg

3. Środek smarny

3.1. Marka:

- 3.2. Specyfikacja:
- 3.3. Lepkość SAE:
4. Szczegółowe wyniki pomiarów ⁽²⁾

Prędkość obrotowa silnika, min ⁻¹		
Zmierzony moment obrotowy, Nm		
Zmierzona moc, kW		
Zmierzony przepływ paliwa, g/h		
Ciśnienie barometryczne, kPa		
Ciśnienie pary wodnej, kPa		
Temperatura powietrza dolotowego, K		
Moc, którą należy dodać z tytułu nr 1 innych urządzeń pomocniczych niż nr 2 wymienione w tabeli powyżej, kW nr 3		
Współczynnik korekty mocy		
Skorygowana moc hamowania, kW (z wentylatorem/bez wentylatora ⁽¹⁾)		
Moc wentylatora, kW (należy ją odjąć w przypadku braku wentylatora)		
Moc netto, kW		
Moment obrotowy netto, Nm		
Skorygowane jednostkowe zużycie paliwa g/(kWh) ⁽²⁾		
Temperatura cieczy chłodzącej przy wylocie, K		
Temperatura t oleju smarowego w punkcie pomiarowym, K		
Temperatura powietrza za urządzeniem doładowującym, K ⁽³⁾		
Temperatura paliwa przy wlocie pompy wtryskowej, K		
Temperatura powietrza za chłodnicą powietrza doładowującego, K ⁽³⁾		
Ciśnienie za urządzeniem doładowującym, kPa ⁽³⁾		
Ciśnienie za chłodnicą powietrza doładowującego, kPa		

Notes:

⁽¹⁾ Niepotrzebne skreślić.

⁽²⁾ Obliczone przy mocy netto dla silników o zapłonie samoczynnym i o zapłonie iskrowym; w tym drugim przypadku pomnożone przez współczynnik korekty mocy.

⁽³⁾ Skreślić w przypadku, gdy nie ma zastosowania.

⁽²⁾ Krzywe charakterystyki mocy netto i momentu obrotowego netto wykreśla się jako funkcje prędkości obrotowej silnika.

ZAŁĄCZNIK 6

METODA POMIARU MOCY NETTO I MAKSYMALNEJ MOCY 30-MINUTOWEJ ELEKTRYCZNYCH UKŁADÓW NAPĘDOWYCH

1. NINIEJSZE WYMAGANIA DOTYCZĄ POMIARU MAKSYMALNEJ MOCY NETTO I MAKSYMALNEJ MOCY 30-MINUTOWEJ ELEKTRYCZNYCH UKŁADÓW NAPĘDOWYCH WYKORZYSTYWANYCH DO NAPĘDU POJAZDÓW DROGOWYCH O NAPĘDZIE WYŁĄCZNIE ELEKTRYCZNYM

2. WARUNKI BADANIA

2.1. Układ napędowy należy wcześniej dotrzeć zgodnie z zaleceniami producenta.

2.2. Jeżeli pomiaru mocy można dokonać wyłącznie na układzie napędowym z zamontowaną skrzynią biegów lub przekładnią redukcijną, należy uwzględnić wydajność tych elementów.

2.3. Urządzenia pomocnicze

2.3.1. Urządzenia pomocnicze, których montaż jest wymagany

Podczas badania urządzenia pomocnicze niezbędne do pracy układu napędowego przy zamierzonym zastosowaniu (według wykazu w tabeli 1 niniejszego załącznika) muszą być zainstalowane w takiej samej pozycji jak w pojeździe.

2.3.2. Urządzenia pomocnicze, które należy usunąć

Urządzenia pomocnicze, które są niezbędne do celów właściwej eksploatacji pojazdu i które mogą być podłączone do silnika, należy usunąć na czas badania. Poniższy niewyczerpujący wykaz podano jako przykład:

sprężarka układu hamulcowego, sprężarka układu wspomagania układu kierowniczego, sprężarka układu zawieszania; układ klimatyzacji itp.

Jeżeli nie jest możliwe usunięcie urządzeń pomocniczych, wówczas można ustalić ich pobór mocy w warunkach bez obciążenia i dodać do zmierzonej mocy.

Tabela 1

Urządzenia pomocnicze, których montaż jest wymagany na potrzeby badania służącego określeniu mocy netto i maksymalnej mocy 30- minutowej elektrycznego układu napędowego

(„standardowe wyposażenie fabryczne” oznacza wyposażenie dostarczone przez producenta dla konkretnego zastosowania)

Nr	Urządzenia pomocnicze	Montowane na potrzeby badania mocy netto i maksymalnej mocy 30-minutowej elektrycznego układu napędowego
1	Źródło prądu stałego	Spadek napięcia w trakcie badania mniejszy niż 5 %
2	Regulator prędkości i urządzenie sterujące	Tak: standardowe wyposażenie fabryczne
3	Chłodzenie cieczą Maska silnika Wylot na masce silnika Chłodnica ⁽¹⁾ ⁽²⁾ Wentylator Osłona wentylatora Pompa Termostat ⁽³⁾	Nie Tak: standardowe wyposażenie fabryczne

Nr	Urządzenia pomocnicze	Montowane na potrzeby badania mocy netto i maksymalnej mocy 30-minutowej elektrycznego układu napędowego
	Chłodzenie powietrzem Filtr powietrza Osłona Dmuchawa Układ regulacji temperatury	Tak: standardowe wyposażenie fabryczne
4	Wyposażenie elektryczne	Tak: standardowe wyposażenie fabryczne
5	Dodatkowy wentylator stanowiska badawczego	Tak, w razie konieczności

(¹) Chłodnicę, wentylator, osłonę wentylatora, pompę wodną oraz termostat należy umieścić na stanowisku badawczym w takich samych pozycjach względem siebie jak w pojeździe. Obieg cieczy chłodzącej jest uruchamiany jedynie za pomocą pompy wodnej układu napędowego.

Ciecz może być chłodzona poprzez chłodnicę układu napędowego lub przez obieg zewnętrzny, pod warunkiem że utrata ciśnienia w obiegu oraz ciśnienie u wlotu pompy pozostają zasadniczo takie same jak utrata ciśnienia i ciśnienie w układzie chłodzenia układu napędowego. Przesłona chłodnicy, jeżeli jest zainstalowana, musi znajdować się w położeniu otwartym. W przypadku gdy wentylator, chłodnica oraz osłona wentylatora nie mogą być odpowiednio przymocowane na stanowisku badawczym, moc pobierana przez wentylator zamocowany oddzielnie w jego prawidłowym położeniu w stosunku do chłodnicy i osłony (jeżeli występuje) musi być ustalona przy prędkościach obrotowych odpowiadających prędkościom obrotowym silnika stosowanym do pomiaru mocy silnika w drodze obliczeń na podstawie znormalizowanych charakterystyk lub w drodze praktycznych prób. Tę wartość mocy, skorygowaną do standardowych warunków atmosferycznych, należy odjąć od mocy skorygowanej.

(²) Jeżeli wbudowane są odłączalny wentylator lub odłączalna dmuchawa, bądź wentylator lub dmuchawa o napędzie progresywnym, badanie należy przeprowadzić przy odłączonym wentylatorze odłączalnym (odłączonej dmuchawie odłączalnej) lub przy wentylatorze lub dmuchawie o napędzie progresywnym pracujących na maksymalnym poślizgu.

(³) Termostat może być ustawiony w położeniu pełnego otwarcia.

2.4. Warunki ustawienia

Warunki ustawienia muszą być zgodne ze specyfikacją producenta dla silnika z produkcji seryjnej i stosowane bez dalszych zmian dla danego zastosowania.

2.5. Rejestrowane dane

2.5.1. Badanie służące określeniu mocy netto prowadzi się z urządzeniem sterującym przyspieszeniem w ustawieniu maksymalnym.

2.5.2. Silnik należy wcześniej dotrzeć zgodnie z zaleceniami składającego wniosek o udzielenie homologacji.

2.5.3. Moment obrotowy i prędkość obrotowa są rejestrowane jednocześnie.

2.5.4. W razie potrzeby temperaturę cieczy chłodzącej rejestrowaną na wylocie silnika należy utrzymywać na poziomie ± 5 K w stosunku do temperatury ustawionej na termostacie określonej przez producenta.

W przypadku układów napędowych chłodzonych powietrzem temperaturę w punkcie wskazanym przez producenta należy utrzymywać w granicach $+ 0/- 20$ K w stosunku do maksymalnej wartości określonej przez producenta.

2.5.5. Temperaturę oleju smarowego mierzoną w misce olejowej lub na wylocie z wymiennika temperatury oleju (jeżeli występuje) należy utrzymywać w granicach określonych przez producenta.

2.5.6. Pomocniczy układ regulujący może być w razie potrzeby stosowany do utrzymywania temperatury w granicach określonych w pkt 2.5.4 i 2.5.5 powyżej.

3. DOKŁADNOŚĆ POMIARÓW

3.1. Moment obrotowy: Moment obrotowy: $\pm 1\%$ zmierzonego momentu obrotowego.

Układ pomiarowy momentu obrotowego musi być skalibrowany tak, by uwzględnił straty wskutek tarcia. Dokładność w dolnej połowie zakresu pomiarowego stanowiska dynamometrycznego może stanowić $\pm 2\%$ zmierzonego momentu obrotowego.

3.2. Prędkość obrotowa silnika: $0,5\%$ zmierzonej prędkości obrotowej.

3.3. Temperatura powietrza dolotowego silnika: $\pm 2\text{ K}$.

ZAŁĄCZNIK 7

KONTROLA ZGODNOŚCI PRODUKCJI**1. PRZEPISY OGÓLNE**

Niniejsze wymagania są spójne z badaniami prowadzonymi w celu kontroli zgodności produkcji, zgodnie z pkt 6 i jego podpunktami.

2. PROCEDURY BADANIA

Stosuje się metody badania i urządzenia pomiarowe opisane w załączniku 5 lub 6 niniejszego regulaminu.

3. POBIERANIE PRÓBEK

Należy wybrać jeden układ napędowy. Jeżeli po przeprowadzeniu badania opisanego w pkt 5.1 poniżej układ napędowy nie zostanie uznany za spełniający wymagania niniejszego regulaminu, należy zbadać kolejne dwa układy napędowe.

4. KRYTERIA POMIARU**4.1. Moc netto silnika spalinowego**

Podczas badań służących weryfikacji zgodności produkcji dokonuje się pomiaru mocy przy dwóch prędkościach obrotowych silnika, S1 i S2, odpowiadających punktom pomiarowym maksymalnej mocy i maksymalnego momentu obrotowego zaakceptowanym na potrzeby homologacji typu. Przy tych dwóch prędkościach obrotowych silnika, z tolerancją $\pm 5\%$, moc netto zmierzona w co najmniej jednym punkcie w zakresie S1 $\pm 5\%$ i S2 $\pm 5\%$ nie może różnić się o więcej niż $\pm 5\%$ od wartości określonej w homologacji.

4.2. Moc netto i maksymalna moc 30-minutowa elektrycznych układów napędowych

Podczas badań służących weryfikacji zgodności produkcji dokonuje się pomiaru mocy przy prędkości obrotowej silnika S1 odpowiadającej punktowi pomiarowemu maksymalnej mocy zaakceptowanemu dla homologacji typu. Przy tej prędkości obrotowej moc netto nie może różnić się o więcej niż $\pm 5\%$ od wartości określonej w homologacji.

5. OCENA WYNIKÓW

5.1. Jeżeli moc netto i maksymalna moc 30-minutowa układu napędowego badanego zgodnie z pkt 2 powyżej spełniają wymagania określone w pkt 4 powyżej, uznaje się, że produkcja jest zgodna z homologacją typu.

5.2. Jeżeli wymagania określone w pkt 4 powyżej nie są spełnione, w ten sam sposób należy zbadać kolejne dwa układy napędowe.

5.3. Jeżeli wartości mocy netto lub maksymalnej mocy 30-minutowej drugiego lub trzeciego układu napędowego, o których mowa w pkt 5.2 powyżej, nie spełniają wymagań określonych w pkt 4 powyżej, uznaje się, że produkcja nie jest zgodna z wymaganiami niniejszego regulaminu i zastosowanie mają przepisy pkt 7.1 niniejszego regulaminu.

ZAŁĄCZNIK 8

PALIWA WZORCOWE

1. Dane techniczne paliw wzorcowych LPG

		Paliwo A	Paliwo B	Metoda badania
Skład:				ISO 7941
C3	% obj.	30 ± 2	85 ± 2	
C4	% obj.	reszta	reszta	
< C3, > C4	% obj.	maks. 2 %	maks. 2 %	
Olefiny	% obj.	9 ± 3	12 ± 3	
Pozostałości po odparowaniu	ppm	maks. 50	maks. 50	NFM 41-015
Zawartość wody		brak	brak	kontrola wzrokowa
Zawartość siarki	masa ppm (*)	maks. 50	maks. 50	EN 24260
Siarkowodór		brak	brak	
Korozja miedzi	klasyfikacja	klasa 1	klasa 1	ISO 625 1 (**)
Zapach		charakterystyczny	charakterystyczny	
MON		min. 89	min. 89	EN 589 Załącznik B

(*) Wartość tę ustala się w warunkach standardowych (293,2 K (20 °C) i 101,3 kPa).

(**) Dokładne ustalenie obecności materiałów korodujących przy zastosowaniu tej metody może okazać się niemożliwe, jeżeli próbka zawiera inhibitory korozji lub inne substancje chemiczne zmniejszające działanie korozyjne próbki na pasku miedzi. W związku z tym zakazuje się dodawania takich związków wyłącznie dla zakłócenia metody badania.

2. Dane techniczne paliw wzorcowych NG

		G20	G23	G25
Skład:				
CH ₄	% obj.	100	92,5	86
N ₂	% obj.	0	7,5	14
Liczba Wobbego (*)	MJ/m ³	$53,6 \pm 2 \%$	$48,2 \pm 2 \%$	$43,9 \pm 2 \%$

(*) Na podstawie wartości opałowej brutto i obliczone dla temperatury 0 °C.

Gazy wchodzące w skład mieszanek muszą odznaczać się co najmniej niżej podaną czystością:

N₂: 99 %

CH₄: 95 % przy całkowitej zawartości wodoru, tlenku węgla i tlenu poniżej 1 % oraz całkowitej zawartości azotu i dwutlenku węgla poniżej 2 %.

Liczba Wobbego oznacza stosunek wartości opałowej gazu na jednostkę objętości do pierwiastka kwadratowego jego gęstości względnej w tych samych warunkach odniesienia:

$$\text{liczba Wobbego} = H_{\text{gas}} \frac{\sqrt{\rho_{\text{air}}}}{\sqrt{\rho_{\text{gas}}}}$$

gdzie

H_{gas} = wartość opałowa paliwa w MJ/m³

ρ_{air} = gęstość powietrza w 0 °C

ρ_{gas} = gęstość paliwa w 0 °C

Liczba Wobbego może być wartością brutto lub netto, zależnie od tego, czy stosuje się wartość opałową brutto czy netto.

Jedynie oryginalne teksty EKG ONZ mają skutek prawny w świetle międzynarodowego prawa publicznego. Status i datę wejścia w życie niniejszego regulaminu należy sprawdzać w najnowszej wersji dokumentu EKG ONZ dotyczącego statusu TRANS/WP.29/343, dostępnej pod adresem:

<http://www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29fdocstts.html>

Regulamin nr 115 Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG ONZ) – Jednolite przepisy dotyczące homologacji:

I. specjalnych dodatkowych układów zasilania LPG (skroplonym gazem węglowodorowym), które mają być instalowane w pojazdach silnikowych w celu wykorzystywania LPG w ich układzie napędowym,

II. specjalnych dodatkowych układów zasilania CNG (sprężonym gazem ziemnym), które mają być instalowane w pojazdach silnikowych w celu wykorzystywania CNG w ich układzie napędowym

Obejmujący wszystkie obowiązujące teksty, w tym:

Suplement 6 do pierwotnej wersji regulaminu – data wejścia w życie: 10 czerwca 2014 r.

REGULAMIN

1. Zakres
2. Definicje
3. Wystąpienie o homologację
4. Oznakowania
5. Homologacja
6. Specyfikacje dodatkowych układów zasilania
7. Instrukcje
8. Zmiana typu dodatkowego układu zasilania oraz rozszerzenie homologacji
9. Zgodność produkcji
10. Sankcje z tytułu niezgodności produkcji
11. Ostateczne zaniechanie produkcji
12. Nazwy i adresy placówek technicznych upoważnionych do przeprowadzania badań homologacyjnych oraz nazwy i adresy organów udzielających homologacji typu

ZAŁĄCZNIKI

- 1A Zawiadomienie dotyczące udzielenia lub rozszerzenia lub odmowy udzielenia lub cofnięcia homologacji lub ostatecznego zaniechania produkcji typu dodatkowego wyposażenia LPG zgodnie z regulaminem nr 115

- 1B Zawiadomienie dotyczące udzielenia lub rozszerzenia lub odmowy udzielenia lub cofnięcia homologacji lub ostatecznego zaniechania produkcji typu dodatkowego wyposażenia CNG zgodnie z regulaminem nr 115
 - 2A Układ znaku homologacji typu dodatkowego układu zasilania LPG
 - 2B Układ znaku homologacji typu dodatkowego układu zasilania CNG
 - 3A Kompletny wykaz informacji do celów homologacji typu dodatkowego układu zasilania LPG instalowanego w pojeździe
 - 3B Kompletny wykaz informacji do celów homologacji typu dodatkowego układu zasilania CNG instalowanego w pojeździe
 - 4 Opis procedur badania szczelności układów zasilania CNG/LPG zainstalowanych w pojeździe
 - 5 Przepisy dotyczące mocowania zbiornika(-ów) LPG bądź CNG
 - 6A Pojazdy dwupaliwowe z silnikiem benzynowym z wtryskiem bezpośrednim – obliczanie wskaźnika energetycznego LPG
 - 6B Pojazdy dwupaliwowe z silnikiem benzynowym z wtryskiem bezpośrednim – obliczanie wskaźnika energetycznego CNG
1. ZAKRES
- Niniejszy regulamin dotyczy:
- 1.1. część I: specjalnych dodatkowych układów zasilania LPG, które mają być instalowane w pojazdach silnikowych w celu wykorzystywania LPG w układzie napędowym;
 - część II: specjalnych dodatkowych układów zasilania CNG, które mają być instalowane w pojazdach silnikowych w celu wykorzystywania CNG w układzie napędowym.
 - 1.2. Niniejszy regulamin stosuje się, gdy producent dodatkowych układów zasilania utrzymuje początkowe właściwości całego układu w odniesieniu do określonej rodziny pojazdów, której udzielono homologacji.
 - 1.3. Niniejszego regulaminu nie stosuje się do procedur, kontroli oraz inspekcji mających na celu sprawdzenie właściwego zainstalowania dodatkowych układów zasilania w pojazdach, ponieważ kwestia ta należy do kompetencji Umawiającej się Strony w państwie, w którym zarejestrowano pojazd.
 - 1.4. Niniejszy regulamin stosuje się do dodatkowych układów zasilania przeznaczonych do zamontowania w pojazdach kategorii M i N ⁽¹⁾, z wyjątkiem:
 - a) pojazdów homologowanych zgodnie z serią poprawek 00 lub 01 lub 02 lub 03 lub 04 do regulaminu nr 83;
 - b) pojazdów homologowanych zgodnie z serią poprawek 00 lub 01 lub 02 lub 03 do regulaminu nr 49;
 - c) pojazdów homologowanych zgodnie z dyrektywą Rady 70/220/EWG ⁽²⁾ z późniejszymi zmianami, do dyrektywy 96/69/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽³⁾ włącznie,
 - d) pojazdów homologowanych zgodnie z dyrektywą Rady 88/77/EWG ⁽⁴⁾ z późniejszymi zmianami, do dyrektywy 96/1/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁵⁾ włącznie.

⁽¹⁾ Zgodnie z definicją zawartą w ujednoliconej rezolucji w sprawie budowy pojazdów (R.E.3), dokument ECE/TRANS/WP.29/78/Rev.2, pkt 2 – www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29resolutions.html

⁽²⁾ Dz.U. L 76 z 6.4.1970, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. L 282 z 1.11.1996, s. 64.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 36 z 9.2.1988, s. 33.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 40 z 17.2.1996, s. 1

- 1.5. Wymagania dla różnych kategorii (M_1 , N_1 lub innych) określono w pkt 2 do 7 ⁽⁶⁾.
- Po zainstalowaniu w pojeździe dodatkowego układu zasilania zmodyfikowany pojazd musi odpowiadać wszystkim przepisom regulaminu, w odniesieniu do którego udzielono początkowo homologacji typu.
2. DEFINICJE
- 2.1. „Homologacja dodatkowego układu zasilania LPG lub CNG” oznacza homologację typu dodatkowego układu zasilania, który ma być instalowany w pojazdach silnikowych w celu wykorzystywania LPG lub CNG.
- 2.1.1. Specjalny dodatkowy układ zasilania LPG homologowanego typu może składać się z wielu części, których klasyfikacja i homologacja została przeprowadzona zgodnie z częścią I regulaminu nr 67, seria poprawek 01, i szczegółową instrukcją dotyczącą pojazdu.
- 2.1.2. Specjalny dodatkowy układ zasilania CNG homologowanego typu może składać się z wielu części, których klasyfikacja i homologacja została przeprowadzona zgodnie z częścią I regulaminu nr 110 i szczegółową instrukcją dotyczącą pojazdu.
- 2.1.3. „Pojazd jest uważany za jednopaliwowy”, gdy po zainstalowaniu dodatkowego wyposażenia jest przeznaczony przede wszystkim do stałego zasilania LPG lub CNG, ale może również posiadać układ benzynowy do celów awaryjnych, przy czym maksymalna pojemność zbiornika benzyny nie przekracza 15 litrów.
- 2.1.4. „Pojazd jest uważany za dwupaliwowy”, gdy po zainstalowaniu dodatkowego wyposażenia jest wyposażony w zbiornik gazu i oddzielny zbiornik benzyny o pojemności przekraczającej 15 litrów oraz jest przeznaczony do zasilania tylko jednym paliwem jednocześnie. Jednoczesne stosowanie obu paliw jest ograniczone pod względem ilości lub czasu trwania.
- 2.1.5. „Układ zależny” (typu master-slave) oznacza dodatkowy układ zasilania, w którym sterownik wtrysku LPG lub sterownik wtrysku CNG jest zdolny przełożyć strategię sterowania sterownika wtrysku benzyny na zasilanie LPG lub CNG.
- 2.1.6. „Oryginalny pojazd” oznacza pojazd przed zainstalowaniem dodatkowego układu zasilania.
- 2.2. „Specjalny dodatkowy układ zasilania LPG lub CNG homologowanego typu” oznacza układy, które nie różnią się między sobą pod takimi względami, jak:
- 2.2.1. producent dodatkowego układu zasilania (odpowiedzialny za wystąpienie z wnioskiem o homologację dodatkowego wyposażenia);
- 2.2.2. typ regulatora ciśnienia/parownika tego samego producenta;
- 2.2.3. typ układu zasilania gazem tego samego producenta (np. mieszalnik, urządzenie wtryskujące parę lub ciecz, układ wtryskowy jedno- lub wielopunktowy);
- 2.2.4. typy zestawu czujników i siłowników;
- 2.2.5. typ zbiornika paliwa (np. pobór LPG w stanie ciekłym/ciśnienie pary, pobór LPG w stanie lotnym, pobór LPG w stanie ciekłym/pod ciśnieniem wytwarzanym przez pompę, pobór CNG pod ciśnieniem), urządzenia zabezpieczające i osprzęt zbiornika paliwa, zgodnie z wymaganiami regulaminu nr 67 seria poprawek 01 lub regulaminu nr 110, w stosownych przypadkach (np. zawór upustowy);
- 2.2.6. urządzenia mocujące zbiornik paliwa;
- Uwaga: W odniesieniu do pkt 2.2.4, 2.2.5 i 2.2.6 powyżej producent dodatkowego wyposażenia może wprowadzać do instrukcji instalacyjnej inne części, objęte homologacją, jako elementy zamienne (zob. pkt 7).
- 2.2.7. typ sterownika wtrysku tego samego producenta;
- 2.2.8. podstawowe zasady oprogramowania i strategia sterowania;
- 2.2.9. instrukcja instalacyjna (zob. pkt 7);
- 2.2.10. instrukcja obsługi dla użytkownika końcowego (zob. pkt 7).

⁽⁶⁾ Jeżeli chodzi o wymogi bezpieczeństwa, zaleca się, aby minimalne wymagania określone w serii 01 poprawek do regulaminu nr 67 oraz w regulaminie nr 110 miały zastosowanie do wszystkich doposażonych pojazdów.

- 2.3. „Producent układu” oznacza organizację, która może przyjąć odpowiedzialność za techniczną stronę produkcji dodatkowych układów zasilania LPG lub CNG i która może wykazać, że posiada wymagane cechy i niezbędne środki do dokonywania oceny jakości oraz zgodności produkcji dodatkowego układu zasilania.
- 2.4. „Instalator” oznacza organizację, która może przyjąć odpowiedzialność za techniczną stronę prawidłowego i bezpiecznego instalowania homologowanego dodatkowego układu zasilania LPG lub CNG zgodnie z pkt 6.1.1.3 i 6.2.1.3 niniejszego regulaminu ⁽⁷⁾.
- 2.5. Do celów niniejszego regulaminu „pojazd macierzysty”, w odniesieniu do zarówno do układu LPG, jak i układu CNG, oznacza pojazd, który został wybrany jako pojazd, który posłuży do przedstawienia wymagań niniejszego regulaminu i który stanowi odniesienie dla pojazdów należących do rodziny.
- 2.5.1. Zgodnie z niniejszym regulaminem „pojazd należący do rodziny” jest pojazdem mającym następujące podstawowe cechy charakterystyczne wspólne z pojazdem macierzystym:
- (definicja rodziny opiera się na cechach charakterystycznych oryginalnego pojazdu)
- 2.5.1.1. a) jest wytwarzany przez tego samego producenta;
- b) jest zaliczany do tej samej kategorii M₁ lub M₂ lub M₃ lub N₁ lub N₂ lub N₃. Pojazdy kategorii M₁ i N₁ klasy I mogą należeć do tej samej rodziny;
- c) podlega tym samym ograniczeniom emisji lub ograniczeniom określonym we wcześniejszej serii poprawek mającego zastosowanie regulaminu;
- d) jeżeli układ zasilania gazem jest wyposażony w centralne urządzenie dawkujące dla całego silnika: ma on homologowaną moc wyjściową stanowiącą od 0,7 do 1,15 mocy silnika pojazdu macierzystego. Jeżeli układ zasilania gazem jest wyposażony w oddzielne urządzenia dawkujące dla każdego cylindra: ma on homologowaną moc wyjściową na jeden cylinder stanowiącą od 0,7 do 1,15 mocy silnika pojazdu macierzystego;
- e) proces zasilania w paliwo i spalania (wtrysk: bezpośredni lub pośredni, jednopunktowy lub wielopunktowy);
- f) ma ten sam układ ograniczania zanieczyszczeń:
- (i) ten sam typ reaktora katalitycznego, o ile jest zainstalowany (trójdrożny, utleniający, DeNO_x);
- (ii) wtrysk powietrza (z lub bez);
- (iii) recyrkulacja spalin (z lub bez).
- Jeżeli badany pojazd nie był wyposażony we wtrysk powietrza lub recyrkulację spalin, to dopuszcza się silniki wyposażone w te urządzenia.
- 2.5.1.2. W związku z wymaganiem zawartym w pkt 2.5.1.1 lit. a) rodzina pojazdów może również obejmować pojazdy produkowane przez innego producenta, jeżeli można wykazać organowi udzielającemu homologacji typu, że zastosowano ten sam typ silnika i tę samą strategię emisji.
- 2.5.1.3. W związku z wymaganiem zawartym w pkt 2.5.1.1 lit. d):
- a) w przypadku centralnego urządzenia dawkującego dla całego pojazdu, jeżeli wykazano, że dwa pojazdy zasilane gazem mogą należeć do tej samej rodziny, z wyjątkiem ich homologowanej mocy wyjściowej – odpowiednio P1 i P2 (P1 < P2) – i oba są badane tak, jakby były pojazdami macierzystymi, to „związki rodzinne” uważa się za obowiązujące dla każdego pojazdu o homologowanej mocy wyjściowej mieszczącej się w granicach od 0,7 x P1 do 1,15 x P2;

⁽⁷⁾ W granicach kompetencji ustawodawczych Umawiającej się Strony, jak określono w pkt 1.3 niniejszego regulaminu, w celu zapewnienia odpowiednich kwalifikacji instalatora zalecane jest wymaganie ważnych świadectw wydanych przez producenta układu lub przez wykwalifikowane organizacje, poświadczających, że pracownicy posiadają niezbędną wiedzę fachową, a warsztat nadaje się do instalacji dodatkowych układów zasilania.

- b) w przypadku oddzielnego urządzenia dawkującego dla każdego cylindra, jeżeli wykazano, że dwa pojazdy zasilane gazem mogą należeć do tej samej rodziny, z wyjątkiem ich homologowanej mocy wyjściowej – odpowiednio P1 i P2 ($P1 < P2$) – i oba są badane tak, jakby były pojazdami macierzystymi, to „związki rodzinne” uważa się za obowiązujące dla każdego pojazdu o homologowanej mocy wyjściowej mieszczącej się w granicach od $0,7 \times P1$ do $1,15 \times P2$.
- 2.5.1.4. W odniesieniu do wymagania zawartego w pkt 2.5.1.1 lit. f), w przypadku układu zależnego, zdefiniowanego w pkt 2.1.6, „związki rodzinne” będą uważane za obowiązujące niezależnie od obecności wtrysku powietrza lub recyrkulacji spalin.
- 2.6. Definicje części dodatkowych układów zasilania LPG zawarte są w serii poprawek 01 do regulaminu nr 67.
- 2.7. Definicje części dodatkowych układów zasilania CNG zawarte są w regulaminie nr 110.
3. WYSTĄPIENIE O HOMOLOGACJĘ
- 3.1. O udzielenie homologacji dla specjalnego dodatkowego układu zasilania występuje producent lub jego należycie upoważniony przedstawiciel.
- 3.2. Do wniosku należy dołączyć trzy egzemplarze każdego z niżej wymienionych dokumentów oraz następujące dane:
- 3.2.1. opis dodatkowego układu zasilania, zawierający wszystkie istotne szczegóły wraz z numerami homologacji każdej części wspomnianej w załączniku 3A do niniejszego regulaminu dla układu LPG i w załączniku 3B do niniejszego regulaminu dla układu CNG;
- 3.2.2. opis pojazdu macierzystego lub pojazdów macierzystych, na których będą sprawdzane wymagania niniejszego regulaminu;
- 3.2.3. opis wszystkich modyfikacji odnoszących się do oryginalnego pojazdu macierzystego – tylko w przypadku konfiguracji dwupaliwowej;
- 3.2.4. weryfikację zgodności ze specyfikacjami podanymi w pkt 6 niniejszego regulaminu;
- 3.2.5. jeżeli jest to konieczne do celów pkt 5.2 poniżej, zawiadomienie o homologacji dodatkowego układu zasilania dla pojazdu macierzystego, który różni się od tych, dla których występuje się o homologację, poświadczające, że dodatkowy układ zasilania został homologowany jako układ zależny zdefiniowany w pkt 2.1.5 powyżej;
- 3.3. instrukcję instalacyjną lub instrukcje instalacyjne dodatkowego układu zasilania w pojeździe macierzystym lub pojazdach macierzystych;
- 3.4. instrukcję obsługi dla użytkownika końcowego;
- 3.5. próbkę specjalnego dodatkowego układu zasilania, odpowiednio zainstalowanego w pojeździe macierzystym lub pojazdach macierzystych.
4. OZNAKOWANIA
- 4.1. Próbkę specjalnego dodatkowego układu zasilania przedstawione do celów homologacji typu muszą być uzupełnione tabliczką z nazwą handlową lub znakiem towarowym producenta układu i typem, jak wskazano w załącznikach 2A i 2B.
- 4.2. Wszystkie dodatkowe układy zasilania zainstalowane w pojeździe należącym do rodziny, jak zdefiniowano w pkt 2 niniejszego regulaminu, identyfikuje się za pomocą tabliczki, na której muszą być umieszczone numer homologacji i specyfikacje techniczne, zgodnie z wymaganiami określonymi w załącznikach 2A i 2B. Tabliczka ta musi być trwale przytwierdzona do struktury pojazdu i musi być czytelna i nieścieralna.
5. HOMOLOGACJA
- 5.1. Jeżeli próbka dodatkowego układu zasilania przedstawiona do homologacji spełnia wymagania pkt 6 niniejszego regulaminu, to należy udzielić homologacji typu tego dodatkowego układu zasilania.
- 5.2. Dodatkowe układy zasilania, homologowane już jako układy zależne w co najmniej jednym pojeździe macierzystym, nie muszą być zgodne z pkt 6.1.4.4.2.1 lub 6.2.4.4.2.1 niniejszego regulaminu.

- 5.3. Każdemu homologowanemu typowi dodatkowego układu zasilania należy nadać numer homologacji. Dwie pierwsze jego cyfry (obecnie 00 odpowiadające pierwotnej wersji regulaminowi) oznaczają serię poprawek obejmujących najnowsze główne zmiany techniczne wprowadzone do niniejszego regulaminu, obowiązujące w chwili udzielania homologacji. Żadna Umawiająca się Strona nie może nadać tego samego numeru homologacji innemu typowi dodatkowego układu zasilania.
- 5.4. Zawiadomienie o udzieleniu lub odmowie udzielenia lub rozszerzeniu homologacji typu/części dodatkowego układu zasilania na podstawie niniejszego regulaminu należy przesłać Stronom Porozumienia stosującym niniejszy regulamin, korzystając z formularza zgodnego ze wzorem zamieszczonym w załącznikach 1A i 1B do niniejszego regulaminu.
- 5.5. W przypadku wszystkich dodatkowych układów zasilania zgodnych z typem homologowanym na podstawie niniejszego regulaminu na tabliczce musi być umieszczony – oprócz oznakowania określonego w pkt 4.1 – międzynarodowy znak homologacji, jak pokazano w załącznikach 2A i 2B. Ten międzynarodowy znak homologacji składa się z:
- 5.5.1. okręgu otaczającego literę „E”, po której następuje numer wyróżniający państwo, które udzieliło homologacji ⁽⁸⁾;
- 5.5.2. numeru niniejszego regulaminu, następującej po nim litery „R”, myślnika i numeru homologacji umieszczonych z prawej strony okręgu opisanego w pkt 5.5.1 powyżej. Numer homologacji składa się z numeru homologacji typu dodatkowego układu zasilania, który jest podany w zawiadomieniu dotyczącym tego typu (zob. pkt 5.2 powyżej oraz załączniki 1A i 1B), poprzedzonego dwiema cyframi wskazującymi numer ostatniej serii poprawek do niniejszego regulaminu.
- 5.6. Znak homologacji musi być czytelny i nieusuwalny.
- 5.7. W załącznikach 2A i 2B do niniejszego regulaminu podano przykłady układów wyżej wymienionej tabliczki ze znakiem homologacji.
6. SPECYFIKACJE DODATKOWYCH UKŁADÓW ZASILANIA
- 6.1. Część I – Specyfikacje dodatkowych układów zasilania LPG:
- 6.1.1. Wymagania w zakresie instalowania specjalnego wyposażenia do wykorzystywania LPG w układzie napędowym pojazdu
- 6.1.1.1. Dodatkowy układ zasilania LPG obejmuje co najmniej następujące elementy:
- 6.1.1.1.1. części wskazane w serii poprawek 01 do regulaminu nr 67 i zdefiniowane w stosownych przypadkach;
- 6.1.1.1.2. instrukcję instalacyjną;
- 6.1.1.1.3. instrukcję obsługi dla użytkownika końcowego.
- 6.1.1.2. Dodatkowy układ zasilania LPG może również obejmować elementy wskazane jako fakultatywne w serii poprawek 01 do regulaminu nr 67.
- 6.1.1.3. Dodatkowy układ zasilania LPG, zainstalowany w pojeździe w odpowiedni sposób określony we wspomnianej powyżej instrukcji instalacyjnej, musi spełniać wymagania instalacyjne zawarte w serii poprawek 01 do regulaminu nr 67. Jeżeli chodzi o mocowanie zbiornika paliwa, to wymagania serii poprawek 01 do regulaminu nr 67 należy uważać za spełnione, jeżeli spełnione są wymagania załącznika 5 do niniejszego regulaminu.
- 6.1.2. Emisje zanieczyszczeń oraz emisje CO₂ (tylko dla pojazdów kategorii M₁ i N₁)
- 6.1.2.1. Jedna próbka dodatkowego układu zasilania LPG, opisanego w pkt 2.2 niniejszego regulaminu, zainstalowana w pojeździe macierzystym, opisanym w pkt 2.5 niniejszego regulaminu, zostaje poddana procedurom badania opisanym w regulaminach nr 83 ⁽⁹⁾ i nr 101 lub, w stosownych przypadkach, nr 49 ⁽¹⁰⁾, w zakresie wymagań określonych w pkt 6.1.2.4 i 6.1.2.5 poniżej. Pojazdy lub silniki są również poddawane badaniu porównawczemu maksymalnej mocy silnika, jak opisano w regulaminie nr 85 w odniesieniu do silników lub jak określono w pkt 6.1.3 poniżej w odniesieniu do pojazdów.

⁽⁸⁾ Numery wyróżniające Umawiających się Stron porozumienia z 1958 r. podano w załączniku 3 do ujednoliconej rezolucji w sprawie budowy pojazdów (R.E.3), dokument ECE/TRANS/WP.29/78/Rev.2/Amend.3 – www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29resolutions.html

⁽⁹⁾ Zgodnie z regulaminem nr 83, seria poprawek obowiązujących podczas pierwotnej homologacji silnika.

⁽¹⁰⁾ Zgodnie z regulaminem nr 49, seria poprawek obowiązujących podczas pierwotnej homologacji silnika.

6.1.2.2. Wymagania paliwowe w zależności od silnika: rodzajem paliwa normalnie wykorzystywanym przez silnik może być:

- a) tylko LPG (w trybie zasilania LPG) w przypadku pojazdu jednopaliwowego⁽⁹⁾;
- b) benzyna bezołowiowa (w trybie zasilania benzyną) albo LPG (w trybie zasilania LPG) w przypadku pojazdów dwupaliwowych;
- c) olej napędowy lub olej napędowy i LPG (dla dwóch paliw).

(Przepisy dotyczące zasilania dwupaliwowego należy dopiero określić).

6.1.2.3. „Zanieczyszczenia” oznaczają:

- a) tlenek węgla;
- b) węglowodory wyrażone jako:
 $\text{CH}_{1,85}$ w przypadku benzyny,
 $\text{CH}_{1,86}$ w przypadku oleju napędowego,
 $\text{CH}_{2,52}$ w przypadku LPG,
CH (należy dopiero określić) w przypadku systemów dwupaliwowych; CH (należy dopiero określić) w przypadku systemów dwupaliwowych;
- c) tlenki azotu wyrażone jako ekwiwalent dwutlenku azotu (NO_2);
- d) cząstki stałe itp.

6.1.2.4. Emisje spalin i emisje CO_2 (pojazdy kategorii M_1 i N_1):

6.1.2.4.1. Szczególne wymagania dotyczące badania typu I (sprawdzanie średniej emisji spalin po rozruchu w stanie zimnym):

6.1.2.4.1.1. Pomiar emisji z rury wydechowej należy przeprowadzać po rozruchu w stanie zimnym przy zasilaniu każdym z następujących paliw:

- a) benzyna wzorcowa;
- b) wzorcowy LPG A;
- c) wzorcowy LPG B.

Emisje CO, HC i NO_x oblicza się zgodnie z regulaminem nr 83⁽⁹⁾.

6.1.2.4.1.2. Ustawienie hamowni

Za zgodą organu udzielającego homologacji typu można wykorzystać jedną z następujących metod:

6.1.2.4.1.2.1. Wykorzystanie czynników/współczynników wybiegu oryginalnego pojazdu:

w razie stosowania współczynników wybiegu oryginalnego pojazdu wykorzystanego podczas homologacji typu, zastosowanie mają następujące warunki:

- a) masę pojazdu macierzystego mierzy się z zainstalowanym w pojeździe dodatkowym układem zasilania, w tym z całkowicie napełnionym zbiornikiem LPG, lub oblicza się ją jako sumę masy odniesienia oryginalnego pojazdu i masy dodatkowego układu zasilania z całkowicie napełnionym zbiornikiem LPG;
- b) masę bezwładności pojazdu macierzystego określa się zgodnie z masą wyposażonego pojazdu;
- c) opór toczenia pojazdu macierzystego odpowiada wartości występującej w oryginalnym pojeździe skorygowanej proporcjonalnie do masy pojazdu macierzystego zmierzonej lub obliczonej w sposób opisany powyżej:

$$F0' = f0 + (\text{abs}(f0)) * (p/m)$$

gdzie:

$F0$ = opór toczenia pojazdu macierzystego

f_0 = opór toczenia oryginalnego pojazdu

m = masa odniesienia oryginalnego pojazdu

p = masa dodatkowego układu zasilania;

- d) inne współczynniki oporu pojazdu macierzystego są równe współczynnikom oporu oryginalnego pojazdu.

6.1.2.4.1.2.2. Korzystanie z wartości podanych w tabeli:

- a) masę pojazdu macierzystego mierzy się z zainstalowanym w pojeździe dodatkowym układem zasilania, w tym z całkowicie napełnionym zbiornikiem LPG, lub oblicza się ją jako sumę masy odniesienia oryginalnego pojazdu i masy dodatkowego układu zasilania z całkowicie napełnionym zbiornikiem LPG;
- b) masę bezwładności pojazdu macierzystego określa się zgodnie z masą doposażonego pojazdu;
- c) współczynnik a jest współczynnikiem odpowiadającym masie odniesienia doposażonego pojazdu;
- d) współczynnik b jest współczynnikiem odpowiadającym masie odniesienia oryginalnego pojazdu.

6.1.2.4.1.3. Badanie emisji spalin w trybie zasilania benzyną

Z zastrzeżeniem wymogów pkt 6.1.2.4.1.5 poniżej badanie musi być przeprowadzone trzy razy z wykorzystaniem benzyny wzorcowej. Pojazd lub pojazdy macierzyste wyposażone w dodatkowy układ zasilania muszą spełniać warunki dotyczące wartości granicznych zgodnych z homologacją typu oryginalnego(-ych) pojazdu(-ów), w tym współczynników pogorszenia stosowanych podczas homologacji typu oryginalnego(-ych) pojazdu(-ów).

- 6.1.2.4.1.4. Niezależnie od wymagań określonych w pkt 6.1.2.4.1.3 powyżej, w odniesieniu do poszczególnych zanieczyszczeń lub grup zanieczyszczeń jeden z trzech uzyskanych wyników badania może przekroczyć wyznaczony dopuszczalny poziom o nie więcej niż 10 %, pod warunkiem że średnia arytmetyczna tych trzech wyników jest niższa od wyznaczonego dopuszczalnego poziomu. Jeżeli wyznaczone dopuszczalne poziomy zostały przekroczone w odniesieniu do większej liczby rodzajów zanieczyszczeń niż jeden, nieistotne jest, czy taka sytuacja występuje w tym samym badaniu czy w różnych badaniach.

- 6.1.2.4.1.5. Liczba badań emisji przewidziana w pkt 6.1.2.4.1.3 może być zmniejszona pod następującymi warunkami:

- a) wymaga się tylko jednego badania, jeżeli wyniki otrzymane dla każdego zanieczyszczenia podlegającego ograniczeniu są mniejsze lub równe 0,7 wartości granicznej emisji

(np. $V_1 \leq 0,70 \text{ G}$);

- b) wymaga się dwóch badań, jeżeli dla każdego zanieczyszczenia podlegającego ograniczeniu spełnione są następujące wymagania:

$$V_1 \leq 0,85 \text{ G i } V_1 + V_2 \leq 1,70 \text{ G i } V_2 \leq \text{G}$$

gdzie:

V_1 oznacza wartość emisji jednego zanieczyszczenia otrzymaną w pierwszym przeprowadzonym badaniu typu I,

V_2 oznacza wartość emisji jednego zanieczyszczenia otrzymaną w drugim przeprowadzonym badaniu typu I,

G oznacza wartość graniczną emisji jednego zanieczyszczenia (CO/HC/NO_x) zgodnie z homologacją typu pojazdu(-ów) podzieloną przez współczynniki pogorszenia.

6.1.2.4.1.6. Badanie emisji spalin w trybie zasilania LPG

Z zastrzeżeniem wymogów pkt 6.1.2.4.1.8 poniżej badanie musi być przeprowadzone trzy razy z wykorzystaniem każdego wzorcowego LPG. Pojazd macierzysty wyposażony w dodatkowy układ zasilania musi spełniać warunki dotyczące wartości granicznych zgodnie z homologacją typu oryginalnego(-ych) pojazdu(-ów), w tym współczynników pogorszenia stosowanych podczas homologacji typu oryginalnego(-ych) pojazdu(-ów).

Jeżeli pojazd macierzysty spełnia wymogi serii poprawek 05 do regulaminu nr 83 lub dyrektywy 98/69/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹¹⁾ lub serii poprawek 04 do regulaminu nr 49 lub dyrektywy 1999/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹²⁾, podczas każdego badania pojazd jest zasilany benzyną nie dłużej niż maksymalnie przez 90 sekund.

W przypadku pojazdów spełniających wymogi późniejszych serii poprawek do regulaminów nr 83 i 49 lub późniejszych dyrektyw zmieniających lub rozporządzeń europejskich okres ten nie przekracza 60 sekund.

6.1.2.4.1.6.1. Rozruch silnika

Dopuszcza się rozruch silnika z zasilaniem benzyną, a następnie przełączenie na układ zasilania LPG po uprzednio ustalonym czasie, którego kierowca nie może zmienić.

6.1.2.4.1.6.2. Zasilanie benzyną

Jeżeli pojazd macierzysty spełnia wymogi serii poprawek 05 do regulaminu nr 83 lub dyrektywy 98/69/WE lub serii poprawek 04 do regulaminu nr 49 lub dyrektywy 1999/96/WE, podczas każdego badania pojazd jest zasilany benzyną nie dłużej niż maksymalnie przez 90 sekund.

W przypadku pojazdów spełniających wymogi późniejszych serii poprawek do regulaminów nr 83 i 49 lub późniejszych dyrektyw zmieniających lub rozporządzeń europejskich, okres ten nie przekracza 60 sekund.

6.1.2.4.1.6.3. Przepisy szczególne dotyczące silników benzynowych z wtryskiem bezpośrednim

Niezależnie od przepisów pkt 6.1.2.4.1.6.2 powyżej, w przypadku pojazdów z silnikiem benzynowym z wtryskiem bezpośrednim dopuszcza się zasilanie samą tylko benzyną lub jednocześnie benzyną i LPG przez cały czas trwania cyklu badania, pod warunkiem że zużycie energii w postaci gazu stanowi ponad 80 % całkowitej ilości energii zużytej podczas badania.

Odsetek ten oblicza się zgodnie z metodą określoną w załączniku 6A.

6.1.2.4.1.7. Niezależnie od wymagań określonych w pkt 6.1.2.4.1.6 powyżej, w odniesieniu do poszczególnych zanieczyszczeń lub grup zanieczyszczeń jeden z trzech uzyskanych wyników badania może przekroczyć wyznaczony dopuszczalny poziom o nie więcej niż 10 %, pod warunkiem że średnia arytmetyczna tych trzech wyników jest niższa od wyznaczonego dopuszczalnego poziomu. W takim przypadku wyznaczone dopuszczalne poziomy mogą zostać przekroczone w odniesieniu do więcej niż jednego rodzaju zanieczyszczeń w tym samym badaniu lub w różnych badaniach.

6.1.2.4.1.8. Liczba badań emisji przewidziana w pkt 6.1.2.4.1.6 powyżej w odniesieniu do każdego wzorcowego paliwa LPG może być zmniejszona pod następującymi warunkami:

- wymaga się tylko jednego badania, jeżeli wyniki otrzymane dla każdego zanieczyszczenia lub łącznej emisji dwóch zanieczyszczeń podlegających ograniczeniu są mniejsze lub równe 0,7 wartości granicznej emisji (np. $M_1 \leq 0,70 \text{ G}$);
- wymaga się dwóch badań, jeżeli dla każdego zanieczyszczenia lub łącznej emisji dwóch zanieczyszczeń podlegających ograniczeniu spełnione są następujące wymagania:

$$M_1 \leq 0,85 \text{ G i } M_1 + M_2 \leq 1,70 \text{ G i } M_2 \leq \text{G}$$

gdzie:

M_1 oznacza wartość emisji jednego zanieczyszczenia otrzymaną w pierwszym przeprowadzonym badaniu typu I,

M_2 oznacza wartość emisji jednego zanieczyszczenia otrzymaną w drugim przeprowadzonym badaniu typu I,

G oznacza wartość graniczną emisji jednego zanieczyszczenia ($\text{CO}/\text{HC}/\text{NO}_x$) lub sumy dwóch zanieczyszczeń ($\text{HC} + \text{NO}_x$) zgodnie z homologacją typu pojazdu(-ów) podzieloną przez współczynniki pogorszenia.

6.1.2.4.2. Szczególne wymagania dotyczące badania typu II (badanie emisji tlenku węgla na biegu jałowym) dla pojazdów, których maksymalna masa przekracza 3 500 kg:

⁽¹¹⁾ Dz.U. L 350 z 28.12.1998, s. 1.

⁽¹²⁾ Dz.U. L 44 z 16.2.2000, s. 1.

- 6.1.2.4.2.1. Jedną próbkę dodatkowego układu zasilania LPG, jak opisano w pkt 2.2 niniejszego regulaminu, zainstalowanego w pojeździe macierzystym, jak opisano w pkt 2.5 niniejszego regulaminu, należy poddać procedurom badania typu II opisanym w regulaminie nr 83 ⁽⁹⁾.
- 6.1.2.4.2.2. Niezależnie od przepisów regulaminu nr 83 ⁽⁹⁾, badanie typu II przeprowadza się na żądanie producenta układu z wykorzystaniem tylko jednego wzorcowego paliwa LPG wybranego według uznania placówki technicznej upoważnionej do przeprowadzania badania.
- 6.1.2.4.3. Dodatkowy układ zasilania LPG, jak opisano w pkt 2.2 niniejszego regulaminu, zainstalowany w pojeździe lub pojazdach macierzystych, musi być zgodny z wymaganiami i badaniami określonymi w regulaminie nr 83 ⁽⁹⁾ zarówno w trybie zasilania benzyną, jak i w trybie zasilania LPG.
- 6.1.2.4.3.1. Emisje CO₂ oblicza się zgodnie z regulaminem nr 101 dla każdego pojazdu macierzystego, o ile ma to zastosowanie.

Średnią emisji CO₂ oblicza się w następujący sposób:

$$CO_{2LPG} = 1/n \sum_{i=1}^n (CO_{2Ai} + CO_{2Bi})/2$$

$$CO_{2petrol} = 1/n \sum_{i=1}^n CO_{2petrol.i}$$

gdzie:

i oznacza liczbę pojazdów macierzystych (*i* = 1 do *n*),

CO_{2Ai} oznacza średnią wartość emisji CO₂ otrzymaną z trzech badań typu I przeprowadzonych z dodatkowym układem zasilania i przy zasilaniu LPG A dla pojazdu nr *i*,

CO_{2Bi} oznacza średnią wartość emisji CO₂ otrzymaną z trzech badań typu I przeprowadzonych z dodatkowym układem zasilania i przy zasilaniu LPG B dla pojazdu nr *i*,

CO_{2petrol.i} oznacza średnią wartość emisji CO₂ otrzymaną z trzech badań typu I przeprowadzonych przy zasilaniu benzyną wzorcową dla pojazdu nr *i*.

- 6.1.2.4.3.2. Średnie zużycie paliwa oblicza się w taki sam sposób jak średnią emisji CO₂ zgodnie z pkt 6.1.2.4.3.1.
- 6.1.2.4.3.3. Współczynniki emisji CO₂ i zużycia paliwa oblicza się w następujący sposób:

$$K_{CO_2} = CO_{2LPG}/CO_{2petrol}$$

$$K_{Cons} = Cons_{LPG}/Cons_{petrol}$$

Dla każdego pojazdu należącego do rodziny pojazdów oficjalna wartość emisji CO₂ jest mnożona przez powyższe współczynniki.

- 6.1.2.5. Emisje spalin (pojazdy kategorii M₂, M₃, N₂ i N₃)

Niniejszy pkt zastrzeżony jest dla szczególnych wymagań dotyczących emisji z silników Diesla homologowanych zgodnie z regulaminem nr 49 i wyposażonych w dodatkowy układ zasilania LPG (dwa paliwa), jeżeli jest to wymagane.

- 6.1.3. Wymagania dotyczące mocy

Pojazd lub pojazdy macierzyste lub silnik(-i) poddaje się następującym badaniom:

6.1.3.1. jedną próbkę dodatkowego układu zasilania LPG, jak opisano w pkt 2.2 niniejszego regulaminu, zainstalowanego w pojeździe lub pojazdach macierzystych lub silniku lub silnikach macierzystych należy poddać procedurom badania opisanym w pkt 6.1.3.2 lub 6.1.3.3 poniżej. Moc zmierzona przy zasilaniu LPG musi być mniejsza niż moc zmierzona przy zasilaniu benzyną i powiększona o 5 %.

6.1.3.2. Metoda hamowni podwoziowej

Maksymalną moc na kołach mierzy się na hamowni podwoziowej dla każdego pojazdu macierzystego przy zasilaniu następującymi paliwami:

a) benzyną wzorcową;

b) wzorcowym LPG A lub B.

Średnią pomiarów mocy oblicza się w następujący sposób:

$$\text{Power}_{\text{petrol}} = 1/n \sum_{i=1}^n \text{Power}_{\text{petrol},i}$$

$$\text{Power}_{\text{LPG}} = 1/n \sum_{i=1}^n \text{Power}_{\text{LPG},i}$$

Współczynnik mocy silnika oblicza się w następujący sposób:

$$K_{\text{power}} = \text{Power}_{\text{LPG}} / \text{Power}_{\text{petrol}}$$

Dla każdego pojazdu należącego do rodziny pojazdów oficjalna wartość mocy silnika jest mnożona przez powyższy współczynnik.

6.1.3.3. Metoda hamowni silnikowej

W odniesieniu do każdego pojazdu lub pojazdów macierzystych moc maksymalną na wale korbowym mierzy się na hamowni silnikowej zgodnie z regulaminem nr 85 przy zasilaniu następującymi paliwami:

a) handlową benzyną lub handlowym olejem napędowym;

b) handlowym LPG.

Średnią pomiarów mocy oblicza się w następujący sposób:

$$\text{Power}_{\text{petrol}} = 1/n \sum_{i=1}^n \text{Power}_{\text{petrol},i}$$

$$\text{Power}_{\text{LPG}} = 1/n \sum_{i=1}^n \text{Power}_{\text{LPG},i}$$

Współczynnik mocy silnika oblicza się w następujący sposób:

$$K_{\text{power}} = \text{Power}_{\text{LPG}} / \text{Power}_{\text{petrol}}$$

Dla każdego pojazdu należącego do rodziny pojazdów oficjalna wartość mocy silnika jest mnożona przez powyższy współczynnik.

6.1.4. Wymagania i badania dotyczące pokładowego układu diagnostycznego (OBD) w przypadku pojazdów wyposażonych w dodatkowy układ zasilania LPG.

- 6.1.4.1. Do celów niniejszego pkt stosuje się następujące definicje:
- 6.1.4.1.1. „Oryginalna część związana z emisjami zanieczyszczeń” oznacza wszelkie części układu dolotowego powietrza, układu wydechowego lub układu kontroli oparów, które dostarczają dane wejściowe do układu kontroli benzyny lub otrzymują od niego dane wyjściowe.
- 6.1.4.1.2. „Część związana z emisjami zanieczyszczeń pochodzącymi z LPG” oznacza wszelkie części układu dolotowego powietrza lub układu wydechowego, które dostarczają dane wejściowe do układu kontroli LPG lub otrzymują od niego dane wyjściowe.
- 6.1.4.2. W przypadku gdy zachodzi potrzeba odpowiedniego zainstalowania w pojeździe dodatkowego układu zasilania LPG, dopuszcza się symulowanie właściwego działania oryginalnych części związanych z emisjami zanieczyszczeń, które nie są wykorzystywane w trybie zasilania LPG.
- 6.1.4.3. Dodatkowy układ zasilania LPG, jak opisano w pkt 2.2 niniejszego regulaminu, zainstalowany w pojeździe lub pojazdach macierzystych musi być zgodny z wymaganiami i badaniami określonymi w załączniku 11 do serii poprawek 05 do regulaminu nr 83 zarówno w trybie zasilania benzyną, jak i w trybie zasilania LPG.
- 6.1.4.4. Szczególne wymagania i badania dotyczące pokładowego układu diagnostycznego (OBD) w odniesieniu do dodatkowego zależnego układu zasilania.
- 6.1.4.4.1. Niezależnie od wymagań określonych w pkt 6.1.4.3 powyżej, dodatkowy zależny układ zasilania musi spełniać następujące wymagania:
- a) sterownik wtrysku benzyny pozostaje aktywny na potrzeby sterowania silnikiem zarówno w trybie zasilania benzyną, jak i w trybie zasilania LPG;
 - b) podczas pracy silnika zasilanego benzyną układ OBD benzyny pozostaje jedynym pokładowym układem diagnostycznym pojazdu;
 - c) podczas pracy silnika zasilanego LPG układ OBD benzyny nadal monitoruje oryginalne części związane z emisjami zanieczyszczeń, z wyjątkiem tych, które nie są wykorzystywane;
 - d) podczas pracy silnika zasilanego LPG sterownik wtrysku LPG monitoruje tylko części związane z emisjami zanieczyszczeń pochodzącymi z LPG oraz ich połączenia elektryczne;
- 6.1.4.4.2. Niezależnie od wymagań określonych w pkt 6.1.4.3 powyżej, dodatkowy układ zasilania LPG należy poddać następującym badaniom, które w przypadku badań typu I przeprowadza się zgodnie z regulaminem nr 83 ⁽⁹⁾.
- 6.1.4.4.2.1. Jeden pojazd macierzysty wyposażony w dodatkowy układ zasilania LPG poddaje się następującym badaniom:
- a) sterownik wtrysku benzyny poprzedza sterownik wtrysku LPG w ramach strategii podawania paliw (np. wtrysku). Można to wykazać za pomocą programu monitorowania (diagnostycznego), zmieniając sygnał jednego z czujników układu benzynowego mającego wpływ na czas wtrysku;
 - b) podczas badania typu I z wykorzystaniem benzyny odłączenie połączenia elektrycznego którejkolwiek oryginalnej części związanej z emisjami zanieczyszczeń musi aktywować oryginalny wskaźnik nieprawidłowego działania (MI);
 - c) podczas badania typu I z wykorzystaniem LPG odłączenie połączenia elektrycznego którejkolwiek oryginalnej części związanej z emisjami zanieczyszczeń, która jest wykorzystywana podczas pracy z LPG, musi aktywować oryginalny MI.
- 6.1.4.4.2.2. Pojazd macierzysty lub pojazdy macierzyste wyposażone w dodatkowy układ zasilania LPG poddaje się następującym badaniom tylko w trybie zasilania LPG:
- a) podczas badania typu I: odłączenie połączeń elektrycznych jednej z części związanych z emisjami zanieczyszczeń pochodzącymi z LPG;
 - b) podczas badania typu I: zamiana jednej z części związanych z emisjami zanieczyszczeń pochodzącymi z LPG na gorszą i uszkodzoną część lub elektroniczna symulacja takiej usterki.

W którychkolwiek z powyższych warunków przed zakończeniem badania musi nastąpić aktywacja oryginalnego MI lub automatycznego przełącznika z trybu zasilania LPG na tryb zasilania benzyną.

- 6.1.4.4.2.3. Kody błędów dotyczące usterek części związanych z emisjami zanieczyszczeń pochodzącymi z LPG i ich połączeń elektrycznych przechowuje się w sterowniku wtrysku LPG.
- 6.1.4.4.2.4. Producent układu zapewnia szczegółowe instrukcje dotyczące odczytywania kodów błędów dotyczących LPG, o których mowa w pkt 6.1.4.4.2.3 powyżej.
- 6.2. Część II – Specyfikacje dodatkowych układów zasilania CNG
- 6.2.1. Wymagania w zakresie instalowania specjalnego wyposażenia do wykorzystywania sprężonego gazu ziemnego (CNG) w układzie napędowym pojazdu
- 6.2.1.1. Dodatkowy układ zasilania CNG obejmuje co najmniej następujące elementy:
- 6.2.1.1.1. części wskazane w regulaminie nr 110 i zdefiniowane stosownie do potrzeb;
- 6.2.1.1.2. instrukcję instalacyjną;
- 6.2.1.1.3. instrukcję obsługi dla użytkownika końcowego.
- 6.2.1.2. Dodatkowy układ zasilania CNG może również obejmować części wskazane jako fakultatywne w regulaminie nr 110.
- 6.2.1.3. Dodatkowy układ zasilania CNG, zainstalowany w pojeździe w odpowiedni sposób określony we wspomnianej powyżej instrukcji instalacyjnej, musi spełniać wymagania instalacyjne zawarte w regulaminie nr 110. Jeżeli chodzi o zamocowanie zbiornika paliwa, to wymagania regulaminu nr 110 należy uważać za spełnione, jeżeli spełnione są wymagania załącznika 5 do niniejszego regulaminu.
- 6.2.2. Emisje zanieczyszczeń oraz emisje CO₂ (tylko dla pojazdów kategorii M₁ i N₁)
- 6.2.2.1. Jedną próbkę dodatkowego układu zasilania CNG, jak opisano w pkt 2.2 niniejszego regulaminu, zainstalowanego w pojeździe macierzystym, jak opisano w pkt 2.5 niniejszego regulaminu, należy poddać procedurom badania opisanym w regulaminach nr 83 ⁽⁹⁾ i nr 101 lub w stosownych przypadkach nr 49 ⁽¹⁰⁾, w granicach wymagań określonych w pkt 6.2.2.5 i 6.2.2.6 poniżej.
- Pojazdy lub silniki są również poddawane badaniu porównawczemu maksymalnej mocy, jak opisano w regulaminie nr 85 w odniesieniu do silników lub jak określono w pkt 6.2.3 poniżej w odniesieniu do pojazdów.
- 6.2.2.2. Wymagania paliwowe w zależności od silnika – rodzaj paliwa normalnie wykorzystywanego przez silnik:
- a) tylko CNG (w trybie zasilania CNG) w przypadku pojazdu jednopaliwowego ⁽⁹⁾;
- b) benzyna bezołowiowa (w trybie zasilania benzyną) albo CNG (w trybie zasilania CNG) w przypadku pojazdów dwupaliwowych;
- c) olej napędowy lub olej napędowy i CNG (dla dwóch paliw).
- (Przepisy dotyczące zasilania dwupaliwowego należy dopiero określić).
- 6.2.2.3. „Zanieczyszczenia” oznaczają:
- a) tlenek węgla;
- b) węglowodory wyrażone jako:
- CH_{1,85} dla benzyny,
- CH_{1,86} dla oleju napędowego,
- CH₄ dla CNG,
- CH (do określenia) dla dwóch paliw;
- c) tlenki azotu wyrażone jako ekwiwalent dwutlenku azotu (NO₂);
- d) cząstki stałe itp.

- 6.2.2.4. Emisje spalin (pojazdy kategorii M₁ i N₁ oraz emisje CO₂ z pojazdów kategorii M₁):
- 6.2.2.4.1. Szczególne wymagania dotyczące badania typu I (sprawdzanie średniej emisji spalin po rozruchu w stanie zimnym):
- 6.2.2.4.1.1. Pomiary emisji z rury wydechowej należy przeprowadzać po rozruchu w stanie zimnym przy zasilaniu każdym z następujących paliw:
- a) benzyną wzorcową;
 - b) paliwem wzorcowym G20;
 - c) paliwem wzorcowym G25.

Emisje CO, HC i NO_x oblicza się zgodnie z regulaminem nr 83 (⁹).

- 6.2.2.4.1.2. Ustawienie hamowni

Za zgodą organu udzielającego homologacji typu można wykorzystać jedną z następujących metod:

- 6.2.2.4.1.2.1. Wykorzystanie czynników/współczynników wybiegu oryginalnego pojazdu:

W razie stosowania współczynników wybiegu oryginalnego pojazdu wykorzystanego podczas homologacji typu, zastosowanie mają następujące warunki:

- a) masę pojazdu macierzystego mierzy się z zainstalowanym w pojeździe dodatkowym układem zasilania, w tym z całkowicie napełnionym zbiornikiem CNG, lub oblicza się ją jako sumę masy odniesienia oryginalnego pojazdu i masy dodatkowego układu zasilania z całkowicie napełnionym zbiornikiem CNG;
- b) masę bezwładności pojazdu macierzystego określa się zgodnie z masą doposażonego pojazdu;
- c) opór toczenia pojazdu macierzystego odpowiada wartości występującej w oryginalnym pojeździe skorygowanej proporcjonalnie do masy pojazdu macierzystego zmierzonej lub obliczonej w sposób opisany powyżej;

$$F_0' = f_0 + (\text{abs}(f_0)) * (p/m)$$

gdzie:

f_0 = opór toczenia pojazdu macierzystego

f_0 = opór toczenia oryginalnego pojazdu

m = masa odniesienia oryginalnego pojazdu

p = masa dodatkowego układu zasilania;

- d) inne współczynniki oporu pojazdu macierzystego są równe współczynnikom oporu oryginalnego pojazdu.

- 6.2.2.4.1.2.2. Korzystanie z wartości podanych w tabeli:

- a) masę pojazdu macierzystego mierzy się z zainstalowanym w pojeździe dodatkowym układem zasilania, w tym z całkowicie napełnionym zbiornikiem CNG, lub oblicza się ją jako sumę masy odniesienia oryginalnego pojazdu i masy dodatkowego układu zasilania z całkowicie napełnionym zbiornikiem CNG;
- b) masę bezwładności pojazdu macierzystego określa się zgodnie z masą doposażonego pojazdu;
- c) współczynnik a jest współczynnikiem odpowiadającym masie odniesienia doposażonego pojazdu;
- d) współczynnik b jest współczynnikiem odpowiadającym masie odniesienia oryginalnego pojazdu.

- 6.2.2.4.1.3. Badanie emisji spalin w trybie zasilania benzyną

Z zastrzeżeniem wymogów pkt 6.2.2.4.1.5 poniżej badanie musi być przeprowadzone trzy razy z wykorzystaniem benzyny wzorcowej. Pojazd lub pojazdy macierzyste wyposażone w dodatkowy układ zasilania muszą spełniać warunki dotyczące wartości granicznych zgodnych z homologacją typu oryginalnego(-ych) pojazdu(-ów), w tym współczynników pogorszenia stosowanych podczas homologacji typu oryginalnego(-ych) pojazdu(-ów).

6.2.2.4.1.4. Niezależnie od wymagań określonych w pkt 6.2.2.4.1.3 powyżej, w odniesieniu do poszczególnych zanieczyszczeń lub grup zanieczyszczeń, jeden z trzech uzyskanych wyników może przekroczyć wyznaczony dopuszczalny poziom o nie więcej niż 10 %, pod warunkiem że średnia arytmetyczna tych trzech wyników jest niższa od wyznaczonego dopuszczalnego poziomu. W takim przypadku wyznaczone dopuszczalne poziomy mogą zostać przekroczone w odniesieniu do więcej niż jednego rodzaju zanieczyszczeń w tym samym badaniu lub w różnych badaniach.

6.2.2.4.1.5. Liczba badań emisji przewidziana w pkt 6.2.2.4.1.3 powyżej może być zmniejszona pod następującymi warunkami:

a) wymaga się tylko jednego badania, jeżeli wyniki otrzymane dla każdego zanieczyszczenia podlegającego ograniczeniu są mniejsze lub równe 0,7 wartości granicznej emisji

(np. $V1 \leq 0,70 \text{ G}$);

b) wymaga się dwóch badań, jeżeli dla każdego zanieczyszczenia podlegającego ograniczeniu spełnione są następujące wymagania:

$V1 \leq 0,85 \text{ G}$ i $V1 + V2 \leq 1,70 \text{ G}$ i $V2 \leq \text{G}$

gdzie:

V1 oznacza wartość emisji jednego zanieczyszczenia otrzymaną w pierwszym przeprowadzonym badaniu typu I,

V2 oznacza wartość emisji jednego zanieczyszczenia otrzymaną w drugim przeprowadzonym badaniu typu I,

G oznacza wartość graniczną emisji jednego zanieczyszczenia ($\text{CO}/\text{HC}/\text{NO}_x$) zgodnie z homologacją typu pojazdu(-ów) podzieloną przez współczynniki pogorszenia.

6.2.2.4.1.6. Badanie emisji spalin w trybie zasilania CNG

Z zastrzeżeniem wymogów pkt 6.2.2.4.1.8 poniżej badanie musi być przeprowadzone trzy razy z wykorzystaniem każdego wzorcowego CNG. Pojazd lub pojazdy macierzyste wyposażone w dodatkowy układ zasilania muszą spełniać warunki dotyczące wartości granicznych zgodnych z homologacją typu oryginalnego(-ych) pojazdu(-ów), w tym współczynników pogorszenia stosowanych podczas homologacji typu oryginalnego(-ych) pojazdu(-ów).

Jeżeli pojazd lub pojazdy macierzyste spełniają wymagania serii poprawek 05 do regulaminu nr 83 lub dyrektywy 98/69/WE lub serii poprawek 04 do regulaminu nr 49 lub dyrektywy 1999/96/WE, podczas każdego badania pojazd jest zasilany benzyną nie dłużej niż maksymalnie przez 90 sekund.

W przypadku pojazdów spełniających wymogi późniejszych serii poprawek do regulaminów nr 83 i 49 lub późniejszych dyrektyw zmieniających lub rozporządzeń europejskich, okres ten nie przekracza 60 sekund.

6.2.2.4.1.6.1. Rozruch silnika

Dopuszcza się rozruch silnika z zasilaniem benzyną, a następnie przełączenie na układ zasilania CNG po uprzednio ustalonym czasie, którego kierowca nie może zmienić.

6.2.2.4.1.6.2. Zasilanie benzyną

Jeżeli pojazd macierzysty spełnia wymogi serii poprawek 05 do regulaminu nr 83 lub dyrektywy 98/69/WE lub serii poprawek 04 do regulaminu nr 49 lub dyrektywy 1999/96/WE, podczas każdego badania pojazd jest zasilany benzyną nie dłużej niż maksymalnie przez 90 sekund.

W przypadku pojazdów spełniających wymogi późniejszych serii poprawek do regulaminów nr 83 i 49 lub późniejszych dyrektyw zmieniających lub rozporządzeń europejskich, okres ten nie przekracza 60 sekund.

6.2.2.4.1.6.3. Przepisy szczególne dotyczące silników benzynowych z wtryskiem bezpośrednim

Niezależnie od przepisów pkt 6.2.2.4.1.6.2 powyżej, w przypadku pojazdów z silnikiem benzynowym z wtryskiem bezpośrednim dopuszcza się zasilanie samą tylko benzyną lub jednocześnie benzyną i CNG podczas całego cyklu badania, pod warunkiem że zużycie energii w postaci gazu stanowi ponad 80 % całkowitej ilości energii zużytej podczas badania.

Odsetek ten oblicza się zgodnie z metodą określoną w załączniku 6B.

- 6.2.2.4.1.7. Niezależnie od wymagań określonych w pkt 6.2.2.4.1.6 powyżej, w odniesieniu do poszczególnych zanieczyszczeń lub grup zanieczyszczeń jeden z trzech uzyskanych wyników może przekroczyć wyznaczony dopuszczalny poziom o nie więcej niż 10 %, pod warunkiem że średnia arytmetyczna tych trzech wyników jest niższa od wyznaczonego dopuszczalnego poziomu. W takim przypadku wyznaczone dopuszczalne poziomy mogą zostać przekroczone w odniesieniu do więcej niż jednego rodzaju zanieczyszczeń w tym samym badaniu lub w różnych badaniach.
- 6.2.2.4.1.8. Liczba badań emisji przewidziana w pkt 6.2.2.4.1.6 powyżej w odniesieniu do każdego wzorcowego paliwa CNG może być zmniejszona pod następującymi warunkami:
- a) wymaga się tylko jednego badania, jeżeli otrzymane wyniki dla każdego zanieczyszczenia podlegającego ograniczeniu są mniejsze lub równe 0,7 wartości granicznej emisji
(np. $M_1 \leq 0,70 \text{ G}$);
 - b) wymaga się dwóch badań, jeżeli dla każdego zanieczyszczenia podlegającego ograniczeniu spełnione są następujące wymagania:

$$M_1 \leq 0,85 \text{ G i } M_1 + M_2 \leq 1,70 \text{ G i } M_2 \leq \text{G}$$
 gdzie:
 M_1 oznacza wartość emisji jednego zanieczyszczenia otrzymanego w pierwszym przeprowadzonym badaniu typu I,
 M_2 oznacza wartość emisji jednego zanieczyszczenia otrzymaną w drugim przeprowadzonym badaniu typu I,
 G oznacza wartość graniczną emisji jednego zanieczyszczenia (CO/HC/NOx) zgodnie z homologacją typu pojazdu(-ów) podzieloną przez współczynniki pogorszenia.
- 6.2.2.4.2. Szczególne wymagania dotyczące badania typu II (badanie emisji tlenku węgla na biegu jałowym) dla pojazdów, których maksymalna masa przekracza 3 500 kg:
- 6.2.2.4.2.1. Jedną próbkę dodatkowego układu zasilania CNG, jak opisano w pkt 2.2 niniejszego regulaminu, zainstalowanego w pojeździe macierzystym, jak opisano w pkt 2.5 niniejszego regulaminu, należy poddać procedurom badania typu II opisanym w regulaminie nr 83 ⁽⁹⁾.
- 6.2.2.4.2.2. Niezależnie od przepisów regulaminu nr 83 ⁽⁹⁾, badanie typu II przeprowadza się na żądanie producenta układu z wykorzystaniem tylko jednego wzorcowego paliwa CNG, wybranego według uznania placówki technicznej upoważnionej do przeprowadzania badania.
- 6.2.2.4.3. Obliczanie emisji CO₂ i zużycia paliwa (dla pojazdów kategorii M₁ i N₁)
- 6.2.2.4.3.1. Emisje CO₂ oblicza się zgodnie z regulaminem nr 101 dla każdego pojazdu macierzystego, jeśli dotyczy. Średnią emisji CO₂ oblicza się w następujący sposób:

$$\text{CO}_{2\text{CNG}} = 1/n \sum_{i=1}^n (\text{CO}_{2\text{G20i}} + \text{CO}_{2\text{G25i}})/2$$

$$\text{CO}_{2\text{petrol}} = 1/n \sum_{i=1}^n \text{CO}_{2\text{petrol.i}}$$

gdzie:

- i oznacza liczbę pojazdów macierzystych (i = 1 do n),
- CO_{2G20} oznacza średnią wartość emisji CO₂ otrzymaną z trzech badań typu I przeprowadzonych z dodatkowym układem zasilania i przy zasilaniu CNG G20 dla pojazdu nr i,
- CO_{2G25} oznacza średnią wartość emisji CO₂ otrzymaną z trzech badań typu I przeprowadzonych z dodatkowym układem zasilania i przy zasilaniu CNG G25 dla pojazdu nr i,

$CO_{2petrol,i}$ oznacza średnią wartość emisji CO_2 otrzymaną z trzech badań typu I przeprowadzonych przy zasilaniu benzyną wzorcową dla pojazdu nr i.

6.2.2.4.3.2. Średnie zużycie paliwa oblicza się w taki sam sposób jak średnią emisji CO_2 zgodnie z pkt 6.2.2.4.3.1 powyżej.

6.2.2.4.3.3. Współczynniki emisji CO_2 i zużycia paliwa oblicza się w następujący sposób:

$$K_{CO_2} = CO_{2CNG} / CO_{2petrol}$$

$$K_{Cons} = Cons_{CNG} / Cons_{petrol}$$

Dla każdego pojazdu należącego do rodziny pojazdów oficjalne wartości emisji CO_2 i zużycia paliwa są mnożone przez powyższe współczynniki.

6.2.2.5. Emisje spalin (pojazdy kategorii M_2 , M_3 , N_2 i N_3)

6.2.2.6. Niniejszy pkt zastrzeżony jest dla szczególnych wymagań dotyczących emisji z silników Diesla homologowanych zgodnie z regulaminem nr 49 i wyposażonych w dodatkowy układ zasilania CNG (dwa paliwa), jeżeli jest to wymagane.

6.2.3. Wymagania dotyczące mocy

Pojazd lub pojazdy macierzyste lub silnik(-i) poddaje się następującym badaniom:

6.2.3.1. Jedną próbkę dodatkowego układu zasilania CNG, jak opisano w pkt 2.2 niniejszego regulaminu, zainstalowanego w pojeździe lub pojazdach macierzystych lub w silniku lub silnikach macierzystych należy poddać procedurom badania opisanym w pkt 6.2.3.2 lub 6.2.3.3 poniżej. Moc zmierzona przy zasilaniu CNG musi być mniejsza niż moc zmierzona przy zasilaniu benzyną i powiększona o 5 %.

6.2.3.2. Metoda hamowni podwoziowej

Maksymalną moc na kołach mierzy się na hamowni podwoziowej dla każdego pojazdu macierzystego przy zasilaniu następującymi paliwami:

a) benzyną wzorcową;

b) paliwem wzorcowym G20 lub G25.

Średnią pomiarów mocy oblicza się w następujący sposób:

$$Power_{petrol} = 1/n \sum_{i=1}^n Power_{petrol,i}$$

$$Power_{CNG} = 1/n \sum_{i=1}^n Power_{CNG,i}$$

Współczynnik mocy silnika oblicza się w następujący sposób:

$$K_{power} = Power_{CNG} / Power_{petrol}$$

Dla każdego pojazdu należącego do rodziny pojazdów oficjalna wartość mocy silnika jest mnożona przez powyższy współczynnik.

6.2.3.3. Metoda hamowni silnikowej

W odniesieniu do każdego pojazdu lub pojazdów macierzystych moc maksymalną na wale korbowym mierzy się na hamowni silnikowej zgodnie z regulaminem nr 85 przy zasilaniu następującymi paliwami:

a) handlową benzyną lub handlowym olejem napędowym;

b) handlowym CNG.

Średnią pomiarów mocy oblicza się w następujący sposób:

$$\text{Power}_{\text{petrol}} = 1/n \sum_{i=1}^n \text{Power}_{\text{petrol},i}$$

$$\text{Power}_{\text{CNG}} = 1/n \sum_{i=1}^n \text{Power}_{\text{CNG},i}$$

Współczynnik mocy silnika oblicza się w następujący sposób:

$$K_{\text{power}} = \text{Power}_{\text{CNG}} / \text{Power}_{\text{petrol}}$$

Dla każdego pojazdu należącego do rodziny pojazdów oficjalna wartość mocy silnika jest mnożona przez powyższy współczynnik.

6.2.4. Wymagania i badania dotyczące pokładowego układu diagnostycznego (OBD) w przypadku pojazdów wyposażonych w dodatkowy układ zasilania CNG.

6.2.4.1. Do celów niniejszego pkt stosuje się następujące definicje:

6.2.4.1.1. „Oryginalna część związana z emisjami zanieczyszczeń” oznacza wszelkie części układu dolotowego powietrza, układu wydechowego lub układu kontroli oparów, które dostarczają dane wejściowe do układu kontroli paliwa lub otrzymują z niego dane wyjściowe.

6.2.4.1.2. „Część związana z emisjami zanieczyszczeń pochodzącymi z CNG” oznacza wszelkie części układu dolotowego powietrza lub układu wydechowego, które dostarczają dane wejściowe do układu kontroli CNG lub otrzymują z niego dane wyjściowe.

6.2.4.2. W przypadku gdy zachodzi potrzeba odpowiedniego zainstalowania w pojeździe dodatkowego układu zasilania CNG, dopuszcza się symulowanie właściwego działania oryginalnych części związanych z emisjami zanieczyszczeń, które nie są wykorzystywane w trybie zasilania CNG.

6.2.4.3. Dodatkowy układ zasilania CNG, jak opisano w pkt 2.2 niniejszego regulaminu, zainstalowany w pojeździe lub pojazdach macierzystych musi być zgodny z wymaganiami i badaniami określonymi w regulaminie nr 83 ⁽⁹⁾ zarówno w trybie zasilania benzyną, jak i w trybie zasilania CNG.

6.2.4.4. Szczególne wymagania i badania dotyczące pokładowego układu diagnostycznego (OBD) w odniesieniu do dodatkowego zaleźnego układu zasilania.

6.2.4.4.1. Niezależnie od wymagań określonych w pkt 6.2.4.3 powyżej, dodatkowy zależny układ zasilania musi spełniać następujące wymagania:

a) sterownik wtrysku benzyny pozostaje aktywny do celów sterowania silnikiem zarówno w trybie zasilania benzyną, jak i w trybie zasilania CNG;

b) podczas pracy silnika zasilanego benzyną układ OBD benzyny pozostaje jedynym pokładowym układem diagnostycznym pojazdu;

c) podczas pracy silnika zasilanego CNG układ OBD benzyny nadal monitoruje oryginalne części związane z emisjami zanieczyszczeń, z wyjątkiem tych, które nie są wykorzystywane;

d) podczas pracy silnika zasilanego CNG sterownik wtrysku CNG monitoruje tylko części związane z emisjami zanieczyszczeń pochodzącymi z LPG oraz ich połączenia elektryczne.

6.2.4.4.2. Niezależnie od wymagań określonych w pkt 6.2.4.3 powyżej, dodatkowy układ zasilania CNG należy poddać następującym badaniom, które w przypadku badań typu I przeprowadza się zgodnie z regulaminem nr 83 ⁽⁹⁾.

6.2.4.4.2.1. Jeden pojazd macierzysty wyposażony w dodatkowy układ zasilania CNG poddaje się następującym badaniom:

- a) sterownik wtrysku benzyny poprzedza sterownik wtrysku CNG w zakresie strategii dotyczących paliw (np. w zakresie strategii dotyczących wtrysku i zapłonu (np. wyprzedzenie zapłonu)). Można to wykazać za pomocą programu monitorowania (diagnostycznego), zmieniając sygnał jednego z czujników układu benzynowego mającego wpływ na czas wtrysku oraz na wyprzedzenie zapłonu;
- b) podczas badania typu I z wykorzystaniem benzyny odłączenie połączeń elektrycznych którejkolwiek oryginalnej części związanej z emisjami zanieczyszczeń musi aktywować oryginalny MI;
- c) podczas badania typu I z wykorzystaniem CNG odłączenie połączeń elektrycznych którejkolwiek oryginalnej części związanej z emisjami zanieczyszczeń, która jest wykorzystywana podczas pracy z wykorzystaniem CNG, musi aktywować oryginalny MI.

6.2.4.4.2.2. Pojazd macierzysty lub pojazdy macierzyste wyposażone w dodatkowy układ zasilania CNG poddaje się następującym badaniom tylko w trybie zasilania CNG:

- a) podczas badania typu I: odłączenie połączeń elektrycznych jednej z części związanych z emisjami zanieczyszczeń pochodzącymi z CNG;
- b) podczas badania typu I: zamiana jednej z części związanych z emisjami zanieczyszczeń pochodzącymi z CNG na gorszą i uszkodzoną część lub elektroniczna symulacja takiej usterki.

W którychkolwiek z powyższych warunków przed zakończeniem badania musi nastąpić aktywacja oryginalnego MI lub automatycznego przełącznika z trybu zasilania CNG na tryb zasilania benzyną.

6.2.4.4.2.3. Kody błędów z powodu usterek części związanych z emisjami zanieczyszczeń pochodzącymi CNG i ich połączeń elektrycznych przechowuje się w sterowniku wtrysku CNG.

6.2.4.4.2.4. Producent układu zapewnia szczegółowe instrukcje dotyczące odczytywania kodów błędów układu zasilania CNG, o których mowa w pkt 6.2.4.4.2.3 powyżej.

7. INSTRUKCJE

7.1. Instrukcja instalacyjna dodatkowego wyposażenia w pojeździe

7.1.1. Zakres

Zakres niniejszego punktu obejmuje wykaz minimalnych wymagań, które muszą być zawarte w instrukcji instalacyjnej.

7.1.2. Wykaz norm odniesienia

7.1.3. Wymagania ogólne

7.1.3.1. Celem instrukcji instalacyjnej jest przeprowadzenie instalatora przez prawidłowe procedury, które muszą być przestrzegane podczas montowania układów zasilania LPG/CNG.

7.1.3.2. Instrukcję instalacyjną opracowuje producent dodatkowego układu zasilania.

7.1.3.3. Instrukcja instalacyjna jest częścią dodatkowego układu zasilania, a zatem musi zostać dostarczona z każdym zestawem montażowym.

7.1.3.4. Instrukcja instalacyjna musi być napisana w języku państwa, do którego zostanie dostarczony zestaw dodatkowego zasilania, lub co najmniej w języku angielskim.

7.1.3.5. Instrukcja instalacyjna może być podzielona na dwie części:

część I: a) część zawierająca opis próbki dodatkowego układu zasilania;

b) część zawierająca wykaz elementów składowych wskazanych przez producenta dodatkowego układu zasilania jako alternatywne;

część II: część zawierająca instrukcję instalacyjną przeznaczoną dla konkretnego pojazdu.

7.1.3.6. Instrukcję instalacyjną dla pojazdu lub pojazdów macierzystych należy przedłożyć organowi udzielającemu homologacji typu, który udzielił homologacji.

- 7.1.3.7. Producent dodatkowego układu zasilania musi przechowywać instrukcję instalacyjną dla pojazdów należących do rodziny pojazdów przez określony czas uzgodniony z organem udzielającym homologacji typu, który udzielił homologacji.
- 7.1.4. Spis treści części I sekcji a) instrukcji instalacyjnej
 - 7.1.4.1. Opis dodatkowego układu zasilania:
 - 7.1.4.1.1. Zasady funkcjonowania dodatkowego układu zasilania.
 - 7.1.4.1.2. Zasady działania każdego elementu składowego dodatkowego układu zasilania.
 - 7.1.4.2. Kontrola prawidłowości montażu
 - 7.1.4.2.1. Instrukcja instalacyjna musi zawierać szczegółowy opis procedur i czynności, które instalator musi wykonać, aby mógł sprawdzić, czy układ został zmontowany w sposób umożliwiający bezpieczną pracę i zgodnie z instrukcją instalacyjną.
 - 7.1.4.3. Procedury uruchamiania
 - 7.1.4.3.1. Instrukcja instalacyjna musi zawierać opis czynności rozruchowych, które muszą być wykonane przez instalatora.
 - 7.1.4.4. Instrukcje obsługi
 - 7.1.4.4.1. Instrukcja instalacyjna musi zawierać plan obsługi technicznej, w którym są podane wszystkie zwykłe czynności obsługowe, którym muszą podlegać zarówno pojedyncze elementy składowe, jak i cały układ przez cały ich okres użytkowania (okres czasu i liczba km pokonanych przez dany pojazd).
 - 7.1.4.4.2. W instrukcji instalacyjnej należy określić poziom wiedzy fachowej niezbędnej dla zainstalowania/obsługi układu.
 - 7.1.4.5. Nieprawidłowe działanie układu
 - 7.1.4.5.1. Instrukcja instalacyjna musi zawierać opis czynności, które należy wykonać w przypadku nieprawidłowego działania układu.
 - 7.1.4.6. Diagnostyka
 - 7.1.4.6.1. Jeżeli układ diagnostyki jest załączony do zestawu, to instrukcja instalacyjna musi zawierać szczegółowy opis tego układu wraz z opisem działań naprawczych, które należy podjąć w przypadku nieprawidłowego działania.
 - 7.1.5. Spis treści części II instrukcji instalacyjnej
 - 7.1.5.1. Identyfikacja dodatkowego układu zasilania:
 - 7.1.5.1.1. numer homologacji dodatkowego układu zasilania;
 - 7.1.5.1.2. producent pojazdu;
 - 7.1.5.1.3. kategoria pojazdu;
 - 7.1.5.1.4. typ pojazdu;
 - 7.1.5.1.5. typ silnika;
 - 7.1.5.1.6. pojemność skokowa silnika;
 - 7.1.5.1.7. rodzaj przeniesienia napędu;
 - 7.1.5.1.8. model pojazdu;
 - 7.1.5.1.9. typ dodatkowego układu zasilania do zamontowania (LPG lub CNG);
 - 7.1.5.1.10. numer instrukcji montażu;
 - 7.1.5.1.11. schemat ogólny dodatkowego układu zasilania zawierający następujące informacje o każdym elemencie składowym:

- a) numer identyfikacyjny;
 - b) kod producenta;
 - c) homologację typu, jeżeli istnieje;
 - d) w odniesieniu do zbiorników: pojemność/producent/typ/data ważności lub data wymiany, jeżeli istnieją.
- 7.1.5.1.12. Opis (zawierający rysunki, jeżeli dotyczy) urządzeń mocujących zbiornik w pojeździe.
- 7.1.5.2. Instrukcja instalacyjna:
- 7.1.5.2.1. instrukcja montażu wszystkich elementów składowych wraz z diagramami lub zdjęciami przedstawiającymi w jasny sposób rozmieszczenie pojedynczych elementów składowych w komorze silnikowej;
- 7.1.5.2.2. diagram lub zdjęcie przedstawiające dokładne miejsce, w którym instalator musi umieścić tabliczkę homologacyjną dodatkowego układu zasilania (wchodzącą w skład zestawu montażowego);
- 7.1.5.2.3. przejrzysty schemat połączeń elektrycznych układu elektrycznego, obejmujący mechaniczne elementy składowe, do których należy podłączyć przewody.
- 7.2. Instrukcja użytkowania dla użytkownika końcowego
- 7.2.1. Zakres
- Określenie minimalnych wymagań instrukcji użytkowania dla użytkownika końcowego dotyczących obsługi układów zasilania LPG/CNG.
- 7.2.2. Wymagania ogólne
- 7.2.2.1. Instrukcja użytkowania ma na celu poinformowanie użytkownika końcowego o cechach charakterystycznych i parametrach bezpieczeństwa zainstalowanych układów zasilania LPG/CNG.
- 7.2.2.2. Instrukcję użytkowania opracowuje producent dodatkowego układu zasilania.
- 7.2.2.3. Producent układu musi podać wszelkie niezbędne informacje, które są konieczne do prawidłowego użytkowania i bezpiecznego działania układów zasilania LPG/CNG.
- 7.2.2.4. Instrukcję użytkowania uważa się za integralną część układu, a zatem musi być dostarczona wraz z układami zasilania LPG/CNG.
- 7.2.2.5. Instrukcja użytkowania musi być napisana w języku państwa, do którego układ jest dostarczany.
- 7.2.2.6. Instrukcja użytkowania zawiera odniesienie do typu i wersji układu oraz roku produkcji, dla którego ona obowiązuje.
- 7.2.2.7. Należy podać informacje dotyczące mających znaczenie ekstremalnych warunków otoczenia.
- 7.2.3. Spis treści instrukcji użytkowania dla użytkownika końcowego:
- 7.2.3.1. Specyfikacja techniczna
- Instrukcja użytkowania zawiera co najmniej następujące informacje:
- a) charakterystyka eksploatacyjna;
 - b) funkcjonowanie w normalnych warunkach działania;
 - c) ekstremalne warunki otoczenia.
- 7.2.3.2. Instrukcje bezpieczeństwa
- W instrukcji użytkowania należy podać ostrzeżenia dotyczące zagrożenia zdrowia i bezpieczeństwa w podziale na następujące kategorie:
- a) SUGESTIE dotyczące optymalnego wykorzystywania układu;
 - b) UWAGI dotyczące ewentualnych problemów wynikających z nieprawidłowego użycia;

- c) OSTRZEŻENIA o szkodach na osobach lub rzeczach, które mogą wystąpić w przypadku nieprzestrzegania procedur.

Jeżeli stosuje się znaki bezpieczeństwa, to muszą one być zgodne z układem międzynarodowym SI i ich cel musi być w sposób jasny podany w instrukcji użytkowania.

W instrukcji użytkowania należy wskazać odpowiednie działania, które należy podjąć w przypadku, gdy pojazd jest lakierowany renowacyjnie i wstawiany do gorącej kabiny suszenia.

7.2.3.3. Opis układów zasilania LPG/CNG

Wszystkie elementy składowe układów zasilania LPG/CNG muszą być jasno opisane pod względem ich celu, wykorzystywania i funkcjonowania.

7.2.3.4. Pierwsze użycie i regulacja układów zasilania LPG/CNG

Instrukcja użytkowania musi zawierać wszelkie niezbędne informacje dla użytkownika końcowego o początkowym dotarciu i, w razie potrzeby, o regulacji układu.

7.2.3.5. Eksploatacja układów zasilania LPG/CNG

7.2.3.5.1. Napełnianie układów zasilania LPG/CNG

W instrukcji użytkowania należy wskazać kolejność wykonywania czynności potrzebnych do napełnienia zbiorników LPG/CNG. Szczególną uwagę należy zwrócić na maksymalny poziom napełnienia wynoszący 80 % w przypadku LPG.

7.2.3.5.2. Procedura przełączania

W instrukcji użytkowania należy jasno opisać metodę przełączania z jednego paliwa na inne alternatywne paliwo, podając kolejność wykonywania czynności.

7.2.3.5.3. Otwieranie/zamykanie zaworów ręcznych

W instrukcji użytkowania należy wskazać odpowiednią procedurę obsługi zaworów ręcznych, jeżeli są zamontowane.

7.2.3.5.4. Wskaźnik poziomu

W instrukcji użytkowania należy określić położenie wskaźnika poziomu, np. na tablicy rozdzielczej lub na zbiorniku. Odczyt tego wskaźnika należy w jasny sposób wyjaśnić użytkownikowi końcowemu, zwracając szczególną uwagę na poziom napełnienia wynoszący 80 % w przypadku LPG.

7.2.3.5.5. Obsługa techniczna

Jeżeli wymagana jest obsługa techniczna, w instrukcji użytkowania należy podać częstotliwość i typ czynności obsługowych, jakie należy wykonywać.

7.2.3.5.6. Uszkodzenia i naprawy

W instrukcji użytkowania należy wskazać działania, jakie trzeba podjąć w przypadku uszkodzenia układu.

Jeżeli układ jest wyposażony w układ diagnostyczny, w instrukcji użytkowania należy opisać ten układ i wskazać odpowiednie działania, jakie należy podjąć.

7.2.3.5.7. Złomowanie produktu

W instrukcji użytkowania należy odpowiednio wskazać środki ostrożności, które należy przedsięwziąć, gdy układ ma być wymontowany z pojazdu.

8. ZMIANA TYPU DODATKOWEGO UKŁADU ZASILANIA ORAZ ROZSZERZENIE HOMOLOGACJI

- 8.1. O każdej zmianie sposobu montażu specjalnego wyposażenia służącego do wykorzystywania LPG lub CNG w układzie napędowym pojazdu należy powiadomić organ udzielający homologacji typu, który udzielił homologacji typu dodatkowego układu zasilania. Organ ten może:

- 8.1.1. uznać że dokonane zmiany najprawdopodobniej nie mają istotnego negatywnego wpływu i że w każdym przypadku dodatkowy układ zasilania nadal spełnia wymagania; lub
- 8.1.2. zażądać kolejnego sprawozdania z badań od placówki technicznej upoważnionej do przeprowadzania badań.
- 8.2. W obu przypadkach opisanych w pkt 8.1.1 i 8.1.2 powyżej organowi należy przedstawić zaktualizowaną instrukcję instalacyjną.
- 8.3. Strony Porozumienia z 1958 r. stosujące niniejszy regulamin zostają powiadomione o potwierdzeniu lub odmowie udzielenia homologacji, z wyszczególnieniem zmian, zgodnie z procedurą określoną w pkt 5.4 powyżej.
- 8.4. Organ udzielający homologacji typu, który udziela rozszerzenia homologacji, przydziela numer seryjny takiemu rozszerzeniu i powiadamia o nim pozostałe Strony Porozumienia z 1958 r. stosujące niniejszy regulamin, korzystając z formularza zawiadomienia zgodnego ze wzorem zamieszczonym w załączniku 1A lub 1B do niniejszego regulaminu.
- 9. ZGODNOŚĆ PRODUKCJI
Procedury dotyczące zgodności produkcji muszą odpowiadać procedurom określonym w aneksie 2 do Porozumienia (E/ECE/324/Rev.2 - E/ECE/TRANS/505/Rev.2).
- 10. SANKCJE Z TYTUŁU NIEZGODNOŚCI PRODUKCJI
- 10.1. Homologacja udzielona w odniesieniu do typu dodatkowego układu zasilania na podstawie niniejszego regulaminu może zostać cofnięta, jeżeli nie są spełnione wymagania określone w pkt 9 powyżej.
- 10.2. Jeżeli Strona Porozumienia stosująca niniejszy regulamin postanowi o cofnięciu uprzednio przez siebie udzielonej homologacji, niezwłocznie powiadamia o tym fakcie, za pomocą formularza zawiadomienia zgodnego ze wzorem przedstawionym w załączniku 1A lub 1B do niniejszego Regulaminu, pozostałe Umawiające się Strony stosujące niniejszy regulamin.
- 11. OSTATECZNE ZANIECHANIE PRODUKCJI
- 11.1. Jeżeli posiadacz homologacji ostatecznie zaniecha produkcji typu dodatkowego układu zasilania homologowanego zgodnie z niniejszym regulaminem, informuje o tym organ udzielający homologacji typu, który udzielił homologacji. Po otrzymaniu stosownego zawiadomienia organ ten powiadamia o tym pozostałe Strony Porozumienia z 1958 r. stosujące niniejszy regulamin, korzystając z formularza zawiadomienia zgodnego ze wzorem zamieszczonym w załączniku 1A lub 1B do niniejszego regulaminu.
- 12. NAZWY I ADRESY PLACÓWEK TECHNICZNYCH UPOWAŻNIONYCH DO PRZEPROWADZANIA BADAŃ HOMOLOGACYJNYCH ORAZ NAZWY I ADRESY ORGANÓW UDZIELAJĄCYCH HOMOLOGACJI TYPU
- 12.1. Strony Porozumienia stosujące niniejszy regulamin przekazują Sekretariatowi Organizacji Narodów Zjednoczonych nazwy i adresy placówek technicznych upoważnionych do przeprowadzania badań homologacyjnych oraz nazwy i adresy organów udzielających homologacji typu, którym należy przysyłać wydane w innych państwach zawiadomienia poświadczające udzielenie, rozszerzenie, odmowę udzielenia lub cofnięcie homologacji.

ZAŁĄCZNIK 1A

ZAWIADOMIENIE

(Maksymalny format: A4 (210 × 297 mm))

wydane przez: Nazwa organu administracji

.....

.....

.....

dotyczące ⁽²⁾: udzielenia homologacji
 rozszerzenia homologacji
 odmowy udzielenia homologacji
 cofnięcia homologacji
 ostatecznego zaniechania produkcji

typu dodatkowego wyposażenia LPG na podstawie regulaminu nr 115

Homologacja nr: Rozszerzenie nr:

1. Rozpatrywane dodatkowe wyposażenie LPG:

zbiornik

osprzęt zamontowany do zbiornika ⁽²⁾

zawór ograniczający napełnianie do 80 %

wskaźnik poziomu

nadciśnieniowy zawór bezpieczeństwa (zawór upustowy)

nadciśnieniowe urządzenie bezpieczeństwa

zdalnie sterowany zawór roboczy z zaworem ograniczającym przepływ

z pompą/bez pompy paliwa LPG ⁽²⁾

wielozawór, w tym następujące elementy osprzętu:

obudowa wentylacyjna

elektryczne złącze zasilania (pompa/siłowniki) ⁽²⁾pompa paliwa ⁽²⁾parownik/regulator ciśnienia ⁽²⁾zawór odcinający ⁽²⁾zawór zwrotny ⁽²⁾nadciśnieniowy zawór bezpieczeństwa na przewodzie gazu ⁽²⁾dojazdowy wlew paliwa gazowego ⁽²⁾elastyczny przewód giętki ⁽²⁾wlew paliwa ⁽²⁾

- urządzenie wtrysku gazu lub wtryskiwacz ⁽²⁾
- zespół dawkujący gaz ⁽²⁾
- mieszalnik gazu ⁽²⁾
- sterownik wtrysku ⁽²⁾
- czujnik ciśnienia/temperatury ⁽²⁾
- zespół filtra LPG ⁽²⁾
2. Nazwa handlowa lub znak towarowy
3. Nazwa i adres producenta
4. Nazwa i adres przedstawiciela producenta (jeżeli dotyczy):
5. Przedstawiono do homologacji w dniu:
6. Placówka techniczna upoważniona do przeprowadzania badań homologacyjnych:
7. Data sprawozdania sporządzonego przez placówkę techniczną:
8. Numer sprawozdania sporządzonego przez placówkę techniczną:
9. Homologacja została udzielona/rozszerzona/odmówiono udzielenia homologacji/homologację cofnięto ⁽²⁾.....
10. Powód (powody) rozszerzenia homologacji (jeżeli dotyczy):
11. Typy pojazdów, w których można instalować dodatkowy układ zasilania (kategorie M₁ i N₁), lub typy pojazdów, w których można instalować dodatkowy układ zasilania (inne kategorie pojazdów), oraz, jeżeli dotyczy, współczynnik CO₂ i mocy (zob. dodatek do niniejszego załącznika)
- 11.1. Wymagania dotyczące emisji:
- regulamin nr 83, seria poprawek⁽³⁾
- regulamin nr 49, seria poprawek ⁽³⁾
- 11.2. Wymagania dotyczące OBD:
- czy wykazano, że dodatkowy układ zasilania jest układem zależnym? tak/nie ⁽²⁾
12. Miejscowość:
13. Data:
14. Podpis:
15. Dokumenty dołączone do wniosku o udzielenie lub rozszerzenie homologacji są dostępne na życzenie.
-

⁽¹⁾ Numer wyróżniający państwo, które udzieliło/odmówiło udzielenia homologacji/rozszerzyło/cofnięło homologację (zob. przepisy regulaminu dotyczące homologacji).

⁽²⁾ Niepotrzebne skreślić.

⁽³⁾ Poprawka obowiązująca w czasie pierwotnej homologacji typu pojazdu lub silnika.

Dodatek

Dodatek do zawiadomienia dotyczącego typu dodatkowego wyposażenia LPG na podstawie regulaminu nr 115

(Homologacja nr: Rozszerzenie nr:)

1. Pojazdy, których użyto do badania dodatkowego wyposażenia:

Nr pojazdu	1	2	n
Marka:			
Typ:			
Kategoria:			
Wartości graniczne emisji:			
Moc:			
Typ układu ograniczania emisji zanieczyszczeń:			

2. Wyniki badań:

Stosunek $CO_{2LPG}/CO_{2\text{ petrol}}$ ⁽²⁾:Stosunek $Power_{LPG}/Power_{\text{petrol}}$ (or diesel):

3. Typ(-y) pojazdów, w których można montować dodatkowe wyposażenie:

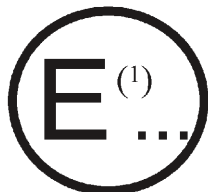
Paliwo		Benzyna (lub olej napędowy) ⁽¹⁾					LPG				
Typ pojazdu	Typ silnika	Moc (kW)	CO ⁽³⁾ (g/km)	HC ⁽³⁾ (g/km)	NO _x ⁽³⁾ (g/km)	CO ₂ ⁽²⁾ (g/km)	Moc (kW)	CO ⁽³⁾ (g/km)	HC ⁽³⁾ (g/km)	NO _x ⁽³⁾ (g/km)	CO ₂ ⁽²⁾ (g/km)

⁽¹⁾ Niepotrzebne skreślić.⁽²⁾ Dotyczy tylko pojazdów kategorii M₁ i N₁.⁽³⁾ Dotyczy tylko pojazdu macierzystego lub pojazdów macierzystych.

ZAŁĄCZNIK 1B

ZAWIADOMIENIE

(Maksymalny format: A4 (210 × 297 mm))

wydane przez: Nazwa organu administracji

.....

.....

.....

dotyczące ⁽²⁾:

- udzielenia homologacji
- rozszerzenia homologacji
- odmowy udzielenia homologacji
- cofnięcia homologacji
- ostatecznego zaniechania produkcji

typu dodatkowego wyposażenia CNG na podstawie regulaminu nr 115

Homologacja nr: Rozszerzenie nr:

1. W skład wyposażenia CNG wchodzi:
 - zbiornik
 - osprzęt zamontowany do zbiornika ⁽²⁾
 - wskaźnik poziomu lub ciśnienia
 - nadciśnieniowy zawór bezpieczeństwa (zawór upustowy)
 - zdalnie sterowany zawór automatyczny z zaworem ograniczającym przepływ
 - nadciśnieniowe urządzenie bezpieczeństwa
 - gazoszczelna obudowa
 - regulator ciśnienia ⁽²⁾
 - zawór automatyczny ⁽²⁾
 - zawór zwrotny ⁽²⁾
 - elastyczny przewód lub wąż paliwowy ⁽²⁾
 - zespół wlewu paliwa ⁽²⁾
 - mieszalnik gaz/powietrze (wtryskiwacz)
 - regulator przepływu gazu
 - mieszalnik gaz/powietrze (gaźnik)
 - sterownik wtrysku ⁽²⁾
 - czujnik ciśnienia/temperatury ⁽²⁾
 - filtr CNG ⁽²⁾
2. Nazwa handlowa lub znak towarowy
3. Nazwa i adres producenta
4. Nazwa i adres przedstawiciela producenta (jeżeli dotyczy):

5. Przedstawiono do homologacji w dniu:.....
6. Placówka techniczna upoważniona do przeprowadzania badań homologacyjnych:.....
7. Data sprawozdania sporządzonego przez placówkę techniczną:.....
8. Numer sprawozdania sporządzonego przez placówkę techniczną:
9. Homologacja została udzielona/rozszerzona/odmówiono udzielenia homologacji/homologację cofnięto ⁽²⁾
10. Powód (powody) rozszerzenia homologacji (jeżeli dotyczy):
11. Typy pojazdów, w których można instalować dodatkowy układ zasilania (kategorie M₁ i N₁), lub typy pojazdów, w których można instalować dodatkowy układ zasilania (inne kategorie pojazdów), oraz, jeżeli dotyczy, współczynnik CO₂ i mocy (zob. dodatek do niniejszego załącznika)
- 11.1. Wymagania dotyczące emisji:
regulamin nr 83, seria poprawek ⁽³⁾
regulamin nr 49, seria poprawek ⁽³⁾
- 11.2. Wymagania dotyczące OBD:
czy wykazano, że dodatkowy układ zasilania jest układem zależnym? „master-slave”: tak/nie ⁽²⁾
12. Miejscowość:
13. Data:
14. Podpis:
15. Dokumenty dołączone do wniosku o udzielenie lub rozszerzenie homologacji są dostępne na życzenie.

⁽¹⁾ Numer wyróżniający państwo, które udzieliło/odmówiło udzielenia homologacji/rozszerzyło/cofnięto homologację (zob. przepisy regulaminu dotyczące homologacji).

⁽²⁾ Niepotrzebne skreślić.

⁽³⁾ Poprawka obowiązująca w czasie pierwotnej homologacji typu pojazdu lub silnika.

Dodatek

Dodatek do zawiadomienia dotyczącego typu dodatkowego wyposażenia CNG na podstawie regulaminu nr 115

(Homologacja nr: Rozszerzenie nr:)

1. Pojazdy, na których badano dodatkowe wyposażenie:

Nr pojazdu	1	2	n
Marka:			
Typ:			
Kategoria:			
Wartości graniczne emisji:			
Moc:			
Typ układu ograniczania emisji zanieczyszczeń:			

2. Wyniki badań:

Stosunek $CO_{2CNG}/CO_{2\text{ petrol}}$ ⁽²⁾:Stosunek $Power_{CNG}/Power_{\text{petrol (or diesel)}}$:

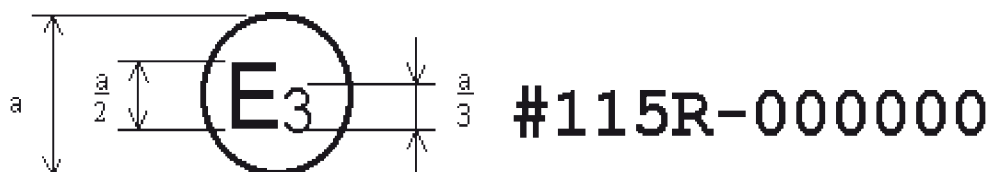
3. Typ(-y) pojazdów, w których można montować dodatkowe wyposażenie:

Paliwo		Benzyna (lub olej napędowy) ⁽¹⁾					CNG				
Typ pojazdu	Typ silnika	Moc (kW)	CO ⁽³⁾ (g/km)	HC ⁽³⁾ (g/km)	NOx ⁽³⁾ (g/km)	CO ₂ ⁽²⁾ (g/km)	Moc (kW)	CO ⁽³⁾ (g/km)	HC ⁽³⁾ (g/km)	NOx ⁽³⁾ (g/km)	CO ₂ ⁽²⁾ (g/km)

⁽¹⁾ Niepotrzebne skreślić.⁽²⁾ Dotyczy tylko pojazdów kategorii M₁ i N₁.⁽³⁾ Dotyczy tylko pojazdu macierzystego lub pojazdów macierzystych.

ZAŁĄCZNIK 2A

UKŁAD ZNAKU HOMOLOGACJI TYPU DODATKOWEGO UKŁADU ZASILANIA LPG

a = min. 8 mm

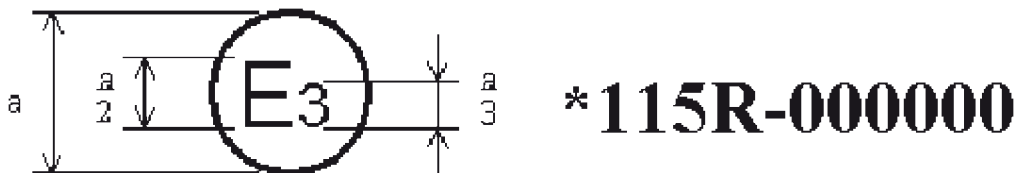
Powyższy znak homologacji umieszczony na tabliczce dodatkowego układu zasilania LPG wskazuje, że został on homologowany we Włoszech (E3), na podstawie regulaminu nr 115, i otrzymał numer homologacji 000000. Symbol „#” oznacza dodatkowy układ zasilania LPG, dwie pierwsze cyfry numeru homologacji wskazują, że homologacji udzielono zgodnie z wymaganiami regulaminu nr 115 w jego pierwotnej wersji.

 #115R-000000	
NAME OR TRADE MARK:	
TYPE: LPG/CNG	Date:
☐ VAPORIZER/REGULATOR	
☐ GAZ FUELLING SYSTEM	
☐ SAFETY DEVICE	
☐ CONTAINER	
☐	
☐	
☐	

Powyższa tabliczka ze znakiem homologacji i niektórymi informacjami technicznymi dotyczącymi dodatkowego układu zasilania musi być trwale przytwierdzona do nadwozia pojazdu.

ZAŁĄCZNIK 2B

UKŁAD ZNAKU HOMOLOGACJI TYPU DODATKOWEGO UKŁADU ZASILANIA CNG

a = min. 8 mm

Powyższy znak homologacji umieszczony na tabliczce dodatkowego układu zasilania CNG wskazuje, że został on homologowany we Włoszech (E3), na podstawie regulaminu nr 115, i otrzymał numer homologacji 000000. Symbol „*” oznacza dodatkowy układ zasilania CNG, dwie pierwsze cyfry numeru homologacji wskazują, że homologacji udzielono zgodnie z wymaganiami regulaminu nr 115 w jego pierwotnej wersji.

 *115R-000000	
NAME OR TRADE MARK:	
TYPE: LPG/CNG	Date:
— VAPORIZER/REGULATOR	
— GAZ FUELLING SYSTEM	
— SAFETY DEVICE	
— CONTAINER	
— — —	

Powyższa tabliczka ze znakiem homologacji i niektórymi informacjami technicznymi dotyczącymi dodatkowego układu zasilania musi być trwale przytwierdzona do nadwozia pojazdu.

ZAŁĄCZNIK 3A

**KOMPLETNY WYKAZ INFORMACJI DO CELÓW HOMOLOGACJI TYPU DODATKOWEGO UKŁADU ZASILANIA LPG
INSTALOWANEGO W POJEŹDZIE**

1. Opis pojazdu macierzystego
 - 1.1. Nazwa i adres producenta
 - 1.2. Kategoria i identyfikacja typu
 - 1.3. Numer identyfikacyjny podwozia
 - 1.4. Numer homologacji
 - 1.5. Identyfikacja typu silnika spalinowego wewnętrznego spalania
 - 1.5.1. Zasada pracy i obieg termodynamiczny
 - 1.5.2. Silnik wolnossący lub silnik z doładowaniem
 - 1.5.3. Pojemność skokowa silnika
 - 1.5.4. Typ układu katalizatora
 - 1.5.5. Typ układu zapłonu
2. Opis dodatkowego układu zasilania LPG
 - 2.1. Posiadacz nazwy handlowej lub znaku towarowego
 - 2.2. Identyfikacja typu
 - 2.3. Rysunki/schematy instalacji w pojeździe
 - 2.4. Układ zależny: tak/nie ⁽¹⁾
 - 2.5. Parownik/regulator(-y) ciśnienia
 - 2.5.1. Marka(-i)
 - 2.5.2. Typ(-y)
 - 2.5.3. Numer homologacji
 - 2.5.4. Identyfikacja
 - 2.5.5. Rysunki
 - 2.5.6. Liczba głównych punktów regulacji
 - 2.5.7. Opis zasady regulacji w głównych punktach regulacji:

⁽¹⁾ Niepotrzebne skreślić.

- 2.5.8. Liczba punktów regulacji biegu jałowego
- 2.5.9. Opis zasady regulacji w punktach regulacji biegu jałowego
- 2.5.10. Inne możliwości regulacji: czy istnieją i jakie (opis i rysunki)
- 2.5.11. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾: KPa
- 2.6. Mieszalnik: tak/nie ⁽¹⁾
- 2.6.1. Liczba
- 2.6.2. Marka(-i)
- 2.6.3. Typ(-y)
- 2.6.4. Rysunki
- 2.6.5. Miejsce montażu (w tym rysunek(-ki))
- 2.6.6. Możliwości regulacji
- 2.6.7. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾: KPa
- 2.7. Zespół dawkujący gaz: tak/nie ⁽¹⁾
- 2.7.1. Liczba
- 2.7.2. Marka(-i)
- 2.7.3. Typ(-y)
- 2.7.4. Rysunki
- 2.7.5. Miejsce montażu (w tym rysunek(-ki))
- 2.7.6. Możliwości regulacji
- 2.7.7. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾: KPa
- 2.8. Urządzenie(-a) wtrysku gazu lub wtryskiwacz(-e): tak/nie ⁽¹⁾
- 2.8.1. Marka(-i)
- 2.8.2. Typ(-y)
- 2.8.3. Identyfikacja
- 2.8.4. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾: KPa
- 2.8.5. Rysunki instalacji
- 2.9. Sterownik wtrysku
- 2.9.1. Marka(-i)

⁽²⁾ Podać tolerancję.

- 2.9.2. Typ(-y)
- 2.9.3. Miejsce montażu
- 2.9.4. Możliwości regulacji
- 2.10. Zbiornik LPG
- 2.10.1. Marka(-i)
- 2.10.2. Typ(-y) (w tym rysunki)
- 2.10.3. Liczba zbiorników
- 2.10.4. Pojemność litrów
- 2.10.5. Pompa paliwa LPG w zbiorniku: tak/nie ⁽¹⁾
- 2.10.6. Numer homologacji
- 2.10.7. Rysunki instalacji zbiornika
- 2.11. Osprzęt zbiornika LPG
- 2.11.1. Zawór ograniczający napełnianie do 80 %
- 2.11.1.1. Marka(-i)
- 2.11.1.2. Typ(-y)
- 2.11.1.3. Zasada działania: pływak/inna ⁽¹⁾ (w tym opis lub rysunki)
- 2.11.2. Wskaźnik poziomu:
- 2.11.2.1. Marka(-i)
- 2.11.2.2. Typ(-y)
- 2.11.2.3. Zasada działania: pływak/inna ⁽¹⁾ (w tym opis lub rysunki)
- 2.11.3. Nadciśnieniowy zawór bezpieczeństwa (zawór upustowy):
- 2.11.3.1. Marka(-i)
- 2.11.3.2. Typ(-y)
- 2.11.4. Nadciśnieniowe urządzenie bezpieczeństwa:
- 2.11.4.1. Marka(-i)
- 2.11.4.2. Typ(-y)

2.11.5. Zdalnie sterowany zawór roboczy z zaworem ograniczającym przepływ:

2.11.5.1. Marka(-i)

2.11.5.2. Typ(-y)

2.11.6. Wielozawór: tak/nie ⁽¹⁾

2.11.6.1. Marka(-i)

2.11.6.2. Typ(-y)

2.11.6.3. Opis wielozaworu (w tym rysunki)

2.11.7. Obudowa wentylacyjna:

2.11.7.1. Marka(-i)

2.11.7.2. Typ(-y)

2.11.8. Elektryczne złącze zasilania (pompa paliwa/siłowniki):

2.11.8.1. Marka(-i)

2.11.8.2. Typ(-y)

2.11.8.3. Rysunki

2.12. Pompa paliwa (LPG): tak/nie ⁽¹⁾

2.12.1. Marka(-i)

2.12.2. Typ(-y)

2.12.3. Pompa zamontowana w zbiorniku LPG: tak/nie ⁽¹⁾

2.12.4. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾: KPa

2.13. Zawór odcinający/zawór zwrotny/nadciśnieniowy zawór bezpieczeństwa na przewodzie gazu: tak/nie ⁽¹⁾

2.13.1. Marka(-i)

2.13.2. Typ(-y)

2.13.3. Opis i rysunki

2.13.4. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾: KPa

2.14. Wlew paliwa ⁽¹⁾:

2.14.1. Marka(-i)

2.14.2. Typ(-y)

2.14.3. Opis i rysunki

2.15. Elastyczny(-e) giętki(-e) przewód(-ody)/rurki paliwowe:

2.15.1. Marka(-i)

2.15.2. Typ(-y)

2.15.3. Opis

2.15.4. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾: KPa

2.16. Czujnik(-i) ciśnienia i temperatury ⁽¹⁾:

2.16.1. Marka(-i)

2.16.2. Typ(-y)

2.16.3. Opis

2.16.4. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾: KPa

2.17. Zespół (zespoły) filtra LPG ⁽¹⁾:

2.17.1. Marka(-i)

2.17.2. Typ(-y)

2.17.3. Opis

2.17.4. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾: KPa

2.18. Dojazdowy wlew paliwa gazowego (pojazdy jednopaliwowe bez układu umożliwiającego dojazd do celu w trybie awaryjnym ⁽¹⁾):

2.18.1. Marka(-i)

2.18.2. Typ(-y)

2.18.3. Opis i rysunki instalacji

2.19. Podłączenie układu ogrzewania do układu LPG (dozwolone dla pojazdów kategorii M₂ i M₃): tak/nie ⁽¹⁾

2.19.1. Marka(-i)

2.19.2. Typ(-y)

2.19.3. Opis i rysunki instalacji

2.20. Dalsza dokumentacja

- 2.20.1. Opis wyposażenia LPG oraz fizycznego zabezpieczenia katalizatora przy przełączaniu z benzyny na LPG i z powrotem
 - 2.20.2. Rozplanowanie układu (połączenia elektryczne, giętkie przewody kompensacyjne na połączeniach podciśnieniowych itp.)
 - 2.20.3. Rysunek symbolu
 - 2.20.4. Dane dotyczące regulacji
 - 2.21. Układ chłodzenia: (ciecz/powietrze) ⁽¹⁾
 - 2.21.1. Opis/rysunki układu dotyczące wyposażenia LPG
-

ZAŁĄCZNIK 3B

**KOMPLETNY WYKAZ INFORMACJI DO CELÓW HOMOLOGACJI TYPU DODATKOWEGO UKŁADU ZASILANIA CNG
INSTALOWANEGO W POJEŹDZIE**

1. Opis pojazdu macierzystego
 - 1.1. Nazwa i adres producenta
 - 1.2. Kategoria i identyfikacja typu
 - 1.3. Numer identyfikacyjny podwozia
 - 1.4. Numer homologacji
 - 1.5. Identyfikacja typu silnika spalinowego wewnętrznego spalania
 - 1.5.1. Zasada pracy i obieg termodynamiczny
 - 1.5.2. Silnik wolnossący lub silnik z doładowaniem
 - 1.5.3. Pojemność skokowa silnika
 - 1.5.4. Typ układu katalizatora
 - 1.5.5. Typ układu zapłonu
2. Opis dodatkowego układu zasilania CNG
 - 2.1. Posiadacz nazwy handlowej lub znaku towarowego
 - 2.2. Identyfikacja typu
 - 2.3. Rysunki/schematy instalacji w pojeździe
 - 2.4. Układ zależny: tak/nie ⁽¹⁾
 - 2.5. Regulator(-y) ciśnienia
 - 2.5.1. Marka(-i)
 - 2.5.2. Typ(-y)
 - 2.5.3. Numer homologacji
 - 2.5.4. Identyfikacja
 - 2.5.5. Rysunki

⁽¹⁾ Niepotrzebne skreślić.

- 2.5.6. Liczba głównych punktów regulacji
- 2.5.7. Opis zasady regulacji w głównych punktach regulacji:
- 2.5.8. Liczba punktów regulacji biegu jałowego
- 2.5.9. Opis zasady regulacji w punktach regulacji biegu jałowego
- 2.5.10. Inne możliwości regulacji: czy istnieją i jakie (opis i rysunki)
- 2.5.11. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾:kPa
- 2.6. Mieszalnik gaz/powietrze (gaźnik): tak/nie ⁽¹⁾
- 2.6.1. Liczba
- 2.6.2. Marka(-i)
- 2.6.3. Typ(-y)
- 2.6.4. Rysunki
- 2.6.5. Miejsce montażu (w tym rysunek(-ki))
- 2.6.6. Możliwości regulacji
- 2.6.7. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾:kPa
- 2.7. Regulator przepływu gazu: tak/nie ⁽¹⁾
- 2.7.1. Liczba
- 2.7.2. Marka(-i)
- 2.7.3. Typ(-y)
- 2.7.4. Rysunki
- 2.7.5. Miejsce montażu (w tym rysunek(-ki))
- 2.7.6. Możliwości regulacji
- 2.7.7. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾:kPa
- 2.8. Mieszalnik gaz/powietrze (wtryskiwacz): tak/nie ⁽¹⁾

⁽²⁾ Podać tolerancję.

- 2.8.1. Marka(-i)
- 2.8.2. Typ(-y)
- 2.8.3. Identyfikacja
- 2.8.4. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾: kPa
- 2.8.5. Rysunki instalacji
- 2.9. Sterownik wtrysku
- 2.9.1. Marka(-i)
- 2.9.2. Typ(-y)
- 2.9.3. Miejsce montażu
- 2.9.4. Możliwości regulacji
- 2.10. Zbiornik CNG
- 2.10.1. Marka(-i)
- 2.10.2. Typ(-y) (w tym rysunki)
- 2.10.3. Liczba zbiorników
- 2.10.4. Całkowita pojemność litrów
- 2.10.5. Numer homologacji
- 2.10.6. Rysunki instalacji zbiornika
- 2.11. Osprzęt zbiornika CNG
- 2.11.1. Wskaźnik poziomu lub ciśnienia:
- 2.11.1.1. Marka(-i)
- 2.11.1.2. Typ(-y)
- 2.11.2. Nadciśnieniowy zawór bezpieczeństwa (zawór upustowy) ⁽¹⁾:
- 2.11.2.1. Marka(-i)
- 2.11.2.2. Typ(-y)
- 2.11.3. Nadciśnieniowe urządzenie bezpieczeństwa:

2.11.3.1. Marka(-i)

2.11.3.2. Typ(-y)

2.11.4. Zdalnie sterowany zawór automatyczny z zaworem ograniczającym przepływ:

2.11.4.1. Marka(-i)

2.11.4.2. Typ(-y)

2.11.5. Gazoszczelna obudowa:

2.11.5.1. Marka(-i)

2.11.5.2. Typ(-y)

2.12. Zawór automatyczny/zawór zwrotny: tak/nie ⁽¹⁾

2.12.1. Marka(-i)

2.12.2. Typ(-y)

2.12.3. Opis i rysunki

2.12.4. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾:kPa

2.13. Wlew paliwa ⁽¹⁾:

2.13.1. Marka(-i)

2.13.2. Typ(-y)

2.13.3. Opis i rysunki

2.14. Elastyczne przewody lub węże paliwowe:

2.14.1. Marka(-i)

2.14.2. Typ(-y)

2.14.3. Opis

2.14.4. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾:kPa

2.15. Czujnik(-i) ciśnienia i temperatury ⁽¹⁾:

- 2.15.1. Marka(-i)
- 2.15.2. Typ(-y)
- 2.15.3. Opis
- 2.15.4. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾:kPa
- 2.16. Filtr CNG ⁽¹⁾:
- 2.16.1. Marka(-i)
- 2.16.2. Typ(-y)
- 2.16.3. Opis
- 2.16.4. Ciśnienie(-a) robocze ⁽²⁾:kPa
- 2.17. Dojazdowy wlew paliwa gazowego (pojazdy jednopaliwowe bez układu umożliwiającego dojazd do celu w trybie awaryjnym ⁽¹⁾):
- 2.17.1. Marka(-i)
- 2.17.2. Typ(-y)
- 2.17.3. Opis i rysunki instalacji
- 2.18. Podłączenie układu ogrzewania do układu CNG (dozwolone tylko dla pojazdów kategorii M₂ i M₃): tak/nie ⁽¹⁾
- 2.18.1. Marka(-i)
- 2.18.2. Typ(-y)
- 2.18.3. Opis i rysunki instalacji
- 2.19. Dalsza dokumentacja
- 2.19.1. Opis wyposażenia CNG oraz fizycznego zabezpieczenia katalizatora przy przełączaniu z benzyny na CNG i z powrotem
- 2.19.2. Rozplanowanie układu (połączenia elektryczne, giętkie przewody kompensacyjne na połączeniach podciśnieniowych itp.)
- 2.19.3. Rysunek symbolu
- 2.19.4. Dane dotyczące regulacji
- 2.20. Układ chłodzenia: (ciecz/powietrze) ⁽¹⁾
- 2.20.1. Opis instalacji/rysunki dotyczące wyposażenia CNG
-

ZAŁĄCZNIK 4

OPIS PROCEDUR BADANIA NIESZCZELNOŚCI UKŁADÓW ZASILANIA CNG/LPG ZAINSTALOWANYCH W POJEŹDZIE

1. ZAKRES

Opisanie procedur, które powinien zastosować instalator w celu sprawdzenia gazoszczelności układu.

2. Układ należy zainstalować zgodnie z instrukcją instalacyjną zapewnioną przez producenta dodatkowego układu zasilania – Część I i II.

3. PROCEDURA BADANIA NIESZCZELNOŚCI DLA UKŁADÓW LPG

- 3.1. Po zakończeniu instalacji instalator przeprowadza kontrolę prawidłowości montażu, pkt 7.1.4.2 niniejszego regulaminu, oraz stosuje procedury uruchamiania opisane w pkt 7.1.4.3 niniejszego regulaminu. Po tym, jak układ zostanie napełniony LPG, niezbędne jest skontrolowanie wszystkich mocowań i połączeń układu za pomocą wykrywacza gazu lub wykrywacza przecieków. Zawory elektromagnetyczne muszą być w położeniu otwartym, aby wszystkie części układu zostały poddane ciśnieniu roboczemu. Niedopuszczalna jest jakakolwiek nieszczelność.

4. PROCEDURA BADANIA NIESZCZELNOŚCI DLA UKŁADÓW CNG

- 4.1. Po zakończeniu instalacji instalator przeprowadza kontrolę prawidłowości montażu, pkt 7.1.4.2, oraz stosuje procedury uruchamiania opisane w pkt 7.1.4.3 niniejszego regulaminu. Po napełnieniu układu CNG i uzyskaniu ciśnienia roboczego niezbędne jest skontrolowanie wszystkich mocowań i połączeń układu za pomocą wykrywacza gazu lub wykrywacza przecieków. Zawory elektromagnetyczne muszą być w położeniu otwartym, aby wszystkie części układu zostały poddane ciśnieniu roboczemu. Niedopuszczalna jest jakakolwiek nieszczelność.
-

ZAŁĄCZNIK 5

PRZEPISY DOTYCZĄCE MOCOWANIA ZBIORNIKA(-ÓW) LPG BĄDŹ CNG

1. Wymagania regulaminu nr 67, seria poprawek 01, dotyczące zamocowania zbiornika(-ów) LPG lub wymagania regulaminu nr 110 dotyczące zamocowania zbiornika(-ów) CNG należy uważać za spełnione, jeżeli zbiornik jest przymocowany do pojazdu silnikowego co najmniej za pomocą:
 - 1.1. dwóch opasek na zbiornik;
 - 1.2. czterech śrub; oraz
 - 1.3. odpowiednich podkładek albo płytek, jeżeli płyty nadwozia mają w tym miejscu pojedynczą grubość.

Przy założeniu, że gatunek materiału śrub to Fe 370, śruby mocujące muszą być klasy 8.8 i mieć wymiary określone w tabeli poniżej:

Pojemność zbiornika (litry)	Minimalne wymiary podkładek lub płytek (mm)	Minimalne wymiary opasek zbiornika (mm)	Minimalna średnica śrub (mm)
do 85	okrągła: 30 × 1,5 okrągła: 25 × 2,5	20 × 3 30 × 1,5	8
85–100	okrągła: 30 × 1,5 okrągła: 25 × 2,5	30 × 3 20 × 3 (*)	10 8 (*)
100–150	okrągła: 50 × 2 okrągła: 30 × 3	50 × 6 50 × 3 (**)	12 10 (**)
powyżej 150	muszą być zgodne z przepisami regulaminu nr 67, seria poprawek 01, w odniesieniu do zbiorników LPG lub regulaminu nr 110 w odniesieniu do zbiorników CNG		

(*) W tym przypadku zbiornik musi być zamocowany co najmniej trzema opaskami.

(**) W tym przypadku zbiornik musi być zamocowany co najmniej czterema opaskami.

2. Jeżeli zbiornik jest instalowany za siedzeniem, należy zapewnić całkowity prześwit wynoszący co najmniej 100 mm w kierunku wzdłużnym pojazdu. Prześwit może być podzielony na prześwity między zbiornikiem a tylną płytą oraz między siedzeniem a zbiornikiem.
3. Jeżeli opaski zbiornika utrzymują również masę zbiornika paliwa, należy zapewnić co najmniej trzy opaski.
4. Opaski zbiornika muszą mocować zbiornik paliwa w taki sposób, aby nie się przesunął, nie obracał i nie przemieszczał.
5. Pomiędzy zbiornikiem paliwa a opaskami zbiornika należy umieścić materiał zabezpieczający, taki jak filc, skóra lub tworzywo sztuczne. W miejscu mocowania podkładek lub płytek do nadwozia pojazdu nie powinien się jednak znajdować żaden ściśliwy materiał.

6. RAMA ZBIORNIKA

- 6.1. Jeżeli zbiornik jest zamocowany do pojazdu silnikowego za pomocą ramy, zastosowana rama zbiornika, opaski, podkładki lub płytki oraz śruby muszą spełniać wymagania określone w przepisach pkt 1–5 powyżej.
- 6.2. Jeżeli zbiornik cylindryczny jest instalowany wzdłuż pojazdu, w przedniej części ramy zbiornika musi znajdować się poprzeczny łącznik zapobiegający ślizganiu się zbiornika. Ten poprzeczny łącznik musi:
- 6.2.1. być co najmniej tej samej grubości, co rama zbiornika;
- 6.2.2. mieć wysokość co najmniej 30 mm, a jego górna część musi znajdować się co najmniej na wysokości 30 mm powyżej dna zbiornika;
- 6.2.3. znajdować się jak najbliżej lub nawet w obrębie kulistej części zbiornika.

„Instalowany wzdłuż” oznacza, że kąt między osią cylindrycznego zbiornika paliwa a wzdłużną środkową płaszczyzną pojazdu nie przekracza 30 stopni.

ZAŁĄCZNIK 6A

POJAZDY DWUPALIWOWE Z SILNIKIEM BENZYNOWYM Z WTRYSIEM BEZPOŚREDNIM – OBLICZANIE WSKAŹNIKA ENERGETYCZNEGO LPG**1. POMIAR MASY LPG ZUŻYTEGO PODCZAS CYKLU**

Pomiar masy LPG zużytego podczas cyklu badania typu I przeprowadza się za pomocą układu ważenia paliwa umożliwiającego zmierzenie ciężaru zbiornika LPG podczas badania zgodnie z następującymi warunkami:

dokładność musi być równa $\pm 2\%$ różnicy między odczytami na początku i na końcu badania lub większa;

należy podjąć środki ostrożności w celu uniknięcia błędów pomiaru;

środki ostrożności muszą obejmować co najmniej staranne zainstalowanie urządzenia zgodnie z zaleceniami jego producenta oraz z zasadami dobrej praktyki inżynierskiej.

Dopuszcza się inne metody pomiaru, jeżeli można wykazać, że są równie dokładne.

2. OBLICZANIE WSKAŹNIKA ENERGETYCZNEGO LPG

Wartość zużycia paliwa oblicza się na podstawie emisji węglowodorów, tlenu węgla i dwutlenku węgla określonych na podstawie wyników pomiarów, przy założeniu, że podczas badania spala się tylko LPG.

Wskaźnik LPG dotyczący energii zużytej w danym cyklu określa się w następujący sposób:

$$G_{LPG} = M_{LPG} * 10\,000 / (FC_{norm} * dist * d)$$

gdzie:

G_{LPG} : oznacza wskaźnik energetyczny LPG (%)

M_{LPG} : oznacza masę LPG zużytego podczas cyklu (kg),

FC_{norm} : oznacza zużycie paliwa (l/100 km) obliczone zgodnie z pkt 1.4.3 lit. b) załącznika 6 do regulaminu nr 101. O ile ma zastosowanie, współczynnik korygujący cf w równaniu stosowany w celu określenia FC_{norm} oblicza się z wykorzystaniem współczynnika H/C paliwa gazowego,

dist: oznacza odległość pokonaną podczas cyklu (km),

d: oznacza gęstość $d = 0,538$ kg/l.

ZAŁĄCZNIK 6B

POJAZDY DWUPALIWOWE Z SILNIKIEM BENZYNOWYM Z WTRYSIEM BEZPOŚREDNIM – OBLICZANIE WSKAŹNIKA ENERGETYCZNEGO CNG**1. POMIAR MASY CNG ZUŻYTEGO PODCZAS CYKLU**

Pomiar masy CNG zużytego podczas cyklu badania typu I przeprowadza się za pomocą układu ważenia paliwa umożliwiającego zmierzenie ciężaru zbiornika CNG podczas badania zgodnie z następującymi warunkami:

dokładność musi być równa $\pm 2\%$ różnicy między odczytami na początku i na końcu badania lub większa;

należy podjąć środki ostrożności w celu uniknięcia błędów pomiaru;

środki ostrożności muszą obejmować co najmniej staranne zainstalowanie urządzenia zgodnie z zaleceniami jego producenta oraz z zasadami dobrej praktyki inżynierskiej.

Dopuszcza się inne metody pomiaru, jeżeli można wykazać, że są równie dokładne.

2. OBLICZANIE WSKAŹNIKA ENERGETYCZNEGO CNG

Wartość zużycia paliwa oblicza się na podstawie emisji węglowodorów, tlenu węgla i dwutlenku węgla określonych na podstawie wyników pomiarów, przy założeniu, że podczas badania spala się tylko CNG.

Wskaźnik CNG dotyczący energii zużytej w danym cyklu określa się w następujący sposób:

$$G_{\text{CNG}} = M_{\text{CNG}} * cf * 10\,000 / (FC_{\text{norm}} * \text{dist} * d)$$

gdzie:

G_{CNG} : oznacza wskaźnik energetyczny CNG (%),

M_{CNG} : oznacza masę CNG zużytego podczas cyklu (kg),

FC_{norm} : oznacza zużycie paliwa ($\text{m}^3/100 \text{ km}$) obliczone zgodnie z pkt 1.4.3 lit. c) załącznika 6 do regulaminu nr 101,

dist: oznacza odległość pokonaną podczas cyklu (km),

d: oznacza gęstość $d = 0,654 \text{ kg/m}^3$,

cf: oznacza współczynnik korygujący, przy założeniu, że wartości są następujące:

cf = 1 w przypadku paliwa wzorcowego G20,

cf = 0,78 w przypadku paliwa wzorcowego G25.

ISSN 1977-0766 (wydanie elektroniczne)
ISSN 1725-5139 (wydanie papierowe)

Urząd Publikacji Unii Europejskiej
2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL